Għaqda Mużikali Imperial

Festa Marija Bambina 2018

Il-Mellieħa

THERE IS NO GREATER WEALTH
THAN **PEACE OF MIND**

LIVE A LITTLE. WE'VE GOT YOU COVERED

ROCS group

MAPFRE | MIDDLESEA

2015 15 15

INSURE@ROCSGRP.COM | ROCSGRP.COM/INSURANCE

FLORIANA | MOSTA | MELLIEHA | THE POINT

ROCS Co. Limited is an enrolled Tied Insurance Intermediary under the Insurance Intermediaries Act, 2006 for Mapfre Middlesea (C-5553) and Mapfre MSV Life (C-15722). All the companies are authorised by the MFSA. Com No MMS250718

Werrej

Ħidmet l-Għaqda Mużikali Imperial – Josef Borg – President 2
Kumitat Direttiv 4
Kummissjoni Banda u Kor 5
Kummissjoni Żgħażagħ 5
Xogħol Soċjali u Kulturali Qawwi – John Buttigieg – Sindku 6
Festa tempesta – Fr Joe Caruana – Arċipriet 7
Kif bdejt u spiċċajt il-karriera tax-xogħol tiegħi – Spiridione Grech – Viċi President 10
L-inklużjoni vera – Dr John Baptist Gauci – Segretarju Ġenerali 15
L-iskemi ta' fondi huma bżonjużi? – Anthony Schembri – Segretarju Finanzjarju 20
Nieħdu ħsieb ħwejjiġna – John Schembri – Direttur 25
Riflessjonijiet… – Mro Anthony Borg – Surmast Direttur 28
Kemm huma bravi – Carmen Cini – Chairperson Kumitat Nisa 32
Sehem il-Banda u l-Kor barra ż-żmien tal-Festa – Clayton Vella – Segretarju Kummissjoni Banda u Kor 33
Iż-Żgħażagħ fis-Soċjetà – Damian Vella – Chairperson Kummissjoni Żgħażagħ 37
My Lovely, Lovely Ladies! – Julie Thomas – Director of the Imperial Choir 40
Banda Attiva – Philip Schembri – Għalliem 45
Star of Strait Street – Geoff Thomas – Music Teacher 48
Il-Każini Skola ta' Tagħlim – Avv. Noel Camilleri – President GĦKB 51
Djarju 2017 - 2018 53
Nifirħu lil … 60
Niftakru f'ħutna li ħallewna 63
Għotjiet lill-Għaqda Mużikali Imperial 2017 66
Programm tal-Festi 2018 68
Activities Organised by The Imperial Band Club 2018 71
Ġużepp Bartolo - L-Umli Maħbub – Philip Borg 73
Tifkiriet… – Michelle Sharma 75
Tifkiriet sbieħ ta' Jimmy Muscat – Grazio Barbara 76
L-Għanja tar-Rebbiegħa – Anthony Fenech 77
Kunċert Korali u Strumentali mill-Banda Imperial u Amadeus The Chamber Choir 79
Tlugħ ix-Xemx, f'Selmun – Joseph Felix Cachia 80
Opportunity dances with those already on the dance floor – Pippa Roberts 81
Ħarġa Kulturali Sqallija – Josepha Vella 82
Waslet il-festa għażiża tagħna l-Melliħin – Christopher Bartolo – Sagristan 84
Tislima lill-Verġni Mbierka – Marija Grima 89
Il-Verġni Mqaddsa Marija fil-Mixja Pellegrina tal-Knisja – Mons. Mosè Debono 90
Sentieri – Serena Gatti e Raffaele Natale 93
Sentieri 96
Ġużeppi Bartolo *taz-Zomblu* – Paul P. Borg 98
Ħarġa Divertenti u Edukattiva – Grazio Barbara 103
Attakki u Ajruplani li Waqgħu fuq il-Mellieħa 1940-1941 – Kitba ta' Charles Debono – Kuratur - Mużew Nazzjonali tal-Gwerra 106
Il-Familja – Marija Grima 109
Il-Ġid Komuni – Onorevoli Evarist Bartolo – Ministru 111
Stejjer Minn Irdum id-Delli, l-Għawseġ u x-Xquq – Jeffrey Sammut 112
Snajjin Stadium – Joseph Felix Cachia 126
Verġni Marija – Ġanni Camilleri 127
Project - Resilient Communities – Helga Ellul – President, CORE Platform 128
Managing Climate Change Seriously – Professor Stephen Calleya 132
Tifkiriet Ta' Ġużepp Bartolo – Ġanni Camilleri 133
Xogħol tal-artist Gianni Vella fil-Knisja Parrokkjali tal-Mellieħa – Mario Fenech 136
Il-Mellieħa u l-inħawi: mill-A sal-K – David Bartolo 139
Min irreklama f'din il-pubblikazzjoni 144

Pubblikazzjoni:
Ghaqda Mużikali Imperial
Pjazza tal-Parroċċa
Il-Mellieħa Malta
Tel.: 21523467

Korrispondenza:
Il-Bord Editorjali
Leħen l-Imperial
Ghaqda Mużikali Imperial
Pjazza tal-Parroċċa
Il-Mellieħa Malta
info@imperialbandclub.com
webpage:
www.imperialbandclub.com

Bord Editorjali:
Josef Borg, John Baptist Gauci,
Joseph Bartolo, Anthony Borg,
Carmen Schembri, Anthony Schembri,

Nota Editorjali:
Il-Bord Editorjali jfakkar illi l-opinjonijiet u l-fehmiet espressi fl-artikli u fl-ittri ppubblikati f'dan il-magazin huma opinjonijiet u fehmiet tal-awturi nfushom, u m'għandhom qatt jinftehmu bħala l-fehma tal-Bord Editorjali jew tad-Direzzjoni tal-Ghaqda Mużikali Imperial. Il-fehma tad-direzzjoni hija riflessa fil-messaġġi tal-uffiċjali u fl-editorjal.

Typing:
Carmen Schembri,
John Baptist Gauci

Disinn tal-Faċċata:
Stephen Grima

Ġbir tar-Riklami:
Anthony Schembri
John Baptist Gauci

Qari tal-Provi:
Carmen Schembri
Grazio Barbara

Ritratti tal-Faċċata:
Il-Banda u l-Kor Imperial waqt id-daqq tal-Innu lil Marija Bambina quddiem l-Istatwa tal-Bambina fil-Festa 2017. Programm Vokali u Strumentali tal-Ġimgħa Mqaddsa 2018 mill-Għaqda Mużikali Imperial għall-ewwel darba fil-Knisja Arċipretali tal-Mellieħa.

Disinn u Stampar:
BEST Print CO. LTD
Triq iż-Żurrieq, Il-Qrendi
Tel: 21 680789, 9925 9084
E-mail: bestprintqrendi@gmail.com

Ħidmet l-Għaqda Mużikali Imperial

Josef Borg
President

Għal darb'oħra nagħtikom merħba u nistiedinkom biex taqraw din l-pubblikazzjoni "Leħen l-Imperial" li ta' kull sena l-Għaqda Mużikali Imperial tippubblika fl-okkażjoni tal-Festa Ad Unur ta' Marija Bambina. F'din il-pubblikazzjoni wieħed isib tagħrif dwar sena ta' ħidma li ssir mill-Għaqda tagħna sewwa permezz ta' servizzi u attivitajiet li jkunu saru ġewwa l-Mellieħa u oħrajn li jkun saru madwar Malta, kif ukoll tagħrif ieħor mill-aktar interessanti dwar storja, drawwiet u tifkiriet li jżewqu din il-pubblikazzjoni biex bħal kull sena tkun interessanti u mfittxija minn ħafna nies.

Fis-Seduta Ġenerali tas-17 ta' Frar 2018 kien maħtur Kumitat Direttiv ġdid għas-snin 2018-2019. Dan kompla fuq il-ħidma tal-kumitat preċedenti fit-tmexxija tas-soċjetà kif ukoll organizza diversi attivitajiet li jżommu l-każin ħaj. Jgħinu lill-Kumitat fit-tmexxija nsibu wkoll lill-Kummissjoni Banda u Kor u lill-Kumitat Żgħażagħ. Il-Banda Imperial din is-sena kellha l-unur li tieħu sehem fiċ-ċelebrazzjonijiet tal-Ftuħ Uffiċjali ta' Valletta 2018 li saru biex jimmarkaw l-avveniment storiku fejn il-Belt Valletta ħadet it-titlu ta' Belt Kapitali Ewropea tal-Kultura.

Kienet ġrajja unika li fiha l-Banda Imperial kellha l-unur li tieħu sehem. Attività oħra li kienet organizzata mill-Fondazzjoni Valletta 2018 u li l-Banda u l-Kor Imperial kellhom l-opportunità li jieħdu sehem fiha kienet dik bl-isem ta' Sentieri, organizzata fil-Park tal-Majjistral f'April 2018. Kienet esperjenza unika u differenti għall-Għaqda tagħna, imma li laħqet is-suċċess mixtieq.

Din is-sena, wara diskussjoni fil-Kummissjoni Banda u Kor, ħsibna biex nagħtu spinta lill-kunċert li jsir f'Ħadd il-Palm u għalhekk kien deċiż li dan jibda jsir fil-Knisja Arċipretali, post aktar addattat għal kunċert marbut mal-Ġimgħa Mqaddsa, bil-Knisja armata għall-okkażjoni tikkumplimenta bil-kbir mal-mużika u l-ħsibijiet li jsawru dan il-programm. Il-Banda Imperial bħal kull sena tagħti diversi programmi u servizzi kemm fil-Mellieħa u anke madwar Malta, bil-provi għal banda li jsiru regolari darba fil-ġimgħa. Minn qalbi nirringrazzja lill-bandisti tagħna għall-impenn u s-sagrifiċċju li huma jagħmlu. Il-Kor Imperial jagħti s-sehem tiegħu b'mod tajjeb ħafna f'kunċerti li jittellgħu minn żmien għal żmien, kif ukoll jakkumpanja l-Banda fi programmi mużikali li jsiru matul is-sena.

Wara iktar minn sena li ħadet it-tmexxija tal-Kor is-Sinjura Julie Thomas, hu ta' sodisfazzjon għalina li fit-tmexxija tal-Kor kien hemm kontinwità, fejn qed jittellgħu kunċerti ta' livell għoli li jpaxxi l-widna ta' dawk kollha li jattendu u jkun hemm kummenti ferm sbieħ dwar is-siltiet li l-Kor ikanta. Nixtieq nawgura aktar suċċess lill-Kor tagħna u nirringrazzja lill-membri tal-Kor għall-impenn u s-sagrifiċċju tagħhom. It-tmexxija tal-Banda u tal-Kor, u t-tagħlim mużikali li jingħata ġewwa l-Każin huwa responsabbli għalihom is-Surmast Direttur Anthony Borg flimkien ma' Julie Thomas, Philip Schembri u Geoff Thomas. Nawgura li nkomplu b'din il-ħidma sabiex nkomplu ntejbu l-livell mużikali tal-Banda u l-Kor Imperial.

Fil-ħajja hemm il-waqtiet li jagħtuk gost u jferrħuk, waqt li jiġu perjodi li jniktuk, b'mod speċjali meta titlef ħbieb li għal ħafna żmien tkun tafhom, ħdimt qrib tagħhom u li taw is-sehem tagħhom u ħadmu fis-soċjetà. Qed nagħmel referenza għall-President Onorarju Joseph Bartolo, il-bandisti Michelle Sharma u Anita Gray, il-membru tal-Kor Odette Zammit, kif ukoll membri tal-każin u benefatturi li mietu matul din is-sena. Meta titlef membru minn tal-familja titnikket, iżda meta matul din is-sena tlifna numru mhux ħażin ta' membri u ħbieb in-niket ikun ħafna iktar.

Huwa diffiċli għalija li nsellem lil kulħadd u m'iniex it-tip li noqgħod nagħmel ħafna eloġji. Iżda naħseb li huwa dover li nsellem lis-Sinjuri Michelle

Sharma u Anita Gray tas-servizz u l-impenn li dejjem taw lil Banda Imperial. Is-Sinjura Odette Zammit kienet sa mill-bidu nett membru tal-Kor Imperial, baqgħet attiva sal-aħħar anke meta minħabba mard ma kienx faċli li tagħti s-sehem tagħha fil-Kor. L-impenn u l-ħidma kbira li ta l-ħabib tiegħi s-Sur Joseph Bartolo żgur li ma kinitx faċli fi żminijiet li kienu aktar diffiċli minn tal-lum. Aktar minn sittin sena ħidma f'karigi important li b'konsistenza u b'deċiżjonijiet mhux dejjem popolari wasslu biex aħna llum ingawdu l-frott tagħhom. Ġużepp kien raġel fuq l-irġiel.

Kulħadd ikollu l-ħsibijiet u l-fehmiet tiegħu, argumenta kemm trid, iżda meta l-Kumitat jieħu deċiżjoni, anke meta ma tkunx kif jaħseb hu, arah ikun minn tal-ewwel li jara li dak li ddeċieda l-Kumitat isir. Ħdimt miegħu għal ħafna u ħafna snin, tgħallimt ħafna minn għandu, jaħdem mingħajr ħafna daqq tat-trombi imma b'rieda sħiħa u interess wieħed, dak li jara l-ġid komuni kemm għas-soċjetà kif ukoll għall-għaqda fil-Mellieħa. Irrid insellem ukoll għadd ta' membri u benefatturi li ħallewna matul din is-sena. Għalkemm mhux possibbli li nsemmihom wieħed wieħed, xorta waħda nirringrazzjahom għall-ħidma li taw lis-soċjetà.

Nagħti l-kondoljanzi lill-familjari kollha ta' dawn il-ħbieb tagħna u nemmen li dawk il-persuni li kienu altruwisti u ġenerużi f'ħajjithom igawdu l-premju li jistħoqqilhom wara l-ħajja fuq din l-art.

Meta wieħed ikun jagħmel parti mit-tmexxija ta' soċjetà, l-għan ewlieni għandu jkun li l-għaqda li jkun parti minnha tibqa' miexja 'l quddiem. Irridu nħarsu lejn x'inhuma l-isfidi li għandna quddiemna u nkunu kapaċi nbiddlu għall-aħjar dak li jkun waqa' lura jew li ma jkunx għadu relevanti għall-preżent. Ma jfissirx li għandna nbiddlu kollox, iżda li nżommu dak li hu tajjeb waqt li nbiddlu dak li jkun hemm bżonn. Hekk qegħdin nagħmlu aħna bħala kumitat, naraw dak li nistgħu ntejbu u nieħdu dawk id-deċiżjonijiet li huma importanti. Irridu naraw li l-affarijiet li nagħmlu jkunu sostenibbli għax b'hekk biss inkunu ċerti li hemm futur għas-soċjetà.

Illum kull każin tal-banda għandu sfida li qegħda dejjem tikber, dik li jkollu dħul biżżejjed biex ikopri l-ispiża kurrenti. L-ispiża tal-banda dejjem togħla, il-manutenzjoni tal-bini u affarijiet oħra dejjem tiżdied, u jekk ma jkunx hemm dħul alternattiv, l-piż finanzjarju dejjem jikber. Qegħdin naraw kif jista' jkollna dħul iehor minn skemi li joħorġu minn żmien għal żmien biex intejbu l-operat tagħna. B'hekk biss nistgħu nassiguraw li l-Każin jibqa' jitmexxa 'l quddiem bl-isfidi kollha li jeżistu fil-ħajja tal-lum. Is-sostenn finanzjarju waħdu mhux is-soluzzjoni. L-impenn volontarju ta' ħafna persuni li lesti jiddedikaw ftit mill-ħin tagħhom huwa l-aqwa garanzija biex is-soċjetajiet tagħna jkollhom futur sabiħ.

Nagħlaq dan il-messaġġ billi nawgura lill-poplu Mellieħi fl-okkażjoni tal-Festa Ad Unur ta' Marija Bambina u nirringrazzja lil kull min b'mod jew ieħor joffri l-għajnuna tiegħu lill-Għaqda Mużikali Imperial.

Il-Festa t-Tajba lil kulħadd.

Bejn il-24 t'Awwissu u t-8 ta' Settembru 2018
ser inxandru 'live'
l-attivitajiet tal-Għaqda Mużikali Imperial
u l-funzjonijiet reliġjużi
fl-okkażjoni tal-

Festa ta' Marija Bambina 2018

fuq is-sit elettroniku

www.imperialbandclub.com

Kumitat Direttiv
2017 -2018

President
Josef Borg

Segretarju Ġenerali
Dr John Baptist Gauci

Segretarju Finanzjarju
Anthony Schembri

Direttur
John Schembri

Viċi President
Spiridione Grech

Assistent Segretarju Ġenerali
Steven Fenech

Assistent Segretarju Finanzjarju
Carmen Cini

Assistenti Diretturi
Carmel Borg
Charles Debono
Anthony Grech

Uffiċjal għar-Relazzjonijiet Pubbliċi
Ann Marie Vella

Membru Anzjan
Anthony Caruana

Kummissjoni Banda u Kor

Wara mix-xellug: **Mariella Barbara, Ryan Micallef, Samuel Borg, Carmen Schembri**
Quddiem mix-xellug: **Clayton Vella (Segretarju), Josef Borg (Rappreżentant tal-Kumitat Direttiv), Mro Anthony Borg (Chairperson), Marvic Battistino**
Mhux fir-ritratt: **Isaac Borg**

Kummissjoni Żgħażagħ

Wara mix-xellug: **Samuel Borg, Josepha Vella, Sarah Vassallo, Brandon Borg**
Quddiem mix-xellug: **Dr John Baptist Gauci (Rappreżentant tal-Kumitat Direttiv), Damian Vella (Chairperson), Carl Borg (Segretarju), Ryan Micallef**
Mhux fir-ritratt: **Isaac Borg**

Xogħol Soċjali u Kulturali Qawwi

John Buttigieg
Sindku

Huwa ta' pjaċir kbir għalija li għal darb'oħra f'isem il-komunità Mellieħija kollha qiegħed inwassal dan il-messaġġ fil-ktejjeb li l-Għaqda Mużikali Imperial tippubblika fl-okkażjoni tal-festa. Bil-pubblikazzjoni ta' dan il-ktejjeb wieħed ikollu minjiera ta' informazzjoni storika, kulturali u politika, mhux biss fuq l-istess Għaqda, imma wkoll fuq ir-raħal tagħna. Għaldaqstant irrid nirringrazzja lil dawk kollha li jagħtu l-kontribut tagħhom permezz tal-kitba ta' diversi artikli li ta' kull sena jidhru f'dan il-ktejjeb tal-festa.

Meta wieħed jibda jqalleb il-paġni ta' dan il-ktejjeb, wieħed malajr jinduna kemm hi kbira l-ħidma li ssir minn dawk kollha li huma nvoluti fis-soċjetajiet tal-banda. Il-każini tal-baned jagħmlu xogħol soċjali u kulturali qawwi li jistħoqqlu kull għarfien. Huma marbuta mal-festi tradizzjonali tal-irħula tagħna li jikkostitwixxu l-element ewlieni mill-identità nazzjonali tagħna bħala poplu. Jiġbru flimkien, f'volontarjat dedikat, mijiet biex ma ngħidx eluf ta' żgħażagħ u ċittadini oħra. Veru xi kultant jiżbruffaw wisq il-piki u ċertu partiġġjaniżmu sfrenat, biss kollox ma' kollox, kif wieħed jista' jara mill-kwalità ta' attivitajiet li qegħdin itellgħu s-soċjetajiet Mellieħin, fosthom l-Għaqda Mużikali Imperial, l-impenn huwa wieħed serju ħafna. L-ammont ta' attivitajiet soċjali u mużikali li qegħdin jiġu organizzati fil-Mellieħa huwa wieħed impressjonanti. Kull Mellieħi għandu jħossu kburi li fil-Mellieħa għandna daqstant soċjetajiet li huma mpenjati mhux biss matul il-jiem tal-festa, iżda s-sena kollha. Kif ġa esprimejt f'kitbiet oħra hija ħasra li l-inizjattivi kulturali u mużikali li jittieħdu, mhux biss mill-Għaqda Mużikali Imperial, imma mill-għaqdiet Mellieħin kollha, ma jkunux jafu bihom iċ-ċittadini Mellieħin kollha, u għaldaqstant l-attendenza mhux dejjem tkun kif wieħed jixtieqha.

Fost ir-ritratti u kitbiet li nsibu f'pubblikazzjoni ta' din ix-xorta, wieħed jara diversi ritratti li jfakkru xi parti mill-istorja tal-istess soċjetà, u għaldaqstant illum wieħed ma jistax ma jiftakarx u ma jsemmix lil dawk kollha li matul dawn l-aħħar tmienja u tmenin sena taw is-sehem tagħhom fil-ħidma tas-soċjetà u li llum m'għadhomx magħna u għalhekk ma jistgħux jiċċelebraw il-festa magħna, kif qegħdin nagħmlu aħna lkoll. Dawn kienu nies li ħadmu u stinkaw biex bnew l-Għaqda Mużikali Imperial, anke meta ċ-ċirkostanzi tal-ħajja kienu ferm aktar diffiċli u ta' qtigħ il-qalb minn dawk tal-lum. Biżżejjed wieħed isemmi hawnhekk it-Tieni Gwerra Dinjija fil-bidu tas-snin erbgħin u l-emigrazzjoni li laqtet lir-raħal tagħna fis-snin sittin. Biss f'dawn iċ-ċirkostanzi, l-Għaqda xorta sabet nies li kienu determinati li jaslu fejn kellhom jaslu. Hawnhekk huwa xieraq li nsellem il-memorja tal-eks President tal-Għaqda s-Sur Ġużeppi Bartolo, li l-Mulej għoġbu jsejjaħlu għal għandu ftit tal-ġimgħat ilu. Ġużeppi kien wieħed minn dawn il-pilastri tal-Għaqda Mużikali Imperial, li ta ħafna minn ħinu biex l-Għaqda tibqa' miexja 'l quddiem u tagħti dak il-kontribut kulturali u mużikali fil-komunità Mellieħija. Jalla s-soċjetajiet tagħna jibqgħu jsibu nies bħal Ġużeppi Bartolo, li minkejja l-impenji kollha li jkollhom, ikunu lesti li joffru l-ħin liberu tagħhom biex iwettqu ħidma b'risq l-għaqdiet u b'hekk dak kollu li bnew missirijietna nkomplu nsaħħuħ aħna biex ngħadduh lil dawk ta' warajna.

Nagħlaq billi nawgura lil kull wieħed u waħda minnkom il-kumplament tal-festa t-tajba. Insellem u nagħti l-festa t-tajba lill-Mellieħin li qegħdin jgħixu barra mill-Mellieħa, f'xi belt jew raħal ieħor, kif ukoll lil dawk l-emigranti Mellieħin, li jien ċert li għalkemm qegħdin 'il bogħod minna, qalbhom żgur li tkun magħna f'dan iż-żmien tas-sena. Lil dawn irrid ngħidilhom grazzi mill-qalb tal-appoġġ u s-sostenn li intom tagħtu lill-għaqdiet tagħna Mellieħin. Ħafna mill-opri li nsibu fil-każini tagħna huma xhieda ta' kemm intom verament tħobbu l-għaqdiet tagħna, minkejja li tinsabu 'l bogħod minna. Hawnhekk ma rridx ninsa nsemmi wkoll lill-benefatturi oħrajn li kontinwament jagħtu l-appoġġ tagħhom lis-soċjetajiet tagħna.

Insellem u nirringrazzja lill-President, is-Sur Josef Borg, il-Kumitat u l-membri tal-Għaqda Mużikali Imperial. Mill-ġdid nifirħilkom u nixtieqilkom aktar snin ta' ħidma b'risq l-Għaqda Mużikali Imperial u l-poplu Mellieħi kollu. Prosit u awguri sinċieri.

Festa tempesta

Fr Joe Caruana
Arċipriet

Meta kont tfal xi ħadd kien jgħidli: Il-festa tempesta. Ta' tfal li kont ma kontx nifhem għalfejn qed jgħidli hekk. Anzi kont narah żbaljat bil-kbir għax il-festa kienet iċ-ċentru tas-sena kollha u għeluq xieraq tal-vaganzi tas-sajf. Illum li kbirt, naħsibha mod ieħor.

Għalkemm il-festa ta' pajjiżi għadni nħobbha, biss nifhem x'ried jgħid aktar u aktar issa li nkun jien li nkarigat mill-organizzazzjoni tagħha. Tempesta mhux għalija biss imma għal kull min b'xi mod jew ieħor ikollu sehem f'dak li tinvolvi. Tan-nar, tal-armar, tal-baned, tal-kor, min jarma l-knisja, kollha kemm huma jħossu l-piż li jagħmlu kollox mill-aħjar. U jekk is-sena kollha jkollha x-xogħol tagħha, il-festa, dax-xogħol, iżżidu għal mitt darba.

Imma anke t-tempesti huma meħtieġa. Ix-xjenzati jgħidulna li tempesta sservi biex twarrab it-tniġġiż mill-arja, biex il-mewġ jossiġna l-baħar u ma jħallihx jistaġna. Ħafna drabi, wara tempesta tara l-għasafar ipassu ħalli jerġgħu lura lejn l-art fejn jistgħu jbejtu.

It-tempesti ħafna drabi juruna dak li hu veru sod minn dak li hu mherri. Siġra b'saħħitha tibqa' soda waqt li dik immermra taqa'. Post mibni tajjeb ma jiġrilu xejn, dak mibni ta' kafkaf x'aktarx jiġġarraf. Bniedem serju kapaċi jaffaċċja kull tempesta tal-ħajja u għalkemm ma jfittixhomx imma lanqas ma huma ser jitterrorizzawh: pjuttost joħroġ aktar b'saħħtu minnhom. Bniedem ta' nofs kedda jitwerwer quddiem l-inqas inkwiet u jitkisser.

It-tempesta tal-festa għandha sservi biex tgħinna nagħżlu l-importanti mis-superfiċjali. Waqt li kollox meħtieġ, lil xiex qed nagħti l-aktar importanza lis-superfiċjali jew lis-serju?

Kultant fil-festi tagħna nintilfu fir-ritwaliżmi, fiċ-ċerimonji, li kollox isir bħal ma kien isir dejjem u ninsew li l-festa għandha ġġib tempesta fil-ħajja nisranija tagħna, għandha ġġiegħelna naraw kemm qegħdin nieħdu l-ħwejjeġ t'Alla bis-serjetà, kemm qed ngħixu l-valuri morali (x'inhu tajjeb u x'inhu ħażin) mhux skont ma tgħid is-soċjetà, in-nies ta' madwarna, imma skont dak li jrid Alla. Jekk bridna xi ftit fil-ħajja nisranija tagħna, ittajrilna n-ngħas, jekk traskurajna, timliena ħeġġa, jekk tbiegħedna tressaqna qrib mill-ġdid.

Mal-ewwel daqqa t'għajn, it-twelid ta' Marija ma ħoloqx tempesti. Pjuttost bil-kontra: indunaw bih biss il-familja tagħha u n-nies tad-dawra u dawn żgur li ma ġiehomx f'moħħhom li din kellha tkun xi ħadd straordinarju. Hi stess għexet ħajjitha kollha bl-akbar umiltà u żgur li qatt ma bassret li kellha ssir Omm Alla kif jidher mill-kliem li qalet lill-anġlu Gabriel li ġie jwasslilha din l-aħbar. Madanakollu kienet il-bidu ta' tempesta li qatt ma dehret bħalha fl-istorja tal-bniedem; l-ebda ċiklun, urugan jew tsunami ma ġieb il-bidliet li beda bi twelidha. Bidliet paċifiċi, għall-akbar ġid tal-bniedem u li żgur ma kkawża l-ebda ħsara. Bidliet li bidlu s-soċjetà mill-għeruq tagħha u li ffurmaw ħafna miċ-ċiviltajiet, il-kultura, l-arti u l-mod ta' ħsieb tad-dinja tal-punent u li mbagħad esportawhom fil-kontinenti l-oħra hekk li tista' tgħid li b'xi mod jew ieħor biċċa sewwa mid-dinja tal-lum hi influwenzata mill-ideal nisrani.

Allura bix-xieraq li niffesteġġjaw it-twelid ta' min kien il-bidu ta' dan kollu. Fl-istess ħin importanti wkoll li nħallu lil dil-festa/tempesta ttajjar magħha kull ħaġa ħażina li hemm f'ħajti biex b'hekk tħalli wiesgħa lil dak li hu tajjeb sewwa u li jagħmilli ġieħ.

Il-Festa t-Tajba. Viva Marija Bambina.

Jevon's Fruit Shop

27, Ġorġ Borg Olivier Street
Mellieħa MLH 1024

Tel: 2152 3546
Mob: 9947 3825

Free Delivery

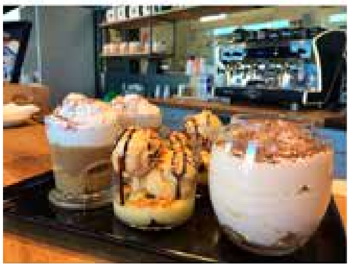

Belleview
BISTRO CAFÉ PIZZERIA

FANCY A QUIET EVENING
WITH FAMILY AND FRIENDS?

COME TRY OUR PIZZA, PASTA
AND GRILLS AT OUR
AL' FRESCO TERRACE.

#newbelleview

OPENING HOURS:
MON TO FRI AND SUN
07:00 - 22:00
SAT
07:00 - 23:00
T: 21525555

Chinese Cuisine
OPEN FOR DINNER
from Tuesday to Sunday
from 19:00hrs onwards
DYNASTY
CHINESE RESTAURANT
Come and try our famous 'Duck with Pancakes'
and other 'Oriental Specialities'.
We also cater for Functions, BBQ's, Weddings and more.
ENJOY THE SPECTACULAR VIEW OF GHADIRA BAY.
Ample parking available.
Mellieha Holiday Centre (Danish Village), Ghadira.
t 2157 3980, 2157 2460, 2289 3000 e greatdane@mhc.com.mt
Mellieha Holiday Centre

Ph Borg Ltd.
FUEL & LPG SUPPLIER
WE DELIVER FUEL AND LPG TO
Hotels Domestic Industrial Farms Yachts
WE FOCUS ON
Timely deliver
24/7 delivery service
Flexible credit terms
Excellent quality products
... all of which are offered by our trained staff and well equipped vehicles.
FUEL & L.P.G SUPPLIER
Ph.Borg Ltd.
Joseph Yard, Triq Il-Prinjol, Wied Il-Ghasel, L/O Naxxar, NXR 6345
mob: 9949 1177 web: www.phborgltd.com email: info@phborgltd.com
find us on facebook

Kif bdejt u spiċċajt il-karriera tax-xogħol tiegħi

Spiridione Grech
Viċi President

Wara li spiċċajt Standard 6, din kienet l-ogħla sena tal-iskola fil-Mellieħa, hemm beda l-inkwiet għax ma kontx naf x'se nagħmel bija nnifsi. Lil missieri kont ngħidlu li se mmur kunduttur. Dak iż-żmien ma kienx hawn fejn taħdem. Jew ma' xi kuntrattur terfa' l-ġebel, jew forsi tkun naqra fortunat u tmur waiter. Ma kien hawn għażla ta' xejn. Missieri miskin dejjem l-istess parir kien jagħtini, biex immur nitgħallem sengħa. Qatt ma riedni niġi d-dar mix-xogħol maħruq bix-xemx kif kien jiġi hu mill-barriera. Għamel żmien xufier fuq tal-linja. Jien ma nafx kif kellu l-ħila jrabbi sebat ulied b'dik in-naqra paga li kellu. Kien hemm ommi li b'għaqal u mingħajr ħela ma kienet tħallina neqsin minn xejn. Anke fejn tidħol l-edukazzjoni għamlu magħna dak li setgħu.

Fil-Mellieħa dak iż-żmien (1958), l-unika tfal li kienu jkomplu l-iskola kienu dawk ta' klassi naqra differenti minn tagħna. Għalkemm kien hemm minnhom li jekk itellqu mal-ħmir jieħdu l-aħħar, id-differenza kienet li kellhom min jigwidahom. Missieri sa hemm kien jaf, dejjem jgħidli biex nitgħallem sengħa, imma din is-sengħa li kellu f'moħħu qatt ma qalli x'inhi. Fil-Mellieħa kien hawn ftit żgħażagħ li daħlu fl-army u anke baħrin, jew inkella siefru.

Jien wara li domt naħseb naqra mhux ħażin, kelli tliet għażliet. L-ewwel għamilt l-eżami għall-airforce. Mill-eżami kieku għaddejt u bagħtu għalija għall-interview. Mort, u kif dħalt ġie surġent Ingliż, naturalment kien fih daqsi tliet darbiet, u kif rani naħseb qal hawn biex se ngħabbu! Insomma, tani ktieb u qalli "*Start reading boy*." Wara li qrajt xi tliet folji qalli "*Enough boy*." Jien li beda jgħidli boy ma tantx daqqitli għax dawk jgħidulek hekk biex ibaxxuk u juruk li huma aħjar minnek. Insomma, beda jsaqsini fuq li qrajt. Jien ħsibt li kont sejjer mhux ħażin, u meta ġie għall-aħħar mistoqsija qalli "*Can you explain to me what is the role of a chairman?*" Jien, wara li qgħadt naħsibha ftit, għidtlu "*The guy who set up chairs in big functions, Sir*." Jien għalija dak il-ħin hekk ħadem moħħi. Ħares lejja u qalli "*You can go now boy*." Mit-tbissima li rajt fuq fommu mill-ewwel indunajt li għaxxaqtha. Min jaf kemm daħku bija x'ħin qal lil sħabu! Wara xi ġimgħa rċevejt ittra fejn qaluli "*that I don't qualify*". Wisq naħseb li ma kienux jagħmlu uniformijiet żgħar daqshekk għalija!

Wara dak il-fjask mort għat-tieni għażla. Konna ftehmna xi erba' żgħażagħ, wieħed minnhom kien Charlie Cauchi (is-Sway). Konna morna għal eżami l-Belt biex nieħdu kors tal-ħjata. Jien kont għamilt eżami ieħor għat-technical school tal-Ħamrun li kienet tiġi wara l-fabbrika tal-ħalib. Dak iż-żmien f'xi skejjel kien hemm sistema li jagħtuk xi pocket money. Biex kont tidħol f'din l-iskola ma tantx kien faċli. L-eżami kien naqra tqil. Niftakar kont mort ftit privat għand Maria Stellini née Debono. Għamilt l-eżami u għaddejt. Mill-Mellieħa konna jien, Joe il-Lanċa u ieħor minn Selmun li rnexxielna nidħlu hemm. Charlie s-Sway għamel il-kors ta' ħajjat u għamel karriera ta' ħajjat. Jien kont ħadt mechanical engineering – kien kors ta' tliet snin. Bqajt fuq dik il-linja sal-lum. Għall-inqas missieri ma kienx jgħidli biex immur nitgħallem sengħa għal xejn.

Meta spiċċajt il-kors, ma tantx kien hawn fejn taħdem b'dik is-sengħa. Issa jien kelli tmintax-il sena u kont mingħajr sitt ħabbiet fil-but. Konna nkunu xi erbgħa bħali bla xogħol nilagħqu x-xemx quddiem il-forn l-antik taż-Żnaj quddiem il-fabbrika ta' Karmnu tal-Madum.

Niftakar ġurnata minnhom kien hemm Karmnu fil-bieb tal-fabbrika u beda jagħmilli sinjal biex immur inkellmu. Kif dħalna ġewwa qalli "Inti ma kontx tmur l-iskola ta' barra?" Hekk konna ngħidu l-Mellieħa dak iż-żmien, u staqsini x'kont nitgħallem. Għidtlu inġinerija. Qalli x'jiġifieri, u għidtlu fuq it-torn (lathe), milling machines, surface grinding u welding, insomma, dak li kellu

x'jaqsam ma' dik is-sengħa. Qalli mela x'qiegħed tagħmel titgħażżen hawn, u żied jgħidli "Għada ejja miegħi." Jien staqsejtu fejn, u hu qalli "Dak narah jien." Qalli int mhux taħdem trid? Qalli "U bilħaqq, mil-lum jien iz-ziju tiegħek." Għidtlu "O.K. Karm." Dar bir-rabja lejja u qalli "Jien x'għidtlek?" Jien għidtlu "O.K. zi."

L-għada morna Jetties Wharf il-Marsa. Hemm kien il-post fejn ridna mmorru. Kien hemm tliet machine shops kbar. Kien jismu 'The Colonial Engineering Works - Sancio Decarlo Owner'. Kif dħalna u rajt il-kobor ta' makkinarju li kien hemm, stagħġibt. Kienu naqra antiki. Bil-kemm ma tlaqtx niġri 'l barra. L-iskola l-machines li kien hemm kienu kollha moderni. Karmnu rani naqra mgerrex u fil-pront qalli "Imxi ħalli mmorru l-uffiċju." Kif dħalna kien hemm is-Sanċ li kif ra lil Karmnu qallu "Ara tal-Mellieħa", u staqsih x'għandu bżonn. Fil-pront qallu "Ara, Sur Decarlo. Hawn it-tifel t'oħti u jrid jaħdem. Għadu kif spiċċa kors it-technical school." Hu qalli "Jiġifieri int mhux bil-kuntratt" u jien għidtlu li le għax din il-kumpanija kellha ftehim mal-gvern li tħaddmek jumejn u tlieta mal-iskola tal-Marsa Technical School. Għidtlu "Jien il-kors il-Ħamrun għamiltu". Qalli "Għandek x'turi?", u tajtu ċ-ċertifikat. Tah daqqa t'għajn u wara ftit qalli "Mela int job full-time trid?" Għidtlu iva u qalli biex l-għada nibda. Ħadni biex nara t-torn li kont se naħdem fuqu. Dan kien l-1961.

Għaddiet naqra iżjed minn sena naħdem hemm. Kull filgħodu kont immur nieħu kafè u pasta minn dawk il-ħomor bil-coconut fuqha, kienet lussu, sa ma jsir il-ħin għax-xogħol. Dan kien ħanut mal-ġurnata mimli bin-nies tax-xatt u filgħaxija bil-ladies of the night ibiegħu l-laħam. Kull filgħodu kien jidħol raġel dejjem pulit, dejjem bil-ġlekk u kappell. Kien jarani waħdi u daqqa jgħidli bonġu, u kultant joffrili kafè. Jien dejjem għidtlu le grazzi. Jien moħħi kien ikun fuq dik il-pasta l-ħamra. Għodwa minnhom ġie fuqi u staqsieni minn fejn jien u x'jisimni. Ngħid il-verità ħassibni xi ftit ħażin, imma milli ħsibt jien ma kien xejn. Staqsieni fejn naħdem u x'nagħmel u jien għidtlu li kont fitter turner. Pront qalli ridtx immur naħdem miegħu. Baqa' jippersisti ġurnata wara l-oħra. Ġurnata minnhom ġie fuqi u qalli "Ara, il-lejla x'ħin tispiċċa mix-xogħol ejja ħdejn is-Salib tal-Marsa. Hemm tara l-machine shop tiegħi jismu 'Joseph Galea & Sons Engineering Works & Dealer'." U hekk għamilt. Sibtu jistennini. Kif dħalna ġewwa rajt torn modern, veru kien mimli biċċiet tal-bronż u elf ħaġa oħra. Ġużeppi, għax hekk kienu jsibuh, qalli "Tagħtix każ. Dak ix-xiħ iħalli dawk il-biċċiet biex mingħalih qiegħed jaħdem ħafna." Dan kien raġel xiħ li kellu bażwa bilkemm kien jista' jimxi, però kien veru tas-sengħa. Qalli "Dan xahar ieħor se jispiċċa. Jien irridek tibda malajr, tagħmel xahar miegħu ħa tidra x-xogħol, lanqas tnaddaf. Imbagħad meta jitlaq u tibda taħdem int, kollox f'idejk."

Ġejna biex niftehmu għall-paga u staqsini kemm nagħmel mas-Sanċ. Jien f'qalbi għidt "Dan mhux hu ġie jiġri warajja… u żidtlu LM1 mat-tlieta li kelli u għidtlu LM4." Jien kien għad kelli biss għoxrin sena, kont inqis ruħi għadni apprentice. Kif għidtlu LM4 mal-ewwel qalli "Intik LM5." Jien għidtlu li l-għada nagħtih risposta. Meta mort id-dar u għidt lil missieri, qalli "Mela kważi għandek daqsi!" Mela gidba taz-ziju Karm tal-Madum, oħra tal-paga, u baqa' oħra.

Bdejt naħdem miegħu. Ġimgħa wara kont l-ewwel wieħed hemm. Kif rani għajjatli fl-uffiċju u beda jistaqsini ħafna mistoqsijiet. Waħda minnhom kienet jekk jien kontx membru ta' xi għaqda reliġjuża. F'qalbi għidt kif se noħroġ minn din il-basla li dħalt fiha. Għidtlu "Iva"… gidba oħra numru 3. Għidtlu li kont fil-Legion of Mary. Mur għidlu li kienu qaċċtuni 'l barra bil-pulit snin qabel. Qalli prosit – dan ir-raġel kien reliġjuż ħafna. Kif daħlu l-ħaddiema l-oħra, għajtilhom fl-uffiċċju u b'dik is-serjetà kollha qalilhom "Ara ma nismax kliem ħażin quddiem dan il-ġuvnott." Il-ħaddiema kienu tlieta Żwieten, tnejn Żabbarin, wieħed mill-Marsa u t-tlett itfal tiegħu. Wara xi ġimgħa ma jkellimni ħadd, ġie wieħed fuqi, Joe l-Bambinu, in-neputi tal-Bambinu l-Għannej, u qalli "Isma' sieħbi. Int megħna jew kuntra tegħna?" Jien għidtlu skont ma' min intom! F'qalbi għidt naħseb li dieħel f'basla oħra. Qalli "Aħna killha ma' Mintuff." Jien għidtlu "Jien magħkem Ġuż, imma ara ma jkunx juf l-imgħallem." Kif għidtlu hekk mar b'ġirja fl-uffiċċju u b'leħen ta' tenur qallu "Ġuż, il-Mellieħi megħna!" Jien ridt l-art tiblagħni. Wara ftit ġie l-imgħallem fuqi u bid-daħka qalli "Jien ħsibtu li m'intix tal-Legion!" Domt naħdem miegħu seba' snin. Kien raġel bravissimu. Li tgħallimt miegħu fl-ebda technical school ma titgħallmu. Kienu jsibuh Ġużeppi tal-Albin (makna tal-baħar).

Wara xahar li spiċċajt minn hemm iżżewwiġna fil-21 t'April 1968 u fit-22 ta' Mejju morna l-Kanada. Kif wasalna sibt xogħol ta' production machinist. Il-fabbrika kien jisimha 'Aircraft Appliances'. Konna nagħmlu xogħol ta' parts għall-armamenti fil-Vjetnam. Dak iż-żmien il-gwerra fil-Vjetnam kienet għadha fl-aqwa tagħha. Wara sena naħdem, din il-kumpanija allokaw post ieħor 'il bogħod. Jien tlaqt, xorta ma kienx xogħol li ridt jien. Sadanittant jien kelli l-karozza 1969 Chevy. L-għada erħejtilha biex insib xogħol ieħor. Ħa ngħidlek, iżjed kont inkun mitluf milli m'iniex!

Wara xi jumejn niġri rajt biċċa art kbira mimlija

Il-festa t-tajba!

valyou

SUPERMARKETS

your home for fresh

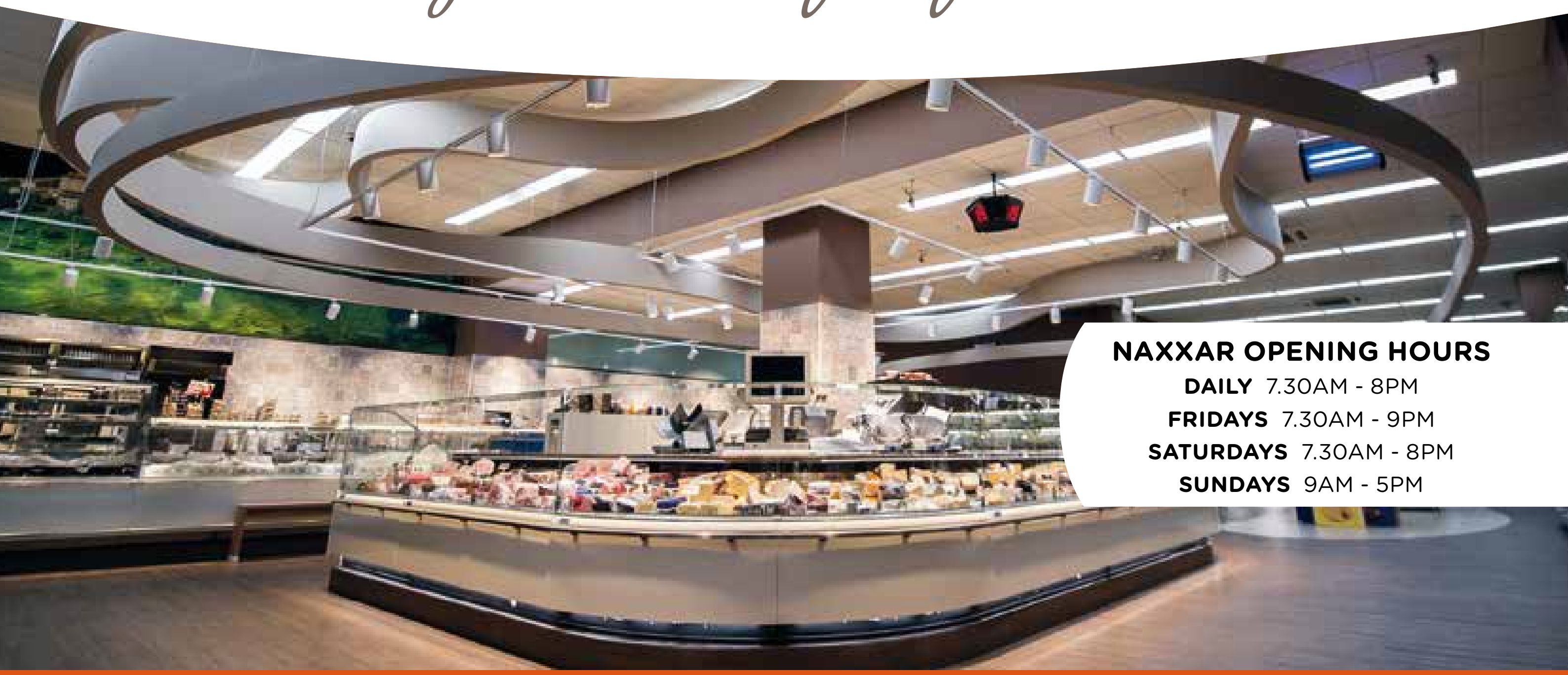

/ValyouSupermarkets

valyou.com.mt

Eight24
PROPERTY & INTERIORS
Whether you are purchasing a new home or setting up an office, Eight24 offers a complete service. We support you during planning, finishing and furnishing with bespoke projections and designs to suit individual needs and budgets.
Enjoy your space
info@eight24.mt
+356 2752 1035 / +356 7982 6535
68, Triq is-Sagħtar, Mellieħa
www.eight24.mt

FOSSIL
FOSSIL
FOSSIL
HERBIES
JEWELLERY LTD.
44, Triq Gorg Borg Olivier, Mellieha Tel: 21525906 www.herbiesmalta.com

apparat kbir tal-kostruzzjoni – gafef, cranes, trucks u elf ħaġa oħra. Għidt ħa nieħu ċans. Sibt l-uffiċċju, dħalt u kien hemm wieħed wara skrivanija. Għidtlu bonġu u hu staqsini x'għandi bżonn. Għidtlu li qiegħed infittex xogħol u qalli li jekk kont mechanic nista' nibda dak il-ħin stess. Għidtlu "Jien machinist" u qalli "Sorry!" Kif rani ħiereġ, sejjaħli u qalli nistenna biex jagħmel żewġ telefonati. Wara ftit ġie b'karta f'idu b'indirizz ta' kumpanija fejn kienu jagħmlu l-parts huma.

Qalli biex immur hemm. Il-kumpanija kien jisimha 'Davidson's Machine Shops', u qalli biex nistaqsi għal Tom Davidson li kien il-propjetarju u ngħidlu li bagħatni hu. Insomma, beda jfehmni kif immur. Kien xi 40 mil 'il bogħod minn fejn kont. Biex ma ntawwalx, sibt dan il-post, dħalt l-uffiċċju, kien hemm skrivana u għidtilha li nixtieq inkellem lil Mr Davidson. Qaltli li qiegħed jistennini u wara ftit ġie. Kien Kanadiż. Wara ftit mhux ħażin jistaqsini x'nagħmel u fejn kont naħdem, staqsini minn liema pajjiż ġejt. Għidtlu Malta. Staqsini kif naf nitkellem bl-Ingliż daqshekk tajjeb wara sena biss il-Kanada, u għidtlu li mort l-iskola. Qam u wara xi ħames minuti narah ġej bi globu. Poġġieh fuq l-iskrivanija u qalli nurih fejn hi Malta. Miskin, qatt ma kien sema' bina.

Jien qalbi għamlet tikk għax għidt issa mur sibha. Insomma, bdejt indawwar, sibt l-Italja, rajt lil Sqallija u għidt bdejt noqrob, u wara rajt Malta. Kieku l-isem kien kbir, imma li jindika l-art tikka kien hemm. Għidtlu "Hawn hi Malta!" Ġab lenti, dar lejja u qalli "*You mean to tell me that people come from there? No wonder you are so small!*" U bid-daħka qalli "*Start tomorrow under one condition. We apply for you to sit for an exam to get your general machinist trade certificate.*" Staqsejtu x'kien jiġri jekk ma ngħaddix u qalli "*Then we will see.*" Naħseb li kien jagħtini l-ixkupa. Għamilt l-eżami u għaddejt bla problema ta' xejn. Domt naħdem miegħu 24 sena. Minn hemm ġejna lura f'din it-tikka ta' gżira li jisimha Malta. Qatt ma kelli l-ħsieb li niġu lura, imma d-destin hekk ried.

Minn qalbi nsellem il-memorja ta' sieħbi Ġużepp Bartolo (ta' Selmun). Ġuż, jalla tiltaqa' ma' sħabna li telqu qablek u tgħidilhom li ma ninsewhom qatt. Insellem ukoll lil sħabi tal-Kumitat, tax-xogħol li jagħmlu u li ħafna minnu ma jkun jaf bih ħadd, għax li kieku mhux hekk, din is-Soċjetà ma timxix 'il quddiem. Grazzi! Insellem lis-Surmast u lil kull min hu nvolut fit-tmexxija tal-Banda Imperial u tal-Kor. Prosit! U fuq kollox insellem lil sħabi bandisti u membri. Lill-Kumitat taż-Żgħażagħ li kull meta kien hemm bżonn taw sehemhom. Grazzi!

Int min int, il-Festa t-Tajba!

L-inklużjoni vera

Dr John Baptist Gauci
Segretarju Ġenerali

Meta tlissen il-kelma "inklużjoni", il-biċċa l-kbira tan-nies ikunu semgħuha kemm-il darba, numru kbir fosthom għandhom idea ta' xi tfisser, numru inqas jafu eżatt x'inhu l-kunċett marbut magħha, imma wisq nibża' li ftit huma dawk li jħaddnuha u jafu kif ipoġġuha verament fil-prattika. U ma tlum lil ħadd, għax mhux kunċett li kiber ma' ħafna minna. Hawn min jaħseb li f'għaqda fejn issib ġabra varjata ta' nies li għandhom karatteristiċi, valuri, twemmin, esperjenzi u abbiltajiet differenti għandek mudell mill-aqwa t'inklużjoni soċjali. Dan hu kollu tajjeb, ta' min ifaħħru u jħeġġu, imma naħseb li mhux biżżejjed. Huwa l-bidu, imma mhux l-għan aħħari. Sabiex ikollok inklużjoni vera, jeħtieġ li timxi pass ieħor, li mhux dejjem faċli. Dan minħabba li jaf jinvolvi spejjeż ulterjuri li għal xi wħud jaf jidhru fiergħa jew forsi mhux neċessarji, imma iktar minn hekk, dan il-pass irid iġib miegħu bidla fil-mentalità, fil-kultura u fil-mod kif ngħixu. Ambjent verament inklussiv għandu jagħti aċċess ugwali għal u lil kulħadd għall-opportunitajiet u għar-riżorsi neċessarji li jwasslu għall-iżvilupp tal-persuna b'mod sħiħ, irrispettivament mill-abbiltajiet, twemmin, valuri, età u sess.

Fortunatament illum il-ġurnata, il-komunità inġenerali qed tifhem dejjem aktar li l-ostakli għall-aċċess fiżiku joħolqu problema għal diversi membri tal-istess komunità, u għalhekk huma wkoll problema għall-komunità kollha b'mod kollettiv. L-Għaqda Mużikali Imperial dan fehmitu tant li f'wieħed mill-ikbar proġetti li daħlet għalih fil-passat riċenti, ħasset il-ħtieġa li tinstalla lift sabiex is-sulari kollha tal-każin ikunu aċċessibbli għal kulħadd. Spiża konsiderevoli, anke meta tqis li din iġġib magħha spiża rikorrenti sostanzjali minħabba li l-lift irid jinżamm f'kundizzjoni tajba u ċċertifikat regolarment min-nies kompetenti. Imma għall-Għaqda tagħna dan huwa investiment. U tant hu hekk illi preżentament qegħdin naħdmu sabiex negħlbu l-aħħar ostaklu li għad baqa' li jagħti aċċess sħiħ, permanenti u awtonomu għall-każin kollu lil kulħadd billi nneħħu l-ħtieġa ta' rampa temporanja li tintrama' meta jkun hemm il-ħtieġa sabiex tagħti aċċess minn fuq il-parapett għal ġol-każin. Proġett ambizzjuż, imma li ma jaqtgħalniex qalbna u li nittamaw li nwettqu fiż-żmien li ġej.

Imma l-ostakli għall-aċċess huma biss l-ewwel ħolqa biex ngħidu li għaqda hija verament inklussiva. L-Għaqda tagħna tixtieq ukoll li timxi l-pass li jmiss billi toffri opportunità għat-tagħlim tal-mużika lil iktar persuni b'abbiltajiet differenti. L-integrazzjoni ta' persuni b'abbiltajiet differenti huwa mod effiċjenti sabiex jitkattar it-tagħlim, mhux biss dak mużikali iżda wkoll dak fuq livell soċjali. It-taħlit ta' esperjenzi ta' nies b'firxa wiesgħa ta' abbiltajiet u diżabbiltajiet għandu jservi biex jitkattar l-għarfien dwar kif persuni differenti jesperjenzaw dak li toffri l-ħajja, fosthom l-abbiltajiet mużikali. Permezz ta' dan, persuni li diġà jiffrekwentaw il-Każin ikollhom l-opportunità li jkabbru l-għarfien, il-ħiliet, il-kapaċitajiet u l-għerf tagħhom billi jimirħu f'baħar ta' esperjenzi li jġibu magħhom tfal u żgħażagħ oħra li s'issa ftit li xejn kellhom inċentiv biex jersqu lejn każin tal-banda.

Għalhekk, nixtieq hawnhekk nintroduċi l-ewwel pass li l-Għaqda Mużikali Imperial ħadet f'din id-direzzjoni bis-saħħa ta' inizjattiva li permezz tagħha se nintroduċu t-tagħlim mużikali għal persuni neqsin mis-smigħ. Dan se jkun qed isir bħala parti mill-proġett "It-Taħriġ Mużikali taż-Żgħażagħ fil-Każini tal-Banda" amministrat mill-Aġenzija Żgħażagħ bil-kollaborazzjoni tal-Għaqda Każini tal-Banda. Għamilna kuntatt ma' organizzazzjoni mir-Renju Unit li hija magħmula minn nies professjonali li huma ddedikati esklussivament biex jipprovdu aċċess, edukazzjoni u opportunitajiet mużikali lil persuni neqsin mis-smigħ. Fuq stedina li għamilnilhom, se jkunu qed jiġu Malta f'Ottubru

tòsca

Pizza, pasta, grills & much more!

www.ilovetosca.com

Tosca ...a Taste of Italy in Mellieha

Daily Specialities available including Fresh Fish

facebook.com/toscapizzapastagrill

Gorg Borg Olivier Street, Mellieha t +356 2280 1927 e info@ilovetosca.com

OPEN DAILY 1800HRS ONWARDS

sabiex jagħtu taħdidiet, tagħlim u konsulenza f'dan il-qasam. Dan il-proġett huwa esperiment innovattiv għall-gżejjer tagħna għax, safejn hu magħruf għalina, mhux qed jiġi offrut b'mod formali l-ebda tagħlim tal-mużika lil persuni neqsin mis-smigħ. Għalhekk nixtieq nieħu din l-opportunità sabiex inħeġġeġ lil tfal, żgħażagħ u adulti bi problemi ta' smigħ sabiex jagħmlu kuntatt magħna ħalli jkunu protagonisti attivi f'din l-inizjattiva.

L-għaqdiet mużikali kienu minn dejjem fuq quddiem biex jippromwovu l-inklussività billi ħaddnu magħhom nies minn kull sfera tas-soċjetà ċivili, anke fi żmien meta dawn ma kinux milqugħa minn kulħadd, jew addirittura mwarrba u iżolati. Naħseb u nemmen li wasal iż-żmien li l-istess għaqdiet mużikali jagħtu direzzjoni lill-komunitajiet lokali dwar kif l-inklussività għandha verament titpoġġa fil-prattika.

Il-Festa t-Tajba lil Kulħadd!

Tagħlim tal-mużika għal persuni neqsin mis-smigħ

minn għalliema mħarrġa

fil-każin tal-Banda Imperial

minn Ottubru 2018

Music lessons for people with hearing impairment

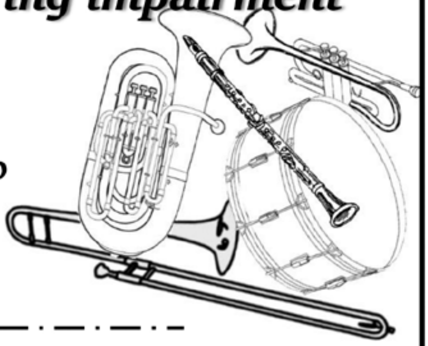

by trained teachers

at the Imperial Band Club

starting October 2018

Proġett ġdid mill-**Għaqda Mużikali Imperial**
bil-kollaborazzjoni tal-
Aġenzija Żgħażagħ u l-**Għaqda Każini tal-Banda**
bħala parti mill-iskema
'It-Taħriġ Mużikali taż-Żgħażagħ fil-Każini tal-Banda – 2018'

Aġenzija żgħażagħ

IMPERIAL BAND CLUB MELLIEĦA

GĦAQDA KAŻINI TAL-BANDA

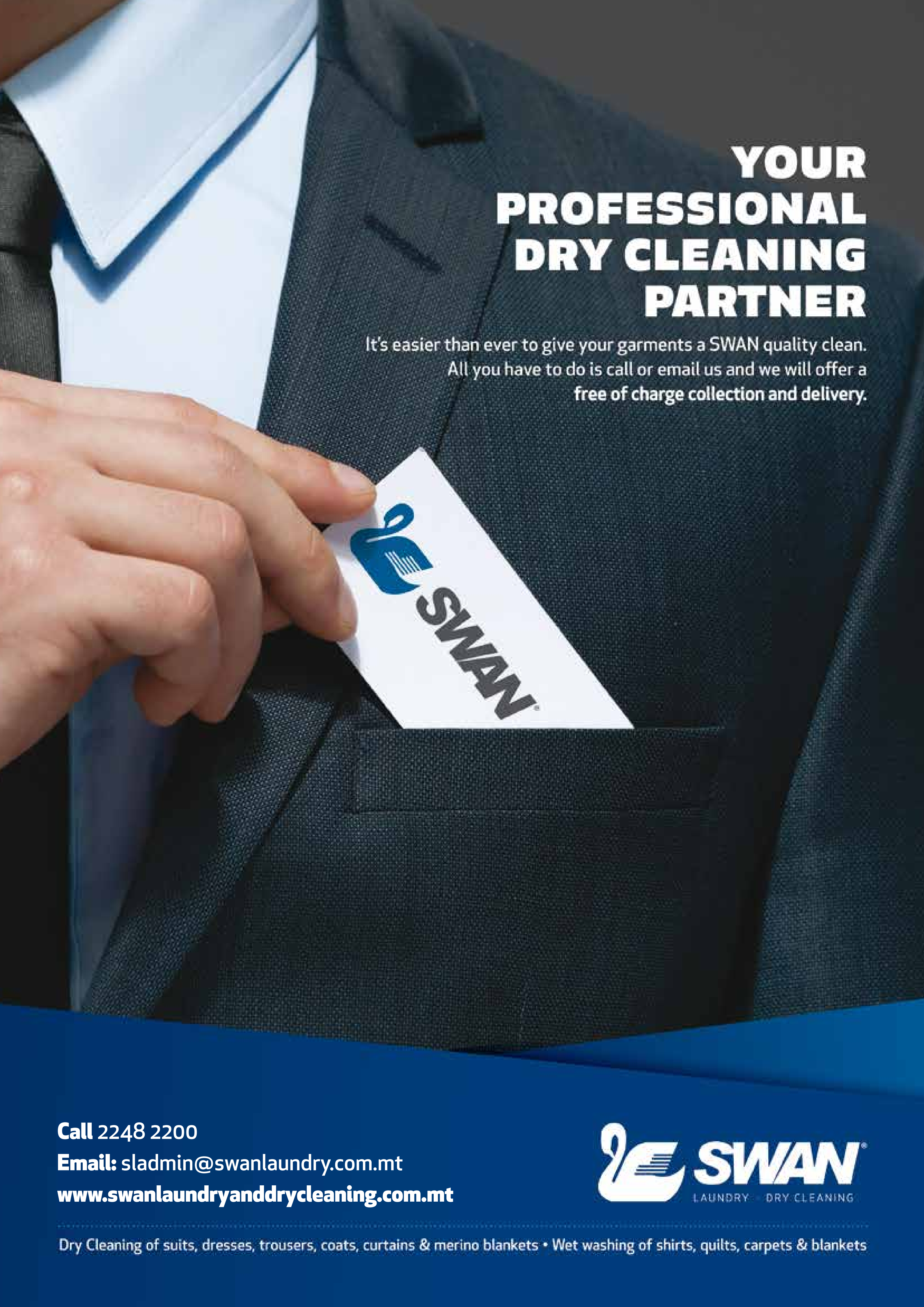
YOUR PROFESSIONAL DRY CLEANING PARTNER
It's easier than ever to give your garments a SWAN quality clean. All you have to do is call or email us and we will offer a free of charge collection and delivery.
SWAN
Call 2248 2200
Email: sladmin@swanlaundry.com.mt
www.swanlaundryanddrycleaning.com.mt
SWAN
LAUNDRY · DRY CLEANING
Dry Cleaning of suits, dresses, trousers, coats, curtains & merino blankets • Wet washing of shirts, quilts, carpets & blankets

CHI Products
Schwarzkopf
Professional HairCare for you.
HAIR SENSATIONS
BY LEANNE
SALON - 39, Triq In– Nahal , Mellieha T – 2152 9292 , 9985 7010

SAMMY BUTTIGIEG
(CIKKIES)
FRESH FRUIT, VEGETABLES & EGGS SUPPLIER,
TO HOTELS, CATERERS & VENDORS
Cikkies Garage , Triq Gnien Ingraw, Mellieha
Mob: 79520615 Tel: 21523497 , 21520615

Amazing Charters
Come & Enjoy Malta, Gozo and Comino with amazing views.
Hen's/bachelor's parties;
Staff parties;
Families package deals;
Sunset trips;
Diving adventures;
Visiting Comino beaches;
Perfect for photographers;
Honeymoon travellers.
Drinks for sale onboard;
Toilet and shower available;
Enjoy a sound system & television;
Sundeck available.
Follow us on
For any enquiries call Captain Alex +356 9928 4238.

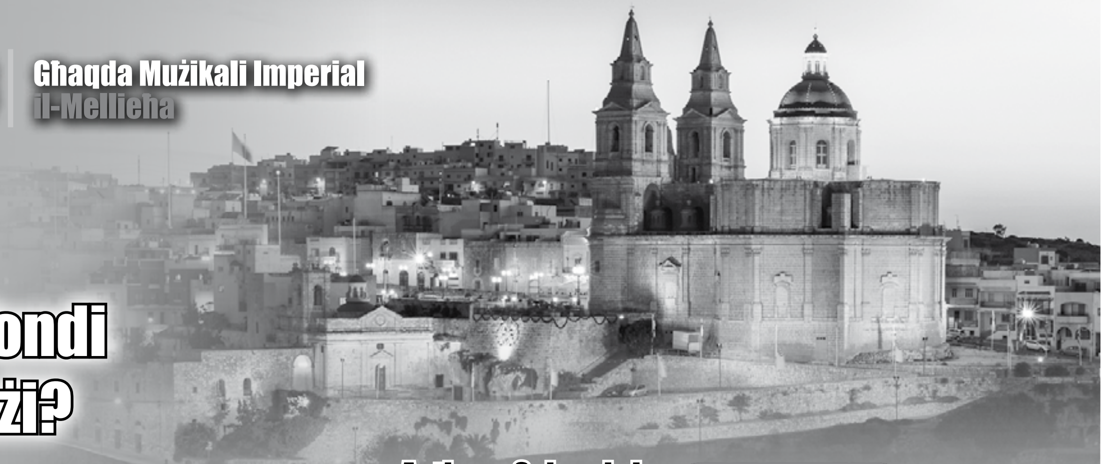

L-iskemi ta' fondi huma bżonjużi?

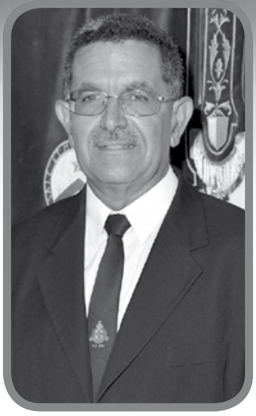

Anthony Schembri
Segretarju Finanzjarju

Kemm-il darba permezz ta' dan il-messaġġ għamilt referenza għall-importanza u għas-saħħa li għandu l-volontarjat f'għaqda bħal tagħna. Kien prinċipalment permezz tax-xogħol volontarju li l-Għaqda tagħna waslet fejn qiegħda llum. In-nanniet tagħna u missirijietna għarfu li permezz ta' siegħa xogħol minn ħafna, kien jirnexxielhom jagħtu ferm iktar minn ġurnata xogħol minn ftit nies. Imma min isegwi dawn l-erba' kelmiet li nikteb hawnhekk jaf ukoll li kemm-il darba wrejt għafsa ta' qalb u xi ftit tad-dieqa għan-nuqqas li għaqdiet bħal tagħna qed jesperjenzaw fejn għandu x'jaqsam ix-xogħol volontarju. Ir-raġunijiet huma varji, u mhux se nazzarda nipprova nagħti xi tip ta' spjegazzjoni għal dan. Iżda li xtaqt huwa li naqsam magħkom xi ħsibijiet fuq kif l-għaqdiet volontarji bħal tagħna jistgħu u qegħdin joperaw f'dan ix-xenarju pjuttost reċenti, b'mod partikolari fejn jidħlu l-finanzi. U għalhekk li ddeċidejt li nikteb fuq l-iskemi ta' fondi li minn żmien għal żmien ikunu mnedija minn entitajiet diversi.

Kif jafu ħafna, dawn l-iskemi kienu introdotti ftit tas-snin ilu u huma ta' għajnuna fejjieda għal ħafna organizzazzjonijiet volontarji biex iwettqu proġetti varji fi ħdanhom. Imma li forsi ftit jafu huwa li dawn mhumiex ħawt tal-ilma mbierek li kull min jixtieq jista' jbill sebgħu fih. Hawn ħafna nies li jaħsbu li kulma trid tagħmel għaqda hi li tfaqqa' subgħajha u jitfaċċaw il-flus għal kwalunkwe biċċa xogħol li tixtieq tagħmel. Iżda l-verità hi wisq 'il bogħod minn hekk. Biex għaqda tibbenifika minn dawn il-fondi trid turi li hi għaqda serja u li tħaddan prattiċi tajbin. Trid tkun reġistrata bħala Organizzazzjoni Volontarja mal-Kummissarju tal-Volontarjat bl-obbligi kollha li dan il-proċess iġib miegħu, fosthom li tippreżenta rapporti finanzjarji u amministrattivi kull sena. Kull proġett irid ikun ippreparat bl-ikbar reqqa u għaqal, skont ir-regoli stretti li l-aġenzija li tkun qed tamministra l-fondi tagħmel. Iridu jiġu ppreżentati stimi u rċevuti fiskali għal kull xogħol jew xiri li jsir, u l-proġett irid jispiċċa fiż-żmien stipulat. Barra minn hekk, l-għanijiet tal-proġett iridu jaqblu perfettament mal-għanijiet tal-iskema, u ma tistax tieħu fondi biex bihom imbagħad tagħmel dak li jfettillek.

Tifhmunix ħazin, mhux qed ngħid li dan mhux tajjeb. Anzi, allaħares mhux hekk għax ħafna minn dawn il-fondi ġejjin minn sorsi pubbliċi jew Ewropej u ma jistgħux jitberbqu bla ebda kontroll ta' xejn. Iżda dan kollu jirrikjedi ħafna xogħol amministrattiv, bir-riskju li xorta waħda wara dan l-isforz kollu tispiċċa ma tieħux il-fondi mixtieqa għax il-proċess huwa wieħed kompetittiv u għal kull għadma hawn mitt kelb.

Hawnhekk xtaqt nieqaf biex nirriffletti ftit fuq kif l-għaqdiet kienu jgħaddu sa ftit snin ilu qabel ma ġew introdotti dawn l-iskemi ta' fondi. Bilfors li tuġgħek ftit rasek xħin tara li kieku ma kinux dawn l-iskemi, kieku qajla tista' tagħmel proġetti fil-każin għax id-dħul minn sorsi oħra kemm kemm ilaħħqu mal-ispejjeż ta' kuljum. U dan jeħodni lura minn fejn bdejt. Hawn min jirraġuna li dawn l-iskemi komplew jagħtu daqqa ta' ħarta lix-xogħol volontarju. Fejn qabel biex tagħmel biċċa xogħol hi x'inhi, l-għaqda kienet iddur lejn in-nies u dawn kienu joffru ħinhom u xogħolhom volontarjament, illum dawn l-istess nies jafu li jistgħu jitħallsu ta' xogħolhom u ħinhom permezz ta' dawn l-iskemi. L-għaqdiet jafu wkoll li biex jibbenifikaw minn dawn l-iskemi, iridu jippreżentaw irċevuti fiskali u għalhekk m'għadhomx jagħmlu sforz biex iħeġġu li x-xogħol isir volontarjament. Imbagħad, titkellem ma' nies oħra li jgħidulek li dawn l-iskemi huma importanti għall-għaqdiet volontarji daqs l-ilma fid-deżert. Permezz tagħhom l-għaqdiet qed jagħmlu xogħol li qabel kienu biss joħolmuh, u huma r-raġuni prinċipali għala l-livell ta' servizz inġenerali qed dejjem jitjieb u jogħla.

Personalment inħoss li tiġi bejn ħaltejn meta tara

liema pożizzjoni għandek tieħu. Forsi hi sikkina li taqta' miż-żewġ naħat. Imma xorta sikkina tibqa', li jekk tagħraf kif tagħmel użu minnha b'mod għaqli, tkun ta' għajnuna kbira f'ħidmietek. L-istess jista' jingħad għal dawn il-fondi. Għaqda serja trid tara li tagħmel użu għaqli minn dan is-sors importanti ta' dħul biex tkompli miexja dejjem 'il quddiem. Nemmen li trid issib bilanċ bejn dak li jista' jsir bil-volontarjat u dak li jsir aħjar meta tibbenifika minn dawn il-fondi. Wara kollox, il-bilanċ hu tajjeb dejjem u f'kollox!

Il-Festa t-tajba lill-anzjani, lill-emigranti u lill-Melleħin kollha.

Il-President u l-Kumitat tal-Għaqda Mużikali Imperial jixtiequ jawguraw il-Festa t-Tajba lil Kulħadd

BELLA VEDUTA
grocery & confectionery
Mr & Mrs D. Vella

Bella Veduta
Triq ta' Masrija
Il-Mellieħa
Tel: 21521306

delilahvella@hotmail.co.uk

Gaulos Exclusive Art

Għal kull tip ta' rakkmu sew għall-Każini tal-Baned, Knejjes jew mudelli tal-Knejjes.

Nagħmlu wkoll kull tip ta' restawr u transport ta' rakkmu antik.

Issibilna kull tip ta' pittura kemm oriġinali kif ukoll kopji jew portraits impittra minn artisti barranin.

9, Triq Sir Arturo Mercieca, Victoria, Għawdex
Tel: 2156 4401 / 2756 4401 Mob: 7956 4401
Email: contact@eastermalta.org

Manuel Bezzina Co Ltd
MALTESE FALCON
IMPORT - EXPORT
ŻERRIEGĦA TAL-PATATA U
FERTILIZZANT ĠERMANIŻ TA' L-AQWA KWALITÀ
DERBY
Bikrija
SLANEY
Bajda
DRUID
Hamra
ALPHA
Safra
SAVANNA
Bajda
CARA
Ta' Għajnha
Hamra
DERBY
Patata bikrija, reżistenti għall-mard u
għammiela ħafna li ser tiġi esportata
lejn il-Ġermanja u l-Olanda.
ARRAN BANNER
LISETA
Aktar Tagħrif Manuel Bezzina Co Ltd
'Springfield', 24, Excelsior Street, Għargħur NXR 1112
Tel: (Res) 21410204, (Ta' Qali) 21418192
Mob: 99497346 • Fax: 21412587
E-mail: manuelbezzina@hotmail.com

Microsoft Azure
The cloud for the modern day business.
Scalable cloud solutions with pay as you go capabities.
Office 365
Connect to your office from anywhere.
Step into Office and reconnect from any web browser or device.
EYETECH
we manage IT
We manage IT, so you don't have to.
Providing end to end IT solutions & services to meet your specific needs.
CONTACT US
A: 11/12 Melfar Building, Msida Malta
W: www.eyetechltd.com
E: sales@eyetechltd.com
T: +356 22 698 000
Microsoft Partner
Gold Small and Midmarket Cloud Solutions
Silver Software Asset Management
Silver Small Business

ALL NEEDS
THE D.I.Y STORE

FOR ALL KINDS OF ENERGY SAVING LAMPS

19, St. Anne Street, Mellieha
Tel: 2152 1167

THE CATERER

Ernest Vella,
Triq in-Nahal, Mellieha
+356 2152 3023
+356 9923 8591

Fresh Bread, Frozen Food, Cakes, Pastries, Sweets & More!

We also cater for Weddings, Parties, Events & Outside Catering

Visit our shop for our full range of products!

www.thecaterer.com.mt • info@thecaterer.com.mt • Find us on Facebook

CN Marble Granite
Mifsud

Blokk D,
Midland Micro Enterprise Park,
Triq Burmarrad,
L/O Naxxar

Mobile
9988 5191

Email
contact@cnmarbleandgranite.com

Web
www.cnmarbleandgranite.com

Tal-Puzzu
Pizza . Pasta . Grill

Wood Fire Oven

Take Away Available

**11, Ġorġ Borg Olivier Street
Mellieħa**

Tel: 2754 4388

THE HILLTOP
RESTAURANT Est. 1972

Here is where seafood and meats come together
to bring you a modern multicultural cuisine

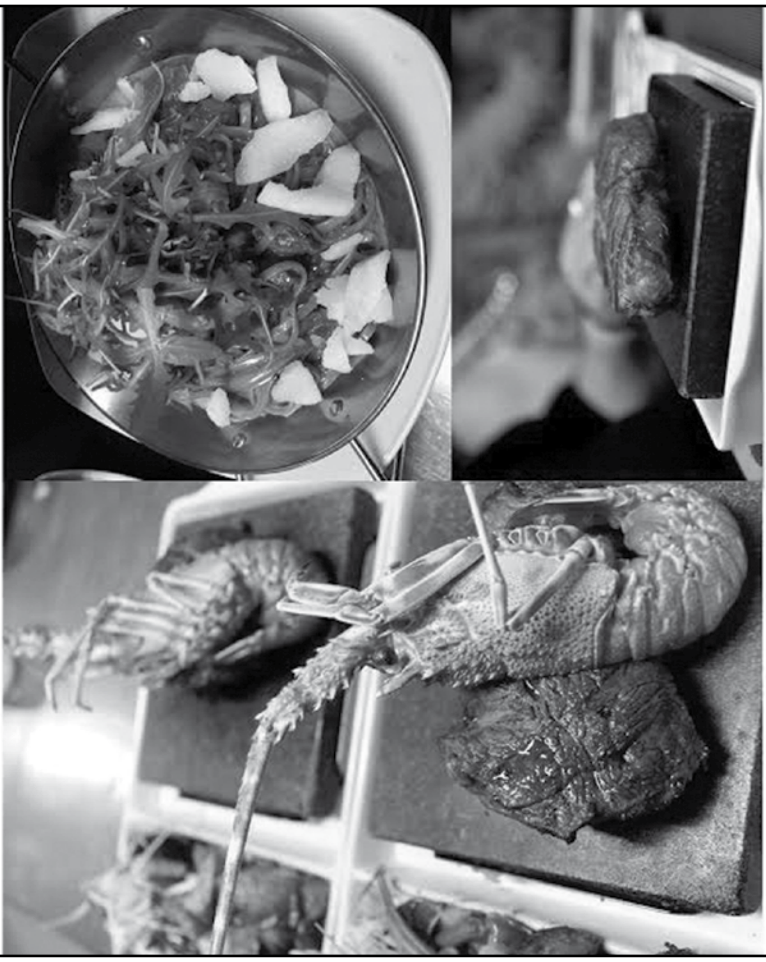

Gorg Borg Olivier Street Mellieħa
For reservations call
+356 21521101 or +35699445484
www.thehilltopmellieha.com

Nieħdu ħsieb ħwejjiġna

John Schembri
Direttur

Xi ftit tal-ġranet ilu kont ngħid kelma ma' ħabib tiegħi u d-diskors waqa' fuq kif xi nies bħal donnhom jieħdu gost jagħmlu mill-aħjar li jistgħu biex ikissru ħwejjeġ pubbliċi. Mhux l-ewwel darba li nisimgħu fuq l-aħbarijiet li wara proġett sħiħ ta' tisbiħ f'xi lokalità li ġie jiswa ma nafx kemm-il elf ewro, xi ħadd deherlu li kellu jkisser il-bankijiet, jaqla' x-xtieli, jaqsam il-friegħi tas-siġar, jiddendel mal-fanali, iċappas biż-żebgħa l-ħitan, jew jagħmel xi tip ta' ħsara oħra. Imma ngħid jien, x'gost jista' jkun li ħa meta għamel dan? X'ħa b'danakollu? Possibbli li għamel azzjoni bħal din, apposta?

Imbagħad hemm min il-ħsara jikkawżaha bi traskuraġni jew billi jagħmel użu ħażin mill-oġġett, ħafna drabi mingħajr lanqas biss jinduna li b'għemilu qed jagħmel il-ħsara. Żgur li kulħadd tiġih f'moħħu xi ġrajja bħal din, wisq probabli anke fil-ħajja privata tal-individwu stess. Meta dan jiġri darba f'mitt qamar, probabbilment il-ħsara lanqas biss tinduna biha jew tkun żgħira ħafna. Imma meta mbagħad l-istess azzjoni tkun repetuta kemm-il darba, hemmhekk li jibda jinħass sew l-effett tagħha. Dan jgħodd b'mod partikolari fejn ikun hemm numru kbir ta' nies, għax xi kultant ikun hemm min jitħajjar jikkopja dak li jagħmel ħaddieħor, forsi anke mingħajr l-ebda intenzjoni ħażina. Ħafna mid-drabi, kelma tmur fin-nofs biex dak li jkun jinduna li qed jiżbalja jew li forsi jista' jagħmel xi ħaġa b'mod aħjar. L-importanti li l-kelma tingħad bil-kwiet, mingħajr ħafna storbju u teatrini, u li l-persuna tinduna li żbaljat u tikkoreġi l-għemil tagħha.

F'każin bħal ma hu dan tagħna, tiltaqa' ma' ħafna nies, min forsi ikun daqsxejn inqas delikat minn ħaddieħor, u għalhekk ma teħodhiex bi kbira li xi kultant l-oġġetti jinkisru. Iżda ninsab ċert li kieku kulħadd ikun ftit iktar attent f'għemilu, kieku l-ħsarat ikunu iżgħar u inqas frekwenti. Wara kollox, il-każin hu tal-membri kollha u kulħadd irid jiġbed ħabel wieħed sabiex inżommuh fl-aħjar stat possibbli. Bi ftit aktar attenzjoni jgawdi kulħadd.

Qabel nagħlaq dan l-messaġġ, nixtieq nawgura l-festa t-tajba lill-Melleħin kollha, b'mod speċjali lill-morda u lill-anzjani tagħna li ma jistgħux igawdu l-festa magħna.

Ningħaqdu mad-Dinja kollha ħalli nagħtu qima lill-

IMQADDSA VERĠNI MARIJA

f'għeluq sninha nhar it-8 ta' Settembru.

Agħtiha r-Rużarju bħala rigal

"Mur u pprietka r-Rużarju u l-għadu ta' kull ġid jiġi mirbuħ." - il-Madonna lil San Duminku

"Wieħed mill-mezzi l-iżjed tajba biex naslu li nbiddlu ħajjitna m'huwiex ħaġa oħra ħlief ir-reċita tar-Rużarju." - Papa Ljun XIII

John Buttigieg
CIKKIES

Fruit & Vegetables Wholesaler & Retailer
To Hotels, Caterers & Vendors

Store: Cikkies Garage, Cross Street, Mellieħa

Office: 32, New Mill Street, Il-Mellieħa

Tel: 21 521 945 Mob: 99 460 572

www.dbproperties.com
dbproperties Malta

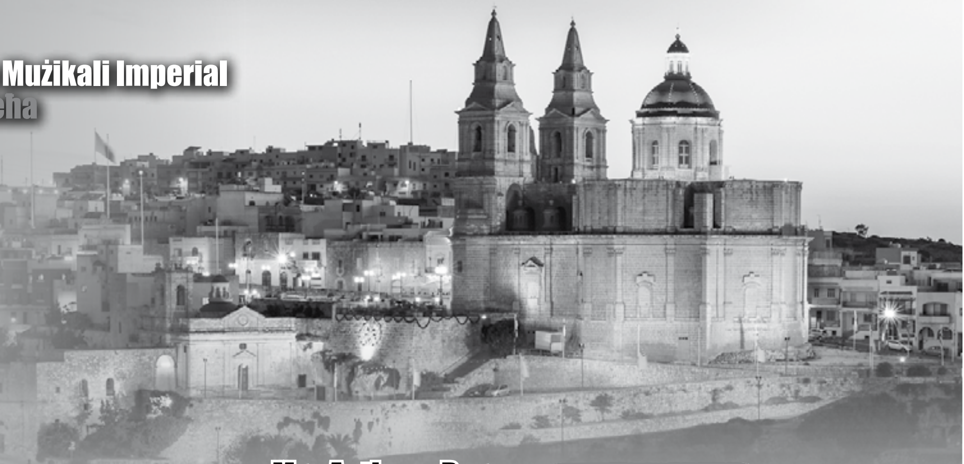

Riflessjonijiet...

Mro Anthony Borg
Surmast Direttur

Bħas-snin li għaddew permezz ta' dawn il-kelmtejn, xtaqt naqsam magħkom ħsibijieti dwar dak li jirrigwarda l-Banda u l-Kor Imperial. Nistqarr li din is-sena kienet waħda mill-aktar diffiċli meta f'temp ta' tnax-il xahar, erbat iħbieb li ħdimna flimkien għal numru ta' snin għaddew għal ħajja aħjar.

Jimmy...

Niftakar tajjeb hekk kif Josef u jien konna fil-karozza sejrin lejn One Radio biex flimkien ma' John, nagħtu s-soltu intervista għall-jiem tal-Festa, konna nfurmati li ħalliena Jimmy Muscat. Sirt nafu mill-qrib dawn l-aħħar snin meta flimkien ma' Grazio Barbara kienu jikkoreġu l-ortografija ta' dawn il-kotba. Aktar tard ħdimt miegħu meta pproduċejna s-CD 'Nisġiet Mużikali Maltin' - fejn ipprepara l-jacket ferm informattiva u interessanti li għamel b'ħafna impenn, sagrifiċċju u mħabba fi żmien diffiċli għalih. Bħal dejjem preċiż u metikoluż f'dak li jagħmel.

Kellu mħabba straordinarja għal dak kollu li huwa Mellieħi u Malti speċjalment lejn is-Santwarju Nazzjonali tal-Madonna tal-Mellieħa. Kien jinkedd ferm meta jara n-nuqqas ta' apprezzament lejn dak kollu li huwa Mellieħi u Malti. Jisogħbija li ma sirtx nafu ħafna aktar qabel.

Michelle...

Niftakar l-ewwel darba li ltqajt magħha meta ġiet il-każin flimkien ma' missierha Charlie meta ġew lura mill-Awstralja. Qaltli li tgħallmet il-klarinett mal-Banda Our Lady Queen of Peace ta' Sydney l-Awstralja u b'entużjażmu qaltli li tixtieq tingħaqad mal-Banda Imperial. Kemm ferħet meta għidtilha li t-Tlieta li jmiss niltaqgħu għall-kunċert. Id-destin ried li kellha tmur tgħix ġewwa l-Indja fejn rabbiet familja imma l-istess ħeġġa u entużjażmu għall-Banda u l-Każin Imperial baqgħu fiha sal-aħħar. Kienet tgħidli li ser tkun Malta fis-sajf, speċjalment għall-jiem tal-Festa u bl-akbar prudenza ssaqsini jekk tistax tieħu sehem fil-programm bil-kundizzjoni li nibgħatilha l-mużika minn qabel biex tipprepara ruħha sew. Hekk bqajna Settembru li għadda, li din is-sena ser nerġa' naraha għall-festa, waqt li nsistiet li nibgħatilha l-mużika kemm jista' jkun kmieni biex bħas-soltu tagħti l-aħjar. Imma d-destin ried mod ieħor – iltqajna f'Jannar li għadda ... din id-darba mhux biex iddoqq fil-programm, iżda biex nagħtuha l-aħħar tislima li tant kienet tistħoqqilha.

Odette...

Sirt naf lil Odette meta fis-sena 1998 twaqqaf il-Kor Imperial. Kienet fost l-ewwel membri tal-istess Kor u baqgħet membru sa meta l-Mulej għoġbu jsejħilha. Mixja ta' kważi għoxrin sena. Nafha mara ħabrieka, ferreħija u pożittiva, dejjem bi tbissima fuq wiċċha. Attiva ferm f'diversi għaqdiet – kemm dawk reliġjużi u kemm dawk soċjali. Moħħha dejjem jara kif ser tagħti u mhux kif ser tieħu. L-aħħar li rajtha, ftit tkellimna imma nistqarr bqajt mistagħġeb li minkejja dak li kienet għaddejja minnu, il-kuraġġ u l-attitudni pożittiva baqgħu fiha sal-aħħar.

Ġużepp...

Lil Ġużepp nafu minn dejjem. Hu u missieri kienu ħabel u satal. It-tnejn kienu jaħdmu mal-Posta. Kienu jiltaqgħu kważi kuljum, ma kellhomx bżonn aġenda għax is-suġġett kien ikun dejjem l-istess, il-Każin u l-Banda Imperial. Kelli l-privileġġ li naħdem miegħu għal snin twal fil-Banda Imperial. Kien mexxej imma fl-istess waqt, ġentlom. Kull deċiżjoni li ħa matul is-snin li serva f'diversi karigi dejjem ħadhom f'dak li kien jemmen li hu l-aħjar fl-interess tal-każin. Kien ġentlom kbir, kelma għall-ġid ma naqset qatt. Kien jieħu interess kbir fil-Banda u fil-Kor u meta jara li xi ħadd ikun ilu ftit ma jattendi, jiġbidli l-attenzjoni jekk ġralux xi ħaġa u jekk ir-risposta tkun iva, jara kif jista' jgħin. Kemm kien jieħu gost meta kien jara xi student ġdid ġej biex jitgħallem il-mużika – għajnejh kienu jixegħlu bil-ferħ. Dwar Ġużepp, jekk nibqa' sejjer, ma nispiċċa qatt. Iżda qabel intemm din il-kitba umli dwar Ġużepp, xtaqt naqsam magħkom din. Meta konna nkunu mitlubin nagħtu servizz bil-Banda jew bil-Kor Imperial kont ninfurmah mal-ewwel.

Ġużepp kien ikollu dejjem l-istess risposta – *'Ton fejn nistgħu naqdu, naqdu.... u naqdu bil-qalb...'* u hekk inwiegħduh li ser nibqgħu nagħmlu.

Anita...

L-ewwel darba li ltqajt ma' Anita u Brian kien madwar erbatax-il sena ilu l-każin, fejn qaluli li xtaqu jingħaqdu bħala mużiċisti mal-Banda Imperial wara li ddeċidew li jirtiraw Malta. Sa minn dakinhar 'l hawn, sakemm ippermettiet saħħitha, Anita ħadet sehem attiv bħala mużiċista mal-Banda Imperial. Minkejja t-tbatija li kienet għaddejja minnha f'dawn l-aħħar xhur, kemm il-Każin u kemm il-Banda Imperial baqgħu f'qalbha sal-aħħar nifs.

Nagħlaq dan il-kapitlu billi nsellem il-memorja tal-membri tal-Għaqda Muzikali Imperial li ħallew din id-dinja għal ħajja aħjar matul din is-sena u nwiegħduhom li nibqgħu niftakru fihom fit-talb tagħna.

Sentieri u x-Xagħra l-Ħamra....

Kienet esperjenza mill-aqwa l-parteċipazzjoni tal-Banda u l-Kor Imperial waqt 'Sentieri', attività organizzata minn Azul Teatro mill-Italja fl-okkażjoni tal-Valletta 2018 fil-Park tal-Majjistral. Meta flimkien ma' Serena u Raffaele, Marcon, Julie u jien morna biex nagħmlu l-aħħar preparazzjonijiet għal din l-attività bqajt imsaħħar bil-ġmiel, il-paċi, it-trankwillità u s-seħer ta' dan il-post.

L-istess kienu tal-fehma sħabi meta konna hemm. Daqqejna u kantajna mużika tradizzjonali Maltija f'ambjent mill-isbaħ. X'hemm aqwa milli l-mużika tradizzjonali Maltija titwaħħad flimkien mal-ambjent rurali Malti? Fi ftit kliem tħossok li qed fil-ġenna tal-art!

Dak il-ħin għadda dan il-ħsieb minn moħħi 'Kos kemm hawn sbuħija madwarna li lanqas aħna kapaċi nintebħu biha!!!'

Is-Surmast Joseph Vella...

Ilni nafu 'l fuq minn erbgħin sena. Min jaf kemm-il darba daqqejna flimkien programmi u marċi matul is-snin. Din is-sena qed ifakkar il-Ġublew tal-Fidda minn meta nħatar Surmast Direttur tal-Banda La Vittoria. Ħdimna aktar mill-qrib flimkien meta jien ġejt maħtur Surmast Direttur tal-Banda Imperial. Matul dawn is-snin, ir-rispett lejn xulxin ma naqas qatt. Dejjem imxejna b'mod mill-aktar korrett ma' xulxin. Minn qalbi nroddlu ħajr ta' dan kollu, fl-istess waqt nifraħlu f'din l-okkażjoni u nixtieqlu s-saħħa u s-sliem.

L-Isbaħ Xewqat!!!

Fl-aħħar nett nixtieq inrodd ħajr lil dawk kollha li flimkien ħadmu bis-sħiħ biex għal darb'oħra l-Banda u l-Kor Imperial kellhom sena mimlija suċċess.

Il-Festa t-Tajba lil Kulħadd.

The Veggie Truck

Mobile Fruit And Veg Specializing in the very best local and imported produce

David Vella (Owner)
9962 9372 / 9965 7483

Delivery Service Available
jovella1@gmail.com

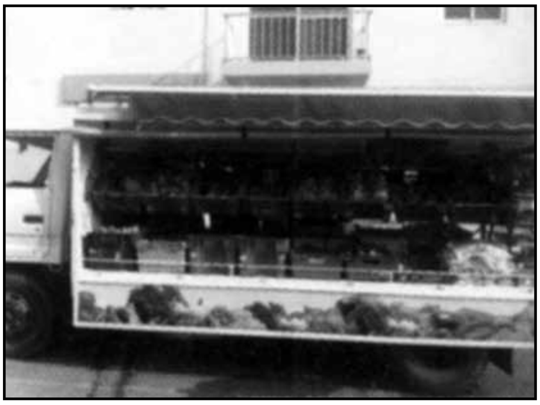

SPECIAL OFFERS AVAILABLE IN STORE

Opening hours:
Mon – Tues 06.00 – 18.00
Wed 06.00 – 13.00
Thurs - Fri 06.00 – 18.00
Sat 06.00 – 14.00
Sun Closed

Ġo Ġo
MINI MARKET
Mario & Joanne Vella
Snajjin Street
Mellieħa, Malta
Tel: 21521445
Free Deliveries

fieldsports
Shooting Sports & The Outdoor Life

IMPORTERS & DISTRIBUTORS OF THE WORLD'S LEADING BRANDS
HAND GUNS - SHOTGUNS - RIFLES - AIR GUNS - AMMUNITION - SCOPES - KNIVES - FOOTWEAR - EYEWEAR - CLOTHING - ACCESSORIES
Shop: 21/22 Parish Square, Mellieha. **Telephone:** 21523036. **Email:** info@fieldsportsmalta.com. **Website:** www.fieldsportsmalta.com.

Benelli BERETTA BROWNING COLT Perazzi GAMO FIOCCHI Rizzini
B&P Baschieri & Pellagri WINCHESTER EOTech GLOCK Blaser BUCK KNIVES Aimpoint CCI meopta

bottles & bottles
www.bottlesandbottles.com
“ your wholesale beverage store ”
OPEN ALL DAY, 7 DAYS A WEEK
7, TRIQ L-ETNA, MELLIEHA
Find us on Facebook
Contact Us: 21521235

munchies

bistro & lido...mellieha bay

Kemm huma bravi

Carmen Cini
Chairperson Kumitat Nisa

Reġa' wasal iż-żmien li nerġgħu nitkellmu daqsxejn flimkien. Hemm hi għaddiet sena oħra!

Ma nafx għaliex, imma minn dejjem jogħġbuni xogħlijiet speċjalment fuq bini u xogħol tal-ġebel li kienu jsiru snin ilu. Meta tiftakar li dawn l-antenati tagħna ftit jew xejn kienu jmorru skola, aktar tikkonvinċi ruħek kemm kienu bravi. Xħin tħares lejn bini maestuż bħal knejjes, palazzi u mużewijiet u bini storiku ieħor tistaqsi lilek innifsek, "Imma dawn għamlu kollox bl-abbilità tagħhom biss?" Periti u inġiniera kien hawn ftit wisq, għalhekk kien ikollhom jillapazzaw b'li jafu huma. U xi ngħidu għall-għodda li kellhom? Fejn kienu l-magni u l-krejnijiet biex itellgħu t-tagħbijiet tagħhom? Għandhom raġun jekk baqa' xi wieħed minnhom u jara bini tal-lum tiela' jistagħġeb. Bilkemm ma jkunx hemm xi ħadd li jaħseb li xi blokka bini tmiss massema nbniet mill-ħares daqs kemm tinbena malajr!

U xi ngħidu għal dawk li għamlu suċċess finnegozju. Mingħajr ma għamlu qatt somma l-iskola dawn rnexxew fix-xogħol tagħhom. Lanqas biss kienu jafu x'inhu accountant.

Ara ma taħsbux li qiegħda mmaqdar it-tagħlim li hawn illum, jew l-għodda li lanqas biss kienu joħolmu bihom missirijietna. U mbagħad xħin taħseb fitteknoloġija tal-lum, naħseb jgħidulek "Dik xi tkun?" Niftakar liz-ziju li bilkemm kien jemmen li jkunu jafu r-rapport tat-temp ta' xahar wara. Kien ikun jaf li ser idur ir-riħ meta jara l-qattusa taħsel wiċċha u kien jgħid li r-riħ ser idur mil-Lbiċ għall-Majjistral skont 'il fejn iddawwar wiċċha. Dawn ir-rakkonti ma jispiċċaw qatt. Għalhekk għandna nneħħu l-kappell għal dawn innies bravi.

La qiegħda nsemmi l-anzjani l-ewwel awguri tiegħi jmur għalihom, sew dawk li jistgħu jgawdu l-festa u anke lil dawk li ma jistgħux. Naf li għal dawn in-nies il-festa kienet għażiża wisq sew għaliex il-Madonna kienet l-ewwel ħsieb tagħhom u wkoll għax il-festa kienet l-akbar sors ta' divertiment.

Nawgura li l-Vitorja 2018 tkun mezz ta' għaqda bejn l-Melliħin kollha.

Viva Marija Bambina!

VS WHOLESALE

103, Ta' Masrija, Mellieħa

Mobile: 79603243

Sehem il-Banda u l-Kor barra ż-żmien tal-Festa

Clayton Vella
Segretarju Kummissjoni Banda u Kor

Fi żminijiet tal-imgħoddi sehem il-banda kien ikun biss tista' tgħid fil-ġimgħa tal-festa. Fil-każin tal-Banda Imperial kunċerti kienu jsiru kull ġimgħa kif għadu jsir sal-ġurnata tal-lum, bid-differenza li qabel kien isir kunċert għall-programm annwali ta' żmien il-festa, u għall-festa tal-Madonna tas-Santwarju tal-Mellieħa, darba kull sentejn.

Matul iż-żminijiet inħass il-bżonn li l-banda għandha tibda tieħu sehem f'iżjed programmi li jsiru matul is-sena u mhux għall-festa biss. Wieħed mill-ewwel programmi li beda jsir matul is-snin huwa dak ta' Ħadd il-Palm li għadu jsir sal-ġurnata tal-lum. Inħass ukoll il-bżonn li dan il-programm għandu jbiddel l-istil tiegħu biex ikun iżjed adattat għaż-żmien li dan isir fih, żmien il-Ġimgħa Mqaddsa.

Għalhekk, għall-ewwel darba din is-sena, dan sar ġewwa l-Knisja Arċipretali tal-Mellieħa. Programm ieħor li daħal sew fil-kalendarju tal-banda u tal-kor huwa l-programm ta' San Ġwann tal-Ħġejjeġ li jsir f'Ġunju u li jkun organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa. Il-konkorrenza għal dan il-programm qiegħda tiżdied aktar ma jgħaddi ż-żmien.

Raġuni prinċipali għalfejn inħass il-bżonn li l-banda għandha żżid il-programmi matul is-sena, apparti dawn it-tnejn li diġà semmejt hawn fuq, huwa l-fatt li b'hekk il-banda tkun iżjed attiva u tgħolli l-livell mużikali tagħha. Dan għaliex il-mużika li tindaqq hi ferm iżjed moderna u impenjattiva, b'tempijiet aktar diffiċli li fi żminijiet tal-imgħoddi ħadd qatt ma kien sema' bihom.

Dan xi kultant joħloq problema ma' ċertu bandisti, peress li l-istil tal-mużika huwa ferm differenti minn dak li kienu mdorrijin bih. Madanakollu dan ma jaqtax qalb il-banda biex dejjem timxi 'l quddiem u tgħolli l-livell tagħha.

Wara xi żmien kien inħass ukoll il-bżonn li jitwaqqaf il-Kor Imperial. Dan sar fl-1998 u minn dakinhar sal-lum il-ġurnata l-kor ma waqaf xejn lanqas, u r-repertorju tiegħu nbidel maż-żminijet ukoll kif ġara mal-banda. Bdew isiru programmi konġunti bejn il-Banda u l-Kor flimkien ma' baned jew korijiet barranin. Dan huwa ta' vantaġġ u ġid kbir kemm għall-banda kif ukoll għall-kor, għax wieħed jitgħallem ħafna minnhom peress li l-edukazzjoni u d-dixxiplina mużikali tal-baned barranin hija ferm professjonali. F'dawn l-aħħar snin kienu diversi dawk il-programmi li saru ma' baned barranin u t-tagħlim li ħareġ minnhom huwa imprezzabbli.

Bħalma wieħed jista' jara, sehem il-banda u l-kor illum il-ġurnata m'għadux biss għall-ġimgħa tal-festa, anzi aktar minn dan. Dan iżda jinvolvi ħafna iżjed sagrifiċċju u preparamenti minn kulħadd, għax tajjeb wieħed isemmi li l-kwalità ta' dawn il-programmi kull ma jmur dejjem qed togħla.

Nagħlaq billi nirringrazzja lill-sħabi tal-Kummissjoni Banda u Kor, lill-bandisti u lill-membri tal-kor kollha għas-sagrifiċċju tagħhom, kif ukoll lill-familjari tagħna tal-paċenzja li jieħdu bina. Nixtieq nawgura l-festa t-tajba lil kulħadd.

Viva Marija Bambina!

Żuru l-'website' tagħna
www.imperialbandclub.com
Ikkuntattjana fuq *e-mail*:
info@imperialbandclub.com

General Contractors • Civil Engineering Work
• Building Components Manufacturers
• Sand – Spalls – Torba – Soil
• Ready Mix Concrete

CARMEL VELLA LIMITED

CENTRAL ASPHALT LIMITED

Labour Ave., Naxxar NXR 9027, Malta • Tel: 2141 2061, 2141 2469 • Fax: 2143 7067 • E-mail: info@centralasphaltltd.com

ROY THAI SPECIALIST
Massage & Beauty Centre

MASSAGE
WAXING
BEAUTY
PHYSIOTHERAPY

34, Francis Zahra Street, Mellieha
M: 77 222 113 | T: 2713 7513 | E: roythaispecialist@gmail.com | F: Roy Thai Specialist

REFLECTIONS
Sports Pub and Grill in Mellieha

Serves breakfast, lunch and dinner, as well as pub snacks together with the best drink service and quality in town, complete with 10 beer brands on draught. Reflections shows all types of sports, especially football and has ample space for parking. Head over on Friday nights for karaoke and on Saturday nights for a live band, or visit the games room for a round of darts, billiards, air hockey and table soccer any day of the week, guaranteeing an excellent atmosphere for a great night out. At Reflections, we also have an à la carte menu to accommodate any type of function.

Open every day.

Cross Square, Mellieha.
T: 2152 3756; M: 7953 6969;
E: *events@reflectionsmalta.com*;
www.reflectionsmalta.com

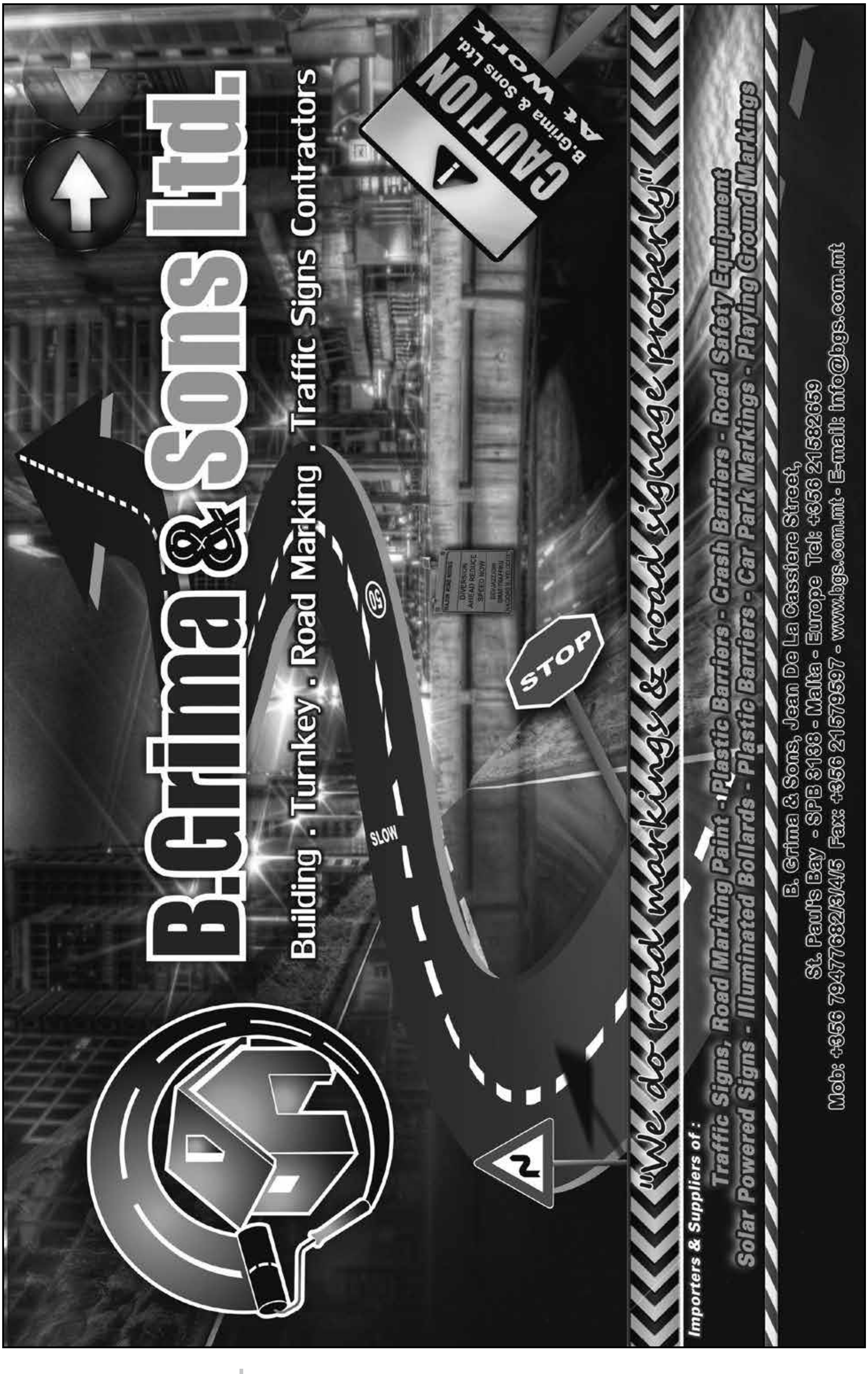
B.Grima & Sons Ltd.
Building . Turnkey . Road Marking . Traffic Signs Contractors
CAUTION
B.Grima & Sons Ltd.
At Work
STOP
SLOW
50
"We do road markings & road signage properly"
Importers & Suppliers of :
Traffic Signs, Road Marking Paint - Plastic Barriers - Crash Barriers - Road Safety Equipment
Solar Powered Signs - Illuminated Bollards - Plastic Barriers - Car Park Markings - Playing Ground Markings
B. Grima & Sons, Jean De La Cassiere Street,
St. Paul's Bay - SPB 3138 - Malta - Europe Tel: +356 21582659
Mob: +356 79477682/3/4/5 Fax: +356 21579597 - www.bgs.com.mt - E-mail: info@bgs.com.mt

Iż-Żgħażagħ fis-Soċjetà

Damian Vella
Chairperson Kummissjoni Żgħażagħ

Kull grupp ta' età f'soċjetà għandu r-rwol tiegħu u dawn il-gruppi huma kollha importanti. Ħafna jsostnu li biex tkun meqjus bħala persuna żagħżugħa irid ikollok età ta' bejn il-15-il sena u t-30 sena. Il-gruppi tal-etajiet l-oħra kollha, kemm jekk tfal, adolexxenti, dawk ta' mezza età u anke anzjani, jistennew ħafna miż-żgħażagħ. Iż-żgħażagħ jiddeterminaw il-futur ta' kwalunkwe soċjetà partikolari u għalhekk huma s-sinsla tas-soċjetà inġenerali. Dan jagħmel liż-żgħażagħ grupp ta' età importanti kemm fis-soċjetà tal-lum kif ukoll fis-soċjetà futura. Għalhekk, minħabba dawn l-aspettativi li s-soċjetà għandha miż-żgħażagħ, aħna ż-żgħażagħ min-naħa tagħna għandna rwol importanti x'naqdu.

Fl-opinjoni tiegħi, ir-rwol taż-żgħażagħ huwa sempliċiment li jġedded, jaġġorna u jżomm mal-pass taż-żminijiet. Iż-żgħażagħ għandhom rwol li jġeddu u jaġġornaw l-istatus attwali tas-soċjetà tagħna inkluż fit-tmexxija, permezz ta' innovazzjonijiet u l-introduzzjoni ta' ħiliet ġodda, fost affarijiet oħra.

Fl-Għaqda Mużikali Imperial, huma diversi u bosta r-rwoli li naqdu, u min-naħa tagħna, aħna dejjem nagħmlu l-almu kollu biex dan nagħmluh bl-aħjar mod possibbli. Aħna tim żgħir iżda b'qalb kbira. Illum il-ġurnata sirna familja waħda bl-għan ewlieni hu li nkomplu mmexxu l-Għaqda tagħna dejjem iktar 'il quddiem, u filwaqt li nżommu f'moħħna l-pariri ta' dawk li dejjem kienu hemm, nippruvaw inkomplu nattiraw iktar żgħażagħ bħalna ħalli l-Għaqda tant għażiża għalina tibqa' dejjem ħajja u miexja 'l quddiem.

Biex nikkonkludi, nixtieq nawgura l-festa t-tajba lill-Melleħin kollha, kif ukoll lil ħutna li qed jiċċelebraw l-istess festa.

Viva Marija Bambina u Viva l-Banda Imperial!

ID-DROGA TEQIRDEK...
Ħajtek f'idejk... TITLIFHIEX!!

C. Vella & Sons Ltd.

your one stop shop for cigarettes, cigars, tobacco, confectionery, wines and spirits in the heart of Mellieha

George Borg Olivier Street Mellieha • Tel: 21520883 • Mob: 99498855 • cvellasons@gmail.com

The Beach
AT PARADISE BAY

tripadvisor

(+356) 2157 5491
(+356) 9982 0621
thebeachmalta.com

LOCAL & OVERSEAS
funeral arrangements

Offering
UNDERSTANDING & INTEGRITY

PRE-ARRANGEMENT
services available

John Bray
& Family
FUNERAL SERVICES

John Bray - Funeral Director

PROFESSIONAL GUIDANCE
through difficult times

24/7 Service | **Local & Overseas funeral directors** | **Moderate Prices**

John Bray & Family Funeral Services
Est. 1981

Garage/Office Funeral Services, Lampuki Street, St Paul's Bay
Office Funeral Services, Triq Salvinu Vella Mellieha
Residence 117, Our Lady of Fatima, Parades Street, St Paul's Bay

Tel: 21585716 | 21573588 | 21571260 | 21522400 (*Mellieħa office*)
Mob: 99493479 | 79493479 | 99477153
Email: johnbrayandson@yahoo.com

www.johnbrayandsonmalta.com

My Lovely, Lovely Ladies!

Julie Thomas
Director of the Imperial Choir

As we approach the busiest time of year for the Imperial Ladies Choir, I reflect on a very mixed year of events.

Our Festa contributions in September last year were very successful and it encouraged a past member to re-join our ranks. We then lost two of our sopranos for various reasons and another mezzo-soprano left to study abroad. However, our singing commitments didn't stop. In November, we sang a new mass at St. Catherine's Monastery in Valletta. In December, we entertained the Christmas tourists at The Paradise Bay Hotel and The Maritim Hotel, and joined with the band to sing carols to the staff and residents at Dar il-Madonna tal-Mellieħa.

After Christmas, it was time to prepare for the Palm Sunday concert. Sadly, Odette Zammit, who had returned to the choir after battling with a serious life-threatening illness and had joined us for the Christmas concerts, had a relapse a few weeks before the concert. She had attended nearly all the rehearsals, but she could not continue due to her failing health. This was a real blow to the choir as it had been wonderful to have her back. It was such a pity, as the concert this year was held, not in the primary school, but at the Parish Church. It was a moving and awe-inspiring occasion and a privilege to sing in such wonderful surroundings. The acoustics made it a real pleasure to perform.

Our next two performances were very different. Sunday the 22nd of April saw us at Il-Majjistral Nature Park, singing with the band on the headland as the sun went down as part of Altofest Malta 2018. Two months later, on the 20th of June, we had a more traditional concert with the band in the Parish Square singing for the San Ġwann tal-Ħġejjeġ. We had a large and appreciative audience. We also had a new recruit singing with us at this concert as the ladies welcomed Diane Cucciardi into the ranks.

On the 8th of July, we heard the sad news that Odette had lost her battle and had passed away at the young age of only 49. Standing with the band while they played a fanfare for her coffin outside the Band Club was heart-wrenching. We joined in with the church choir to sing at her funeral mass. What a loss of such a musical, beautiful, and happy person. I know the choir misses her deeply. A few days later we were singing for another funeral. Our ex-president Joseph Bartolo had also passed away and the choir came together to celebrate the life of someone who had dedicated so much of his life to the club.

In July, we were very pleased to have our own concert at the Sanctuary of Our Lady of Mellieħa as part of the Iljieli Melleħin 2018. We performed a varied programme of some of our favourite songs which was very well received and attended. I thought this concert included some of the best singing I have heard from the choir. Sadly, this was to be the last concert of another of our members, Jennie Mitchell who has moved to Cyprus to continue her teaching career. It's a big loss to the mezzo section but she went off on a high note – literally, as she sang the solo soprano part in a beautiful setting of the Ave Maria by Cesar Franck. She was joined by Marisa, a seasoned soloist, and they produced a gorgeous sound which was complemented by the choir who joined in with the Sancta Maria. We wish her all the best in her and her partner's new life and await the invitation for a choir tour to Cyprus! Just keep looking at the choir's picture, Jennie, as a cheeky reminder.

On a jollier note, we had a surprise visit from the previous conductor of the choir, Shirley Helleur. We went for a lovely meal at the Maritim and caught up with old times. Perhaps another tour possibility to Gibraltar!

So, if your maths is keeping up, you will notice that we have now lost five choir members in the last twelve months and gained only one. This is a matter

of concern for me and the ladies. We do enjoy our time at rehearsals and the choir are very supportive of each other, so how do we go about attracting new members? Who are we trying to recruit and why should they want to join our choir?

We need to think about the different desires and needs of a new member:

- Rehearsals: location and time
- Type of music performed
- Type of choir: image and style
- Time commitment

As answers to these points, we:

- have a central location on the Parish Square for our rehearsals and during the summer the rooms are air conditioned for comfort;
- rehearse every Thursday at 7:30 and finish at 9pm;
- sing a wide variety of music from pop to classical pieces and from traditional Maltese songs to songs from other cultures;
- can sing a cappella, with keyboard or band accompaniment;
- perform in a wide variety of venues.

We are part of The Imperial Band Club and promote its image which also means that we share the benefits of the club members. This includes organised trips, themed evenings at the club as well as 'thank-you' occasions – receptions and pasta evenings hosted by the committee. Everyone who attends a rehearsal is given a free drink token, redeemable at the bar.

Time commitment is probably a major factor. We do expect members to turn up regularly and on time. Singers are also required to do some homework, even if it is just looking at the song lyrics. We do have a fairly relaxed rehearsal ethos – everyone gives up their time towards a common goal and it is understood that family and other commitments can crop up. We try to be as accommodating as we can.

A phrase I have often come across when asking someone if they would be interested in joining the choir is "I can't sing!" This could not be further from the truth. Only a tiny percentage of people can't sing. With practice and support, most people can join a choir. We're not trying to recruit operatic soloists, but rather train a group of ladies to make a pleasant sound. That's what group singing is all about.

Another favourite phrase is "choirs are not my sort of thing!" This is probably a diplomatic statement so as not to offend me. I promote my choir as a fun group of people who enjoy getting together, escaping the ironing (or the kids), washing up etc. and enjoy a good sing-song. We catch up on each other's stories and offer support or help if needed. We share interest in each other's events and we love it when we do a good concert. We also enjoy cake and other home baked goodies – but that's another story!

'I can't read music' is another well-worn phrase. It really doesn't matter. I try to help as much as possible to help at least knowing your way around a piece of music. I provide mp3s to go with the songs with the various voices standing out so that they can listen to them as they follow the words.

I strongly believe that there needs to be an ongoing drive to promote, and recruit for, the choir. We need to keep our current standard of performance, our sense of fun, and our numbers. So, if you know anyone who is interested and would like to come to our rehearsals on a 'taste and see' with no obligations, please send them along. Let me know in advance so that there will be goodies!

Finally, I wish to thank my Lovely Ladies for all the hard work and commitment they have shown this year. I get so many wonderful comments after our concerts.

May you all have a very happy Festa.

Interested in joining the Imperial Choir?

New Members Welcome!

Contact us on **info@imperialbandclub.com**

Looking for a new property? Bank of Valletta can assist you with a home loan built around your personal financial situation.

All loans are subject to normal bank lending criteria and final approval from the Bank. The term of the loan must not go beyond retirement age.

More information is available from www.bov.com or contact 2131 2020.

Issued by Bank of Valletta p.l.c., 58, Triq San Żakkarija, Il-Belt Valletta VLT 1130

Bank of Valletta p.l.c. is a public limited company regulated by the MFSA and is licensed to carry out the business of banking in terms of the Banking Act (Cap. 371 of the Laws of Malta).

BOV
Bank of Valletta

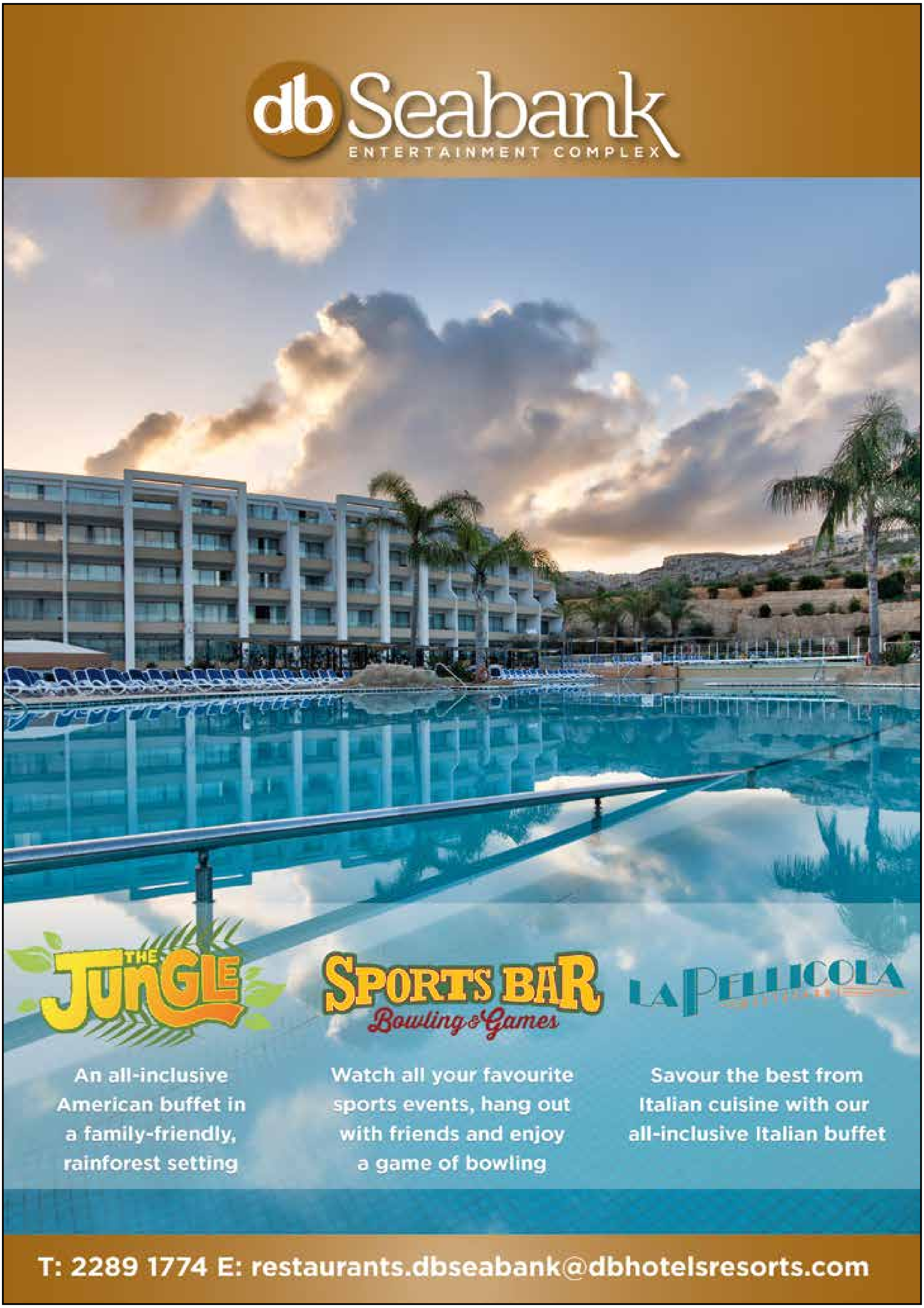
db Seabank
ENTERTAINMENT COMPLEX
THE JUNGLE
SPORTS BAR
Bowling & Games
LA PELLICOLA
An all-inclusive American buffet in a family-friendly, rainforest setting
Watch all your favourite sports events, hang out with friends and enjoy a game of bowling
Savour the best from Italian cuisine with our all-inclusive Italian buffet
T: 2289 1774 E: restaurants.dbseabank@dbhotelsresorts.com

Ta' Peter

Bar, Restaurant &
Games Room

Specialising in
Maltese Cuisine
&
Fresh Fish Dishes.

Ġorġ Borg Olivier Str.
Il-Mellieħa - Malta
Tel: 21 523537

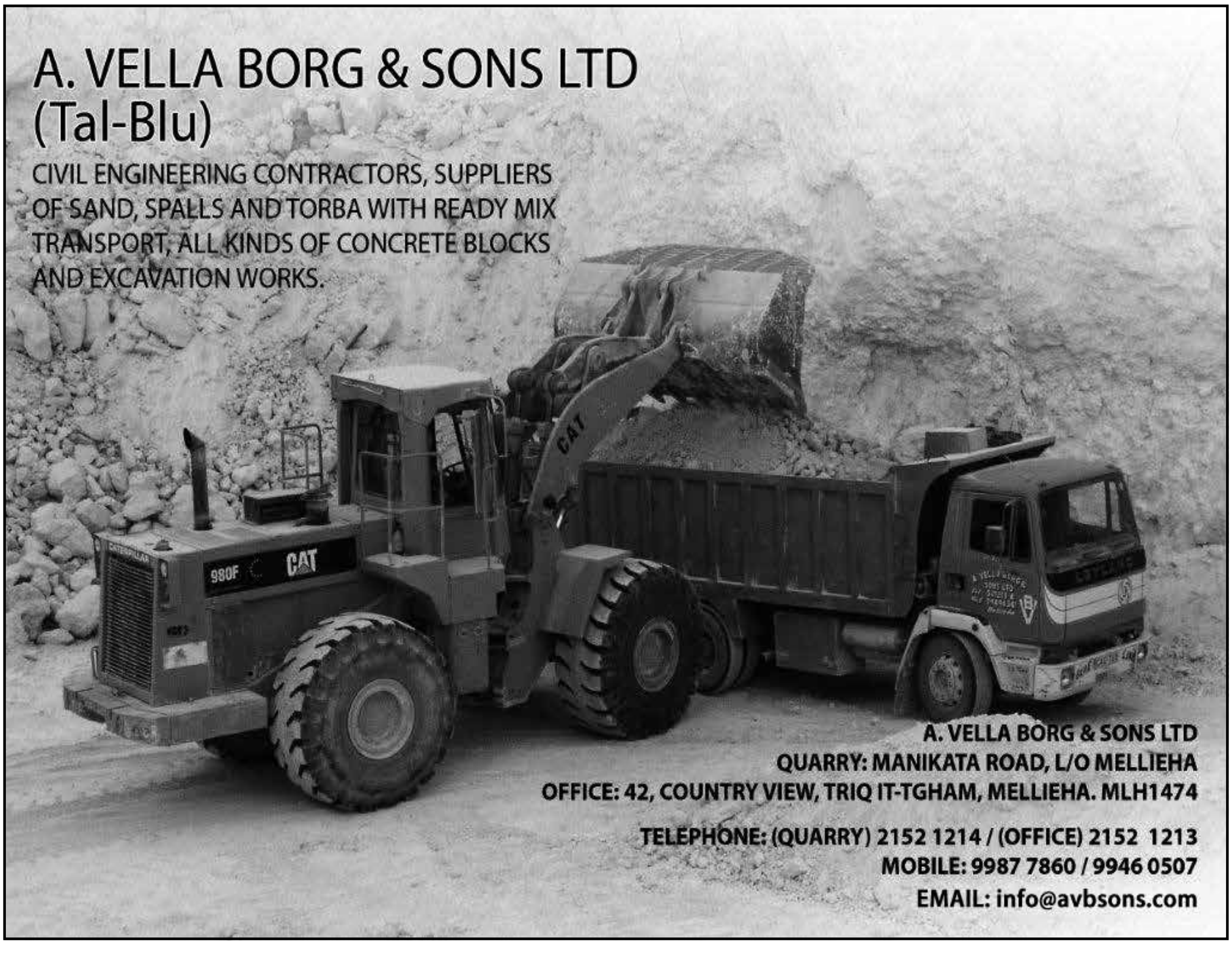

Banda Attiva

Philip Schembri
Għalliem

Sa minn ftit jiem wara l-Festa 2017, il-banda tagħna baqgħet attiva fl-attivitajiet tagħha. Fost l-impenji li din kellha, infakkar fiż-żewġ kunċerti li din tat ħdejn is-Santwarju f'Settembru u f'Ottubru rispettivament, dak ta' Jum it-Tifkira tal-Gwerra, tal-Milied u tal-Kunsill tal-Imġarr.

Però, naħseb li wieħed mill-kunċerti li din is-sena ngħata spinta kbira 'l quddiem kien dak ta' Ħadd il-Palm. Dan ġie esegwit għall-ewwel darba, kif jixraq, fil-Knisja Arċipretali tagħna b'mużika sagra adattata għal żmien ir-Randan u li tixraq li tindaqq f'dan it-tempju għażiż għalina. Kienet deċiżjoni għaqlija li rnexxiet u nagħti prosit lil kull min kien involut kemm mużikalment u kemm fl-organizzazzjoni ta' din l-attività. Hawnhekk niftaħar b'wiċċi minn quddiem li l-element Mellieħi, abbli u kapaċi, kien dejjem jiddomina fil-banda, fil-kor, fil-kantant, fil-qarrejja u f'min ippreżenta. Il-pubbliku numeruż li attenda wera wkoll l-apprezzament tiegħu għal din l-akkademja. Nittama li din l-attività tibqa' ssir fil-Knisja Arċipretali.

Nieħu l-okkażjoni biex b'niket infakkar fil-memorja tal-kollega tagħna l-ex bandista tal-post Michelle Sharma li marret tiltaqa' mal-Mulej kmieni din is-sena. Michelle kienet mara serja, dħulija u eżemplari. Kienet tħobb ħafna l-banda tagħna u qatt ma kienet tonqos li tagħti s-sehem tagħha f'kull attività tal-banda kull meta hi kienet tkun lura Malta. Il-Banda tagħna ma naqsitx milli tagħtiha t-tislima li tant kien jixirqilha dakinhar tal-funeral. Nitlob lill-Mulej li jagħtiha l-mistrieħ ta' dejjem, filwaqt li nagħti l-kondoljanzi tiegħi lill-familjari tagħha li tant ħabbewha. Nagħti prosit ukoll lis-Surmast Raymond Fenech li kien pront u ddedika marċ funebri ġdid tiegħu lilha bħala ex studenta tiegħu fiż-żmien meta kienu l-Awstralja.

Waqt li qiegħed nikteb dawn il-kelmtejn tiegħi għadni kemm ħadt l-aħbar kerha tal-mewt tal-ex President tas-Soċjetà, is-Sur Joseph Bartolo. Lil Ġużepp, kif konna nafuh, ili nafu sa mill-1979, għax kien kollega tiegħi meta kont naħdem fid-Dipartiment tal-Posta. Naturalment, hu kien kważi jiġi missieri mill-età u għalkemm qatt ma ħdimt miegħu dirett, kont inkun ta' spiss f'kuntatt miegħu fuq xogħol kif ukoll mal-mibki s-Sur Joe Borg (missier is-Surmast Tonio Borg u l-President Josef Borg). Kienu dawn it-tnejn li ressquni lejn il-Każin Imperial bħala bandist dak iż-żmien u laqqgħuni mal-mibki Surmast Ninu Sammut. Fuq ix-xogħol, Ġużepp kien xempju tal-bżulija, għaqal u serjetà u fl-istess ħin kien dħuli, ċajtier u jaf imur man-nies. Dawn l-istess kwalitajiet kont narahom fih ukoll fis-servizz twil tiegħu li ta lis-Soċjetà Imperial li tant kien iħobb, fid-diversi karigi li okkupa bħala bandist, membru tal-kumitat, kaxxier, eċċ., sakemm ġie afdat fit-tmun bħala President. F'kelma waħda, il-Każin tal-Banda Imperial tilef wieħed mill-pilastri ewlenin. Nagħti l-kondoljanzi tiegħi u tal-familja lill-familjari kollha tiegħu, filwaqt li lil Ġużepp ngħidlu li ser nibqgħu niftakru fih u nitolbu għalih.

Nagħti l-festa t-tajba lil kulħadd.

IMPERIAL BAND CLUB MELLIEĦA

Ħeġġu lil uliedkom jitgħallmu l-Mużika mal-Banda Imperial

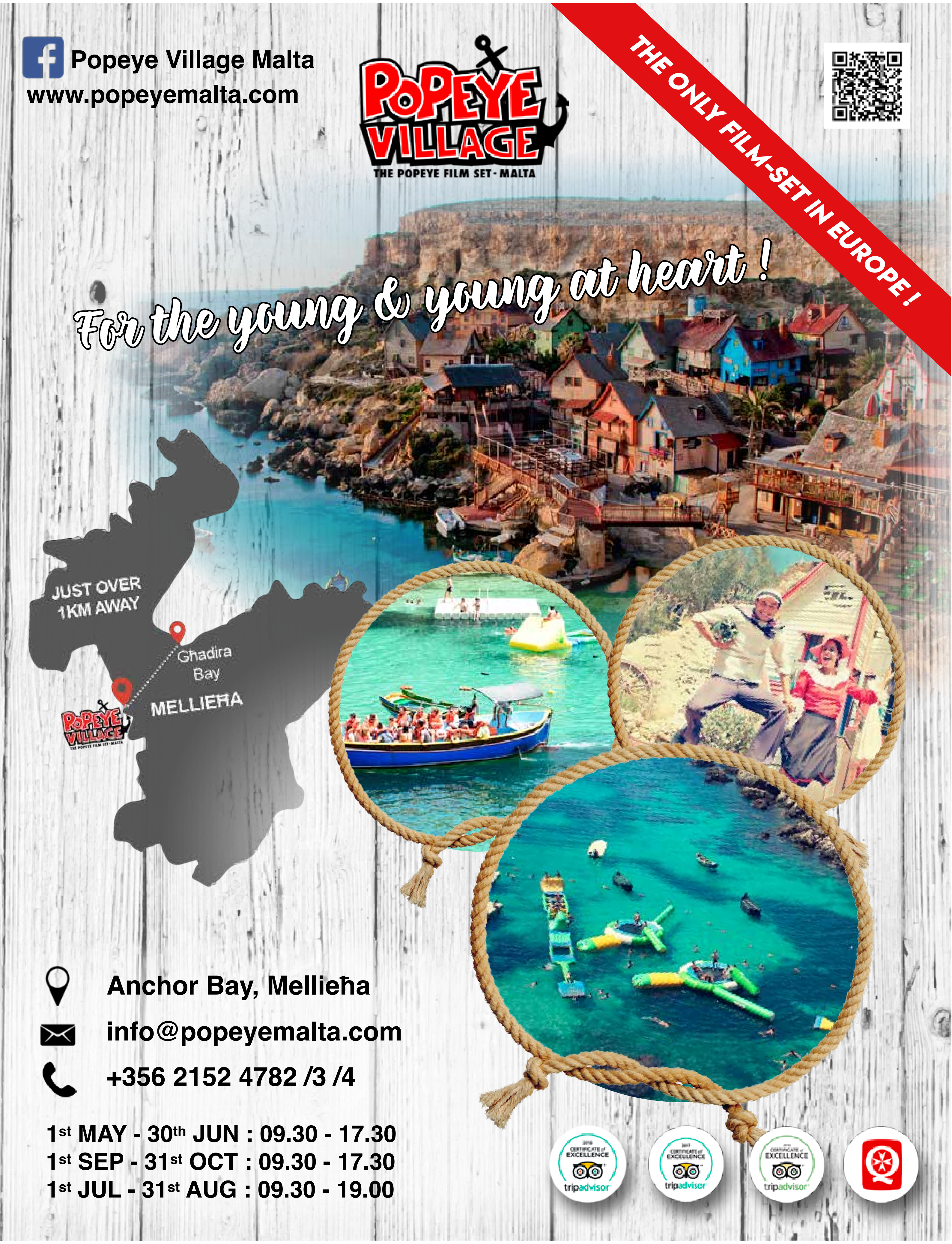
Popeye Village Malta
www.popeyemalta.com
POPEYE VILLAGE
THE POPEYE FILM SET - MALTA
THE ONLY FILM-SET IN EUROPE !
For the young & young at heart !
JUST OVER 1KM AWAY
Għadira Bay
MELLIEĦA
Anchor Bay, Mellieħa
info@popeyemalta.com
+356 2152 4782 /3 /4
1st MAY - 30th JUN : 09.30 - 17.30
1st SEP - 31st OCT : 09.30 - 17.30
1st JUL - 31st AUG : 09.30 - 19.00
CERTIFICATE of EXCELLENCE
tripadvisor

WE STRIVE TO TEACH YOU TO
DRIVE SAFELY & SECURELY FOR A LIFETIME
THE ONLY DRIVING SCHOOL YOU NEED TO CALL TO GET YOUR LICENCE
OVER 25 YEARS EXPERIENCE
• Truck Driving Licence Package
- Ideal for companies with truck fleets
• Category 'C' & 'C+E' Licences
• Professional Qualified Instructor
• Instructor Service on Test Day
• European Licence
• We offer B+E Towing Tuition, allowing your Licence to cover your Towing legally
Male & Female Instructors • Manual & Automatic Cars • Individual Tuition
We Guarantee The Best Prices & Most Of All The Best Professional Service & Tuition
CALL: 99 498 240
... And We'll Take Care of the Rest!
DRIVE WELL
www.drivewellmalta.com
E: drivewell.ms@hotmail.com
drivewellmsmalta

P&C Cauchi
Demolition Excavation
9989 9839/7925 9208 .M
crs.cauchi@gmail.com .E

Star of Strait Street

A love song for the people of the Maltese Islands, whose courage and unquenchable spirit shone brightly at a time of terrible danger and privation.

Geoff Thomas
Music Teacher

Five years ago, I was rehearsing in a garage in Naxxar with a lovely group of (mostly) Maltese singers and actors on a musical called *The Great Big Radio Show!* which played at Teatru Manoel in October of that year. Little did I know what that would lead to. Philip Glassborow came to Malta for the new production of his musical and, in his own words, ‘fell head-over-heels in love with Valletta and the islands and the Maltese people, as well as the talent base of gifted actors and singers one can find here.’ Drawing on Ratcliffe’s personal memoirs, *Carve Malta on my heart* by Frederick Galea, and *Malta’s Greater Siege and Adrian Warburton* by Paul McDonald, Philip created a musical play based on the life of Christina Ratcliffe. Ms Ratcliffe landed in Malta as a cabaret performer during the Second World War, and later enrolled as a plotter in the Operations Room in Lascaris. The musical play tells her story and is called *Star of Strait Street*.

This is a picture of Christina carrying a cauldron through Valletta. The girl, Lisa, is still alive and came to one of the performances where she was interviewed and shared her memories

Christina fell in love with the islands, the people, and – especially – Flying Officer Adrian Warburton. She lived out her days in Malta waiting for him to return from his final mission, convinced he would return. Unfortunately, unknown to her, Adrian (by then, Wing Commander Adrian Warburton DSO and Bar, DFC and Two Bars, DFC [USA]) had died in Bavaria on a secret mission on April 12, 1944; his remains only being found in 2002, in the cockpit of his aircraft, buried about 1.8 m deep in a field near the Bavarian village of Egling an der Paar, 55 km west of Munich.

Star of Strait Street tells the story of Christina from her early days as a song and dance artiste travelling around Europe and North Africa, through her first days at the Morning Star in Valletta, her meeting with ‘Warby’, and a glimpse of her days as a lonely spinster waiting for him - a man she’d known for less than three years, but who was the first and only true love of her life. What you see in the play is

The only known photo of Christina and Warby together

Christina on a boat, probably in the Grand Harbour

Geoff Thomas & Larissa Bonaci

Larissa Bonaci as Christina in the 1940s, and Polly March as the older Christina in the 1970s. The older Christina remembers the high points of her life and conjures up her younger self. The two Christinas take us through the good times and the bad, the joys, the tears and fears. I represent assorted minor male characters, such as Manwel, Gianni Fiteni, and radio ops voices, but most importantly spring to life to play the piano in the songs which are a mixture of old standards and brand-new songs by Philip Glassborow.

The show had six sold out performances in Strait Street in April 2017 and has played to another eleven full houses since. Performances at the Royal Malta Golf Club, MADC club rooms, Hilltop Gardens, Teatru Salesjan, and the Phoenicia Hotel, were followed by a tour of Australia, specifically to the Maltese communities at La Vallette Social Centre, Blacktown, Sydney, The Maltese Community Council of Victoria, Parkville, Melbourne, and Maltese Guild of South Australia, Beverley, Adelaide. Next stop is London, with four performances there in November, (two at Applecart Arts, Newham, two more at OSO Arts Centre,

Larissa Bonaci & Polly March

Barnes) and two in Winchester before we fly back. After that, we hope to perform in Mellieħa and Gozo, so watch out for the publicity; tickets will sell out fast!

As a post script, Paul McDonald is bringing out a new book, *The Ladies of Lascaris: Christina Ratcliffe and the forgotten Heroes of Malta's War*, in November this year; included in this book is a whole chapter on Christina, the contribution she made to Malta (gaining the British Empire Medal in the process), and her relationship with Adrian Warburton.

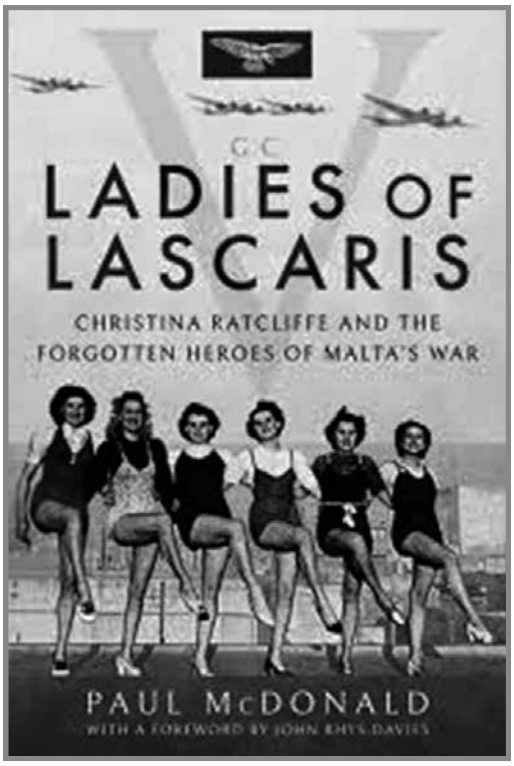

BILLY'S

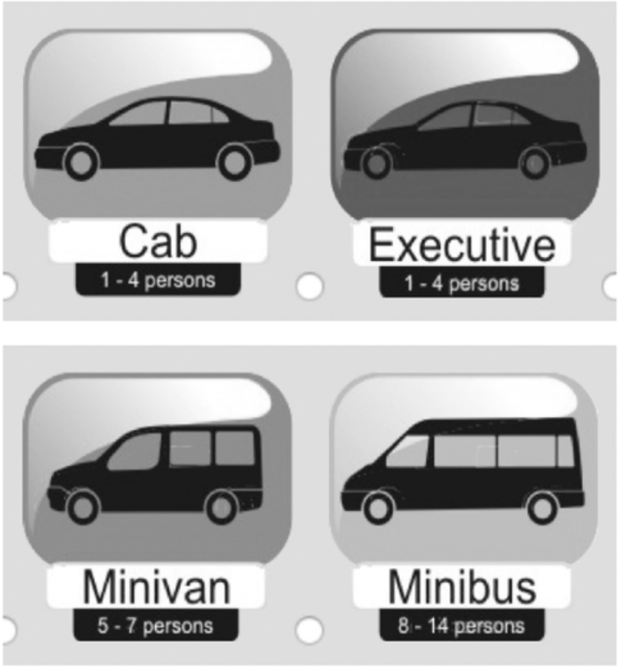

113, George Borg Olivier Street,
Mellieha MLH 1020, MALTA

Tel: (+356) 21 523 676
(+356) 21 523 784

Mob: (+356) 9949 7575
(+356) 9942 7575

www.billyscarhire.com
info@billyscarhire.com

CHAUFFEUR SERVICE | CAR HIRE | HOLIDAY HOMES

Messaġġ tal-Għaqda Każini tal-Banda 2018

Il-Każini Skola ta' Tagħlim

Avv. Noel Camilleri
President GĦKB

Il-festi ddedikati lill-qaddisin patruni huma sinonimi mal-ħajja tal-ibliet u l-irħula tagħna. Huma espressjoni reliġjuża, kulturali u tradizzjonali li naraw bħala parti integrali tal-ħajja tagħna bħala poplu. Is-sehem tal-Każini tal-Banda f'dawn iċ-ċelebrazzjonijiet huwa wieħed fundamentali li aħna bħala Għaqda Każini tal-Banda flimkien mal-każini u mal-komunità inġenerali rridu naħdmu biex naraw li dan is-sehem jissaħħaħ u jinfirex aktar ħalli aktar żgħażagħ jieħdu sehem aktar attiv mhux biss fl-organizzazzjoni tal-festi imma anke fl-amministrazzjoni tal-każini tagħna.

Huwa fatt li ma jistax jiġi miċħud li l-każini tagħna huma fihom infushom skola tat-tagħlim. Tagħlim mhux biss mużikali imma anke tagħlim ta' amministrazzjoni u tal-valuri sbieħ tal-ħajja. Il-każini jistgħu u għandhom ikunu post fejn fiha tissawwar aktar is-sens ta' lealtà u sens ta' appartenenza li tant huwa tajjeb biex fiż-żgħażagħ tagħna jkompli jissawru l-valuri sbieħ li għallmuna missirijietna u anke l-Knisja Kattolika. Dan jista' jsir billi anke fl-organizzazzjoni tal-festi tagħna, ikomplu jingħataw spazju sabiex juru t-talenti sbieħ li ż-żgħażagħ tagħna huma mogħnijin bihom. Madanakollu ż-żgħażagħ iridu wkoll juru maturità u serjetà li waqt il-festi jikkomportaw ruħhom kif jixraq u dan biex ikunu ta' eżempju tajjeb kemm għal żgħażagħ bħalhom imma anke għal dawk li huma iżgħar minnhom.

Iċ-ċelebrazzjonijiet tal-festi tagħna jista' jkunu sbieħ daqskemm jistgħu jkunu koroh. Kollox jiddependi b'liema mod jiġu organizzati u ċċelebrati u kif iż-żgħażagħ tagħna huma kapaċi jgħollu l-livell tagħhom biex dawn iċ-ċelebrazzjonijiet verament ikattru dak is-sens ta' appartenenza lejn dak il-każin partikolari imma aktar importanti lejn dik il-komunità fejn jgħixu. Barra minnhekk il-komportament taż-żgħażagħ għandu jirrifletti s-sens ta' qima sabiħa u nadifa lejn il-qaddis patrun biex anke s-sens ta' fidi naħdmu fuqu ħalli nkattruh. Mingħajr fidi persuna tħossha mitlufa u titlef sens ta' identità personali.

Irridu bħala Għaqda Każini tal-Banda naħdmu u nkunu aħna bħala punt fundamentali ta' referenza li naraw li l-festa tibqa' verament waħda li fiha l-komunità tkun magħquda fit-tiġdid tal-valuri sbieħ tagħha mhux biss dawk kulturali u tradizzjonali imma importanti daqshom dawk reliġjużi u soċjali. Irridu nkomplu naħdmu ħalli dak is-sens ta' appartenenza jissaħħaħ u jinxtered b'mod partikolari maż-żgħażagħ tagħna ħalli lkoll naraw li l-festi tagħna jintużaw b'mod tajjeb, san u li verament iservu ta'gid għal kull min jieħu sehem fihom.

F'isem l-Għaqda Każini tal-Banda nawgura l-festa t-tajba, u ngħid grazzi lis-Soċjetà Mużikali Imperial u l-membri għall-impenn volontarju tagħhom, u nħeġġeġ li dik il-ħidma tissarraf f'ċelebrazzjonijiet sbieħ ta' festa li tgħaqqad, li tkattar sens ta' appartenenza u li l-poplu jagħraf b'liema responsabilità, b'serjetà u maturità l-każini tal-banda jafu jiċċelebraw il-festa ħalli nħarsu s-sens reliġjuż u sabiħ tagħhom.

Green Valley

Triq il-Fortizza Mellieħa,
Tel: 21520080 • Mob: 7905 1874
E-mail: greenvalley.ra@gmail.com

This Discount Store with
daily Fresh Fruit and vegetables!
We are open 7 days a week
from 6.30am till 8.00pm
Sundays and public Holidays
from 8.00am till 1.00pm
We do free deliveries and
parking is not a problem
Join our loyality card!

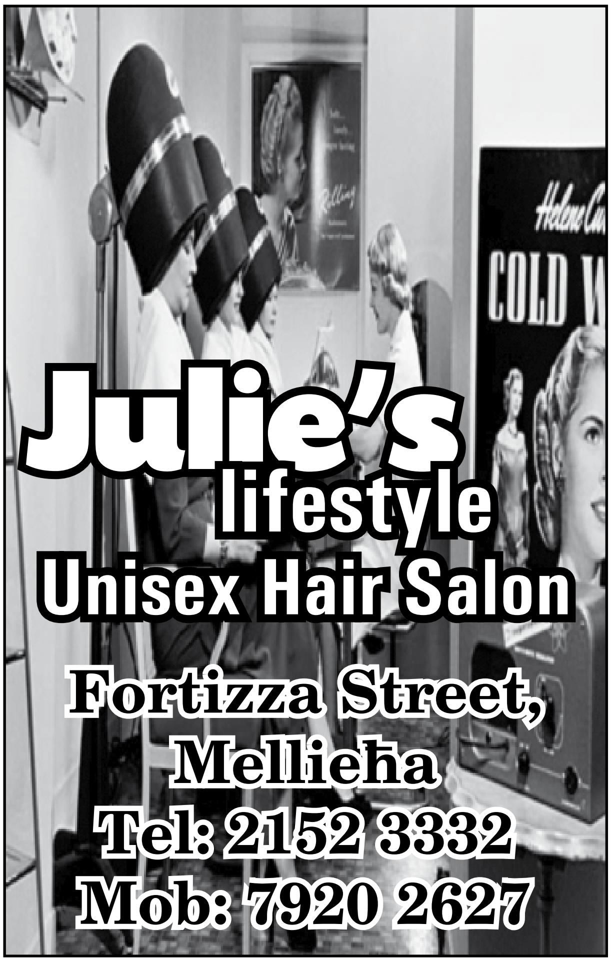

Il Bagno

We offer a selection of wall and floor tiles in different sizes,
starting from €7.50 per meter.
We also have mirrors, bathroom cabinets, Grohe mixers
& fittings, water heaters, etc...
Clearance sale on various bathrooms accessories like,
shower cubicles, cabinets, mirrors & more...

For more information visit our showroom at
37, Main Street, Mellieħa or call us on 2152 4585 or 7986 5292

Djarju 2017 - 2018

23 t'Awwissu 2017 – Tombla Speċjali tal-Festa organizzata mill-Kumitat Nisa tal-Għaqda Mużikali Imperial. Wara, "Pasta Night Maltija" ġewwa l-Każin akkumpanjata minn briju mis-Sezzjoni Żgħażagħ.

25 t'Awwissu 2017 – Barbecue tal-Festa fil-Pjazza tal-Parroċċa.

29 t'Awwissu 2017 – Il-Banda Imperial ħadet sehem flimkien mal-Banda La Vittoria u l-korijiet tal-Parroċċa waqt pellegrinaġġ bl-istatwa tal-Bambina fl-okkażjoni tar-ritorn tagħha mir-restawr li sarilha. Wara, delegazzjoni mill-Kumitat ħadet sehem fiċ-ċelebrazzjoni reliġjuża fil-Knisja Arċipretali fl-okkażjoni ta' "Jum l-Għaqdiet Ċiviċi".

30 t'Awwissu 2017 – Kunċert Ġenerali tal-Programm tal-Festa mill-Banda u l-Kor Imperial fis-Sala tal-Każin taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Mro Anthony Borg.

31 t'Awwissu 2017 – Laqgħa soċjali għall-emigranti Melleħin fl-okkażjoni tal-Festa tal-Vitorja.

1 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-Programm Vokali u Strumentali tal-Festa mtella' mill-Għaqda Korali u Orkestrali Marija Bambina.

2 ta' Settembru 2017 – Il-President, is-Segretarju Ġenerali u s-Surmast Direttur ħadu sehem fil-programm 'Mill-Briju tal-Festi 2017' fl-istudios ta' ONE Radio fil-Marsa.

2 ta' Settembru 2017 – Programm Vokali u Strumentali mill-Banda u l-Kor Imperial taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Mro Anthony Borg fil-Pjazza tal-Parroċċa. Wara sar riċeviment fis-Sala tal-Każin.

3 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-festin tal-Festa fil-Każin tal-Partit Laburista tal-Mellieħa.

3 ta' Settembru 2017 – Riċeviment fil-Każin għall-Kumitati, bandisti u membri tal-Kor flimkien mal-familjari tagħhom.

4 ta' Settembru 2017 – Marċ mill-Banda Imperial li beda minn Triq l-Għerien u spiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

4 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-Programm Mużikali mtella' fl-okkażjoni tal-Festa mis-Società Filarmonica La Vittoria.

5 ta' Settembru 2017 – Sar il-funeral ta' Jimmy Muscat, membru tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

5 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-festin tal-Festa organizzat mill-Għaqda Kaċċaturi, Nassaba u Konservazzjonisti Melleħin fil-Mellieħa Sports Club.

5 ta' Settembru 2017 – Marċ mill-Banda L'Isle Adam tar-Rabat, Malta, li beda minn Triq N. Caruana Dingli u spiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

6 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-festin tal-Festa organizzat mill-Mellieħa Sports Club.

6 ta' Settembru 2017 – Marċ mill-Banda Imperial li beda minn Triq V. Ciappara u spiċċa f'Misraħ il-Parroċċa. Il-Banda daqqet l-Innu Malti waqt li l-istatwa li tirrappreżenta lil Malta ħadet postha fuq il-pedestall f'Misraħ il-Parroċċa.

7 ta' Settembru 2017 – Marċ mill-Banda Imperial li beda minn Triq il-Kbira kantuniera ma' Triq tas-Salib u spiċċa f'Misraħ il-Parroċċa. Wara, il-Banda u l-Kor Imperial esegwew l-Innu Ad Unur Marija Bambina.

9 ta' Settembru 2017 – Ħarġa tal-festa fuq il-Hop On Hop Off organizzata mill-Kumitat Nisa fost briju organizzat mis-Sezzjoni Żgħażagħ.

10 ta' Settembru 2017 – Wara li l-Festa tal-Vitorja ġiet posposta minħabba l-maltemp, il-Banda u l-Kor Imperial esegwew l-Innu Ad Unur Marija Bambina u innijiet Marjani mal-wasla tal-istatwa tal-Bambina quddiem il-Każin.

11 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-festin tal-Festa organizzat mill-Partit Nazzjonalista tal-Mellieħa.

16 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal-laqgħa ġenerali tal-Kunsill tal-Għaqda Każini tal-Banda li saret fil-Każin tal-Banda San Ġużepp ġewwa l-Ħamrun. Wara sar festin fl-okkażjoni tas-70 Anniversarju tal-Għaqda

Każini tal-Banda. Għal din l-okkażjoni attendiet l-Aġent President tar-Repubblika, is-Sinjura Dolores Cristina li għamlet indirizz lil dawk preżenti.

24 ta' Settembru 2017 – Programm Vokali u Strumentali mill-Banda u l-Kor tal-Għaqda Mużikali Imperial ġewwa Misraħ iż-Żjara tal-Papa, il-Mellieħa, fl-okkażjoni tal-Festa tal-Madonna tal-Mellieħa meqjuma ġewwa s-Santwarju Nazzjonali.

30 ta' Settembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-festin tal-Festa organizzat mill-Għaqda Dilettanti tan-Nar tal-Mellieħa fiċ-Ċentru Parrokjali.

2 t'Ottubru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal-laqgħa organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa għall-għaqdiet mużikali fil-Mellieħa.

4 t'Ottubru 2017 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-Każin.

20 t'Ottubru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-ftuħ ta' wirja ta' memorabilja li tfakkar il-110 Anniversarju mit-twaqqif tal-Banda La Vittoria ġewwa l-Każin tal-istess socjetà.

27 t'Ottubru 2017 – Programm Vokali u Strumentali mill-Banda Imperial flimkien mal-Amadeus The Chamber Choir, minn Liverpool, ir-Renju Unit, li ttella' bil-kollaborazzjoni tal-Kunsill Lokali tal-Mellieħa f'Misraħ iż-Żjara tal-Papa, il-Mellieħa. Wara sar riċeviment fil-Każin Imperial.

1 ta' Novembru 2017 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-Każin.

3 ta' Novembru 2017 – Delegazzjoni mill-Għaqda Mużikali Imperial attendiet għas-serata mużiko-letterarja "Serata b'Tislima lil Jimmy Muscat" organizzata mill-Onor. Robert Cutajar fil-Lukanda Radisson Golden Sands, Għajn Tuffieħa.

4 ta' Novembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat Direttiv attendiet għal kunċert vokali u strumentali mill-Banda Nazzjonali Żgħażagħ fil-Pro-Katidral Anglikan ta' San Pawl, il-Belt Valletta, organizzat mill-Għaqda Każini tal-Banda fl-okkażjoni tas-70 Anniversarju tal-Għaqda u tal-Festa ta' Santa Ċeċilja.

11 ta' Novembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat Direttiv u mill-Kummissjonijiet fi ħdan l-Għaqda Mużikali Imperial attendew għall-Konferenza Nazzjonali bit-tema "Il-Każini tal-Banda: Ilbieraħ, Illum u Għada" organizzata mill-Għaqda Każini tal-Banda fil-Lukanda Dolmen Resort, San Pawl il-Baħar, bħala parti miċ-ċelebrazzjonijiet tas-70 Anniversarju mit-twaqqif tal-istess Għaqda.

12 ta' Novembru 2017 – Ġiet organizzata quddiesa fil-Knisja Parrokkjali għar-ruħ il-mejtin

kollha tas-Soċjetà Imperial. F'din il-quddiesa ħadu sehem membri tal-Banda u l-Kor Imperial. Wara sar korteo għaċ-ċimiterju fejn indaqqet fanfarra mill-membri tal-Banda Imperial, tkantaw xi innijiet, sar it-tberik tal-oqbra u tpoġġew fjuri fuq l-istess oqbra.

13 ta' Novembru 2017 – Il-Banda Imperial tellgħet programm waqt iż-żjara li kontinġent mir-Royal Marines Association (Malta Branch) għamel ġewwa l-Każin Imperial.

18 ta' Novembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-quddiesa fil-Konkatidral ta' San Ġwann, il-Belt Valletta, fl-okkażjoni tal-Festa ta' Santa Ċeċilja, organizzata mill-Għaqda Każini tal-Baned.

21 ta' Novembru 2017 – Membri tal-Kor Imperial ħadu sehem waqt quddiesa għand is-Sorijiet tal-Klawsura fil-Monasteru ta' Santa Katerina fil-Belt Valletta kkonċelebrata mill-Arċisqof Emeritus Mons. Pawlu Cremona. Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal din l-okkażjoni.

25 ta' Novembru 2017 – Il-Kummissjoni Żgħażagħ organizzat mawra kulturali ta' ġurnata fi Sqallija għall-membri tal-Għaqda Mużikali Imperial u l-ħbieb tagħhom. F'din il-mawra żorna l-belt barokka ta' Noto, ir-raħal tas-sajjieda Marzamemi u l-belt ta' Modica magħrufa għaċ-ċikkulata.

2 ta' Diċembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-Kunċert Mużikali Annwali mtella' mill-Banda La Vittoria ġewwa d-db Seabank Resort & Spa, il-Mellieħa.

4 ta' Diċembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-ftuħ ta' wirja ta' ritratti relatati mal-festi Maltin meħuda mill-fotografu Sebio Aquilina bl-isem ta' "Il-Festi Maltin minn ġol-Lenti". Din il-wirja ġiet organizzata mill-Għaqda Każini tal-Banda fl-okkażjoni tas-70 Anniversarju u ttellgħet fil-Foyer tal-Parlament ta' Malta fil-Belt Valletta.

6 ta' Diċembru 2017 – Sar Coffee Morning speċjali tal-Milied ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

7 ta' Diċembru 2017 – Fil-Każin saret l-ikla annwali għall-bandisti, il-membri tal-Kor u l-membri tal-Kumitati u tal-Kummissjonijiet tal-Għaqda Mużikali Imperial flimkien mal-familjari tagħhom.

14 ta' Diċembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-funeral ta' Marija Buttigieg, omm is-Sindku tal-Mellieħa s-Sur John Buttigieg u omm il-President tal-Każin Laburista tal-Mellieħa s-Sur Michael Buttigieg.

17 ta' Diċembru 2017 – Il-Banda Imperial esegwiet programm ta' Għanjiet tal-Milied ġewwa r-Riviera Resort & Spa, fil-Marfa.

20 ta' Diċembru 2017 – Il-Kor Imperial esegwixxa programm ta' Għanjiet tal-Milied ġewwa l-Paradise Bay Resort Hotel, fil-Mellieħa.

23 ta' Diċembru 2017 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-Kunċert tal-Milied mill-Voca Gospel Choir and Band fil-Knisja Parrokkjali tal-Manikata bħala parti mill-Festival Internazzjonali Milied Mellieħi 2017 organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

24 ta' Diċembru 2017 – Il-Banda Imperial esegwiet programm ta' Għanjiet tal-Milied quddiem il-Każin tal-istess Għaqda fil-Pjazza tal-Parroċċa bħala parti mill-Festival Internazzjonali Milied Mellieħi 2017 organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

26 ta' Diċembru 2017 – Sar il-funeral ta' Dolores Cutajar, membru tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

26 ta' Diċembru 2017 – Il-Kor Imperial esegwixxa programm ta' Għanjiet tal-Milied ġewwa l-Maritim Antonine Hotel & Spa, fil-Mellieħa.

27 u 28 ta' Diċembru 2017 – Il-Kummissjoni Żgħażagħ tal-Għaqda Mużikali Imperial ħadet sehem permezz ta' bejgħ ta' mqaret waqt il-Festival Internazzjonali Milied Mellieħi 2017 organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

29 ta' Diċembru 2017 – Il-Banda u l-Kor Imperial esegwew programm ta' Għanjiet tal-Milied fid-dar tal-anzjani "Dar il-Madonna tal-Mellieħa", fil-Mellieħa.

3 ta' Jannar 2018 - Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

6 ta' Jannar 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal riċeviment organizzat mill-Għaqda Każini tal-Banda bħala awgurju għall-ħidma matul is-Sena l-Ġdida li sar fil-Każin tal-Banda King's Own, il-Belt Valletta.

20 ta' Jannar 2018 – Il-Banda Imperial ħadet sehem fiċ-ċelebrazzjonijiet tal-Ftuħ Uffiċjali tal-"Valletta 2018" li saru biex jimmarkaw l-avveniment storiku fejn il-Belt Valletta ħadet it-titlu ta' Belt Kapitali Ewropea tal-Kultura. Il-Banda Imperial daqqet marċi fi Triq Ġilormu Cassar fil-Belt Valletta bħala mass band ma' żewġ baned oħra, il-Banda L'Isle Adam tar-Rabat (Malta) u l-Banda Beland taż-Żejtun.

23 ta' Jannar 2018 – Sar il-funeral ta' John Borg, membru tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

3 ta' Frar 2018 – Sar il-funeral ta' Michelle Sharma (nee Debono), membru tal-Banda Imperial. Il-Banda Imperial daqqet waqt il-korteo funebri u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

4 ta' Frar 2018 – Il-Banda Imperial esegwiet programm mużikali fis-sala tal-Iskola Primarja tal-Imġarr, fl-okkażjoni ta' "Jum l-Imġarr' organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Imġarr, Malta. Flimkien mal-Banda Imperial ħadet sehem ukoll is-Società Filarmonica "Principessa Jolanda" minn Mathi ġewwa l-Italja u ż-żewġ baned daqqew żewġ siltiet tradizzjonali f'mass band.

7 ta' Frar 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

17 ta' Frar 2018 – Saret is-Seduta Ġenerali tal-Għaqda Mużikali Imperial fis-sala ewlenija tal-Każin. Matul din il-laqgħa ngħata rendikont tal-ħidma fi ħdan l-Għaqda tul dawn l-aħħar sentejn u ġie elett Kumitat Direttiv ġdid għas-snin 2018-2019.

22 ta' Frar 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal-laqgħa dwar il-Proġett "Resilient Communities" organizzata mill-CORE Platform, SOS Malta u l-Kunsill Lokali tal-Mellieħa li saret fis-sala tal-Iskola Primarja tal-Mellieħa.

26 ta' Frar 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal-laqgħa ġenerali tal-Kunsill tal-Għaqda Każini tal-Banda li saret fil-Każin tal-Banda L'Isle Adam fir-Rabat, Malta. F'din il-laqgħa ġew maħtura l-membri tal-Eżekuttiv il-ġdid għas-snin 2018-2019.

2 ta' Marzu 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-ftuħ ta' Wirja Kollettiva ta' artisti Melleħin organizzata mis-Società Filarmonica La

Vittoria b'risq il-Fondazzjoni Puttinu Cares.

7 ta' Marzu 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

7 ta' Marzu 2018 – Fl-okkażjoni tal-Festi tal-Ġimgħa Mqaddsa u bil-kollaborazzjoni tal-Knisja Arċipretali tal-Mellieħa ġie organizzat qrar minn Patri Dijonisju Mintoff ġewwa l-każin.

11 sat-18 ta' Marzu 2018 – Membri tal-Kummissjoni Żgħażagħ fi ħdan l-Għaqda Mużikali Imperial ipparteċipaw waqt l-eżerċizzi għaż-żgħażagħ organizzati mill-Parroċċa Arċipretali tal-Mellieħa.

12 ta' Marzu 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal riċeviment ġewwa Palazzo Xara fil-Każin tal-Banda L'Isle Adam organizzat mill-Arċikonfraternità ta' San Ġużepp flimkien mal-Għaqda Mużikali L'Isle Adam fl-okkażjoni tal-Festa ta' San Ġużepp.

13 ta' Marzu 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal laqgħa ta' informazzjoni organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa bi preparazzjoni għall-attivitajiet li se jkunu qed ifakkru l-25 Anniversarju mit-twaqqif tal-Kunsilli Lokali.

21 ta' Marzu 2018 – Fuq stedina mill-President u l-Kumitat tas-Soċjetà Filarmonica La Vittoria, delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-inawgurazzjoni taċ-Ċenaklu fuq Rit Lhudi fl-istess Każin.

25 ta' Marzu 2018 – Kunċert annwali ta' Ħadd il-Palm mill-Banda u l-Kor Imperial bil-kollaborazzjoni tal-Kunsill Lokali tal-Mellieħa ġewwa l-Knisja Arċipretali Marija Bambina, il-Mellieħa, fl-okkażjoni tal-Ġimgħa Mqaddsa. Flimkien mal-Banda u l-Kor Imperial ħa sehem il-kantant Damian Buhagiar.

28 ta' Marzu 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-Kunċert Anima Christi organizzat mill-Għaqda Korali u Orkestrali 'Maria Bambina' fl-okkażjoni tal-Ġimgħa Mqaddsa.

29 ta' Marzu 2018 – L-Għaqda Mużikali Imperial ipparteċipat fil-Viżti tas-Sepulkru fil-Knisja Arċipretali tal-Mellieħa fl-okkażjoni ta' Ħamis ix-Xirka.

3 t'April 2018 – Saret il-laqgħa ġenerali tal-Banda u l-Kor ġewwa s-sala ewlenija tal-Każin. Matul din il-laqgħa ġiet maħtura l-Kummissjoni Banda u Kor għas-snin 2018-19.

4 t'April 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

12 t'April 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għat-tnedija tal-inizjattiva "Festi Inklussivi" mis-Segretarjat Parlamentari għal Persuni b'Diżabilità u Anzjanità Attiva ġewwa l-Qawra Palace Hotel, il-Qawra.

21 t'April 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għat-tberik annwali tas-soċjetajiet Melleħin mill-Arċipriet tal-Parroċċa tal-Mellieħa, Dun Joe Caruana, li din is-sena sar fil-Każin tas-Società Filarmonica La Vittoria.

21 u 22 t'April 2018 – Il-Banda u l-Kor Imperial ħadu sehem fil-proġett "Sentieri" imtella' minn Azul Teatro ta' Viareggio, l-Italja, fil-Park tal-Majjistral bħala parti minn "Altofest Malta 2018", attività organizzata mill-Fondazzjoni Valletta 2018.

27 t'April 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għat-tnedija tal-iskema amministrata mill-Kunsill Malti għall-Arti u l-Għaqda Każini tal-Banda bl-isem ta' "Finanzjament għall-Ħidma fil-Każini tal-Banda" mill-Ministru tal-Kultura l-Onorevoli Owen Bonnici ġewwa l-Kavallier ta' San Ġakbu, il-Belt Valletta.

28 t'April 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal seminar organizzat mill-Għaqda Każini tal-Banda bit-tema "It-triq 'il quddiem" li sar fil-Kumpless tal-Patrijiet Tereżjani f'tas-Silġ, Marsaxlokk.

2 ta' Mejju 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

5 ta' Mejju 2018 – Ġewwa l-Każin Imperial saret il-finali tal-kompetizzjoni tal-isnooker organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

11 ta' Mejju 2018 – Ġie organizzat workshop mill-CORE Platform, SOS Malta u l-Kunsill Lokali tal-Mellieħa bil-kollaborazzjoni tal-Għaqda

Mużikali Imperial bħala parti mill-Proġett "Resilient Communities" ġewwa s-sala ewlenija tal-Każin Imperial. Għal dan il-workshop attendew grupp ta' tfal mill-Iskola Primarja tal-Mellieħa, membri tal-komunità kummerċjali tal-Mellieħa u membri ta' għaqdiet volontarji. Indirizzaw il-workshop is-Segretarju Parlamentari għall-Gvern Lokali u Komunitajiet l-Onor. Silvio Parnis, is-Sindku tal-Mellieħa s-Sur John Buttigieg, u l-President tal-CORE Platform is-Sinjura Helga Ellul.

11 ta' Mejju 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għall-ftuħ ta' wirja ta' pittura ta' Matthew Cassar bit-tema Seascapes ġewwa l-każin tas-Società Filarmonica La Vittoria.

11 ta' Mejju 2018 – Il-Kummissjoni Żgħażagħ organizzat pasta night fil-Każin Imperial fl-okkażjoni ta' Jum l-Omm.

14 ta' Mejju 2018 – Sar il-funeral ta' John Borg, membru tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

18 ta' Mejju 2018 – Sar il-funeral tat-tabib Joseph Grech Attard, Membru Onorarju tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

23 ta' Mejju 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal laqgħa organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa għall-għaqdiet u l-artisti tal-Mellieħa u l-Manikata.

2 ta' Ġunju 2018 – Delegazzjoni magħmula mill-ambaxxaturi f'Malta taċ-Ċina, l-Indja u l-Irlanda

flimkien ma' familjari tagħhom għamlu żjara ġewwa l-każin tal-Għaqda Mużikali Imperial, akkumpanjati mis-Sindku tal-Mellieħa u kunsilliera.

3 ta' Ġunju 2018 – Daqq ta' fanfarra fil-Purċissjoni ta' Corpus Christi. Membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-purċissjoni.

6 ta' Ġunju 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

8 ta' Ġunju 2018 – Daqq ta' fanfarra fil-Purċissjoni tal-Qalb ta' Ġesù. Membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-purċissjoni.

15 ta' Ġunju 2018 – Il-Kummissjoni Żgħażagħ organizzat pizza night fil-Każin Imperial fl-okkażjoni ta' Jum il-Missier.

20 ta' Ġunju 2018 – Il-Banda u l-Kor Imperial tellgħu programm vokali u strumentali fil-Pjazza tal-Parroċċa, il-Mellieħa, bħala parti mill-attivitajiet waqt il-Festa ta' San Ġwann tal-Ħġejjeġ organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

4 ta' Lulju 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

4 ta' Lulju 2018 – Sar il-funeral ta' Salvu Muscat, membru tas-Soċjetà, fil-Knisja Parrokkjali tal-Imġarr, Malta. Membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

8 ta' Lulju 2018 – Il-Banda Imperial ħadet sehem waqt il-festa tal-Madonna tal-Karmnu ċċelebrata fil-Fgura.

10 ta' Lulju 2018 – Sar il-funeral ta' Odette Zammit, membru tal-Kor Imperial. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral. Il-Kor Imperial ħa sehem waqt il-quddiesa praesente cadavere.

14 ta' Lulju 2018 – Sar il-funeral ta' Joseph Bartolo, President Onorarju tal-Għaqda Mużikali Imperial. Is-Sur Bartolo serva 'il fuq minn ħamsin sena f'diversi karigi fil-Kumitat Direttiv, fosthom

bħala Kaxxier u anke bħala President, u għamel diversi snin idoqq mal-Banda Imperial. Il-Banda Imperial daqqet waqt il-korteo funebri u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

18 ta' Lulju 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal laqgħa organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa bi preparazzjoni għall-Festa ta' Marija Bambina.

25 ta' Lulju 2018 – Il-Kumitat tal-Għaqda Mużikali Imperial organizza riċeviment għar-Reverendu Monsinjur Dun Mosè Debono fl-okkażjoni ta' għeluq id-90 sena tiegħu bil-parteċipazzjoni tal-Kor Imperial.

26 ta' Lulju 2018 – Delegazzjoni mill-Kumitat attendiet għal Jum il-Kunsill tal-Mellieħa 2018 organizzat mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

28 ta' Lulju 2018 – Kunċert mill-Kor Imperial fis-Santwarju Nazzjonali Madonna tal-Mellieħa fl-okkażjoni tal-Iljieli Melleħin organizzati mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.

1 t'Awwissu 2018 – Sar Coffee Morning ġewwa s-sala ewlenija tal-każin.

3 t'Awwissu 2018 – Il-Kummissjoni Żgħażagħ organizzat mawra bid-dgħajsa għal Kemmuna u barbecue fuq l-istess dgħajsa.

11 t'Awwissu 2018 – Sar il-funeral ta' Emanuel Xiberras, membru tas-Soċjetà. Indaqqet fanfarra u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

11 t'Awwissu 2018 – Membri tal-Banda Imperial daqqew fanfarra fl-okkażjoni ta' għeluq il-mitt sena tas-Sinjura Maria Cauchi qabel il-quddiesa ċċelebrata fis-Santwarju Nazzjonali tal-Madonna tal-Mellieħa.

14 t'Awwissu 2018 – Il-Banda Imperial ħadet sehem waqt il-festa ta' Santa Marija ċċelebrata fil-Mosta.

19 t'Awwissu 2018 – Il-Banda Imperial ħadet sehem waqt il-festa ta' Santa Marija ċċelebrata fl-Imġarr, Malta.

20 t'Awwissu 2018 – Sar il-funeral ta' Anita Gray, membru tal-Banda Imperial. Il-Banda Imperial daqqet waqt il-korteo funebri u membri tal-Kumitat akkumpanjaw waqt il-funeral.

26 t'Awwissu 2018 – Il-Banda Imperial ħadet sehem waqt il-festa ta' San Ġużepp iċċelebrata fil-Manikata.

George's Bakery

22, Main Street, Mellieħa
Tel: 21 520685

Jawgura l-Festa t-Tajba lil Kulħadd

Nifirħu lil ...

(Sors: Kunsill Lokali Mellieħa)

- Lis-Sur Alfred Vella Borg li ngħata l-Onoreficċenza ta' Ġieħ il-Mellieħa.
- Lill-Għaqda tan-Nar Maria Bambina, lis-Sur Joseph Debono u lil Mro Joseph Vella li ngħataw l-Onoreficċenza ta' Rikonoxximent il-Mellieħa.
- Lis-Sinjorina Maria Grima, lis-Sur Joseph Pace u lis-Sinjura Josephine Zarb li ngħataw l-Onoreficċenza ta' Apprezzament il-Mellieħa.
- William Chetcuti li rebaħ id-Double Trap International Grand Prix li sar f'Ċipru fi Frar 2018.
- Antonia Micallef, ġurnalista Melleħija tal-PBS, li rebħet l-ewwel premju fil-kategorija "Ġurnaliżmu Mxandar – Skript Televiżiv – *Features*" fit-28 edizzjoni tal-*awards* tal-ġurnalisti li jingħataw mill-Istitut tal-Ġurnalisti Maltin li saret nhar it-8 ta' Mejju 2018.
- Kunsill Lokali tal-Mellieħa li għat-tieni sena konsekuttiva ġie fl-ewwel post fil-kategorija tal-Kunsilli Lokali f' "*The Maltese Olympic Sports Award Ceremony 2017*", fejn ġie premjat għall-"*Outstanding Sporting Achievements and Initiatives*", kif ukoll ġie fit-tieni post fil-kompetizzjoni Premju Nazzjonali għall-Intrapriża organizzat mid-Dipartiment tal-Kummerċ bl-inizjattiva "Attivitajiet u Proġetti biex ngħollu isem il-Mellieħa".
- L-Iskola Primarja tal-Mellieħa li għat-tielet darba konsekuttiva rebħet il-premju prestiġjuż *Green Flag Award*.
- It-team tal-*football* tal-Mellieħa li ġew promossi għat-Tieni Diviżjoni fil-Kampjonat tal-MFA 2017/2018.
- Wilfred Cross li rebaħ il-final tal-kompetizzjoni tal-i*snooker* organizzata mill-Kunsill Lokali tal-Mellieħa.
- L-iskultur Mellieħi Emanuel Cini li rebaħ it-tieni premju waqt is-serata "Ġieħ l-Artiġjanat Malti 2017" organizzat mid-Dipartiment tal-Kummerċ b'kollaborazzjoni mal-Ministeru tal-Ekonomija, Investiment u Negozji Żgħar permezz tal-arkivju li ddisinja għas-Soċjetà Filarmonika Santa Marija taż-Żebbuġ, Għawdex.

- Francis Vella li rebaħ il-“*Most Innovative Product: Non-precious Materials*” waqt is-serata “Ġieħ l-Artiġjanat Malti 2017”, bix-xogħol Karozzin bl-Arkett.
- Michele Vella li kien wieħed mill-istudenti li ħadu sehem fl-attivita “Brillantini tal-Qari” fejn daqq żewġ siltiet mużikali fuq iċ-ċello akkumpanjat fuq il-pjanu minn Mariette Borg.
- Iż-żagħżugħa Melleħija Alexia Micallef li flimkien ma’ studenti oħra mill-Iskola Santa Monika, rebħu kompetizzjoni nazzjonali bil-filmat li għamlu “*Litter Less Campaign*”.
- L-istudent tal-iskola Primarja tal-Mellieħa Neil Sant li ġie nnominat biex jieħu sehem fl-attività “Brillantini tal-Kitba” mtella’ mill-Aġenzija Nazzjonali tal-Litteriżmu ġewwa Ruma.
- Ir-resident tal-Manikata Ben Farrugia li rebaħ il-Premju *D&T Best Project Award 2018*, fil-kategorija ta’ *Year 10* fil-“*Malta Design & Technology Expo*”.
- Emma Cutajar li ħadet sehem fil-“*Euro Stars International Festival*” fejn rebħet il-*First Diploma* u ġiet mistiedna biex tieħu sehem fil-“*Music for Kids*” fir-Rumanija.
- Il-kokijiet żgħażagħ Thomas Borg, Thomas Stellini u Ryan Vella li bejniethom rebħu diversi Medalji tal-Fidda waqt ir-raba’ edizzjoni ta’ “*VIVANDA – Chef Challenges, Food and more*” fejn ħadu sehem kokijiet lokali u internazzjonali.
- Daniela Bezzina li rebħet it-titlu ta’ “*World Next Top Model Malta 2018*” bħala Miss Mellieħa u li rrappreżentat lil Malta fil-Libanu fejn ikkompetiet ma’ mudelli oħrajn minn madwar id-dinja kollha f’Konkors ta’ Sbuħija.
- Mirielle Borg li attendiet kors ta’ kitba kreattiva “Taħżiż 5” organizzat mill-Għaqda tal-Malti Università b’kollaborazzjoni mal-Aġenzija Żgħażagħ u kellha waħda mill-kitbiet tagħha magħżula biex tkun ippubblikata.
- Ħames tfajliet mill-Mellieħa, Analise Caruana, Nicole Cilia, Yanika Debono, Shania Gheiti, u Chayenne Muscat, li ġew magħżula biex jagħmlu parti mit-tim Nazzjonali Malti tan-Netball ta’ taħt il-21 sena, u lil Joyce Vella-Dean li ġiet magħżula bħala *assistant coach*.
- John Cutajar li ħa sehem fil-kompetizzjoni “*Open Europe International Contest of Arts For The Young Talents*” fil-kategorija *piano solo* u rebaħ il-*Grand Prix* li kien mogħti mid-diretturi tal-festival.
- Alison Joy Farrugia li ħadet sehem fil-proġett “*Euroscola*” f’dibattiti dwar temi relatati mal-ħidma tal-Unjoni Ewropea li sar fil-bini tal-Parlament Ewropew fi Strasbourg.
- Mellieħa Youth li kklassifikaw bħala finalisti għall-Premju Żgħażagħ 2017 organizzat mill-Moviment Kerygma.
- Sabrina Grima li rebħet “*IFBB Malta’s Bikini Champion 2018*” *tall class and overall winner*, u ġiet fit-tielet post fil-kompetizzjoni tad-“*Diamond Cup Malta*” u fit-tieni post fil-“*Madrid Diamond Cup*”.
- Antoinette Borg li ngħatat il-premju Letteratura Żgħażagħ organizzat mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ktieb u l-Aġenzija Żgħażagħ għar-rumanz il-ġdid tagħha (Ri)ġenerazzjoni.
- Mireya Cassar li rebħet tliet medalji tal-fidda fis-*Shot put*, *Discus* u *Hammer* u medalja tal-bronż fil-*Javelin* waqt il-“*COJL Island Games 2018*”.
- Mro. Mark Cachia u s-Sur Philip Vella li l-kanzunetti tagħhom għaddew għall-finali tat-42 Edizzjoni tal-“Għanja tal-Poplu”.
- Alexia Farrugia u Francesca Vella li jattendu *Artemocion Dance & Leisure Studio*, li ngħataw premju mill-*International Dance Teachers Association* għall-istudenti barranin f’*Grade 4 Modern Jazz Exam*.
- Emma Cutajar li ġabet l-ogħla marka u kklassifikat l-ewwel minn fost l-istudenti kollha ta’ Malta fl-eżami *Trinity Rock and Pop Grade 4*.
- Antoinette Corby li rċeviet il-premju ta’ *best player* tat-Tieni Diviżjoni mill-Malta Netball Association.
- Luke Xuereb li ntgħażel bħala ‘*Best Grassroots Referee of the Year*’ għall-istaġun 2017/2018 waqt il-Preżentazzjoni Annwali organizzata mill-*Malta Football Referees Association*.
- Gradwati kollha li ggradwaw fl-istudji rispettivi tagħhom. Nawgurawlhom is-suċċess kollu li ħadmu għalih matul dawn is-snin ta’ studju.

J. Vella

Għal kull xogħol ta' kisi, żebgħa u tikħil fuq il-fil.

200, Triq Vincenzo Ciappara,
Il-Mellieħa - Malta
Mob: 9949 5126

IR-RAZZETT FRUIT SHOP

BEST QUALITY FRUIT AND VEGETABLES!!

244, Main Street, Mellieħa
2152 1473 / 9944 6545

Paws'n'Claws

Pet Shop

Grooming by appointment

Find us on Facebook
Paws 'n' Claws Malta

Triq L-Għorgħar, Mellieħa
Tel: **2152 2717** MLH1347
Mob: 9988 3434
email: jvpawsandclaws@gmail.com

MĠARR United Bar & Restaurant
Since 1995

MĠARR UNITED BAR & RESTAURANT
Triq il-Magħkuba, Mġarr
(close to Football Ground)
T: 2157 4630 M: 7905 0283

Niftakru f'ħutna li ħallewna

Jimmy Muscat
2 ta' Settembru 2017

Charles Vella
(Sydney – Australia)
18 ta' Diċembru 2017

Charlie Camilleri
(Sydney - Australia)
19 ta' Diċembru 2017

Dolores Cutajar
21 ta' Diċembru 2017

John Borg
22 ta' Jannar 2018

Michelle Sharma
(née Debono)
29 ta' Jannar 2018

John Borg
11 ta' Mejju 2018

Dr Joseph Grech Attard
17 ta' Mejju 2018

Salvu Muscat
2 ta' Lulju 2018

Odette Zammit
8 ta' Lulju 2018

Joseph Bartolo
11 ta' Lulju 2018

Emanuel Xiberras
9 t'Awwissu 2018

Anita Gray
17 t'Awwissu 2018

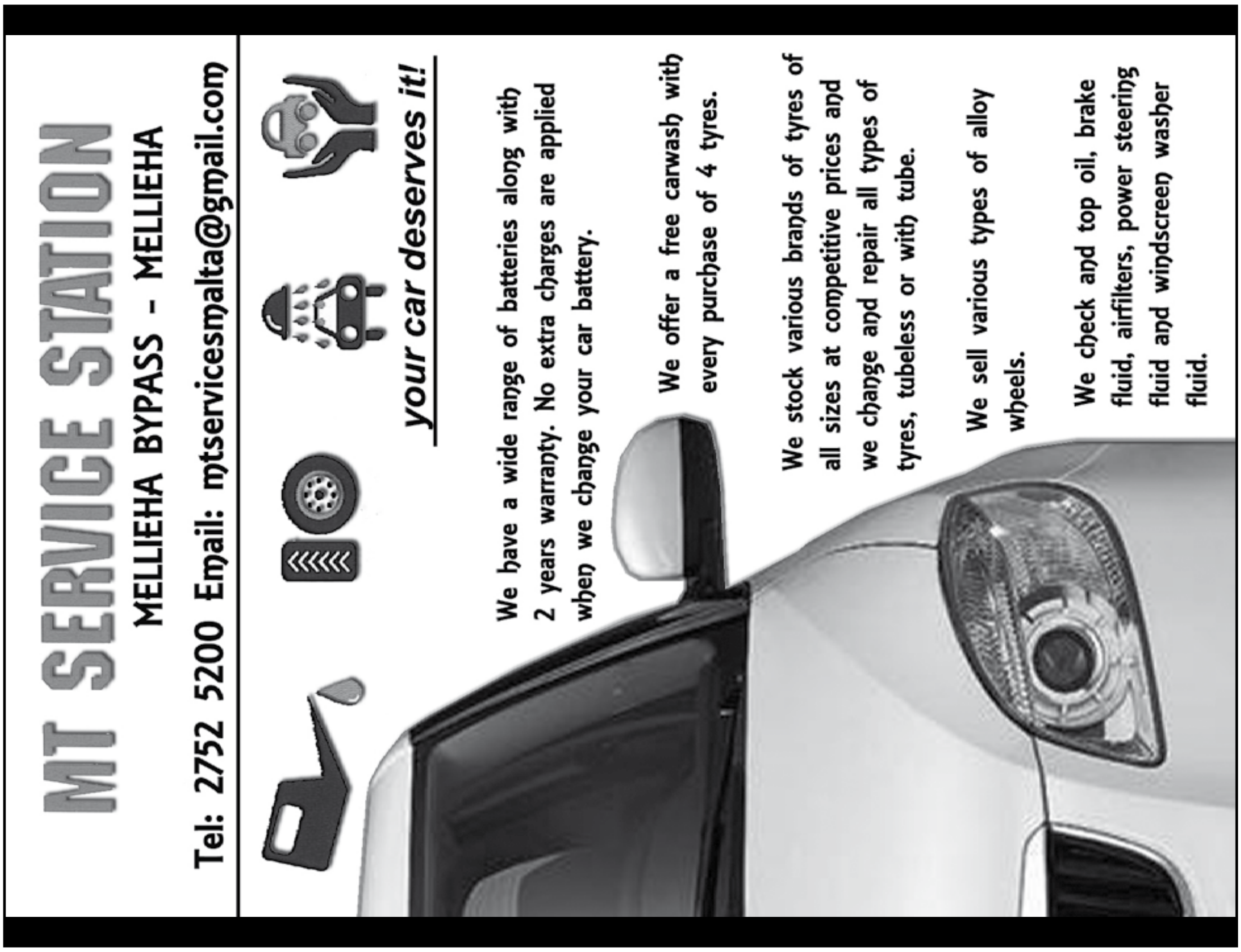

Il-Bar tal-Każin tal-Banda Imperial

Għal ikla fniek u xarba ġenwina mal-ħbieb bi prezzijiet raġonevoli

7, Misraħ il-Parroċċa, il-Mellieħa

Tel: 2152 3467

Il-familja Xuereb (tal-Kukka) tawgura l-Festa t-tajba lil kulħadd u jirringrazzjaw lill-klijenti kollha.

2019 B&B À DISNEYLAND® PARIS

BOOK NOW AND SAVE UP TO **€500** PER FAMILY

Terms and conditions may apply

3 NIGHT PACKAGES STARTING FROM **€169**

7 NIGHT PACKAGES STARTING FROM **€239**

ROCS travel

2015 15 15

TRAVEL@ROCSGRP.COM | ROCSHOLIDAYS.COM

FLORIANA | MOSTA | MELLIEHA | THE POINT

Għotjiet lill-Għaqda Mużikali Imperial 2017

L-Onorevoli Clayton Bartolo jippreżenta trumbetta u mużika lill-Banda Imperial.

L-Onorevoli Ministru Evarist Bartolo jippreżenta donazzjoni.

L-Onorevoli Robert Cutajar jippreżenta donazzjoni.

L-Onorevoli Minstru Michael Farrugia jippreżenta donazzjoni.

Is-Sindku John Buttigieg u l-Kunsillier Hilary Fenech jippreżentaw donazzjoni bħala parti mill-ftehim kulturali bejn il-Kunsill Lokali tal-Mellieħa u l-għaqdiet Melleħin.

Is-Sinjura Mariella Barbara tippreżenta donazzjoni f'isem il-Familji Barbara u Borg.

Is-Surmast Anthony Borg jippreżenta donazzjoni f'isem is-Sinjuri Sam u Tessie Vella, Vince u Rita Borg, Charlie u Pia Grech, u Louis u Josephine Borg, emigranti mill-Awstralja.

Is-Sur Louis Sammut jippreżenta mużika f'isem il-Familja Sammut.

Is-Sinjura Victoria Vella tippreżenta donazzjoni f'isem il-Familji Cuschieri, Caruana u Vella.

Programm tal-Festi
organizzati mill-Għaqda Mużikali Imperial fl-okkażjoni tal-Festa ad unur ta'
Marija Bambina
Patruna tal-Parroċċa tal-Mellieħa

Il-Ġimgħa 24 t'Awwissu 2018

8.00p.m. *Barbecue* fil-Pjazza tal-Parroċċa. Ikun hemm kant u divertiment ieħor. Mistieden speċjali: Joe Demicoli.

It-Tnejn 27 t'Awwissu 2018

6.30p.m. Tombla Speċjali organizzata mill-Kumitat Nisa tal-Għaqda Mużikali Imperial.

It-Tlieta 28 t'Awwissu 2018

7.30p.m. Kunċert tal-Programm tal-Festa mill-Banda u l-Kor Imperial fis-Sala tal-Każin taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Mro Anthony Borg.

L-Erbgħa 29 t'Awwissu 2018

7.30p.m. Kunċert Ġenerali tal-Programm tal-Festa mill-Banda u l-Kor Imperial fis-Sala tal-Każin taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Mro Anthony Borg.

Il-Ħamis 30 t'Awwissu 2018

8.00p.m. Laqgħa soċjali għall-emigranti Melleħin li jkunu fostna biex flimkien magħna jiċċelebraw il-Festa ta' Marija Bambina.

Il-Ġimgħa 31 t'Awwissu 2018

6.30p.m. L-Għaqda Mużikali Imperial tieħu sehem fiċ-ċelebrazzjoni reliġjuża fil-Knisja Arċipretali fl-okkażjoni ta' "Jum l-Għaqdiet Ċiviċi".

Il-Ħadd 2 ta' Settembru 2018

8.00p.m. Programm Vokali u Strumentali mill-Banda u l-Kor Imperial taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Mro Anthony Borg fil-Pjazza tal-Parroċċa. Wara jsir riċeviment fis-Sala tal-Każin.

It-Tnejn 3 ta' Settembru 2018

8.00p.m. Riċeviment fil-Każin għall-Kumitati, bandisti, u membri tal-Kor, flimkien mal-familjari tagħhom.

It-Tlieta 4 ta' Settembru 2018

8.30p.m. Marċ mill-Banda Imperial li jibda minn Triq l-Għerien, Triq Snajjin, Triq il-Kbira, Triq Ġorġ Borġ Olivier, Triq il-Parroċċa u jispiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

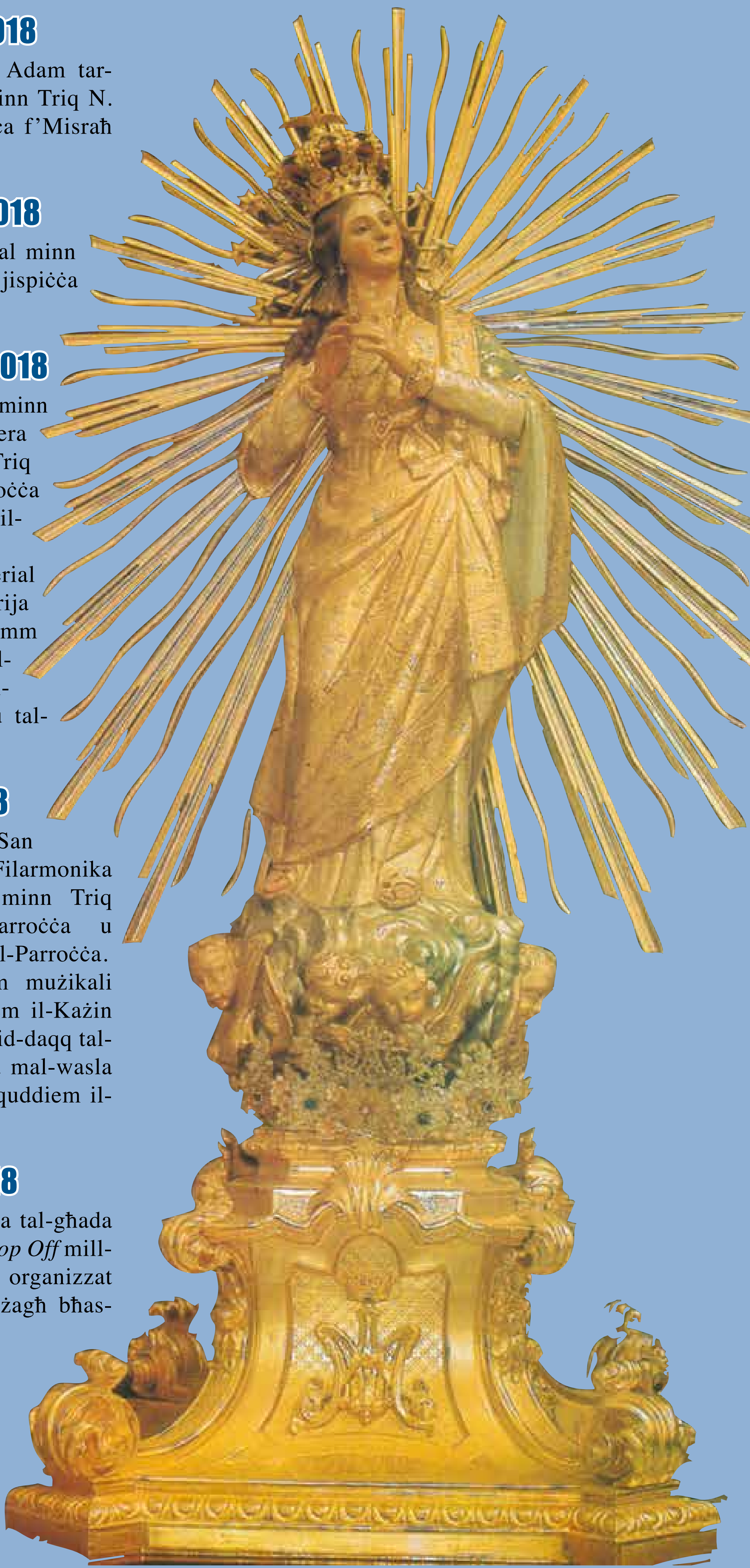

L-Erbgħa 5 ta' Settembru 2018

8.00p.m. Marċ mill-Banda L'Isle Adam tar-Rabat, Malta, li jibda minn Triq N. Caruana Dingli u jispiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

Il- Ħamis 6 ta' Settembru 2018

8.00p.m. Marċ mill-Banda Imperial minn Triq V. Ciappara u jispiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

Il-Ġimgħa 7 ta' Settembru 2018

7.00p.m. Marċ mill-Banda Imperial minn Triq il-Kbira kantuniera ma' Triq tas-Salib, Triq Sant'Anna, Triq il-Parroċċa u jispiċċa f'Misraħ il-Parroċċa.

8.30p.m. Il-Banda u l-Kor Imperial jesegwixxu l-Innu lil Marija Bambina. Il-Programm jingħalaq bid-daqq tal-Innu Marċ Popolari 'Tal-Iljun' flimkien mal-Innu tal-Banda.

Is-Sibt 8 ta' Settembru 2018

5.30p.m. Marċ mill-Banda San Sebastjan tas-Soċjetà Filarmonika Pinto ta' Ħal Qormi minn Triq Sant'Anna, Triq il-Parroċċa u jispiċċa fil-Pjazza tal-Parroċċa. Wara jittella' programm mużikali mill-istess banda quddiem il-Każin li jilħaq il-qofol tiegħu bid-daqq tal-Innu lil Marija Bambina mal-wasla tal-istatwa tal-Bambina quddiem il-Każin.

Il-Ħadd 9 ta' Settembru 2018

5.00p.m. Ser tiġi organizzata ħarġa tal-għada tal-festa fuq il-*Hop On Hop Off* mill-Kumitat Nisa. Ser jiġi organizzat briju mis-Sezzjoni Żgħażagħ bħas-snin ta' qabel.

Abela Norbert Joiners

High quality locally manufactured furniture according to client's requirements

59, Triq In-Naħal, Mellieħa

Tel: 21523853 Mob: 99476620

Find us on: facebook

Feel the Nature... as we bring Life to your Surroundings

Specialising in natural stone decor for interior decorating and exterior landscaping. Products include feature wall coverings, mosaics, pebbles, paving, slate tiles & more...

STONEAGE

Decorative Concrete & Natural Stones

TRIQ SAN SILVESTRU, MOSTA

T. 21 423 662 **M:** 9952 6254 **E.** info@stoneage.com.mt **W.** www.stoneage.com.mt

Find us on: facebook

Activities Organised by The Imperial Band Club for the feast in honour of Our Lady of Victories

Patron Saint of Mellieħa

Friday 24th August 2018

8.00p.m. Barbecue organised by the Imperial Band Club in the Parish Square. Special guest: Joe Demicoli.

Monday 27th August 2018

6.30p.m. A special bingo night organised by the Ladies Committee of the Imperial Band Club.

Tuesday 28th August 2018

7.30p.m. Rehearsal by the Imperial Band and Choir in the Club's music hall under the direction of Mro Anthony Borg, the Club's musical director.

Wednesday 29th August 2018

7.30p.m. General rehearsal by the Imperial Band and Choir in the Club's music hall under the direction of Mro Anthony Borg, the Club's musical director.

Thursday 30th August 2018

8.00p.m. Annual Get Together for the Emigrants at the Imperial Band Club.

Friday 31st August 2018

6.30p.m. The Imperial Band Club will be participating in a Holy Mass in the Mellieħa Parish Church on the occasion of the day dedicated to civic societies.

Sunday 2nd September 2018

8.00p.m. Vocal and instrumental concert by the Imperial Band and Choir in the Parish Square. A reception will be held afterwards in the main hall of the Imperial Band Club.

Monday 3rd September 2018

8.00p.m. A reception will be held at the Imperial Band Club for the committees, band and choir members, together with their guests.

Tuesday 4th September 2018

8.30p.m. Band marches by the Imperial Band from Mellieħa Heights to the Mellieħa Parish Square.

Wednesday 5th September 2018

8.00p.m. Band marches by the L'Isle Adam Band of Rabat, Malta, from N. Caruana Dingli Street to the Mellieħa Parish Square.

Thursday 6th September 2018

8.00p.m. Band Marches by the Imperial Band from V. Ciappara Street to the Mellieħa Parish Square.

Friday 7th September 2018

7.00p.m. Band Marches by the Imperial Band from Main Street corner with Cross Street to the Mellieħa Parish Square.

8.30p.m. The Imperial Band and Choir will perform the Hymn in Honour of Our Lady of Victories on the Club's Band Stand, followed by the Band's most popular march 'Tal-Iljun' and the Imperial Band Hymn.

Saturday 8th September 2018

5.30p.m. Band marches by the St Sebastian Band of Qormi from St Anne's Street to the Mellieħa Parish Square. Afterwards, a musical concert by the same band will take place on the Club's Band Stand. As soon as the statue of Our Lady arrives in front of the Club, the Band and Choir will perform the Hymn in Honour of Our Lady of Victories.

Sunday 9th September 2018

5.00p.m. An outing will be organised by the Ladies Committee on the Hop On Hop Off Buses to round off the activities organised for the village feast. Festive entertainment will be organised by the Youths Section.

AL PONTE
PIZZERIA • RESTAURANT
Open Daily for
Lunch & Dinner
from 11:00 hrs
2289 2289
/alponterestaurant
alponterestaurant.com
call for take away
2289 2289
Maritim Antonine Hotel & Spa
George Borg Olivier Street, Mellieha

Les Jardins
restaurant
Sunday Buffet
Lunch
A culinary event
for all the family
opening in October
Packages also available
MARITIM
Antonine Hotel & Spa
/maritim.malta
www.maritim.com.mt
2289 2000
events@maritim.com.mt

Ġużepp Bartolo - L-Umli Maħbub

Philip Borg

Fil-paġni tal-Istorja taċ-ċiviltajiet kollha nsibu dawk li ħallew isem fost il-ġnus u oħrajn li tellfu l-ġieħ ta' dinastiji u monarkiji sħaħ. Hemm dawk li sabu ruħhom fil-għoli bla xejn taħbit għax inzertaw twieldu fuq satin fin qalb il-linef u l-pavaljuni tal-palazzi. Hemm oħrajn li mqar jekk twieldu fuq it-tiben jew silla, qatt ma biss ħolmu li għax ħadmu qatigħ se tkun tixirqilhom kull kariga u kull stima ta' ġenshom. Tassew, il-kejl tal-ħajja ta' kull wieħed u waħda minna mhux fil-qies ta' mnejn ġejna, imma safejn wasalna.

Ġużepp Bartolo tal-Imperial

Hekk għaddew bħal ħżuż mgħaġġlin il-ħsibijiet minn moħħi meta s-Sibt li għadda l-Mellieħa sellmet għall-aħħar darba lil Ġużepp Bartolo - ta' Selmun, tal-posta jew tal-Imperial, kif konna nsibuh aħna li konna nafuh. Tfaċċaw ritratti f'moħħi ta' raġel ħabrieki f'kulma jagħmel, lest bi tbissima ġenwina, mehdi bl-għożża tal-familja, iħabrek b'ħeġġa kbira u jixtieq kellu seba' saħħiet biex ilaħħaq ma' kollox.

Fis-skiet ħsibt fil-kobor umli ta' Ġużepp. Kobor sieket imma ġenwin, li ma ssibux f'kulħadd kif ġieb u laħaq. Madwarna, fid-dinja kollha, nafu b'nies li jiddandnu għax ta' madwarhom jgħidulhom eċċellenza jew onorevoli għax, kif kont qed ngħid, kienu ambizzjużi jew b'xi mod sabu ruħhom f'xi kariga li għandha dawk it-titli marbutin magħha bħala tradizzjoni. Imbagħad hemm oħrajn li m'għandhomx bżonn titli biex juru xi jsarrfu. L-unur ġenwin jispikka fihom iktar milli jixxaħxaħ fit-titlu onorevoli. L-imġiba tajba u ġenwina ta' ħajjithom taf tkun akbar u tinħass aktar fil-fond milli fit-titli tal-eċċellenzi.

Nistħajjel kieku qed jismagħni ngħid dan kollu bħalissa Ġużepp, wiċċu kien jiħmar u rasu tixxengel kif soltu kien jagħmel meta xi ħadd ifaħħru jew jifraħlu għal xi biċċa xogħol li jkun għamel. Kien - u jibqa' fil-memorja tagħna - eżempju bnin ta' kif ħaddiem jaf jogħla mill-modestja bil-bżulija għall-istima ta' kull min kien jafu. Jien niftakru ħabib kbir ta' missieri Ġużeppi, it-tnejn mill-irħajjel sbejjaħ ta' Selmun, biex issa reġgħu ltaqgħu jkomplu l-ħbiberija f'mergħat aktar mifruxa u safja fl-eternità.

Tul il-karriera twila fil-posta, Alla biss jaf kemm ferraħ qlub li kienu jistennew bil-ħerqa li jieħdu aħbar uliedhom emigranti, meta biċċa karta ċelesti mitwija f'erbgħa, mimlija tislijiet sal-iċken rokna, kienet il-mezz waħdieni kif kienet tibqa' marbuta l-familja mill-bogħod sal-qrib. Min jaf Ġużepp kemm fetaħ xtiebi ta' rziezet biex newwel minnhom f'idejn jirtogħdu bil-ferħ. Min jaf ukoll kemm ra dmugħ iġelben ta' ommijiet u missirijiet meta kienu jitolbuh jieqaf ħdejhom biex jaqralhom x'ikunu kitbulhom uliedhom. Afli, kien żmien meta l-pustier ma kienx biss impjegat, imma baxxar tal-aħbar għal tant familji. Għax hekk kienet il-benna umana ġenwina qabel ivvintaw it-telefonija u l-għodod tat-teknoloġija - li ħafna llum jaħsbu li kienu minn dejjem ta' dejjem!

Għall-Melliħin, Ġużepp jibqa' aktar magħruf għas-snin twal ta' servizz bħala membru, kaxxier u president tal-Banda Imperial. Kienet it-tieni familja tiegħu u fi żmienu l-banda kibret, issaħħet u firxet sew il-popolarità tagħha. Kif nista' ninsa t-telefonata tiegħu kull sena, kmieni kmieni kif jgħaddi l-Għid biex naħsiblu għal artiklu għall-ktieb tal-festa tal-Banda Imperial. Kellu ħeġġa kbira għall-annwal tal-Imperial għall-festa.

Kienet tinħass f'leħnu li bi ħlewwa u sinċerità ta' min jemmen dak li qed jgħidli - imħabbat kemm kont inkun imħabbat - qatt ma stajt b'ebda mod ngħidlu le. Kellu dejjem ħerqa kbira li kemm ħija Pawlu u kemm jien niktbu xi ħaġa. Kont inħossha bħal

devozzjoni għall-ħbiberija li kellu għal missieri li tnejn minn uliedu jkunu parti mill-festa tal-Vitorja!

Dik it-telefonata ma naqsitx, dis-sena wkoll, u għidtlu li kien għadu kmieni wisq. Weġibni li aħjar wieħed jaħseb għax iż-żmien malajr jgħaddi. Tassew Ġuż, malajr għadda u ħadek miegħu imma ħallielna munġbell tifkiriet tal-kobor tiegħek - il-kuraġġ, il-ħeġġa, l-għaqal u l-ifjen kuruna fuq kulma kont u tibqa' tfisser għal kull min kien jafek - l-umiltà! Strieħ fis-sliem ħabib u s-sabar lill-familja kollha u lil sħabek tal-Banda Imperial!

Qatt ma xtaqt nikteb vers minn dan kollu għall-festa tal-Vitorja! Dis-sena l-festa se tkun differenti għalija u għal ħafna mingħajrek Ġuż, il-Ħallieq għażel li dis-sena lill-Bambina tgawdiha ferm eqreb fis-sema. Lilna ħallielna l-frott sabiħ tal-eżempji li tajtna. Il-Banda Imperial u l-komunità Melliħija ma jħossuhomx orfni bit-tluq tiegħek din is-sena, għax sehmek u l-frott tiegħu jibqa' jtul is-snin. Huwa l-eżempju, hija x-xhieda ta' nies bħalek Ġuż li jagħnu l-mixja taċ-ċiviltà umana!

Sa ma nerġgħu niltaqgħu, grazzi li kont teżor ta' umiltà fostna!

18.07.2018

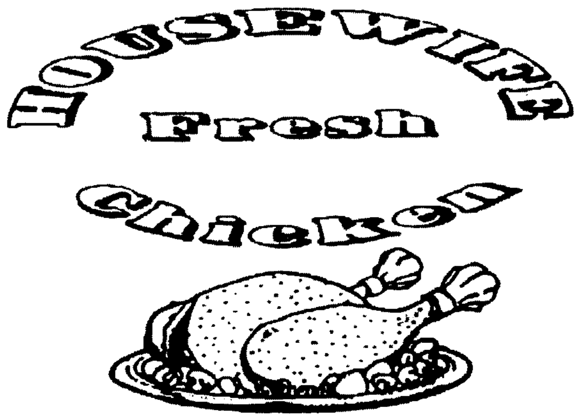

DAILY FRESH IS BEST
We also produce Fresh Traditional
100% Pure Cheeselets
at our sheep farm
Ġbejniet Friski
Door to Door Free Delivery
Especially in the North

For orders call Mark on
7747 7427 / 9947 7427

Evergreen
Discount Mini Market

Triq Napuljun Caruana Dingli
Tel: 2152 2738
Mob: 9985 9100

Free Delivery

Ħinijiet tal-Ftuħ:
Kuljum mis-6.00am sas-6.00pm
ma nagħlqu xejn.
Fis-Sajf mis-6.00am sas-1.00pm
u mit-3.30pm sas-6.00pm.
L-Erbgħa mis-6.00am sas-1.00pm
u s-Sibt mis-6.00am sas-2.00pm.

Ħanut fejn il-mara tad-dar issib kollox
bl-irħas prezzijiet

V. Debono
Ironmongery

Colour Tinting
and
Hardware Store

Tel: 21523892

No.8,
Triq l-Għoljiet,
il-Mellieħa
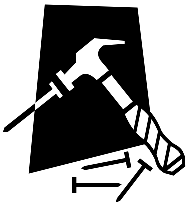

Tifkiriet...

Minn Michelle Sharma

Nota Editorjali:

Dan l-artiklu kien deher fil-ktejjeb li l-Għaqda Mużikali Imperial ippubblikat fl-okkażjoni tal-Festa tal-Vitorja 2004. Permezz tal-pubblikazzjoni mill-ġdid tiegħu, il-Bord Editorjali jixtieq isellem il-memorja ta' Michelle Sharma née Debono, bandista tal-Banda Imperial li għaddiet għal ħajja aħjar nhar id-29 ta' Jannar 2018.

Qisu l-bieraħ. Bil-qiegħda fil-karozza, missieri jsuq u qed jisma' xi marċi fuq *tape*. Billi konna l-Awstralja, il-marċi ma kienu jfissru xejn għalija. Iżda kien hemm Innu li kien iġib demgħa f'għajnejn missieri kull darba li kien jisimgħu… u għalhekk laqatni dan l-Innu. Wara xi żmien tgħallimt li kien l-Innu Lil Bambina. Kien għad għandi xi tmien snin u wara xi mistoqsijiet 'l hawn u 'l hemm sirt naf li fil-Mellieħa kien hemm il-Każin Imperial u, skont missieri, l-aqwa banda f'Malta. L-Innu kien tagħhom u kien jindaqq fi żmien il-Vitorja. Ta' tifla li kont saret ħolma li xi darba ndoqq l-Innu. Forsi ħolma ta' dak il-ħin, forsi ħolma ta' tifla li kont, forsi għax rajt kemm din il-banda u l-każin ifissru għal missieri.

Bdejt nitgħallem indoqq u ta' disa' snin ħriġt indoqq ma' 'Lady Queen of Peace Parish Band' ġewwa Sydney. Bil-kemm għalaqt sena ndoqq magħhom li ommi u missieri ddeċidew li jerġgħu lura Malta u f'kemm ilni ngħidlek sibt ruħi ġewwa l-Mellieħa. Post sabiħ ferm, post żgħir, post ġdid. Lanqas dam xejn missieri ma ħadni nara l-Każin u f'temp ta' ġimgħa kont qiegħda bilqegħda għall-kunċerti.

Għall-ewwel ħassejtni daqsxejn bħal ħuta barra mill-ilma, iżda malajr għamilt ħbieb ma' bandisti oħra. L-ewwel post li daqqejt kien fil-pjazza stess. Tellgħu l-iljuni ġodda fuq il-bejt u ma waqfux ikantaw l-innu 'Tal-Iljun'. Ħsibt li n-nies kollha preżenti tilfu rashom. Lanqas biss kont nifhem fuq xiex qegħdin jagħmlu dan l-għaġeb kollu.

Għaddew ftit snin u sibt ruħi fil-Kumitat Żgħażagħ. Dak kien żmien!!! Wieħed mill-perjodi l-aktar sbieħ ta' ħajti. Għamilt ħbieb li għadhom l-akbar ħbieb tal-qalb sal-lum il-ġurnata. Kemm għamilna praspar! Mixjiet fil-kampanja, *barbecues* fejn il-baħar, *pasta-nights*, Diskos tal-Karnival. U l-festi!! Kemm briju u kant! Kemm dħakna, kemm bkejna, kemm iġġilidna, kemm tgħallimna!

Iż-żmien jgħaddi. Kollha kbirna. Studjajna u bdejna naħdmu. Ir-responsabiltajiet f'ħajjitna żdiedu u l-ħin li kellna għall-każin naqas. Jien kont waħda li sifirt u għalhekk m'għadnix inkun l-Imperial ħlief meta niġi fuq xi vaganza. Illum sirt omm u l-aktar ħaġa li nixtieq hi li t-tifel isir jifhem xi tfisser għalija l-Mellieħa u l-Każin Imperial. Illum sirt nifhem ħafna għaliex missieri kienet tiġih demgħa kull darba li kien jisma' l-Innu għax hekk ukoll jiġrili jien. Il-Każin Imperial huwa aktar milli sempliċi każin. Huwa familja kbira mimli għaqda. Post fejn qattajt żogħżiti. Post fejn jinsabu sħabi kollha. M'huwa xejn mingħajr iż-Żożi fil-bar, il-Ġina jonfoħ kemm jiflaħ fl-Istrument, l-aħwa Josef u Tonio, il-President Ġużepp, sħabi li kbirt magħhom: Anne-Marie, Norbert, Kathlene, Roseanne, Johnny, Steven, Jason u Shawn biex insemmi biss ftit; Carmen u Vivie li sibthom dejjem hemm meta kelli bżonnhom, u ovvjament missieri li kieku ma kienx għalih ma kontx insib din il-familja kbira li tfisser daqshekk għalija.

Waslet Vitorja oħra u għalkemm miniex se nkun hemm preżenti, mill-Indja se nkun qegħda naħseb fikom kull ħin u mument f'din il-ġimgħa. Inħobbkom ħafna u nimmissjakom kollha speċjalment f'dan iż-żmien. Jalla jkollkom Vitorja mill-Isbaħ!

Tifkiriet sbieħ ta' Jimmy Muscat

Grazio Barbara

L-ewwel ħsibijiet tiegħi jmorru fix-xahar ta' qabel il-festa meta l-Għaqda Mużikali Imperial tkun qed tipprepara biex tkun tista' toħroġ dan il-ktejjeb tal-festa.

Jien u Jimmy konna nieħdu ħsieb il-qari tal-provi tal-artikli li l-Bord Editorjali kien jgħaddilna biex nagħtuhom daqqa t'għajn. Dan isir biex kemm jista' jkun l-artikli jarawhom erba' għajnejn għal Malti miktub kif għandu jkun speċjalment wara l-ħruġ tad-Deċiżjonijiet 1 mill-Kunsill tal-Malti.

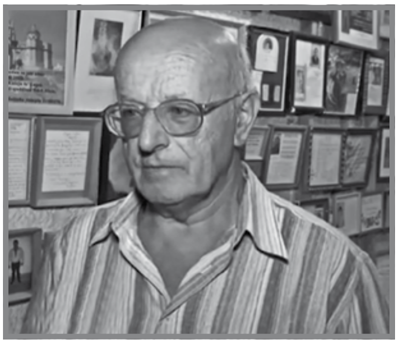

Konna nqattgħu sigħat flimkien naqraw, nikkoreġu u niddiskutu xi kelma kif għandha tinkiteb billi nsibu l-għerq tagħha u nkomplu niddiskutu minn hemm. Kultant meta tkun qed tikkoreġi, tidħol f'dubju li ma tkunx qed tistenna. Imma b'diskussjoni bejnietna konna naslu għal dak li rridu.

Ma kinux jonqsu min-naħa ta' Jimmy xi stejjer jew anneddoti fuq xi ħaġa li nkunu qegħdin naqraw. Nista' ngħid li Jimmy, bl-esperjenza vasta li kien iħaddan, kien enċiklopedija fuq suġġetti relatati mal-Mellieħa, speċjalment fuq is-Santwarju.

F'dawn id-diskussjonijiet tgħallimt ħafna mingħandu fuq dak kollu li għandu x'jaqsam mal-Mellieħa bħalma huwa d-djalett, postijiet storiċi, drawwiet, il-festa fl-imgħoddi u diversi suġġetti oħra. Kien ikun tagħrif ġdid speċjalment għalija li mhux imwieled u mrobbi fir-raħal pittoresk tal-Mellieħa.

Ma nista' ninsa qatt ukoll is-sehem tiegħu fil-Fiera tal-Ktieb li jien inżur kull sena. Dejjem kont insibu fuq l-istand tal-Kunsill Lokali tal-Mellieħa fejn bejn kelma u oħra, malajr kienet tgħaddi xi siegħa. Matul dan il-ħin kont nammira li ma kienx jonqos li jagħti wkoll pariri u tagħrif fuq il-Mellieħa lil kull min kien jieqaf biex isaqsi xi ħaġa u jixtri xi ktieb. Kont nibqa' hemm biex nisimgħu jfisser u jfiehem b'dak il-mod paċenzjuż tiegħu u wara li dak li jkun jitlaq, konna nkomplu d-diskursata bejnietna sakemm jerġa' jitfaċċa xi ħadd ieħor.

Jimmy dejjem kien jilqgħek bi tbissima fuq wiċċu, iħabbrek b'ħeġġa kbira f'dak kollu li kien jidħol għalih, fejn ma kien jiddejjaq xejn imidd idejh anke għal xogħol manwali. Kien jixtieq li kellu ħafna aktar ħin mill-24 siegħa tal-ġurnata biex ilaħħaq ma' kollox. Dan għaliex Jimmy ma kienx jaf jgħid le lil min kien jitolbu xi għajnuna. Titolbu x'titolbu kien jara kif jista' jgħin minn dak li seta' joffri.

Grazzi Jimmy tal-ħinijiet li qattajna flimkien għax l-ispjegazzjonijiet u t-tagħlimiet li ħadt mingħandek ma ninsiehomx.

Grazzi ħabib.

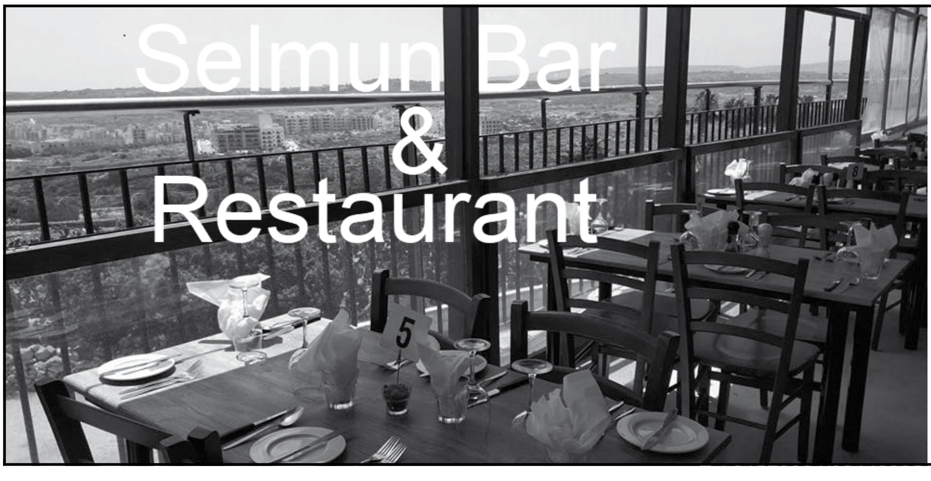

Tel:
2157 2984

Mob:
9944 6225

L-Għanja tar-Rebbiegħa

Anthony Fenech

Meta x-xemx ħamranija titbissem
Mis-smewwiet lejn il-baħar flimkien
Meta l-art ħadranija tissebbaħ
Bl-isbaħ fjuri li jsebbħu l-widien!

Tisma' l-għana sabiħ tal-għasafar
X'ħin jittajru fuq siġar u għoljiet
Tara l-ħajja mill-ġdid qed tinbidel
U tmur lura għall-ħemda u skiet!

Jibda r-raba' jitħammar bis-silla
Ma' tant ħlejjaq jittajru f'kull ġnien
Tal-werżieq l-għanja tisma' bikrija
U n-natura tissebbaħ bil-ġmiel!

Hekk narak ja Rebbiegħa wisq sabiħa
Raġġ ta' tama għaż-zmien li ġej
Għax int xbieha ta' min lilek ħalaq
Inti għaxqa u ħolqien tal-Mulej!

Mela nħallu lil ruħna tingħaqad
Ma' dak sidha ħallieq ta' kull żmien
Ismu nbierku kemm issa u dejjem
Għax hu l-bidu, illum u l-ġejjien!

Ma nkunux għalhekk b'qalbna iebsa
Ejja nfaħħru l-għemil tal-Mulej
U nitgħaxxqu b'dak kollu li ħalaq
Nimxu warajk fl-isbaħ żmien illi ġej!

Ta' Rebbiegħa li hu jsaltan f'Saltnatu
Fejn hemm hena għal żmien infinit
Hemm it-tama għal min warajh jimxi
Hemm il-paċi u sliem li r-ruħ trid!

aġenzija żgħażagħ

L-Għaqda Mużikali Imperial tilqa' applikazzjonijiet
għat-tagħlim tal-mużika mingħajr ħlas
f'dawn il-kategoriji:

• Teorija tal-Mużika
• Strumenti tal-Injam
• Strumenti tar-Ramm
• Strumenti tal-Perkussjoni

Email: **info@imperialbandclub.com**

ALKOVA

SHOES FOR ALL THE FAMILY
SELECTION OF HANDBAGS

Opening Hours
Monday to Saturday 9.30am - 1.30pm & 4.00pm - 8.00pm

Ġorġ Borg Olivier Street, Mellieħa
Tel: **2152 1211** Mob: **7992 3060**

TONY'S BAKERY

Triq il-Madonna Tal-Għar,
Il-Mellieħa MLH 1174 - Malta

Tel: 2152 3432
Mob: 9945 1519
99451514

Jixtieq lill-klijenti u 'l-Melleħin kollha l-Festa t-Tajba

DINGLI BUTCHER

67, P. P. Magri Street,
Mellieħa

Tel: 2152 3588

Specialising in
Maltese & European Fresh Meat,
Marinated Meats and Poultry,
Fresh made Kebabs,
Home Made Sausages & Burgers,
Local Fresh Rabbits

Opening Hours:

Mon / Tues	07.00am till 12.30pm
Wed / Thurs / Fri	07.00am till 12.30pm
	03.30pm till 06.30pm
Saturday	07.00am till 01.00pm

Free Delivery

Tower Ladder Services

Elton Cauchi (Baliena)
Mobile: 9984 4678

Kunċert Korali u Strumentali mill-Banda Imperial u Amadeus The Chamber Choir

Nhar il-Ġimgħa 27 t'Ottubru 2017, ġewwa Pjazza Ġwanni Pawlu II ittella' kunċert korali u strumentali mill-Banda Imperial flimkien ma' *Amadeus The Chamber Choir* minn Liverpool fir-Renju Unit. L-ewwel parti tal-programm kienet tikkonsisti f'kant korali mill-istess Kor. It-tieni parti kienet magħmula minn siltiet mużikali mill-Banda Imperial. Fil-final *Amadeus The Chamber Choir* u l-Banda Imperial ingħaqdu flimkien biex esegwew *Ave Verum Corpus* ta' Wolfgang Amadeus Mozart u *Benedictus* minn *The Armed Man* ta' Karl Jenkins.

Matul il-jiem li huma kienu fostna, l-*Amadeus The Chamber Choir* tellgħu kunċert fis-sala tal-Ministeru għal Għawdex u fil-kripta tal-Pro Katidral Anglikan ta' San Pawl, il-Belt Valletta. L-istess Kor ta wkoll is-servizz tiegħu waqt is-servizz reliġjuż tal-Ħadd li sar fl-istess Pro Katidral.

Amadues The Chamber Choir

Amadues The Chamber Choir twaqqaf fis-sena 2000 minn grupp ta' persuni li għandhom għal qalbhom il-kant. Matul dawn is-snin il-Kor tella' diversi kunċerti għall-karità. Kien mistieden ukoll biex ikanta f'postijiet magħrufa fosthom il-Katidrali ta' Durham, Southwall Minster, Hexham Abbey, Liverpool Town Hall u kif ukoll ġewwa Anfield – il-grawnd tal-Futbol ta' Liverpool F.C. – fir-Renju Unit.

Matul is-snin il-Kor kanta f'postijiet prominenti ġewwa l-Ewropa. Fost oħrajn insemmu n-Notre Dame ta' Pariġi, il-Knisja ta' Santa Maria Gloriosa dei Frari ġewwa Venezja u fis-sena 2009 ġewwa l-Bażilika ta' San Pietru f'Ruma.

Id-Direttur tal-Kor huwa David Holroyd.

Tlugħ ix-Xemx, f'Selmun

Joseph Felix Cachia

B'dedika lil Joe Bartolo u Charles Vella (żewġt iħbieb kbar) li min jaf kemm raw tlugħ ix-xemx f'Selmun.

Kif nista' ninsa lix-xemx ħamranija,
Tinfed kampnarek, eżatt ma' sbieħ il-jum?
Kif nista' ninsa dawk l-għodwiet sajfija,
Bis-serduq jidden, jamarli biex inqum?

Raġġi dehbija, imellsuli għajnejja,
Ħemda perfetta tinkiser minn serduq.
Żiffet il-punent, għad trid tonfoħ lejja,
Dalwaqt tisma' l-bilbla, tgħanni minn hemm fuq.

Id-dawl jitkattar, weraq jieħdu l-ħajja,
Ftit ftit jitħarrku. Iż-żiffa besithom.
Iż-żiemel jiżher. L-għammiela fi qtajja',
'L fuq itiru, ipejzu 'l seħbithom.

Jien nogħrok għajnejja, niftaħhom ftit, ftit.
Nіżżi ħajr lil Alla li tani jum ġdid.

Opportunity dances with those already on the dance floor

Pippa Roberts

Steven Fenech has been wheelchair dancing since 2002 and unfortunately not been able to compete at the level of which he is capable as he did not have a regular partner. Since June 2018 he has fortunately found a young dance partner who really wants to dance. Sarah Farrugia has been dancing ballet since she was 5 years old at the Pippa Gee Dance Studio but has never danced Latin American or Ballroom, but took on the challenge to learn in time to compete in the German Open Championships, in August 2018. Steve and Sarah were placed third and were complemented on their achievement after such a short time. Pippa Roberts, their coach commented that she had never had such a dedicated dancer and is really looking forward to the future of the couple. It is so nice to see Steve happy and enjoying his dancing again. They are now practicing for the Malta Open Dance Spectacular which is to be held on 24/25 November 2018 at the University Sports Hall, Msida. As 13 countries will be attending they are taking it very seriously.

Steve encourages anyone who is in a wheelchair, whatever their age, to try wheelchair dancing. "I never thought I would be able to dance yet here I am doing just that!" If anybody could help him by sponsoring, it would be very much appreciated by this fantastic couple. Malta is unfortunate in that every competition means the cost of air fares and hotels, something that other countries can often avoid.

Just remember, Steve says "ANYONE CAN DANCE"

For more information contact
the Secretary Steven Fenech at:
maltawda@yahoo.co.uk
visit the website: **www.maltawda.com**
or the facebook page.

Ħarġa Kulturali Sqallija

Josepha Vella

Wieħed mill-għanijiet tal-Kummissjoni Żgħażagħ fi ħdan l-Għaqda Mużikali Imperial huwa li torganizza attivitajiet għall-komunità Melleħija sabiex tkompli tressaq iktar nies lejn l-Għaqda nnifisha. Kien għalhekk li s-sena l-oħra ġie l-ħsieb li norganizzaw mawra barra minn Malta u li tkun tista' ssir f'ġurnata minħabba l-ħajja impenjattiva li llum kulħadd jinsab jgħix fiha.

Mawra bħal din titlob xogħol li jmur lil hinn minn sempliċiment dak in-nhar tal-attività għaliex hemm ukoll il-preparamenti li jridu jsiru qabel u kollox irid il-ħin tiegħu. Bdejna naraw u niċċekjaw fejn nistgħu mmorru u anke l-prezzijiet. Tkellimna

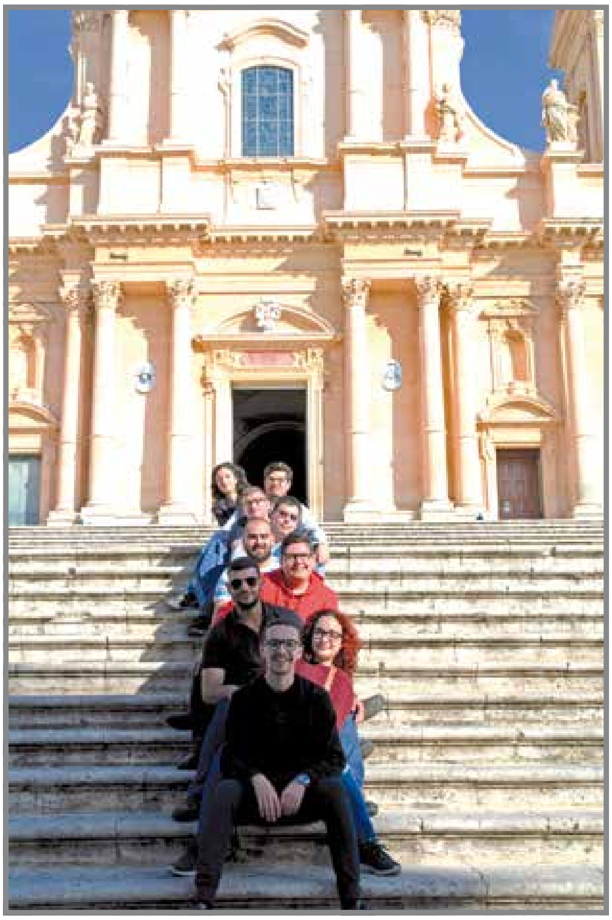

Il-membri tal-Kummissjoni Żgħażagħ quddiem il-Katidral ta' San Nikola f'Noto.

ma' xi aġenziji biex ġbarna l-kwotazzjonijiet u informazzjoni oħra, u kien deċiż li norganizzaw mawra fi Sqallija bi gwida magħna ġewwa postijiet tipiċi fi Sqallija. Żjara li tkun informattiva, kulturali u edukattiva imma rilassanti fl-istess ħin. Għalhekk stajna nibdew bir-reklamar tal-attività nnifisha sabiex inħajru n-nies jingħaqdu magħna għal din l-esperjenza, u kienu bosta dawk li laqgħu din l-istedina tagħna.

Il-ġurnata fl-aħħar waslet, nhar is-Sibt 25 ta' Novembru 2017. Bdejna bil-vjaġġ tagħna bil-katamaran lejn Pozzallo. Peress li tlaqna kmieni ħafna filgħodu, l-ewwel waqfa mal-wasla tagħna fi Sqallija kienet għall-kafè. U kulħadd kien b'aptitu għall-kafè u xi pasta!

Wara bqajna sejrin lejn Noto, madwar nofs siegħa vjaġġ bil-kowċ, fejn hawn il-gwida spjegatilna l-istorja tal-katidral famuż u simbolu ta' din il-belt, il-Katidral ta' San Nikola. Wieħed faċli jagħraf u jiftakar dan il-katidral mill-ammont ta' taraġ li għandu biex titla' għalih. F'Noto kien hemm ukoll min daħal fil-*Chiesa di San Carlo*, knisja oħra żgħira li kellha aċċess minn garigor dejjaq ħafna għal fuq il-kampnar tagħha b'veduti mill-isbaħ ta' Noto u tal-kampanja tal-madwar.

Il-jum ta' filghodu komplejnih bi żjara f'kantina tal-inbid tipika ta' Sqallija. Is-sidien tal-kantina dawruna fil-maħżen fejn isir il-proċess tal-ibbottiljar u wara dewquna mill-inbid tagħhom kif ukoll iż-żejt li din l-istess kantina tipproduċi. Ma nistax ma nsemmiex kemm kulħadd ħa pjaċir hawn hekk mhux biss minħabba il-prodotti tajbin li dewquna imma anke għax wieħed minn fosta, Gejtu Sultana, beda jgħanni għanjiet varji u qajjem atmosfera ta' allegrija.

Wara l-waqfa f'dil-kantina, qbadna l-kowċ lejn il-villaġġ tas-sajjieda Marzamemi. Villaġġ popolari ħafna fix-xhur tas-Sajf imma trankwill fix-xahar ta' Novembru tant li kien pjaċir timxi passejn għall-kwiet f'ġurnata mill-isbaħ. Hawn għamilna dawra ma' dan il-villaġġ ħdejn il-baħar qalb bini

antik li llum jintuża bħala ristoranti u ħwienet varji oħrajn. Int u miexi, tasal fi pjazzetta żgħira imma ħelwa, b'kappella u aktar ħwienet u ristoranti. Bqajna għall-ikla ta' nofs il-jum f'Marzamemi, fejn qattajna ftit tal-ħin flimkien nieklu u ngħidu kelma, jew tnejn!

Waqt l-ikla f'Marzamemi

Finalment il-mawra spiċċat f'Modica, belt magħrufa għaċ-ċikkulata u għad-Duomo ddedikat lil San Ġorġ mibni fuq stil barokk, li biex tasal għalih trid titla' madwar mitejn u ħamsin tarġa. Hawnhekk kulħadd kellu l-ħin liberu biex idur Modica waħdu jew mal-gwida ċajtiera u dħulija li kellna magħna. Wara waqfa qasira f'belveder b'veduta mill-isbaħ ta' Modica, qbadna t-triq lura lejn Pozzallo fejn sibna l-katamaran biex jerġa' jġibna lura Malta.

Il-kummenti li rċevejna wara din il-ġurnata kienu pożittivi ħafna minn dawk preżenti. Dan jagħti lilna Kummissjoni Żgħażagħ kuraġġ u entużjażmu biex inkomplu naħdmu dejjem iktar b'risq il-komunità u l-Għaqda għażiża tagħna.

Modica mill-belveder

Il-grupp f'Marzamemi

Waslet il-festa għażiża tagħna l-Mellieħin

Christopher Bartolo
Sagristan

Wieħed mill-akbar avvenimenti li nkunu qegħdin nistennew matul is-sena, bla dubju, hija l-festa titulari – dik li tfakkarna fit-twelid tal-Verġni Mqaddsa Marija li tkun iċċelebrata fit-8 ta' Settembru.

Kull min jidħol fil-Knisja Arċipretali tagħna, fil-faċċata wara l-artal maġġur, taħt l-apside – jew kif inhi magħrufa magħna l-Mellieħin, l-arzella tal-kor - insibu minquxa mill-iskulturi Carmelo u Manwel Cini fi żmien il-kappillan Mons. Ġużeppi Schembri, il-kliem bil-Malti meħuda mill-antifona tal-Madonna li jgħidu hekk: It-twelid tiegħek, Verġni Marija, ferraħ lid-dinja kollha.

Jien persważ li l-ferħ li ġab it-twelid tal-Verġni Mqaddsa ħassewh u għadhom iħossuh l-insara kollha. Dan it-twelid ma kienx twelid komuni għaliex din it-tarbija kienet speċjali. Meta tikber, Hi kellha tkun l-Omm tal-Iben t'Alla. Mhux ta' b'xejn li omm u missier din it-tarbija, Sant'Anna u San Ġwakkin, kabbru lil din it-tarbija ċkejkna b'tant għożża u mħabba.

Missirijietna għażlu t-twelid tal-Madonna bħala l-festa titulari tal-komunità Mellieħija. Aħna writtna din il-festa u għadna niċċelebrawha bl-aħjar mod possibbli li din tagħmel ġieħ lilna u lil kull min jiġi għaliha. Minkejja li ż-żminijiet jinbidlu, il-Mellieħin baqgħu jiċċelebraw il-festa tal-Bambina b'mod dinjituż u nisrani. Jeħtieġ li ngħaddu din il-festa bl-istess mod lil dawk li jiġu warajna. Irridu naħdmu sabiex il-festa tagħna tibqa' festa nisranija fejn minnha joħroġ ħafna ġid, speċjalment dak spiritwali.

Bħal arkata, il-festa tiġi mfassla fuq żewġ pilastri. L-ewwel pilastru jikkonsisti fl-attivitajiet reliġjużi li jkunu organizzati fil-knisja. Il-festa tibda b'disat ijiem tan-novena. Kull filgħaxija ssir quddiesa fejn għaliha jkunu mistednin kategoriji differenti ta' nies mill-komunità tagħna. Dawn jinkludu lis-saċerdoti u reliġjużi, tfal, għaqdiet reliġjużi, għaqdiet soċjali, morda u anzjani, żgħażagħ, mejtin, familji, immigranti u benefatturi tal-parroċċa. Il-qofol tal-attivitajiet reliġjużi jintaħaq lejliet u nhar il-festa. Il-festa liturġika tibda lejliet il-festa bit-tranżlazzjoni solenni ta' filgħaxija. L-għada titkompla bil-quddiesa solenni ta' filgħodu fejn fiha jintiseġ il-paniġierku li fih is-saċerdot magħżul jitkellem fuq il-ħajja u l-virtujiet tal-Madonna. Imbagħad filgħaxija jkun hemm l-Għasar solenni fejn fih jitkantaw is-Salmi u l-Antifona tal-Madonna. Wara toħroġ il-purċissjoni bl-istatwa għażiża ta' Marija Bambina.

Wieħed mill-iżjed mumenti emozzjonali tal-festa huwa waqt il-ħruġ tal-vara mill-knisja. Tkun xena verament mill-isbaħ tara l-pjazza mimlija bin-nies li, flimkien mad-daqq taż-żewġ baned tagħna, mad-daqq ħlejju tal-qniepen u mal-ħruq tal-kaxxa infernali, tkun ħerqana tistenna lill-vara titfaċċa fil-bieb prinċipali tal-knisja tagħna.

It-tieni pilastru jikkonsisti fl-attivitajiet li jkunu organizzati barra mill-knisja, jiġifieri l-attivitajiet esterni li jkunu organizzati fil-pjazza u t-toroq tagħna. Dawn l-attivitajiet jibdew minn ġimgħa qabel il-festa. Dawn jikkonsistu fi programmi mużikali li jkunu organizzati fil-pjazza. Dawn isiru b'mod professjonali ħafna miż-żewġ baned tagħna kif ukoll mill-Kor u Orkestra li għandna fil-parroċċa. Dawn il-programmi qegħdin ikunu suċċess kemm mill-attendenza kif ukoll mill-mużika li tindaqq u titkanta li tkun varjata u għall-gosti ta' kulħadd. Matul din il-ġimgħa, ikunu organizzati xi marċi matul it-toroq tal-Mellieħa wkoll.

L-atmosfera tal-festa tibda tinħass minn meta jibdew jintramaw it-toroq u l-pjazza tagħna. Prosit lill-Grupp tal-Armar li jieħu ħsieb jarma t-toroq bil-pavaljuni sbieħ u l-pjazza bl-istatwi, bit-trofej, bil-linef u bil-bandalori li ħallewna ta' qabilna u li bl-armar ġdid qegħdin ikomplu jsebbħu t-toroq tagħna. Dan il-grupp jibqa' attiv matul is-sena kollha sabiex jieħu ħsieb il-manutenzjoni tal-armar kollu kif ukoll iżid mal-armar li jkun hemm.

Mingħajr nar, il-festa ma tkunx kompluta. Għalhekk, f'dawn il-jiem ta' festa, il-Grupp Pirotekniku jkun impenjat ħafna sabiex il-festa

tissebbaħ bil-ħruq tan-nar tal-ajru u tal-art. Mill-ġurnata tal-ħruġ tal-istatwa min-niċċa tagħha fil-knisja sa tmiem il-festa, ikollna diversi waqtiet fejn jinħaraq in-nar li jkomplu joħolqu atmosfera festiva. Naturalment il-qofol tal-ħruq tan-nar jintlaħaq lejliet u nhar il-festa u nistgħu ngħidu li jiġbed ħafna nies minn madwar Malta kollha.

Ma nistax ma nsemmix ukoll id-dwal li jiġu armati mal-faċċata tal-knisja, fil-pjazza u fit-toroq minn fejn tgħaddi l-purċissjoni. Dawn ikomplu jżejnu l-pjazza u t-toroq tagħna kif ukoll jgħinu biex tkompli tinħoloq dik l-atmosfera sabiħa u ta' festa kif inhu xieraq. Dawn l-elementi kollha flimkien joħolqulna festa reliġjuża u tradizzjonali Maltija kompluta.

Din is-sena hija t-42 sena tiegħi nagħti s-servizz tiegħi bħala sagristan tal-Knisja Arċipretali tagħna. Mill-esperjenza tiegħi, il-festi qatt ma jkunu l-istess, minkejja li dawn ikunu organizzati bl-istess ħsieb u b'attivitajiet li jkunu jixxiebħu minn sena għall-oħra. F'festa jista' jkollok mumenti ferrieħa u oħrajn inqas ferrieħa. Ikollok nies li f'sena jkunu parti mill-organizzazzjoni u fis-sena ta' wara ma jkunux, min minħabba raġuni u min għal oħra. Ikollok nies li jkunu ħallewna u oħrajn li jkunu mardu u allura ma jistgħux igawdu l-festa bħas-soltu. Ikun hemm nies li jkunu għaddejjin minn żminijiet diffiċli minħabba raġunijiet personali jew familjari. Fil-festa jkollok nies li jistgħu jgawdu u oħrajn li ma jistgħux. Però, f'xi ħin jew ieħor, kulħadd ikollu dawk il-mumenti fejn fihom tarahom bi tbissima għaliex it-twelid tal-Madonna ġab il-ferħ lill-bnedmin kollha.

Il-festa tiġi u tmur. Wara kull festa jew okkażjoni, jien inħobb ngħid li l-festa jew l-okkażjoni saret storja – bis-sabih u l-ikrah tagħha. Jalla l-festa ta' din is-sena tkun waħda sabiħa u kompluta fejn fiha kulħadd jieħu gost u fejn tħalli ħafna ġid spiritwali li huwa r-raġuni għaliex aħna nagħmlu l-festa.

Irrid nuri l-apprezzament tiegħi u ta' ħafna oħrajn tal-programm sabiħ li ttella' fil-Knisja Arċipretali tagħna nhar Ħadd il-Palm, programm imtella' u mżewwaq b'mużika sagra mill-isbaħ li, mal-knisja mżejna bil-frieghi tal-palm, ħolqot ambjent li jdaħħlek fl-atmosfera tal-Ġimgħa Mqaddsa – żmien qaddis li fih nirriflettu fuq il-passjoni u l-mewt ta' Sidna Ġesù Kristu biex imbagħad fi tmiem din il-ġimgħa, nirriflettu u nifirħu bil-qawmien tal-Mulej. Għalhekk, dawn l-attivitajiet li jittellgħu miż-żewġ soċjetajiet tagħna jgħinu sabiex napprezzaw aktar iż-żmien li nkunu qegħdin ngħixu fih, bħal ma huma l-festi tal-Milied, l-Għid u l-festa titulari.

Għall-grazzja t'Alla, il-komunità tagħna għadha tapprezza dawn l-inizjattivi kif ukoll it-tradizzjonijiet li trawmu fina minn ċkunitna. Nirringrazzjaw ukoll lil Alla li għadna nsibu għaqdiet u individwi li jorganizzaw attivitajiet bħal dawn b'tant sagrifiċċju, impenn u mħabba u jalla nibqgħu nsibu nies dilettanti u dedikati sabiex dawn id-drawwiet sbieħ nibqgħu ngħixuhom u ngawduhom u ngħadduhom lil ta' warajna.

Fl-aħħar nett nixtieq nirringrazzja lill-President tal-Għaqda Mużikali "Imperial", is-Sur Josef Borg u l-kumitat kollu tar-rispett u l-għajnuna li dejjem tawni bħala sagristan. Grazzi mill-qalb.

Nawgura mill-ġdid li jkollna festa sabiħa li tħalli impatt pożittiv fuq il-komunità Mellieħija u li l-għada tal-festa, kulħadd ikun jista' jiftaħar kemm kellna festa li għamlitilna unur.

Il-festa t-tajba lil kulħadd.

Apprezzament Speċjali – Ġużeppi Bartolo

Kien il-jum tal-11 ta' Lulju 2018 meta waslitli l-aħbar tal-mewt ta' Ġużepp ta' Selmun, kif kien magħruf magħna l-Melliħin. Ngħid il-verità, din l-aħbar niktitni ħafna. Wara xi ħin li waslitli din l-aħbar mort il-knisja u ntfajt bil-qiegħda fuq il-bankijiet ta' wara fi kwiet perfett, f'ambjent sabiħ bil-lampier bix-xemgħa tnemnem dgħajfa, sinjal li x-xemgħa kienet waslet biex tispiċċa. Fil-knisja kien hemm silenzju perfett miksur biss mill-ħoss tal-ħuttaf jittajjar u jpespes bla sabar madwar il-knisja tagħna. Wara ftit mumenti ta' talb, irħejtilha lejn il-kampnar sabiex naqbad il-qniepen u ndoqq dawk in-noti kiebja li kienu jħabbru l-mewt ta' Ġużeppi. Waqt id-daqq tal-qniepen, ħsibijieti waqgħu fuq il-valuri sbieħ li kellu dan il-bniedem ġentlom kif isejħulu ħafna nies li ħadmu miegħu matul ħajtu.

Lil Ġużepp jien nafu sew għaliex meta kont għadni żgħir niftakar kont narah fil-bitħa tal-każin jagħmel il-kpiepel għal party tal-Milied għat-tfal tal-Mellieħa. Niftakru jinkolla l-karti fuq oqsfa tal-fildiferru sabiex fuqhom isawwar il-kpiepel li kienu jintużaw fil-ġranet tal-Karnival. Niftakar ukoll fil-ġurnata tal-ħatra tiegħi bħala sagristan fl-1976. Kien ġie l-knisja flimkien ma' membri oħra tal-kumitat ta' dak iż-żmien biex jifirħuli u jwiegħduni r-rispett u l-għajnuna meta kont ninħtiegħa. Għadhom jidwu f'widnejja l-kliem li kien qalli dakinhar: "Christopher, nawguralek ħafna snin twal bħala sagristan tagħna u ngħidlek biex tkun sagristan ta' kulħadd. Mur u għin lil kull għaqda li għandna taħdem għall-festa kif ukoll għal kull ma jsir għall-ġid ta' raħal twelidna, il-Mellieħa".

Ħafna nies kienu wkoll jammirawh għall-imħabba li kellu għad-Dar tal-Providenza. Meta jasal il-Milied flimkien ma' oħrajn kien joħroġ jiġbor il-flus sabiex f'dak iż-żmien sabiħ tal-Milied kienu

PARADISE BAY
RESORT

THE PERFECT GET-AWAY FOR A UNIQUE DINING EXPERIENCE!

K LOUNGE
bar and restaurant

The K-Lounge, within the Paradise Bay Resort, offers an a la carte menu, serving salads, pasta, pizza, grills and desserts with a Mediterranean influence within a relaxed, friendly atmosphere and breathtaking views.

For bookings please call 21 521166
info@paradise-bay.com

Find us on
www.paradise-bay.com

Pâtisserie
Bakers & Caterers Ltd.

WE ACCEPT ORDERS FOR ANY SPECIAL OCCASION CAKES

OUTSIDE CATERING
HOT SNACKS & CREAM CAKES
FRESHLY BAKED BREAD DAILY

MAIN STREET, MELLIEHA MLH 2315 T: 2152 0920 / 2152 3920

jmorru jferrħu lir-residenti tad-Dar tal-Providenza fis-Siġġiewi bil-kant tal-Milied u fl-istess ħin joffru l-flus li jkunu ġabru lil din id-Dar li hi tant għażiża għall-Maltin.

Ġużeppi kien iħobb dak kollu li jsir fil-komunità Mellieħija. B'mod speċjali fil-jiem tal-festa, Ġużeppi kellu mħabba kbira lejn il-Banda Imperial. Wara l-familja, l-għeżeż għalih kienu l-knisja u l-każin. Kont tammirah, sajf u xitwa, kuljum filgħaxija ġej mill-pjazza lejn il-knisja sabiex jieħu sehem fil-quddiesa u wara jgħaddi l-każin sabiex għal ftit ħin jitkellem mas-soċi u ħbieb oħra.

Niftakar ukoll meta l-knisja kienet qiegħda tiġi skolpita u invjata minn Carmelo u Manwel Cini fi żmien il-kappillan Ġużeppi Schembri. Kien ġie mwaqqaf sotto-kumitat li kien jinkludi żewġ membri mill-każini tal-baned. Dan is-sotto-kumitat kellu l-għan sabiex jinġabru fondi għall-proġett tal-invjar u l-iskultura tal-knisja. Ġużeppi, flimkien ma' Ċikku Attard, kienu tnejn mill-membri li kienu joħorġu jħabbtu l-bibien tal-familji Mellieħin jiġbru l-flus.

Il-funeral tiegħu, li sar nhar is-Sibt 14 ta' Lulju, kien xhieda ta' kemm Ġużeppi kien maħbub u ta' għajnuna għal ħafna nies. Kulħadd jgħidlek kemm kien raġel ta' karattru sod, dħuli, twajjeb u fuq kollox raġel tal-affari tiegħu. Hu kien imżejjen b'don speċjali – raġel ta' ftit kliem u meqjus mingħajr ma jweġġa' lil ħadd. Kien raġel ta' prinċipju u ħafna nies isejħulu raġel fuq l-irġiel.

Jalla l-Mulej jagħtih il-mistrieħ ta' dejjem u l-premju li jistħoqqlu tal-ġid kollu li għamel ma' kull min kien jinħtieġu.

Ħeġġu lil uliedkom jitgħallmu l-Mużika mal-Banda Imperial

Tislima lill-Verġni Mbierka

Marija Grima

L-oħla tislima
Minn qalbi nagħtik,
O Verġni mbierka
Il-ferħ insib fik.

Int tfarraġ lil qalbi
B'dan ismek sabiħ,
Għalhekk O Marija
Irrid nagħtik ġieħ!

Għax lili Inti tajtni
L-isbaħ teżor,
Li lili jhennini
Fil-ħelu, fil-morr!

Jien lilek insejjaħ
Fil-hemm, fit-tiġrib,
Ghax Int l-Omm li ma' binha
Sofriet taħt is-salib!

Int l-Omm wisq qaddisa
Ta' Kristu l-Feddej,
Int l-Omm li tħarisni
Issa u f'li ġej.

Infaħħrek u nħobbok
Omm tiegħi Marija,
Seddaqni, wettaqni
Fl-Ewkaristija!

For Quality Metal Works
at Competitive Prices

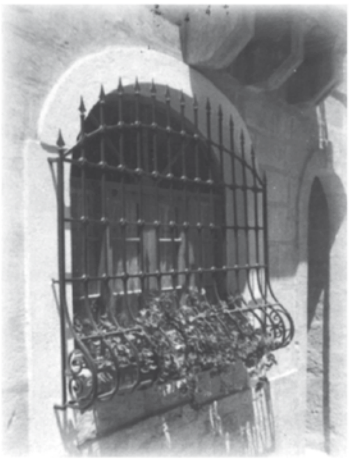

JOE GAUCI
METAL WORKS

7 Marfa Road, Mellieħa
Tel: 2152 0566 • Mob: 7904 6976

L-Enċiklika "Redemptoris Mater" Omm il-Feddej dwar

Il-Verġni Mqaddsa Marija fil-Mixja Pellegrina tal-Knisja

It-Tieni Taqsima: L-Omm ta' Alla fiċ-Ċentru ta' Knisja Pellegrina

Mons. Mosè Debono

1. Il-Knisja, il-Poplu ta' Alla, tinsab fost il-ġnus kollha tal-art

25. Il-Knisja timxi 'l quddiem qisha f'art barranija, fost il-persekuzzjonijiet tad-dinja u l-faraġ ta' Alla, tħabbar is-Salib u l-Mewt tal-Mulej sa ma jiġi (ara I Kor 11,26). "Iżrael skont il-ġisem, li kien jiġġerra bħala wieħed eżiljat fid-deżert, kien ġa l-Knisja ta' Alla (ara 2 Esd 13,1; Num 20,4; Dewt 23,1ss): hekk ukoll Iżrael il-ġdid... hu msejjaħ il-Knisja ta' Kristu (ara Mt 16,18) għax xtraha għalih b'demmu (Atti 20,28), imlieha bl-Ispirtu tiegħu, u taha dawk il-mezzi li jgħoddu għaliha bħala għaqda soċjali li tidher. Alla ġabar flimkien qishom ħaġa waħda lil dawk kollha li jħarsu bil-fidi lejn Kristu bħala l-awtur tas-salvazzjoni u l-bidu tal-għaqda u s-sliem, u għamilhom bħala Knisja, biex għal kull wieħed u waħda tkun is-sinjal li jidher tal-għaqda".

Il-Konċilju Vatikan II jitkellem dwar il-Knisja fil-mixi tagħha fid-dinja u jara f'dan il-mixi analoġija mal-mixi ta' Iżrael fid-deżert fi żmien il-Patt il-Qadim. Dan il-vjaġġ għandu wkoll sura li tidher għax iseħħ bħala ġrajja fiż-żmien u fl-imkien fejn ikun. Dan għaliex il-Knisja "hi msejħa biex tinxtered sat-truf kollha tal-art u tidħol fil-ġrajja tal-bnedmin, iżda fl-istess ħin hi 'l fuq minn kull żmien u 'l fuq mit-truf kollha tal-popli". B'dan kollu l-karattru essenzjali ta' dan il-vjaġġ tal-Knisja hu wieħed spiritwali: hu vjaġġ permezz tal-fidi, bil-qawwa ta' Kristu Rxoxt, vjaġġ fl-Ispirtu s-Santu mogħti lill-Knisja bħala Dak li jagħti faraġ bla ma jidher (parakletos) (ara Ġw 14,26; 15,26; 16,7). Il-Knisja "timxi 'l quddiem, fost tiġrib u niket, imsaħħa bil-qawwa tal-grazzja ta' Alla, imwiegħda lilha mill-Mulej, biex... immexxija mill-Ispirtu s-Santu, qatt ma tieqaf tiġġedded sakemm, permezz tas-salib, tasal għal dak id-dawl li ma jgħib qatt".

Hu propju f'dan il-vjaġġ jew pellegrinaġġ tal-Knisja tul kull żmien u kullimkien, u aktar u aktar fil-ġrajja ta' kull ruħ, Marija tinsab bħala dik li hi "hienja għax emmnet", bħala dik li mxiet 'il quddiem fil-mixja tal-fidi, imsieħba fil-misteru ta' Kristu, b'mod li ebda persuna ma kien imsieħeb fih. Il-Konċilju jżid jgħid li "Marija daħlet fil-fond sewwa tal-ġrajja tas-salvazzjoni u biex ngħidu hekk, ġabret fiha nfisha u rriflettiet il-veritajiet l-aktar għoljin tal-fidi." Fost dawk kollha li jemmnu hi qisha "mera" li tirrifletti b'mod l-aktar profond u safi "l-għemejjel kbar ta' Alla" (Atti 2,11).

26. Mibnija minn Kristu fuq is-sisien tal-Appostli, il-Knisja għarfet b'mod sħiħ dawn l-għemejjel kbar ta' Alla nhar Għid il-Ħamsin meta dawk li kienu miġburin fil-kamra ta' fuq "imtlew ilkoll bl-Ispirtu s-Santu u bdew jitkellmu b'ilsna oħra, skont mal-Ispirtu kien jagħtihom li jitkellmu" (Atti 2,4). Minn dak il-waqt ukoll tibda l-mixja tal-fidi, il-mixi tal-Knisja fil-ġrajja tal-individwi u tal-ġnus. Nafu li fil-bidu ta' dan il-vjaġġ kien hemm Marija. Narawha fost l-Appostli fil-kamra ta' fuq, "titlob id-don tal-Ispirtu s-Santu".

B'xi mod il-mixja tagħha tal-fidi hi aktar fit-tul. L-Ispirtu s-Santu kien ġa niżel fuqha u saret l-għarusa għażiża tiegħu fit-tħabbira tal-Anġlu għax laqgħet il-Verb ta' Alla veru, u "offrietlu l-qima sħiħa tal-fehma u r-rieda tagħha, hija u tilqa' minn rajha l-verità li hu irrivelalha"; anzi ntelqet kollha kemm hi f'idejn Alla permezz tal-"ubbidjenza tal-fidi", li biha wieġbet lill-Anġlu: "Ara, jien il-qaddejja tal-Mulej, ħa jsir minni skont kelmtek". Il-mixja li għamlet Marija, li narawha titlob fil-kamra ta' fuq, kienet għalhekk aktar fit-tul minn dik ta' dawk li kienu miġburin magħha: Marija "mxiet l-ewwel", "marret qabilhom". Il-mument ta' Għid il-Ħamsin f'Ġerusalemm, kien tħejja kemm fil-mument tat-tħabbira f'Nazaret, u kemm bis-salib. Fil-kamra ta' fuq, il-mixja ta' Marija tiltaqa' mal-mixja tal-Knisja fil-fidi. Kif?

Fost dawk li kienu jitolbu fil-kamra ta' fuq, iħejju ruħhom biex "imorru fid-dinja kollha" wara li jirċievu l-Ispirtu, kien hemm xi wħud li kien sejħilhom Ġesù ftit ftit mill-bidu tal-missjoni tiegħu f'Iżrael. Ħdax minnhom għamilhom Appostli u lilhom Ġesù għadda l-missjoni li kien fdalu

l-Missier. "Kif il-Missier bagħat lili hekk jien nibgħat lilkom" (Ġw 20,21), qal lill-Appostli wara li qam mill-imwiet. U erbgħin jum wara, qabel reġa' lura għand il-Missier, żied jgħidilhom: "Meta jiġi fuqkom l-Ispirtu s-Santu... tkunu xhieda tiegħi... sa truf l-art" (Atti 1,8). Din il-missjoni tal-Appostli bdiet malli ħallew il-kamra ta' fuq f'Ġerusalemm. Il-Knisja twieldet u kibret bix-xhieda li Pietru u l-Appostli l-oħra jagħtu ta' Kristu Msallab u Rxoxt (ara Atti 2,31-34; 3,15-18; 4,10-12; 5, 30-32).

Marija ma rċevietx direttament din il-missjoni appostolika. Ma kinitx fost dawk li Ġesù bagħat "fid-dinja kollha jgħallmu l-ġnus kollha" (ara Mt 28,19) meta tahom din il-missjoni. Imma Marija kienet fil-kamra ta' fuq fejn l-Appostli kienu qed iħejju ruħhom għal din il-missjoni bil-miġja tal-Ispirtu tal-Verità: kienet hemm magħhom. Minn fosthom Marija kienet "titlob" bħala "omm Ġesù" (ara Atti 1, 13-14), omm Kristu Msallab u Rxoxt. U dak l-ewwel grupp ta' dawk li bil-fidi kienu jħarsu "lejn Ġesù bħala l-awtur tas-salvazzjoni", kienu jafu li Ġesù kien bin Marija, u li hi kienet Ommu, u li bħala ommu, sa mill-mument tat-tnissil u t-twelid tiegħu kienet ix-xhud waħdanija tal-misteru ta' Ġesù, dak il-misteru li quddiemhom deher u ġie mwettaq bis-salib u l-qawmien mill-imwiet. Hekk sa mill-bidu nett il-Knisja "ħarset" lejn Marija permezz ta' Ġesù, l-istess kif "ħarset" lejn Ġesù permezz ta' Marija. Għaliex għall-Knisja ta' dak iż-żmien u ta' kull żmien, Marija hi x-xhud waħdanija taż-żmien tat-tfulija ta' Ġesù u tal-ħajja moħbija f'Nazaret, meta "kienet tgħożż f'qalbha dawn il-ħwejjeġ u taħseb fuqhom bejnha u bejn ruħha" (Lk 2,19; ara Lq 2,51).

Iżda fuq kollox, fil-Knisja ta' dak iż-żmien u ta' kull żmien, Marija kienet u hi dik li hi "hienja għax emmnet," hi kienet l-ewwel waħda li emmnet. Mill-mument tat-tħabbira tal-Anġlu u tat-tnissil tal-Iben ta' Alla fil-ġuf tagħha, mill-mument tat-twelid fl-għar ta' Betlem, Marija mxiet pass pass wara Ġesù fil-mixi tagħha tal-fidi bħala omm. Imxiet warajh tul is-snin tal-ħajja moħbija f'Nazaret, imxiet warajh ukoll tul iż-żmien wara li ħalla daru, meta beda "jagħmel u jgħallem" (ara Atti 1,1) f'nofs Iżrael. Fuq kollox, marret warajh fl-esperjenza traġika tal-Golgota. U issa, waqt li Marija kienet mal-Appostli fil-kamra ta' fuq, f'Ġerusalemm, fil-bidu tal-Knisja, il-fidi tagħha, li twieldet mill-kliem tat-tħabbira tal-Anġlu, ġiet imwettqa.

Dakinhar l-Anġlu kien qalilha: "Int se tnissel fil-ġuf u jkollok iben u ssemmih Ġesù. Hu jkun kbir... u jsaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb, u ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu." Dak li ġara fuq il-Kalvarju dallam din il-wegħda, iżda lanqas ħdejn is-salib ma naqset il-fidi ta' Marija. Baqgħet dik li kienet, li, bħal Abraham, "meta ma kellha ebda tama, ittamat" (ara Rum 4,18). Iżda biss wara l-qawmien mill-imwiet deher x'kienet tassew it-tama u bdiet isseħħ il-wegħda. Għaliex Ġesù qabel reġa' lura għand il-Missier, kien qal lill-Appostli: "Morru, mela, agħmlu dixxipli mill-ġnus kollha... U ara jien magħkom dejjem sal-aħħar taż-żmien" (Mt 28, 19-20). Hekk tkellem dak li deher bħala rebbieħ fuq il-mewt, bħala dak li kellu s-saltna li, kif qal l-Anġlu, "ma jkunx hemm tmiem għaliha".

27. Issa mill-bidu tal-Knisja, fil-bidu tal-mixja twila bil-fidi li bdiet nhar Għid il-Ħamsin f'Ġerusalemm, Marija kienet ma' dawk kollha li kienu ż-żerriegħa ta' "Iżrael il-ġdid". Kienet fosthom bħala xhud ewlieni tal-misteru ta' Kristu. U l-Knisja kienet titlob magħha, u fl-istess waqt kienet tħares lejha fid-dawl tal-Verb magħmul bniedem. Kellu jkun dejjem hekk. Għaliex meta l-Knisja tidħol aktar fil-fond tal-misteru għoli tal-inkarnazzjoni, taħseb b'qima u devozzjoni kbira f'Omm Kristu. Marija hi marbuta mal-misteru ta' Kristu b'rabta li ma tistax tinħall, u hi marbuta mal-misteru tal-Knisja sa mill-bidu tagħha, mill-jum li fih twieldet il-Knisja. Fid-dawl ta' dak li l-Knisja hi sa mill-bidu, ta' dak li għandha dejjem aktar tkun f'kull żmien, f'nofs il-ġnus kollha tal-art, hemm Dik li "emmnet li jseħħ kull ma bagħat jgħidilha l-Mulej" (Lq 1,45). Hi propju l-fidi ta' Marija li turi l-bidu tal-Patt il-Ġdid u għal dejjem ta' Alla mal-bniedem f'Ġesù Kristu: il-fidi qalbiena tagħha, tiġi qabel ix-xhieda appostolika tal-Knisja u tibqa' dejjem fil-qalba tal-Knisja, moħbija bħala wirt speċjali tar-rivelazzjoni ta' Alla. Dawk kollha li minn żmien għal żmien jilqgħu x-xhieda appostolika tal-Knisja għandhom sehem minn dan il-wirt moħbi u b'xi mod għandhom sehem mill-fidi ta' Marija.

Kliem Eliżabetta: "Hienja dik li emmnet" ikomplu jissieħbu ma' Marija wara Għid il-Ħamsin; jissieħbu magħha f'kull żmien, kull fejn l-għarfien tal-misteru ta' Kristu għas-salvazzjoni jinxtered, permezz tax-xhieda appostolika u tal-qadi tal-Knisja. U hekk isseħħ il-profezija tal-Magnificat: "Kull nisel jibda jsejjaħli hienja għax is-Setgħani għamel miegħi ħwejjeġ kbar, qaddis hu l-isem tiegħu" (Lq 1, 48-49). Għaliex l-għarfien tal-misteru ta' Kristu jwassalna biex imbierku 'l Ommu, bis-sura ta' qima speċjali għat-*Theotokos*. U f'din il-qima hemm dejjem barka għall-fidi ta' Marija, għaliex il-Verġni ta' Nazaret kienet imbierka l-aktar minħabba din il-fidi, skont ma' qalet Eliżabetta. Dawk li, f'kull żmien, fost il-ħafna ġnus u nazzjonijiet tad-dinja, jilqgħu bil-fidi l-misteru ta' Kristu, il-Verb magħmul bniedem u l-Feddej tad-dinja, mhux biss iduru bil-qima lejn il-Verġni Marija u kollhom fiduċja jirrikorru għandha bħala Omm, imma wkoll ifittxu fil-fidi tagħha għajnuna għall-fidi tagħhom.

U huwa propju dan it-tisħib kollu mħabba fil-fidi ta' Marija li jagħtiha post speċjali fil-mixja tal-Knisja bħala l-Poplu ġdid ta' Alla fid-dinja kollha.

28. Kif jgħid il-Konċilju: "Marija, kellha sehem intimu fil-ġrajja tas-salvazzjoni..., għalhekk meta jipprietkaw dwarha u jqimuha, hi ssejjaħ lill-Insara lejn Binha u s-sagrifiċċju tiegħu, u lejn l-imħabba tal-Missier." Għalhekk il-fidi ta' Marija, skont ix-xhieda appostolika tal-Knisja, b'xi mod tkompli ssir il-fidi tal-Poplu ta' Alla fil-vjaġġ tiegħu: il-fidi tal-individwi u tal-komunitajiet, tal-ambjenti u tal-ġemgħat, tal-gruppi kollha li hemm fil-Knisja. Hi fidi li titwassal kemm bil-fehma u kemm bil-qalb, u tinkiseb u terġa' tinkiseb bit-talb. Għalhekk "il-Knisja hija u taqdi l-ħidma appostolika tagħha bir-raġun kollu tħares lejn dik li nisslet lil Kristu, ikkonċeput mill-Ispirtu s-Santu u mwieled minn Marija Verġni, biex bil-Knisja, Kristu jkun jista' jitwieled u jikber fi qlub l-Insara wkoll."

Illum, aħna u resqin f'din il-mixja tal-fidi lejn it-tmiem tat-tieni elfejn sena wara Kristu, il-Knisja, permezz tat-tagħlim tal-Konċilju Vatikan II, tistedinna nħarsu lejn dak li tara fiha stess, bħala "il-Poplu wieħed ta' Alla... miġbur minn fost il-ġnus kollha tal-art", u tfakkarna fil-verità li l-Insara kollha, "għalkemm imxerrdin mad-dinja huma xirka waħda flimkien, fl-Ispirtu s-Santu." Nistgħu għalhekk ngħidu li f'din ix-xirka, il-misteru ta' Għid il-Ħamsin iseħħ bla heda. Fl-istess ħin, l-Appostli u d-dixxipli tal-Mulej, fost il-ġnus kollha tal-art, qegħdin "jitolbu flimkien ma' Marija, Omm Ġesù" (Atti 1,14). Għaliex huma f'kull żmien "sinjal tas-saltna" li mhijiex ta' din id-dinja, u jafu wkoll li f'din id-dinja jridu jinġabru madwar is-Sultan li lilu l-ġnus kollha ngħataw b'wirt (ara Salm 2,8), li lilu l-Missier tah "it-tron ta' David missieru", biex "isaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb u ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu."

Tul dan iż-żmien ta' sahra, il-Verġni Marija, bl-istess fidi li għamlitha hienja, speċjalment mill-mument tat-tħabbira tal-Anġlu, hi fil-missjoni tal-Knisja, hi mal-Knisja fil-ħidma tagħha biex twaqqaf is-saltna ta' Binha fid-dinja. Din il-preżenza ta' Marija tidher illum f'ħafna suriet, kif dehret f'ħafna suriet tul il-ġrajja kollha tal-Knisja. U l-ħidma tagħha tidher f'ħafna oqsma: fil-fidi u t-tjieba ta' kull Nisrani; fit-tradizzjonijiet tal-familji Nsara jew "knejjes tad-dar", fil-komunitajiet parrokkjali u missjunarji, fl-istituti reliġjużi u fid-djoċesijiet, fis-santwarji kbar li bid-dija tagħhom jiġbdu mhux biss individwi u gruppi mill-pajjiżi fejn jinsabu, imma wkoll xi kultant nazzjonijiet sħaħ, u wkoll kontinenti sħaħ, ħerqana li jiltaqgħu ma' Omm il-Mulej, ma' dik li hi hienja għax emmnet, li hi l-ewwel fost dawk kollha li jemmnu u għalhekk hi Omm l-Għimmanu-el. Din hi s-sejħa tal-art tal-Palestina, il-pajjiż spiritwali tal-Insara kollha, għaliex hi l-pajjiż tas-Salvatur tad-dinja u ta' Ommu Marija. Din hi s-sejħa ġejja minn ħafna knejjes f'Ruma u mid-dinja kollha li nbnew tul iż-żminijiet mill-fidi tal-Insara. Din hi s-sejħa ġejja minn ċentri bħal Guadalupe, Lourdes, Fatima u oħrajn li jinsabu f'ħafna pajjiżi. U fost dawn kif ma nsemmix dak li jinsab f'pajjiżi, Jasna Gora? Wieħed forsi jista' jitkellem dwar "ġeografija" tal-fidi u d-devozzjoni Marjana, li tiġbor fiha dawk iċ-ċentri kollha ta' pellegrinaġġi fejn il-Poplu ta' Alla jmur biex jiltaqa' ma' Omm Alla biex, fil-preżenza ta' dik l-Omm li hi "hienja għax emmnet", ifittex li jsaħħaħ il-fidi tiegħu. Għaliex fil-fidi ta' Marija, l-ewwel fit-tħabbira tal-Anġlu u mbagħad għal kollox ħdejn is-salib, mill-ġdid infetaħ qasam fir-ruħ fi ħdan il-familja kollha tal-bnedmin, li l-Missier ta' dejjem jimla "b'kull barka spiritwali", il-qasam tal-"Patt il-Ġdid u għal dejjem". Dan il-qasam hu fil-Knisja, li, fi Kristu, hi "sagrament jew sinjal tal-għaqda intima ma' Alla, u tal-għaqda tal-bnedmin kollha flimkien."

Fil-fidi li Marija stqarret bħala "qaddejja tal-Mulej" fit-tħabbira tal-Anġlu u li fiha dejjem "marret l-ewwel" quddiem il-Poplu ta' Alla fil-mixja tiegħu f'din id-dinja, il-Knisja tħabbrek bil-qawwa kollha u bla heda biex twassal il-bnedmin kollha għall-bidu ġdid fi Kristu bħala l-kap, fl-għaqda tal-Ispirtu tiegħu.

Mogħtija f'Ruma, minn Pjazza San Pietru, fil-25 ta' Marzu, 1987, fis-Solennità tat-Tħabbira tal-Mulej, fis-sena 1987, id-disa' sena tal-Pontifikat.

Joannes Paulus P.P. II

Inħeġġu lil kulħadd sabiex nattendu għall-funzjonijiet reliġjużi u nersqu għas-Sagramenti tal-Qrar u t-Tqarbin b'mod speċjali matul il-ġranet tal-Festa.

Sentieri

Progetto di performance site-specific in collaborazione con Imperial Band Club Mellieħa in occasione di Valletta Capitale della Cultura Europea 2018 (21-22 Aprile 2018 Majjistral Park)

Serena Gatti e Raffaele Natale

Sentieri è un progetto di performance site-specific multidisciplinare con un approccio innovativo alla ricerca scenica ideato dalla compagnia italiana Azulteatro, diretta da Serena Gatti e Raffaele Natale. Tra teatro, danza, musica e poesia, lo spazio ha un ruolo essenziale nella composizione dell'opera. Non c'è infatti un palco ma la performance si sviluppa in modo itinerante, secondo un percorso che viene ideato nello spazio. Il gruppo degli spettatori cammina insieme dall'inizio alla fine del percorso seguendo in silenzio una guida che detta il ritmo del passo e indica dove sostare. Le azioni sceniche (come danza, musica, poesia, teatro o istallazioni) accadono tutto intorno, davanti al pubblico, o dietro, vicino o lontano, a volte lo attraversano, a volte ci si ferma per osservarle, a volte si guardano camminando, passandoci a lato, a volte si percepiscono in lontananza e a poco a poco ci si avvicina, a volte sono impercettibili e tali rimangono, a volte sono macroscopiche.

La performance nasce dopo diversi sopralluoghi nello spazio, per scegliere il percorso (il sentiero) e avviare la composizione dell'opera che si basa su un metodo sviluppato in questi ultimi dieci anni e dedicato essenzialmente all'ascolto. L'allestimento e le prove sono fatte nello spazio ed è da qui che nascono il tema e la scrittura. La performance infatti è originale e unica ogni volta in ogni spazio. Non si tratta di un format da riallestire o da riadattare ma di una nuova opera che viene creata ogni volta in modo diverso. È infatti lo spazio a ispirare l'opera, ad esserne la musa, è qui che nasce, che si sviluppa, che va in scena, come un dono fatto a quel luogo.

L'obiettivo è rivalutare con l'arte scenica spazi naturali o urbani e attirare l'attenzione del pubblico sul luogo. In particolare ci interessa lavorare in luoghi abbandonati, chiusi o dimenticati. Attraversare lo spazio con occhi nuovi, questa è l'esperienza che vogliamo che il pubblico faccia. La nostra creazione è concepita come una specie di tregua: nascono visioni là dove normalmente non accade nulla.

Il territorio in questa esperienza è il vero protagonista. Territorio come coinvolgimento artistico e cura del bene comune, come attraversamento cosciente e creativo del paesaggio e dell'architettura. Territorio come conoscenza consapevole e condivisa. Territorio come dialogo tra generazioni, come incontro della comunità. L'evento è ispirato dallo spazio, dal paesaggio, dall'architettura, dai mestieri, dalle memorie presenti. Con un cambio di luce, di prospettiva, si vede un'altra sfumatura, un lato che non conoscevamo o che non sappiamo più riconoscere. Il nostro obiettivo è riportare alla luce e dare valore a spazi da riscoprire, che alla comunità sembrano ormai consueti o desueti ma che sono carichi di bellezza e di storia. È l'esigenza di tornare a un confronto vivo con sé stessi, con gli altri, col paesaggio nel quale viviamo. Riusciamo a mantenere vivo questo sguardo?

In questo senso *Sentieri* è un progetto basato sul cambio di prospettiva. Questo è ciò che l'arte ci insegna: mantenere uno sguardo sveglio, curioso e attento al momento presente. Scoprire una scheggia, un dubbio, un raggio, una sorpresa. Su queste basi l'obiettivo della creazione è far tornare gli spettatori in un luogo che appartiene al loro territorio ma che hanno lasciato abbandonato o poco frequentato e farglielo vivere con occhi diversi, come se lo riscoprissero.

È per questo motivo che oltre allo spazio l'altro aspetto importante per il progetto *Sentieri* è la comunità. La nostra ricerca inizia studiando il nuovo spazio e incontrando la comunità locale. Il nostro approccio è collaborativo, pertanto cerchiamo

collaborazioni con gli artisti locali. Invitiamo quando possibile artisti locali ad aderire al progetto partecipando in prima persona. Lavoriamo insieme a musicisti, danzatori, attori e scrittori, unendo le loro abilità in un processo artistico comune. In questo senso, il progetto ha un aspetto di formazione/collaborazione con l'obiettivo di integrare artisti e territorio. L'intera comunità è comunque coinvolta: assisterà anche solo di passaggio alle prove, ancora prima di diventare pubblico.

In occasione di Valletta Capitale della Cultura 2018, nella cornice di Altofest, siamo stati invitati a creare la quinta edizione del progetto Sentieri nel Majjistral Park Triq Ghajn Tuffieha di Manikata. La Fondazione Valletta 2018 ha indetto un bando per gli artisti di Malta che avrebbero voluto partecipare. Inoltre è stata nostra cura prendere contatto con i gruppi più rappresentativi del territorio e in particolare ci è stato consigliato di conoscere la Banda Imperial di Mellieħa. Riuscire ad avere la Banda all'interno dello spettacolo sarebbe stato per noi molto interessante non solo dal punto di vista musicale ma anche dal punto di vista scenico, oltre ad aprirci ancora più gli orizzonti sul luogo nel quale andavamo a proporre la performance, avendo la Banda un forte e radicato legame col territorio. La produzione del Festival ha accettato la nostra proposta ed è stato così che ci è stato possibile entrare in contatto con la Banda Imperial.

Dal nostro primo incontro, avvenuto nella bellissima sala di rappresentanza della sede della Banda siamo rimasti sorpresi dalla serietà e dalla disponibilità con cui i vertici della Banda hanno accolto il progetto, nonostante la sua natura sperimentale. A differenza di molte altre situazioni, in questo caso non ci è stato difficile far comprendere la proposta e arrivare in breve tempo a un accordo che prevedeva la partecipazione sia della banda sia del coro femminile.

La logistica era piuttosto complessa, perché si trattava di spostare tanti membri della banda nel parco, non facilmente raggiungibile in auto, spostare gli strumenti, chiedere ai musicisti orari straordinari di prove e la disponibilità per ben due repliche dello spettacolo, a titolo gratuito. Il tempo per provare inoltre non era molto e l'organizzazione non semplice. Nonostante questo l'entusiasmo e lo spirito di collaborazione della banda, uniti alla loro solida organizzazione ed esperienza, hanno reso possibile la loro partecipazione.

Se inizialmente avevamo ipotizzato di scrivere delle musiche ad hoc, abbiamo poi trovato migliore scegliere insieme al direttore le proposte di repertorio della banda, musiche che hanno una tradizione importante per il luogo e per la storia musicale della banda. Abbiamo avuto la fortuna di poter assistere alle prove della banda, oltre a visitare la loro immensa e particolarissima sede e i vertici della banda si sono dimostrati da subito disponibili a un sopralluogo sullo spazio, cosa per noi fondamentale. Ci è stato così possibile scegliere insieme a loro il luogo e il momento migliore per l'intervento bandistico, all'interno della drammaturgia dello spettacolo.

Sono seguite le prove sullo spazio, utili per i componenti per misurarsi con uno spazio e con una formula per loro nuova e utile a noi per vedere l'impatto scenico e sonoro. Ci ha stupito come la banda abbia affrontato con ottimo spirito e professionalità il compito non facile di suonare in uno spazio inconsueto e all'interno di uno spettacolo, cosa che impone un'andamento molto particolare, disciplina e un grande spirito di adattamento.

Abbiamo scelto insieme i pezzi e la durata dell'intervento. La banda avrebbe fatto una marcia camminando fino al luogo dove si concludeva la performance. Sarebbe stata però visibile fin da prima, cosa che richiedeva ai musicisti una forte presenza e concentrazione per "essere in scena" ancora prima di suonare. In particolare durante il debutto previsto per le ore 11.00 del mattino del 21 aprile i musicisti hanno dovuto aspettare in piedi sotto un sole a picco quasi un'ora, la durata della performance. L'attesa è stata inoltre

ancora più lunga del previsto, perché lo spettacolo è iniziato in ritardo. Tuttavia è valsa la pena di tanta fatica, l'apparizione della banda è stato un momento magico e commuovente. Il pubblico avvicinandosi vedeva sempre più a fuoco queste eleganti presenze lontane all'orizzonte, come se fossero un sogno, felliniane. Quando il pubblico era a una distanza giusta per vedere e sentire meglio, la banda iniziava in lontananza a suonare, camminando verso il mare. L'immagine si stagliava davanti al pubblico, che nel frattempo procedeva verso loro. Le figure dei musicisti si facevano sempre più visibili, così come la musica. La bellezza dello spazio, la suggestione della musica e delle presenze, l'emozione dello spettacolo che aveva quasi raggiunto a quel punto il suo compimento rendevano la scena toccante. Il Majjjstral Park è enorme e la vegetazione bassissima, non ci sono alberi, sembra il set di un film western ed è circondato da un mare meraviglioso.

Il tema su cui ruotava la performance era il disorientamento, perdersi per poi ritrovarsi, riconoscersi. Vedere in questo deserto apparire una banda all'orizzonte era davvero qualcosa di eccezionale. Come una chimera verso cui si tende, che illumina il cammino, gli strumenti da lontano brillavano alla luce del sole, come dei raggi da seguire. Per il pubblico maltese era ancora più d'impatto perché riconoscevano le arie e i corpo della banda e questo provocava uno scarto nella drammaturgia, come se tutto quello che avessero sentito e visto durante la performance gli appartenesse veramente, proprio perché entrava in campo una banda che riconoscevano e che sentivano vicina, e di cui condividevano i valori. Questo è stato il commento che abbiamo ricevuto dal pubblico maltese.

L'intervento non finiva qui. Volevamo che lo spettacolo si chiudesse con la banda, come gran finale. Infatti quando il pubblico arrivava alla conclusione del percorso qui trovava la banda, questa volta disposta nella forma concerto, con gli spartiti e il direttore e poteva gustare l'esecuzione di sei pezzi come fine dello spettacolo.

La cosa curiosa è che per motivi logistici non c'è stata la possibilità di fare una prova generale insieme alla banda, così che anche per noi è stato un azzardo andare in scena senza aver mai provato queste due importanti parti finali con i loro tempi e l'interazione con le altre scene. Avevamo però fiducia che tutto andasse bene, come per magia. E così è stato, forse anche per magia, ma sopratutto per l'eccellenza della banda che si è mostrata pronta ad andare in scena superando ogni possibile difficoltà. Nella replica del giorno seguente abbiamo fatto qualche variazione registica sui tempi di svolgimento delle scene ed ha funzionato ancora molto meglio. Chi ha assistito allo spettacolo ci ha ringraziato per averlo riportato in un luogo in cui non tornava da tempo e in cui aveva molte memorie e per averlo fatto anche attraverso la musica.

Dato il livello nella seconda replica sarebbe valsa la pena fare altre date e invitare ancora altro pubblico. Probabilmente la Banda Imperial è la prima a Malta a partecipare a iniziative di questo genere, avendo il coraggio di incontrare altri percorsi artistici e confrontandosi con forme concerto diverse da quelle convenzionali. Questo è un aspetto di grande apertura al confronto e di innovazione, all'interno di una solida e prestigiosa tradizione.

Dopo la seconda ed ultima replica abbiamo avuto la fortuna di essere invitati nuovamente nel Band Club. Qui tutta la compagnia ha avuto la possibilità di visitare la sede, vedere gli strumenti, la sala prove, gli altri ambienti, la terrazza, le foto, i documenti, conoscere la storia e sopratutto percepire il clima di grande coesione e sintonia che si respira nella comunità. Diverse generazioni che suonano insieme, racconti di esperienze passate, di chi c'era e chi non c'è più o c'è ancora, di chi è entrato da poco, della passione per la musica, della meraviglia di ritrovarsi insieme da anni per suonare e portare avanti una passione. I racconti che ci sono stati donati in questa occasione e lo spirito di grande accoglienza hanno reso l'incontro con la Banda Imperial oltre che professionalmente anche umanamente molto significativo.

Sentieri

Proġett ta' rappreżentazzjoni b'sit speċifiku bil-kollaborazzjoni tal-Għaqda Mużikali Imperial bħala parti mill-programm Altofest Malta bħala parti mill-attivitajiet organizzati fl-okkażjoni tal-Belt Valletta bħala Belt Kapitali Ewropea tal-Kultura (21-22 t'April 2018 fil-Park tal-Majjistral)

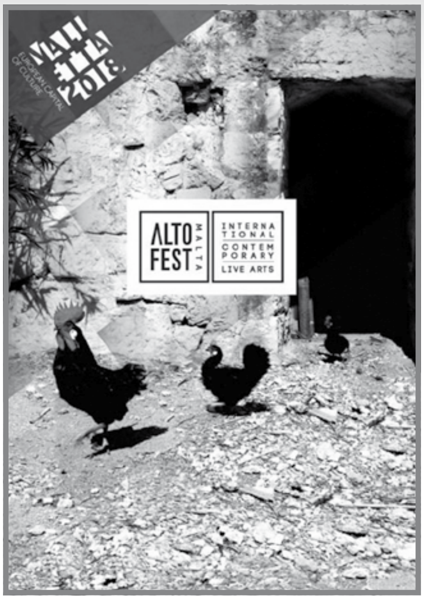

Sentieri hu proġett multidixxipplinarju li jagħti ħarsa innovattiva lejn ir-riċerka xenika b'enfasi fuq is-sit speċifiku fejn tkun ser tittella' r-rappreżentazzjoni. Dan il-proġett hu frott tax-xogħol ta' Serena Gatti u Raffaele Natale li jmexxu l-kumpanija Taljana Azulteatro. Il-kunċett jevolvi madwar l-ispazju li fih tkun qed tittella' r-rappreżentazzjoni, u ż-żfin, il-mużika, il-poeżija u d-drama jkunu maħluqa u adattati għall-ispazju u l-ambjent tal-post. Il-pubbliku jimxi fis-silenzju flimkien mal-gwida matul passaġġ imfassal apposta, b'tali mod li l-esebizzjoni teatrali tkun qed isseħħ madwarhom, xi minn daqqiet fil-bogħod u xi drabi oħra viċin, xi kultant l-artisti joqorbu bil-mod il-mod, imma drabi oħra jibqgħu kemm kemm jidhru.

Kull rappreżentazzjoni tieħu l-ħajja wara diversi żjarat fil-post fejn tkun se tittella' grazzi għal metodu żviluppat f'dawn l-aħħar għaxar snin u msejjes fuq il-perċezzjoni tal-madwar. Kollox jibda, jifforma u jintemm fil-post, kollox hu uniku għall-ispazju partikolari, tant li hu l-post u l-ispazju li jispiraw l-opra oriġinali u jservu ta' ispirazzjoni għar-rappreżentazzjoni kollha. Il-protagonista f'din l-esperjenza hu l-post, il-pajsaġġ tal-madwar, l-arkitettura, l-istorja u l-istejjer marbuta miegħu. L-għan hu li postijiet abbandunati u forsi minsija, jerġgħu jieħdu l-ħajja taħt dawl ġdid u jkollhom valur miżjud permezz ta' ħarsa lejhom minn lenti differenti.

L-iskop tal-proġett Sentieri hu li jagħti perspettiva differenti lil postijiet li forsi mhumiex daqshekk imfittxija, li jqanqal l-interess tan-nies għal dawn il-postijiet sabiex jiskopruhom mill-ġdid permezz tal-arti. U huwa propjament minħabba din ir-raġuni li t-tieni aspett fundamentali għall-proġett Sentieri hi l-komunità. L-istudju ma jieqafx biss mal-post, iżda jħares ukoll lejn in-nies tal-lokal permezz ta' kollaborazzjoni ma' artisti tal-post, sew jekk mużiċisti, żeffiena, atturi jew kittieba. F'dan is-sens, il-proġett iwaħħad l-artisti u l-post fi proċess komuni li jinvolvi l-komunità sħiħa.

Fl-okkażjoni tal-Belt Valletta bħala Belt Kapitali Ewropea tal-Kultura 2018, kienet imnedija l-ħames edizzjoni tal-proġett Sentieri, din id-darba fil-Park tal-Majjistral, il-Manikata. Il-parteċipazzjoni tal-Għaqda Mużikali Imperial saret f'dan l-isfond u l-involviment tal-Banda u l-Kor bħala parti mir-rappreżentazzjoni għen biex setgħet tinħoloq atmosfera interessanti kemm mil-lat mużikali, imma anke mil-lat viżiv.

L-ewwel laqgħa mad-diriġenti tal-Għaqda Mużikali Imperial saret fis-sala tal-Każin Imperial.

Anke jekk dan il-proġett hu wieħed sperimentali, intlaqa' b'mod tajjeb ħafna u f'qasir żmien intlaħaq ftehim dwar kif il-Banda u l-Kor Imperial setgħu jieħdu sehem b'mod attiv f'dan il-proġett. Il-loġistika ma kinitx waħda sempliċi għax il-post mhuwiex aċċessibbli wisq, speċjalment meta tqis li trid iġġorr strumenti fuq art xagħri u li l-ħinijiet taż-żewġ rappreżentazzjonijiet ma kinux daqstant ideali. Il-ħin għall-provi kien wieħed limitat, imma grazzi għall-entużjażmu u l-koperazzjoni tal-Banda u l-Kor, u għall-esperjenza tal-Għaqda, setgħu jittellgħu żewġ rappreżentazzjonijiet ta' suċċess.

Il-mużika magħżula kienet maqbula mas-Surmast Direttur tal-Għaqda Mużikali Imperial. Din kienet tikkonsisti f'biċċiet mużikali tradizzjonali li jadattaw sew mal-ambjent u l-istorja tal-madwar. Wara żjara fuq il-post, kien deċiż il-post ideali fejn il-Banda u l-Kor kellhom jagħtu s-sehem tagħhom, kif il-bandisti setgħu jimmarċjaw fuq art imħarbta, u kif il-Banda u l-Kor kellhom jintegraw bl-aħjar mod mal-ispettaklu mfassal. Il-ħsieb kien li l-Banda u l-Kor jitfaċċaw f'mument partikolari tar-rappreżentazzjoni mingħajr ma jkunu taw wisq fl-għajn qabel, l-ewwel permezz ta' marċ qasir u mbagħad programm li jġib fit-tmien tagħha r-rappreżentazzjoni. Dan kien ifisser illi l-membri tal-Banda u tal-Kor riedu jkunu f'posthom u fis-silenzju mill-bidu nett.

Fl-ewwel rappreżentazzjoni, nhar is-Sibt 21 t'April 2018, f'xemx tiżreġ sew, il-Banda u l-Kor kienu fil-Park tal-Majjistral fil-11 ta' filgħodu u wara kważi siegħa u nofs jistennew biex l-atturi u l-grupp kollu jaslu sal-post miftiehem, il-Banda bdiet bil-marċ tagħha. In-nies preżenti setgħu l-ewwel jaraw u jisimgħu l-Banda mill-bogħod sakemm bil-mod il-mod baqgħu jimxu viċin waqt li l-Banda kienet qed timmarċja fuq ix-xagħri lejn l-baħar ikħal f'ġurnata maġika li taf toffri gżiritna. Il-pajsaġġ li joffri l-Park tal-Majjistral u s-sbuħija naturali tal-post ħolqu xena mill-iktar emozzjonanti lejn l-aħħar ta' mixja mżewqa b'forom differenti ta' arti.

It-tema prinċipali li serviet ta' fus għar-rappreżentazzjoni kienet marbuta mal-idea tad-diżorjentazzjoni, li tintilef sabiex terġa' tinstab. Għal pubbliku Malti li l-banda hija parti mill-ħajja tiegħu dan kollu kellu sinifikat ikbar. Fi kliem dawk li kienu preżenti, ix-xena u l-ħsejjes ta' banda fl-orizzont kompla għen sabiex, permezz ta' esperjenza li setgħu jassoċjaw ruħhom magħha, huma setgħu jsibu ruħhom lura wara mixja ta'diżorjentament fi spazju immens u miftuħ. Ir-raġġi tax-xemx jirriflettu fuq r-ram tal-istrumenti bħal donnu taw id-direzzjoni fit-tmiem ta' din l-esperjenza unika. Iżda dan ma kienx it-tmiem, għax sakemm il-pubbliku għadda minn parti iktar baxxa tal-passaġġ, il-membri tal-Banda u l-Kor laħqu sabu posthom sabiex jagħlqu permezz ta' programm ta' mużika tradizzjonali Maltija hekk kif il-pubbliku reġa' tfaċċa, din id-darba viċin sew tal-Banda.

Ta' min isemmi illi minħabba raġunijiet loġistiċi, ma setgħux isiru provi mal-Banda u l-Kor qabel l-ewwel rappreżentazzjoni. Dan serva sabiex kompla żied mal-eċitament ta' dak inhar, imma kollox sab postu kif kien mistenni u pjanat. It-tieni rappreżentazzjoni l-għada l-Ħadd 22 t'April kienet suċċess ikbar. Dawk preżenti kellhom kliem ta' ringrazzjament għax permezz ta' din l-esperjenza artistika kellhom iċ-ċans li jġeddu memorji minsija ta' żmien u post tal-passat, anke bis-saħħa tal-mużika, żfin u forom oħra artistiċi.

Din l-esperjenza serviet ukoll sabiex tifforma ħbiberija ġdida bejn il-membri tal-kumpanija Azulteatro u dawk tal-Għaqda Mużikali Imperial. Ħbiberija msejsa fuq l-arti mużikali u fuq il-valuri tal-għaqda bejn nies li ġejjin minn kulturi differenti imma li jħaddnu valur komuni, dak tal-qsim u t-tixrid tal-arti fid-diversi forom tagħha.

L-Għaqda Mużikali Imperial hija probabilment l-ewwel għaqda f'Malta li ħadet sehem f'inizjattiva ta' dan it-tip, fejn ma ddejqet xejn toħroġ mir-rutina tagħha biex tesperimenta u tesperjenza forma oħra ta' esebizzjoni artistika 'l bogħod minn dak li l-baned tagħna huma mdorrijin jaħdmu fih. Kienet esperjenza unika ta' kollaborazzjoni ma' grupp ta' artisti professjonisti u innovattivi fil-mod ta' kif iħarsu lejn l-arti u ta' kif jgħixuha, magħġuna ma' drawwiet u tradizzjonijiet lokali, li ħalliet riżultati li se jibqgħu ħajjin f'dawk li kellhom l-opportunità u l-kuraġġ li jgħixuhom.

Humble Rise in Society
Ġużeppi Bartolo *taz-Zomblu*

Paul P. Borg

Ġużeppi Bartolo for many years the President of the Imperial Band Club, has sadly passed away on the 11th July 2018, at the age of 87. Some people referred to him as Ġużeppi tal-Posta, because of a career as a postman and officer, others as Ġużeppi ta' Selmun because he hailed from that tiny hamlet on the promontory that juts bout between Mellieħa Bay and St Paul's Bay. I prefer to refer to him as Ġużeppi taz-Zomblu, as we traditionally called his family in Selmun where he is survived by his sister Katarin. That somehow helps me recall also his dear father, Salvu, with his infinite patience and goodness in teaching me, a mere 10 year old youngster, how to harness the mule and to let me drive the cart drawn animal. Together with my grandparents, nannu Pawlu tal-Qantara and nanna Ġużeppa, Salvu taz-Zomblu used to spend a long time answering my endless questions about fields and peasant work, about names and functions of different peasant tools, parts of various types of ploughs, harnesses for different beasts doing different work. Dear old Salvu would smilingly and unwearily try to answer all my queries as I sought information about whatever crossed my pestering, inquisitive mind on the chores of man the peasant as he related to the physical environment. Ġużeppi was truly Salvu's son, inheriting his patience, his accomodating disposition and unassuming demeanour. Ġużepp was a unique individual, so loving and so loveable was he, so gentle and humble, so affable and so courteous.

I am sure that those who knew him agree with these epithets I unhesitatingly freely shower on his memory, many with whom I spoke to after his demise refering to him as their 'second father', or 'mentor', or 'advisor'.

Year in year out, come July, I would expect his punctual telephone call to gently remind me about the contribution for the Society's Annual publication next September. But his call would always start with the same introduction, his hoarse, deep voice saying, *Tad-dor tajbin? Kulħadd jiekel, Pawl?* (How are things at home? Is everyone in good health?).

People like Ġużeppi produce the incredible link that shows that local man in his society managed to successfully strike and intelligently blend that unique balance between necessary work and joyful entertainment. Man needs to work, frequently hard and under difficult conditions, but man has other needs to form the complete human being. Indeed, Ġużeppi was a man who lived the life of a hard worker, he emanated from the deep roots in the sacred soil of a modest peasant who drew his subsistence from Mother Nature, but he also strongly believed that man does not live by bread alone. Such individuals are not easy to come by.

For my ethnographic research, I had interviewed him in 2009, and the following article is the chapter I had written about Ġużeppi Bartolo in my book '*Quest for Identity – the mellieħa experience*', published by the Mellieħa Local Council in its series 'Ħannieqa Kotba Melleħin' the following year. In my study I had analysed the charcterstics of the environment and of many people from all walks of life, case studies mostly from Mellieħa, in order to identify so many features that are indicators and descriptors of the true identity of the inhabitants of these Islands as a Mediterranean archipelago. The protagonsists of the study showed that despite insularity, and limited resources, the local inhabitant had participated in the social and cultural development of the universal human being in his endeavours to extract livelihood and subsistence from his environment.

The Postman

Ġużeppi Bartolo, is almost 79 years old and is an old acquaintance of mine. I still remember him driving his motorbike in the searing summer heat, or in the wintry showers, delivering letters to the people of Selmun. He used to have a broad smile on his face each time he handed my grandparents a letter from their children or from other relatives in Australia. Nannu Pawlu may not have had a very good eyesight in old age, but his hearing was as keen as a young man's, distinguishing the throbbing of Ġużeppi's

motor from quite a distance away and moving slowly up the lane to meet him. I cannot forget my grandfather's disappointment when the postman sped by without stopping at my grandparents' farm.

Nannu would look sad, he would shake his head, walk slowly down the lane saying to himself,

"But how is it that he never sends us a little note!" referring to his son Leli who rarely wrote a letter to his parents from Australia.

When there were letters for my parents, Ġużeppi the postman not only had the patience and the very good sense to stop by for a minute or two to tell the two old illiterate peasants who had sent them letters, but frequently would read the letters.

The Second World War

He would then smile kindly again, and would speed off to deliver the remaining letters.

"Our life was conditioned by the Second World War," he told me. "We spent five years of our youth simply destroyed because of the war. We spent more time in the shelter or taking shelter somewhere, than in our classroom. Initially we used to go in private houses here and there, but our school was then near the Labour Party club in the main road. They would take no chances, at eight o'clock straight to the shelter! We had a terrible time! There were soldiers everywhere, the fields full of barbed wire, the coast full of barbed wire… In the 30s they had already started building a net of barbed wire all around to prepare for an eventual invasion.

"On the site where there is now fort Campbell, there were the farmhouses of about six families. I remember that they moved them away and built new houses for them further away, just behind the Palace. Ġamri *l-Għawdxi* used to live in one of those farmhouses… *tal-Midneb* the father of Ġamri *l-Lott* and Kunsolat, Toni *l-Kbir*… others who lived at *Xemxija*…

"Works on the fort started around 1936, and I think half of the population of Mellieħa worked there! There were so many workers on site! Your grandmother's brother, your *barba* Karmnu, worked there building those beautiful rubble walls. He later drove a truck and I still remember him when he started taking interest in my cousin Karmni, whom he eventually married. She used to come to sleep with my aunt Rożi at Selmun and Karmnu saw her and then married her!"

Ġużeppi started laughing at that point. He had hit on a very common fact that frequently goes unnoticed in society.

"Why do people marry this person and not the other?" he asked. "Why did your mother from Birkirkara marry your father from far away Selmun? It was because her father worked with the Jesuits and was frequently sent to Selmun. Why did I have to marry my wife from far off Mġarr? It was because I was a postman! That is circumstances are created that bring about other circumstances in life.

"And when the war started the fort was not yet complete. It was meant to be a fortress to defend the port from sea attacks. Fort Campbell was built on a cliff and could defend even the Grand Harbour. When the guns shot out seawards, one could hardly see where the projectile splashed into the water! The distance was so large! The guns were so powerful! There were three of them, all directed towards the sea. These guns aimed at sea targets always with thicker muzzles, and had very thick shells, whilst the anti-aircraft had longer muzzles and more slender projectiles.

"There was a Bofor beneath Fort Campbell, but there it was useless and was soon brought over near the *Germudi* farm, near the carob trees… we were little children tending our sheep… the soldiers used to let us play with them! One of us would turn it around whilst the other would change the angle of elevation! And the soldiers would let us play! Sheep and goats and many boys all around the army personnel! And when the time came for them to have their tea, we would queue with them in single file and they would give us tea and bread! We used to have whatever containers we had which we would hide in the rubble walls. We had fields all over the place and on our part we supplied them constantly with whatever we had, tomatoes, melons, figs…

"Inside that lane, beyond the garigues where my uncles lived, there were other small anti-aircraft batteries… always moving with the land forces to cover them in case of any air attacks… they had four very large guns...

"And once I was returning home from school running around as if I was an aeroplane and there was a soldier on his bike coming over from Mellieħa and I ran straight into him! I then spent forty whole days in hospital with a broken leg! The hospital was at the Bugeia Institute at Santa Venera, and the anti-aircraft guns were near the round-about at Fleur-de-Lys. This was in line to defend Luqa airport.

During the war there were some people who came to Selmun as refugees. One of them lived next door to Ġużeppi's family. He was the lawyer George Zammit who eventually became also a writer of some importance, depicting frequently the village life in his poems and prose. Zammit was the god-father of Ġużeppi and was also his witness when he married.

"I still remember the charm of this family," Ġużeppi reminisced. They had a daughter called Marquita and Celine and we are still very good friends."

He also remembers, however, the bad times they

had to endure during that war. "We were still children and took life as children do. Just one big adventure. But those who were slightly older than we were had to suffer a lot because they perhaps understood a little bit of what was going on and had to pay for it as well! Your father was only some years older but he was taken to carry aviation fuel into the Mdina tunnels…

Father used to tell us how many people actually died because of the dangerous fumes or how many people became crazy to die later on in hospital. He himself had become very sick because of toxins absorbed in his blood, but his mother cured him… in time to be taken by the coastal defences to help fix barbed wire around the coast and to dig shelters in the hard rock.

Work in the Fields

"My father was Salvu and we used to work a lot at *l-Aħrax* tal-Mellieħa. We used to go with our uncles Pawlu and Ġużepp all the way to *l-Aħrax*. They worked over there and they always went with their mule from Selmun!"

L-Aħrax is quite a distance from Selmun. But those were the days when distances and time seemed to be of little consideration. In order to be able to have a good day's work, Pawlu and Ġużepp would attend mass at four o'clock early in the morning and before sunrise they would be on their way to *l-Aħrax*. I still remember the two bachelor peasants, one distinctly tall and his brother distinctly short, both of them as gentle as ever, always with a peaceful friendly smile grinning beneath their moustaches. I can still picture them as they walked silently downhill from the chapel to start moving towards *l-Aħrax*.

Ġużeppi still remembers the threshing of the corn in Summer.

"Fuq il-qiegħa, threshing of the corn," he said, "was a source of joy and play for us children. To prepare the ground for the threshing activity, they used to find an open space on the garigues, and clear it of thorns or shrubs, level it properly and then put water on it. Finally a heavy stone roller used to be moved over it all around until it hardened to a smooth and level surface. When still wet they used to mix some straw or some dead algae from the sea so that when it hardened it would have some fibres to hold it even more together without cracking. On the way to *Mġiebaħ,* at *Latnija*, there was an old well from where we would get the water."

A rather interesting point made by Ġużeppi here suggests some social changes going on. This is noted in the way he remembers this activity as a place where children played, and where children were left to play. This is exactly what other old people recounted to me, remembering that the activity was in Summer during children's holidays. In spite of the need of extra hands on the threshing floor, children were left to play. This may give us a hint about the importance of threshing the harvest by these traditional methods. This laborious process was already on its way out. Ġużeppi speaks of a time when the first machines had already appeared in Malta and Gozo, so that threshing the corn to retrieve the golden seeds, was already being done faster and more easy using mechanical means. Also, although corn was always harvested as an agricultural product of prime importance by the local farmer who baked his own bread, a new system was already taking over whereby the farmer could buy his own corn rather than having to grow enough for his use. Not only that, but it was also time for the farmer to buy his own bread already baked, rather than having to take the trouble of growing the corn, threshing and grinding it, and then baking his bread.

The Quarry

On the way to *Mġiebaħ* one can see a lot of surface quarries. The site is known as *il-Latnija*, the word *Latnija* being probably of Greek origin for the word quarry. In olden times many a quarry used to be seen around the garigues showing sites where slabs of stone were cut from the surface by labour intensive methods. It may sometimes be rather difficult to spot these quarrying sites, simply because whoever had the quarry was obliged to rehabilitate it after its use by filling it with soil and using it as a field. Ġużeppi told me that stones for the building of the nearby Selmun castle might have been brought over from some quarry down there. But it could also be that stones were brought over from *Armier*, in spite of the distance. The stones for building the Mellieħa parish church were in fact brought over from that site at *Armier*.

The stone slabs to build the old buildings of Selmun are very different from the castle's. The old farmhouses were built from the quarries one finds around the area. Up the hill on the left hand side of the palace, one can still find traces of the beginning of a new quarry which was somehow abandoned and never used.

"At *il-Latnija* there was also a deep well," Ġużeppi was telling me. "A young man died in that well many years ago. He was a shepherd and he was tending the flock of one called *it-Tafaħ* who had a large flock. There are a lot of water troughs near the well so that shepherds could place water for their flock. A ram knocked him cold into the well and he drowned!

Life

"My mother was Karmena Debono from Mellieħa," told me Ġużeppi. "There were six

children in my family, and we used to live where your *zija Mari* had the oven. Our house was built on the site of the old oven. One of my brothers died in Australia in a traffic accident. He had earlier escaped death when the ship he was on caught fire in the middle of the Indian Ocean. There were about ten from Mellieħa, because many had to emigrate to find work… but they were picked up by a ship passing by and landed at Aden. They lost all their possessions, but only one person died.

"In the evening the most important thing was reciting the rosary together. Either we went up to the chapel in the castle, or we prayed at home. But children are always children, we played a lot, not taking things as seriously as the adults would have liked us to do! Selmun was full of children in those days, perhaps around seventy families with six or seven or ten children each! I remember at least ten to twelve boys of my age. But people went away to live in other places, or they emigrated to Australia. The old people died… The population of Selmun rather than growing, got always less and less.

During his primary school years Ġużeppi had to travel four times every day to and from school at Mellieħa. His mother Karmena always insisted that they took a particular shortcut at *l-Ibrażż,* cutting through the garigues to avoid traffic, even if so many years ago one would see a car passing by perhaps every hour! But she was so afraid of anything happening to them that she simply wanted them to take a longer shortcut.

"Until the war there were no more than four or five cars," he said. "But there were about six trucks, however. They were always very busy because they worked with the services, supplying the British forces with sand to make concrete mixtures. They brought their sand from Mellieħa Bay! Mellieħa Bay was full of sand in those days. I still remember sand dunes all around, and the area was larger than it is today. There were so many sand dunes that you could not see the sea when you were among them! But if you keep taking daily truckloads of sand, then you have the scenes that we have today!

"And the mixing of concrete was always done manually!" he continued. "All trenches were cut manually by the picks, all foundations cut manually… all rock was cut slowly and manually!"

Ġużeppi was in the first group of youngsters from Mellieħa who was sent to a technical school at *Mrieħel*. He still remembers the hardships they had to go through because there was no transport and they walked all the way daily from Birkirkara to *Mrieħel*.

"It was not really a school…" he said. It was only a converted farmhouse. But we learnt English, Arithmetic, Engineering Drawing, woodwork… I loved woodwork… there I spent four years."

He started work at Msida with the furniture maker Arcidiacono, then several years in Gasan's garage repairing cars. However he doubts whether he was ever able to repair a car in that garage.

"School is one thing," he insisted with me, "but actual work is different! I worked for three years with Gasan, but then I became a postman and stayed a postman for forty whole years!"

Initially he was at the head office as a substitute, that is called for work only if there was any other postman absent.

"Eventually I was given a motor-bike, around 1950 something I think, and spent eighteen whole years with that. I had to cover a very large area with the motor-bike delivering letters. Just imagine, I had the area from *San Ġużepp tat-Tarġa* just beyond Mosta, then to Burmarrad, to *Wardija, Qawra*… the last building was a farmhouse pulled down to build the *Luzzu* restaurant. From there I went up to *San Martin* to deliver *The Times* to Sir Hannibal Scicluna every single day! And not only that! I had also to drive into *Għajn Tuffieħa*, then to deliver letters to the people who lived in the caves nearby, then to *Manikata… Miżieb* and then back again to *Xemxija*.."

The trip took Ġużeppi several hours everyday. Ġużeppi mentioned having to deliver letters to the 'caves'. He refers to the caves one can see on the right hand side going into Għajn Tuffieħa, and we can conclude that there was still troglodytic activity in the area. Also one can notice the large number of people that still lived in the countryside as farmers in their farmhouses, today's house clusters being confined solely to the village's vicinity. Xemxija was still scantily populated with little houses and farmhouses at the top of the hill.

"That is not all!" Ġużeppi was saying. "The postman's job was very tough in those days. There was then Selmun, Mellieħa and all the way to Armier and Ċirkewwa, and Marfa! Then they built the hotels and I had also to stop over at the hotels. And I had to do this every single day on my bike, irrespective of whether it rained or not! At Manikata there were many people in those days. And you must remember that I had to pick the post from Valletta and St. Paul.s Bay."

All in all he considers himself lucky as he had only three accidents, crashing once into a bus and spending three weeks in bed. He knows the utility of the helmet, but he never wore it.

"I always had it on my handle bar… but would not like it on my head! Whether it rained or not, one had to deliver the post. Every single day. If it rained I just inserted my head through a cover resting on my shoulders, and that was that. Off you went uphill, downhill!"

The Band Club

Ġużeppi Bartolo is the President of the Imperial Band Club, and has been a committee member since 1956. That is a very long time of service, working consistently hard to achieve success. The band club is an integral part of the village life in Malta, and functions simply by sheer determination, dedication and belief in this cultural aspect of entertainment for the village festa.

"In order to be of service there is only one word that must be understood and followed," advised Ġużeppi. His look was a curious mixture. He was simultaneously serious and stern, kind and understanding.

"Commitment," he said. "Commitment."

Then he just stopped. His thick fingers intertwined together. He looked at me as he would probably look during a meeting with his committee members to make sure that the word has sunk in effectively, and that during the silence that ensued it would have enough time to cling better to the listener.

"You need to have commitment," he went on. "You need to understand that you must involve yourself and you must engage yourself as a duty to the common good. There is work to be done and you must do it. Initially I was simply crazy about fireworks, I still love fireworks. So long as it is done safely and with moderation, there is absolutely nothing wrong. We must avoid danger at all costs, but it is not right to build a house near a fireworks factory and then expect the factory to close down because of the residence! Permission should not be granted in the first place to build in these areas. Fireworks are beautiful… just go to the Grand Harbour when there are some festivities! Fireworks and hunting and other things are in us as a people and there should be ways and means to regulate these things with intelligence and moderation to accommodate everyone. We are able to prepare fireworks as no other nation perhaps. We win competitions, so why stop this tradition? We just cannot keep promoting the sun and the sea for tourism!

"Anyway, as a young man I used to frequent a lot of my friends who used to be involved in preparing fireworks. That is how I got caught in the band club actually! I simply wanted to help and found myself with some others in the committee. I was later appointed treasurer, and my mother was so worried because I was supposed to have money on my person! Poor soul! She was so worried because on the road to Selmun from Mellieħa there were no houses and you would not meet a single person at night!"

He used to play the euphonium, and was the society's treasurer for thirty two years. He always worked hard for the club, and always tried to push its ambitions as far forward as possible. He followed it to give concerts in cities in Italy, Tunisia and Germany. The concerts they gave abroad were always well received.

"Once we were in Germany and we were going to give a concert to the German community. There was a very big hall, it was a modern hall. And I was so tense wishing things would go perfectly well, and we make no mistakes. There were many important people, it was to be a Maltese night… but just twenty minutes before we started there were very few people. Suddenly, but exactly on time, the hall was filled with people. There wasn't any place for the people left *outside*! Even the German compere turned out eventually to be actually a Maltese who had married a German who used to work with the radio *Deutschewelle*! Not only that but she happened to be the grandchild of peasants who lived in the old farmhouses at *Kalkara*!

The Last Word

"It is important to have one quality in this activity," he said. "You must be accepted as you are by your family. Your wife must back you up. If your wife is not in resonance with the ambitions and the ideals that you have, then forget it! You will not be able to be happy. It is long hours and dedication. Your family will be in it as well. Also, you must love what you are doing and you must do what you are doing with responsibility. I ask myself, would it not have been better if I just did nothing and went relaxing under the Mediterranean sun? But I am happy with what I did.

"Sometimes I tell myself, blessed are those who do not feel pressed to do something, that is those who have no hobbies and no other interests in life," he said finally.

"But I say this against my own feelings. Would not the world turn on its axis just the same with or without your little extra work? Of course it would! With or without human efforts, life goes on just the same! But if there were no extra efforts and extra interests, would these famous artists have existed? Musicians, writers, painters… What would have happened if many of them wanted to be rich and wanted to take life simply easy doing nothing?"

Then he stopped and looked at me. The characteristic wisdom of a humble, self-made man who managed to gain the respect of the society's members for so long.

He asked, "Would life be so enriched without music and art?"

Ħarġa Divertenti u Edukattiva

Grazio Barbara

Kienet il-ġurnata tal-15 ta' April 2018, meta grupp imdaqqas ta' partitarji tal-Għaqda Mużikali Imperial ingħaqdu flimkien għal ħarġa divertenti u edukattiva organizzata mill-Kummissjoni Banda u Kor tal-istess Għaqda.

Din il-ħarġa kienet eżattament fl-Esplora l-Kalkara fejn dak li kien l-Isptar Navali ta' Bighi kien rinovat u addattat għal dan il-kumpless li nafu llum, minn fondi Ewropej fejn kien infetaħ uffiċjalment mill-Prim Ministru Dr Joseph Muscat fit-28 ta' Ottubru 2016.

Ridna naqsmu Malta, mit-Tramuntana għan-Nofsinhar imma meta tkun imdawwar bil-ħbieb, bejn kelma u oħra, fejn xi ċajta ma naqsitx, it-triq ma tarahiex twila. Wasalna u ħadna ritratti tal-grupp li konna, qabel ma dħalna ġewwa dan il-kumpless. Kif dħalna laqagħna l-istaff fejn tawna *leaflet* u spjega ħafifa ta' kif inhu imqassam il-post u l-attivitajiet li stajna nagħmlu u nieħdu sehem fihom. Kien hemm min kienet l-ewwel darba għalih f'dan il-post u kien hemm min diġà kellu esperjenza ta' din l-avventura. Wara l-ispjegazzjoni kulħadd infired u ħa rotta differenti, min għal rasu u min fi gruppi.

L-Esplora huwa l-post fejn kollox huwa interattiv u għalhekk kull persuna tista' tmiss u tuża l-esebiti biex tifhem dak li jkun qed jiġri. Dan huwa post fejn kemm it-tfal kif ukoll il-kbar għandhom fejn jitgħallmu minn kull esebit li hemm. F'dan il-post kulħadd huwa mħeġġeġ biex imidd idejh u jħabbel ukoll daqsxejn moħħu. B'dan il-mod u bl-ispjegazzjonijiet sempliċi, kif ukoll ritratti li hemm ma' kull esebit, persuna tifhem b'mod xjentifiku dak li jkun qed jiġri.

Iċ-Ċentru tal-Esplora huwa mqassam f'diversi żoni fejn wieħed jista' jżur iċ-Ċentru tal-Attivitajiet, il-Binja tal-Wirjiet Prinċipali, il-Planetarium, l-Esperjenza fuq Barra kif ukoll il-Lift tas-Sodod.

Il-Binja tal-Wirjiet Prinċipali hija mqassma fuq 3 livelli li tinkorpora wħud mid-diversi fergħat tax-xjenza l-aktar imfittixija. Il-Mużika, l-Illużjonijiet, l-Inġinerija, it-Telekomunikazzjoni, il-Bijoloġija Umana, l-Eko-Ħajja, id-Dinja, l-Elettriku u l-Manjetiżmu.

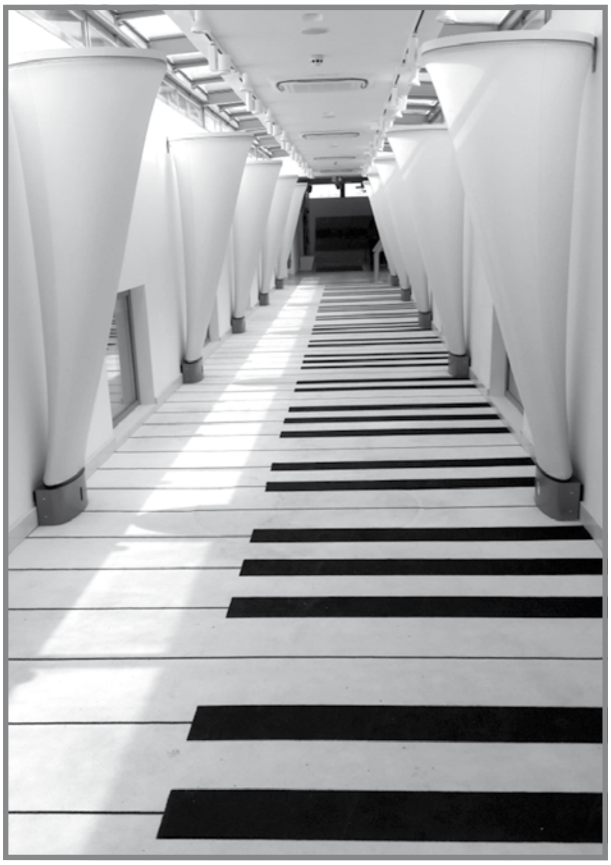

Il-Kuritur-pjanu

Il-Mużika fejn wieħed seta' joħloq diversi tipi ta' mużika minn forom differenti ta' pajpijiet u oġġetti oħra imma mhux permezz ta' strumenti mużikali, għalkemm f'post ieħor stajt iddoqq arpa mingħajr m'għandha kordi. Xi ħaġa interessanti kienet li tgħaddi minn kuritur fejn l-art hija t-tastiera ta' pjanu u meta tgħaddi minn fuqu tisma' n-noti tal-mużika skont minn fejn tkun għaddejt. Kien hemm min għadda aktar minn darba biex jipprova jikkomponi xi biċċa mużika, mingħalih.

Il-parti tal-Bijoloġija Umana wrietna kif jaħdem ġisem il-bniedem mill-moħħ, il-qalb, is-sistema diġestiva u ħafna affarijiet oħra fejn persuna tiskopri

ħafna aktar kif jaħdem ġisem il-bniedem, kull parti f'armonija mal-oħra.

L-illużjonijiet hija sezzjoni fejn tista' tara dak li mhux minnu fil-verità bħal meta tara lilek innifsek f'diversi forom u għamliet f'mirja differenti, sinjali dritti li jidhru mgħawġin, tipprova tmiss xi ħaġa b'idejk u ssib il-vojt u diversi illużjonijiet oħra fejn l-għajn tkun imqarrqa b'dak li qed tara.

Interessanti immens ukoll hija l-parti tal-Lift tas-Sodod fejn hemm esebizzjoni ta' parti mill-istorja tal-Isptar Navali ta' Bighi, b'esebiti awtentiċi ta' dak iż-żmien, ta' dawk l-affarijiet li kienu jintużaw f'dan l-isptar bħal għodod tal-operazzjonijiet. Dan barra li bniedem jista' jisma' wkoll esperjenzi ħajjin ta' min kien jaħdem hemm.

L-Esperjenza fuq Barra hija prinċiplament għat-tfal fejn għandhom il-Bejta tal-Fniek li minn taħt l-art jistgħu jitilgħu mill-kanali u jittawlu 'l barra minnhom, għandhom l-Għar fejn jistgħu jinżlu fih u jduru fi speċi ta' kmamar mibnija taħt l-art, kif ukoll wirjiet tal-ilma fejn, permezz ta' diviżorji, idawru l-ilma min-naħa għal oħra u jaraw jekk jirnexxilhomx idawru xi raddiena. Għandhom ukoll il-Kamra għall-Esploraturi ż-Żgħar fejn fost attivitajiet diversi jkunu jistgħu jieħdu affarijiet minn post għall-ieħor permezz ta' ħbula kif ukoll jaraw minn fejn se joħorġu l-blalen meta jkunu jridu jgħaddu minn diversi pajpijiet. L-Esperjenza ta' Barra mhix biss għat-tfal imma hemm ukoll attivitajiet għall-kbar bħal Wirjiet tal-Ilma li huma naqra iktar ikkumplikati minn dawk tat-tfal, pajpijiet b'diversi forom u tul biex joħroġ ħoss differenti kif ukoll diversi esebiti oħra li jistgħu jintużaw minn kulħadd.

Min ħa l-okkażjoni u attenda għas-sessjoni tal-Planetarium, żgur li sab iċ-ċirasa fuq il-kejk. Minn bilqiegħda fuq is-siġġu, fejn imbagħad id-dahar tas-siġġu jista' jintefa' lura biex litteralment tiġi wiċċek 'il fuq tħares lejn is-sema li titfaċċa quddiemek permezz ta' *screen* enormi, biex isegwi dak kollu li jkun għaddej. Tibda mill-bidu tal-univers sakemm il-bniedem tela' fuq wiċċ il-qamar u aktar minn hekk.

Tħossok qiegħed verament fl-ispazju u miexi minn galassja għall-oħra bin-narratur jispjega dak kollu li jkun qed jiġri. Verament xi ħaġa tal-meravilji li diffiċli biex tispjegaha bil-kliem. Trid tkun hemm biex temmen il-kobor ta' dan l-univers li ngħixu fih u li d-dinja tagħna hi biss kif ngħidu qatra f'oċean. Min imur l-Esplora m'għandux jitlef dan l-ispettaklu.

Kull sezzjoni hija mibnja b'diversi esebiti differenti li kulħadd jista' jmidd idejh li hawnhekk huwa impossibbli biex tagħti spjega ta' kollox. Min ried jipprova xi ħaġa u sab xi diffikultajiet, dejjem kien isib lil xi ħadd mill-istaff li jfiehem eżattament

Esebit tat-Tfal biex jilagħbu

Esebit fl-Isptar Navali

kif għandu jsir l-esperiment u r-riżultat li suppost li jkollok.

Wara dan kollu, wieħed ma setax ma jammirax il-veduta tal-Port il-Kbir fejn tara l-Belt kapitali tagħna quddiemek mill-breakwater, Dar il-Mediterran, il-Qanpiena, il-Barrakka t'isfel u ta' fuq, u tibqa' tara sal-Valletta Waterfront. Għandek id-daħliet tat-tlett ibliet speċjalment dik tal-Birgu fuq naħa bil-Forti Sant'Anġlu u dik tal-Kalkara bil-Forti Ricasoli jiddominaw il-ponot ta' dak l-ilsien ta' art li jagħmlu parti minnu.

Wara din l-esperjenza, fejn anki min mhux midħla tax-xjenza, jinduna kemm f'dak kollu li nagħmlu matul ħajjitna, kif ukoll f'dak kollu li jiġri madwarna, ix-xjenza tilgħab parti importanti.

Hemm ħafna aktar x'wieħed jista' jgħid imma dak kollu li esperjenzajna matul il-ġurnata, żgur li ma tistax tiktbu f'artiklu bħal dan. Hawnhekk nista' biss nagħtikom ftit *appetisers*, biex inxennaqqkom ftit.

ta' titta
confectionery
152, Triq il-Mitħna l-Ġdida
Mellieħa
Mob: 98127903

BØCK
CLUB HOUSE
Under new management
Chef Patron Peter Aquilina
We cook with passion
and Sarah serves you with a smile !
tel: 77791105
No.3, Triq il-Kbira, Mellieha

Glamorous
UNISEX HAIR BY JANET
+356 2152 2872
+356 7972 7795
Glamorous Hair by Janet
116 Triq in-Naħal, Mellieħa, Malta

Attakki u Ajruplani li Waqgħu fuq il-Mellieħa 1940-1941

Kitba ta' Charles Debono
Kuratur - Mużew Nazzjonali tal-Gwerra

It-Tieni Gwerra Dinjija bdiet f'Settembru 1939, però Malta kienet għadha 'l bogħod milli tiġi affettwata direttament. Kien biss f'Mejju tal-1940, wara li l-Ġermanja nvadiet lil Franza u l-pajjizi l-baxxi (l-Olanda, il-Belġju u l-Lussemburgu) li beda tiela' sħab iswed fuq Malta, wara li bdiet spekulazzjoni jekk l-Italja tidħolx fil-gwerra fuq in-naħa tal-Ġermanja Nazista. Infatti qabel mal-Italja ddikjarat gwerra kontra l-Alleati, kien hemm diversi manuvri minn taħt biex l-Italja ma tidholx fil-gwerra billi tingħata xi territorji li kienu jiffurmaw parti mill-imperu Brittaniku u dak Franċiż. Dan ma kienx biżżejjed għall-Italja Faxxista u filfatt id-dittatur, Benito Mussolini, iddikjara gwerra kontra l-Ingilterra u Franza fl-10 ta' Ġunju 1940.

Għalkemm l-ewwel attakki fuq Malta bdew fil-11 ta' Ġunju, kien biss jumejn wara, li waqgħu l-ewwel bombi fuq il-Mellieħa. Dawn li ġejjin huma attakki rrapurtati mill-Pulizija bejn l-1940 u l-1941:

13 ta' Ġunju 1940 (4.10pm - 5.05pm)

Ir-*Regia Aeronautica* għamlu sitt attakki b'ajruplani individwali u f'ħin irregolari. Ajruplan tal-attakk Savoia Marchetti SM.79 tas-60º Squadriglia tar fuq Malta, fejn sab li l-gżira kienet moħbija taħt is-sħab, u għalhekk waddab il-bombi bl-addoċċ minn għoli ta' 4,500 metru, wara li ħaseb li qed jiġi attakkat minn Gloster Gladiators.[1] F'dan il-waqt waqgħu disa' bombi qawwijin fuq il-Mellieħa.[2]

20 ta' Ġunju 1940 (2.06am - ?)

Għaxar ajruplani tal-attakk Taljani dehru resqin lejn Malta min-naħa tat-Tramuntana, fejn waqgħu bombi fuq il-Marfa, fuq il-baħar 'il barra minn San Pawl il-Baħar u waħda fuq Għawdex.[3]

(12.25pm - 1.22pm)

Matul dil-gurnata ġie rrapurtat li waqgħet balla f'Tal-Imxaxa, però ma kienx ċert jekk kinetx bomba jew balla ta' kanun ta' kontra l-ajruplani.

21 ta' Jannar 1941 (1.33am - 3.17am)

Ġie rrapurtat li waqgħu tliet bombi f'numru ta' għelieqi li kienu jinsabu bejn il-Mellieħa u l-Armier.

15 ta' Frar 1941 (10.35am - 11.39am)

Ġie rrapurtat li waqgħu xi *splinters* fuq il-Mellieħa.[4]

Sunderland L2164 jaqbad. (Sors: NWM Archives)

Sunderland L2164 wara li nħaraq u għereq parzjalment. (Sors: NWM Archives)

7 ta' Marzu 1941 (12.21pm - ?)

Żewġ ajruplani tal-ġlied Ġermaniżi tat-tip Messerschmitt Bf109Es immaxingjaw il-Bajja tal-Mistra, fejn ajruplan tal-baħar tat-tip Short Sunderland, L2164, tat-228 Squadron intlaqat. Sergeant A.S. Jones mar fuq *machine-gun* tat-tip Vickers K u beda jispara lejn id-direzzjoni ta' dawn l-ajruplani. Jones tilef ħajtu waqt din l-azzjoni.

10 ta' Marzu 1941 (12.21pm -)

Ajruplani tal-ġlied Ġermaniżi tat-tip Messerschmitt Bf109Es reġgħu attakkaw din il-bajja, fejn intlaqtu żewġ ajruplani tal-baħar Sunderlands T9046 u L2164 tat-228 Squadron. L-aħħar ajruplan L2164 kien diġà ntlaqat fl-aħħar attakk, u beda jaqbad, fejn dan għereq wara sforzi li saru biex jiġbduh lejn l-ixtajta.[5]

12 u 13 ta' April 1941 (10.40pm - 1.40am)

Ġie rrapurtat li ajruplani tal-għadu waddbu bombi fil-baħar 'il barra mill-Qammieħ.

15 ta' April 1941 (3.45am - 4.40am)

Ġie rrapurtat li twaddbu bombi fuq il-Bajja tal-Mellieħa.[6]

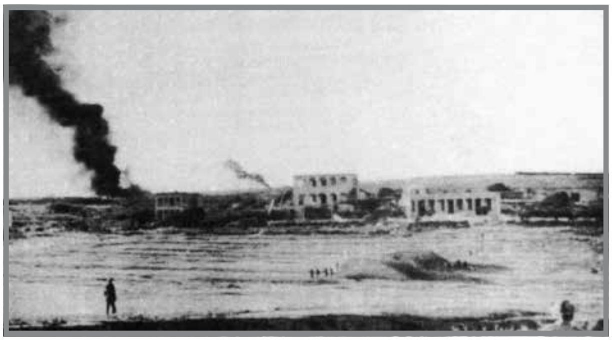

L-ajruplan tal-attakk Ġermaniż tat-tip Junkers Ju88 wara li kkraxxja. (Sors: NWM Archives)

29 ta' April 1941 (6.44pm - 7.26pm)

Numru ta' ajruplani tal-ġlied tas-7/Jagdgeschwader 26 ipprovdew skorta lil numru ta' ajruplani tal-attakk Ġermaniżi tat-tip Junkers Ju88 tan-9/Lehrgeschwader 1,[7] fejn wieħed minn dawn l-ajruplani waddab bomba fi Triq il-Mitħna l-Qadima, fil-Mizieb.[8] Matul dan l-attakk, intlaqat wieħed mill-ajruplani Junkers Ju88 tad-III/Lehrgeschwader. L-ekwipaġġ tal-ajruplan qabeż bil-paraxut; wieħed niżel fir-*ranges* ta' Pembroke u nqabad mall-ewwel, mentri t-tlieta l-oħra niżlu fil-baħar fejn ġew salvati minn lanċa tas-salvataġġ.[9] Kemm il-kanuni ta' kontra l-ajruplani kif ukoll l-RAF qalu li waqqgħuh huma, però jidher li l-istess ajruplan twaqqa' minn żewġ bdoti tal-RAF Pilot Officer Anthony Rippon u Pilot Officer J.E. Hall.[10]

Ajruplan tal-attakk Ġermaniż tat-tip Junkers Ju88 f'wieħed mill-ajrudromi ta' Sqallija

L-ajruplan ikkraxxja wara r-*ranges* tal-Kamp ta' Għajn Tuffieħa u nħaraq kompletament.[11]

06 ta' Mejju 1941 (6.06pm - 6.34pm)

Ġie rrapurtat li waqgħet balla ta' kanun ta' kontra l-ajruplani fil-Bajja tal-Armier.[12]

15 ta' Mejju 1941 (4.10am - 4.40am)

Jidher li matul dal-ħin taru tliet ajruplani Taljani tat-tip Savoia Marchetti SM.79 tad-10° u 30° Stormo B.T. fuq Malta.[13] Ġie rrapurtat li waqgħu ħames bombi inċendjarji ġo għalqa f'Ta' Bisqra u ħadu n-nar.[14]

27 ta' Mejju 1941 (3.10am - 4.32am)

Matul dal-lejl Malta ġarrbet l-ewwel attakki minn għaxar ajruplani Taljani tat-tip Fiat BR20M tal-43° Stormo B.T.[15] Ġie rrapurtat li bomba waqgħet fil-baħar 'il barra mill-Mellieħa.[16]

6 ta' Lulju 1941 (11.11pm - 12.47am)

Matul il-lejl, tnax-il ajruplan tal-attakk Taljani tat-tip Fiat BR20M mill-43° u ħames ajruplani tal-attakk tat-tip Savoia Marchetti SM.79, mid-10° Stormo, attakkaw lil Malta.[17] Matul dan l-attakk waqgħu żewġ bombi fuq il-blat f'Tas-Sellum.[18]

11 ta' Lulju 1941 (12.07am - 1.12am)

Ħdax-il ajruplan tal-ġlied Taljan tat-tip Macchi MC200 miċ-54° Stormo, attakkaw l-ajrudrom ta' Ħal Far.[19] Matul dan l-attakk ġie rrapurtat li waqgħu numru ta' bombi ftit 'il bogħod mill-Kamp ta' Għajn Tuffieħa.[20]

16 ta' Lulju 1941 (1.06am - 1.57am)

Matul il-lejl numru ta' ajruplani tal-attakk Taljani attakkaw lil Malta.[21] Ġie rrapurtat li tmien bombi waqgħu u splodew ġo xi għelieqi viċin, f'postazzjoni ta' *searchlight* f'Ta' Dahar il-Bajda, u bombi oħra waqgħu u splodew fuq il-Bajja tal-Mistra.[22]

18 ta' Ottubru 1941 (8.45pm - 9.25pm)

Numru ta' ajruplani tal-attakk Taljani tat-tip Cant Z.1007bis attakkaw Ħal Luqa, mentri ajruplan ieħor tat-tip Fiat BR20M tat-37° Stormo, ibbumbardja Ħal Far.[23] Ġie rrapurtat li numru ta' bombi qawwijin waqgħu u splodew fil-baħar 'il barra mill-Qammieħ.[24]

19 ta' Novembru 1941 (5.42am - 6.46am)

Filgħodu kmieni ntilef ajruplan tal-attakk Taljan tat-tip Fiat BR20M mid-276ª Squadriglia minn Katanja, imtajjar mill-uffiċjal kmandant Maggiore Cesare Toschi.[25] Ġie rrapurtat li żewġ bombi

waqgħu u splodew f'xi għelieqi fl-Aħrax. Żewġ bombi qawwijin waqgħu u splodew f'għelieqi viċin it-Torri l-Aħmar.[26]

23 ta' Novembru 1941 (7.00pm - 7.31pm)

Matul il-lejl twaqqa' ajruplan tal-attakk Taljan tat-tip Cant Z.1007bis. Ġie rrapurtat li bomba waqgħet u splodiet fil-baħar faċċata tal-Mellieħa Bay Hotel, u bomba oħra waqgħet u splodiet fi Triq il-Mellieħa.

17 ta' Diċembru 1941 (8.15pm - 9.20pm)

Żewġ bombi waqgħu u splodew fil-baħar 'il barra minn Forti Campbell.[27]

27 ta' Diċembru 1941 (10.32pm - 12.57am)

Matul il-lejl tfaċċa ajruplan tal-attakk Ġermaniż tat-tip Junkers Ju88, li però twaqqa' minn ajruplan tal-ġlied Ingliż tat-tip Hawker Hurricane imtajjar minn Pilot Officer Winton. Ġie rrapurtat li tmien bombi waqgħu u splodew f'għelieqi fil-Wied ta' Ġnien Ingraw.[28]

Dawn huma l-attakki fuq il-Mellieħa li ġew irrappurtati li seħħew f'dan il-perjodu. Hemm imnizzlin numru mhux ħazin ta' attakki però mhux daqshekk determinati daqs dawk tal-1942.

Referenzi

1 John A. Mizzi (ed), *Malta at War*, Vol I, (Wise Owl Publications, 2001), p 197.
2 Denis Rollo, *Guns and Gunners of Malta*, (Mondial Publishers, 1999, p 194.
3 Ibid.
4 (N)ational (W)ar (M)useum (A)rchives NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
5 Christopher Shores and Brian Cull with Nicola Malizia, *Malta: The Hurricane Years 1940-41*, (Grub Street, 1987), pp 165-166.
6 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
7 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 194.
8 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
9 Anthony Rogers, *Air Battle of Malta: Aircraft losses and Crash sites 1940-42*, (Greenhill Books, 2017), p 24.
10 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 194.
11 Anthony Rogers, *Battle over Malta: Aircraft losses and crash sites 1940-42*, (Sutton Publishing Limited, 2000), p 82.
12 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
13 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 210.
14 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
15 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 223.
16 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
17 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), pp 249-250.
18 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
19 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 252
20 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
21 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 253.
22 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
23 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 313.
24 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
25 C. Shores, B. Cull, N. Malizia (1987), p 332.
26 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
27 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.
28 NWMA Collections, Police Reports 1940-41.

Stardust
Stationery, Greeting Cards
Harberdashery, Toys & Gifts
Cross Street, Mellieha
Tel: 21571692 • Mob: 99223908
Email: stardustationary@gmail.com

HORACE ENTERPRISES LTD.
Trophies & Sports Goods *Importer & Wholesaler*
Horace Micallef
Director
70, Triq Raymond Caruana, Gudja GDJ 1012 - Malta
Tel: (356) 2169 6302 • Mob: (356) 9942 0346 • Fax: (356) 2169 3397
Website: www.horace-ent.com • Email: horaceenltd@link.net.mt

Il-Familja

Marija Grima

Kemm hu mbierek dak ir-raġel
Li lil martu jħobb bis-sħiħ,
Kemm hi mbierka dik il-mara
Li lil żewġa qalbha ttih!

Għax fiż-żwieġ b'wegħda solenni
Sejħu 'l Alla biex ikun,
Ix-xhud tagħhom biex f'ħajjithom
Jibqa' magħhom ta' kuljum.

U flimkien ġo darhom jgħixu
Fl-imħabba, fl-armonija,
Magħqudin it-tnejn ma' Kristu
Fil-ferħ u fit-tbatija!

O x'teżor Alla l-imbierek
Jogħġbu jagħti 'l miżżewġin,
Xħin bil-qawwa tal-imħabba
Bl-ulied jiġu mberkin.

Wisq sabiħ iż-żwieġ nisrani
Kbira r-responsabbiltà,
B'wisq akbar, bil-wisq isbaħ
L-imħabba u l-fedeltà!

Żgur sħiħa tibqa' l-familja
Meta tinġabar fit-talb,
Għaliex Kristu biss jaf jagħti
L-għożża u l-ferħ tal-qalb!

Hienja hi dik il-familja
Li 'l Alla mill-qalb tagħtih,
L-ewwel post fil-ħajja tagħha
B'ċentru tagħha hi tpoġġih!

Fl-imħabba jkabbru 'l uliedhom
W huma jikbru t-tnejn fis-snin,
Jekk tamiethom tkun fi Kristu
Sal-aħħar jibqgħu magħqudin!

MAYPOLE
since 1900
Nothing says homemade like Maypole
Main Street, MELLIEĦA
tel: 22 581 5471 | mob: 79 595 195 | www.maypole.com.mt

MG MELLIEĦA GARAGE

RENT-A-CAR

SELF DRIVE CARS AND CAB SERVICE

SELF CATERING APARTMENTS & VILLAS

151, Dr. Ġ. Borg Olivier Street, Mellieħa MLH 1020, Malta
Tel: 2157 3134 Tel/Fax: 2157 3587 Mobile: 9949 9362
E-mail: melliehagarage@onvol.net

HB MOTORS

Vehicle Repairs & Services

Tel: 2152 0429

Mob: 9986 8092

20, Triq il-Għasel, il-Mellieħa

Nixtiequ l-festa t-tajba lill-Melleħin kollha

Marianna Stationery

Pjazza tal-Parroċċa
Il-Mellieħa
Tel: 21 523468 / 21 522267

Issibu: Gazzetti, *Cards*, *Stationery*, Rigali, Ganutell, *Pergamano*, Eċċ.

SANTA MARIA
Service Station

Prop. B. & O. Farrugia

Car wash
Valeting
Internal Steam
Vulcanising & Wheel Balancing
Batteries & Car Accessories
Car Repairs & Servicing

Il-Ġid Komuni

Onorevoli Evarist Bartolo
Ministru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol

Illum ngħixu f'ħajja mgħaġġla ħafna iktar minn dik tal-antik. Dinja li tridna l-ħin kollu nkunu preżenti. Il-modern dejjem ibiddel l-antik, imma ċertu affarijiet mhux dejjem għall-aħjar. Hemm valuri li nistgħu nieħdu 'l quddiem u nrawmu l-ġenerazzjoni l-ġdida fihom. Hemm valuri sbieħ li l-festa tpoġġi fuq pedestall. Valuri li naħdmu flimkien għall-ġid tal-komunità, ir-rispett lejn xulxin u l-għaqda fost persuni li jgħixu flimkien. L-attivitajiet relatati mal-festa jġibu nies minn kull qasam tal-ħajja flimkien, b'għan wieħed. Ma jagħmluhx għal gwadann personali iżda għall-ġid ta' kulħadd. Dawn huma affarijiet sbieħ li għandna nuru dejjem iżjed apprezzament lejhom.

Huwa faċli tifred fid-dinja tal-lum iżda għandna ħafna għaqda fostna. Ngħixu f'pajjiż ċkejken u għandna naħdmu flimkien għall-ġid komuni. Dak li jagħmilna dak li aħna, u huma l-valuri li għandna ngħaddu lit-tfal tagħna.

Il-Festa t-tajba!

Stejjer Minn Irdum id-Delli, l-Għawseġ u x-Xquq

Jeffrey Sammut

Irdum id-Delli ismu miegħu. Imdellel matul is-sebħ u jdum ferm ma jara d-dawl tax-xemx. Dan l-irdum, dari, kien iħaddar bid-dwieli u s-siġar tat-tin. Kull ċarrut jew roqgħa ħamrija kienet tinħadem. Karmnu u Salvu Sciberras tal-Buffun kienu dejjem jaqtgħu aktar minn mitt qantar għeneb mid-dwieli li kellhom qalb is-sisien. Biex itellgħuh minn hemm isfel ramaw tarjola u ħabel għal fuq ix-xifer. Kienu jorbtu l-mezez u jtellgħuhom waħda waħda għal fuq.[1]

Fejn kellhom **tal-Barkun**, il-mezez kienu jkunu mimlija bit-tin. Kienu jtellgħuhom fuq l-ispallejn mill-**Minżel ta' Beċċuna**. Aktar ma jgħaddi l-ħin, aktar tiżdied it-tbatija u l-qilla tax-xemx,[2] kif ukoll il-ħakk u d-dmija minħabba dak il-ħalib kollu tat-tin. Xi drabi niżżlu l-ħmar mill-minżel biex jiffrankaw ftit mix-xogħol. Saħansitra għamlulu gorboġ qalb il-blat fejn seta' jistrieħ ftit. Iżda ħafna mit-tin kien jitqassam fuq blata ċatta d-**Delli** stess ħalli jinxef, biex imbagħad jagħmluh tin taċ-ċappa. It-tin taċ-ċappa kien prezzjuż ħafna fil-passat, għaliex kien iservi fit-tul u ma jiġrilu xejn. Bih kienu jimlew żaqqhom ħafna familji fqar fix-xitwa. Dan fi żmien meta *fridges* ma kinux jeżistu.[3]

Tal-Barkun kienu jrabbu l-fniek fuq **il-Blata tal-Fniek.** Dawn kienu jitħallew jiġru għal riħhom fuq din il-blata mdaqqsa. Ma setgħux jaħarbu għax il-blata maqtugħa għaliha u għolja ferm. Sidhom għamlilhom qishom garżelli żgħar mibnija bil-ġebel tas-sejjieħ u msaqqfa biċ-ċangatura biex ikollhom fejn jistkennu.

Ġebla maqtugħa u minġura fil-Barriera fl-Irdum ta' Kamiża

L-istorja tal-laqam tal-**Barkun** bdiet minn Ġamri Vella. Dan Ġamri kien ħobża u sikkina ma' ċertu wieħed Ġamri Gauci. Peress li kienu ħbieb kbar u fejn issib lil wieħed kont issib lill-ieħor, bħal-lanċa u l-barkun, lil Gauci qalgħuhielu l-Lanċa u Vella spiċċa l-**Barkun**![4]

Kien ikun hemm familji sħaħ l-irdum, min jistad, min fir-raba' u min għall-kaċċa. Kienu jqattgħu l-ġranet hemm u jsajru fuq il-post. Kien hemm żmien meta kien ukoll isir il-qtugħ tal-blat biex jintuża għall-*breakwater*. Il-ġebel inqata' mill-post magħruf bħala l-**Barriera**, fejn ġie minġur u maħdum fuq il-lok stess u wara nġarr fuq il-baħar. Baqa' xi ġebel maqtugħ lest, iebes daqs il-granit, mitluq fuq il-post.

Toni Sciberras in-Naqqu jiftakar kif hu u Salvu Gauci d-Driggi kienu jinżlu jgħumu filgħodu kmieni u jagħmlu sal-ħdax fil-baħar. Dejjem qabdu x'jieklu. Il-qarnit u ċ-ċeren kienu komuni. Meta xi ċerna tittanta u ma tkunx trid toħroġ mill-bejta jew ħarq, kienu jsannrulha sparlu jew ħarbux u jħalluha. Aktarx li wara ftit kienet teħel u x'ħin jgħaddu lura jittawlulha jsibu l-lanza stirata u s-sunnara f'ħalqha. Kellhom spiritiera Primus u landa pitrolju moħbija taħt blata. Kif jitilgħu mis-sajda jibdew isajru dak li qabdu u mbagħad, wara raqda tajba, jerġgħu jinżlu jgħumu filgħaxija.

Iżda xi kultant **Irdum id-Delli** kien ikollu jieqaf mill-attività. Kien ikun hemm il-Bandiera l-Ħamra tperper fuq ix-xifer. L-Ingliżi kellhom *range* fix-Xagħra l-Ħamra, allura meta kienu jagħmlu l-manuvri u t-taħriġ ħadd ma seta' jidħol. Saħansitra waħħlu tabelli max-xatt biex javżaw li waqt l-isparar ħadd ma seta' jidħol fiż-żona. Darba Toni ma ndunax bil-bandiera u baqa' jgħum imma suldat Ingliż malajr niżel u keċċih.[5]

Mappa A - Ismijiet tal-irdumijiet grazzi għal Charlie Sciberras, Sammy Buttigieg, Grezzju Chetcuti, Peppi Sciberras, Salvu Camilleri u David Vella.

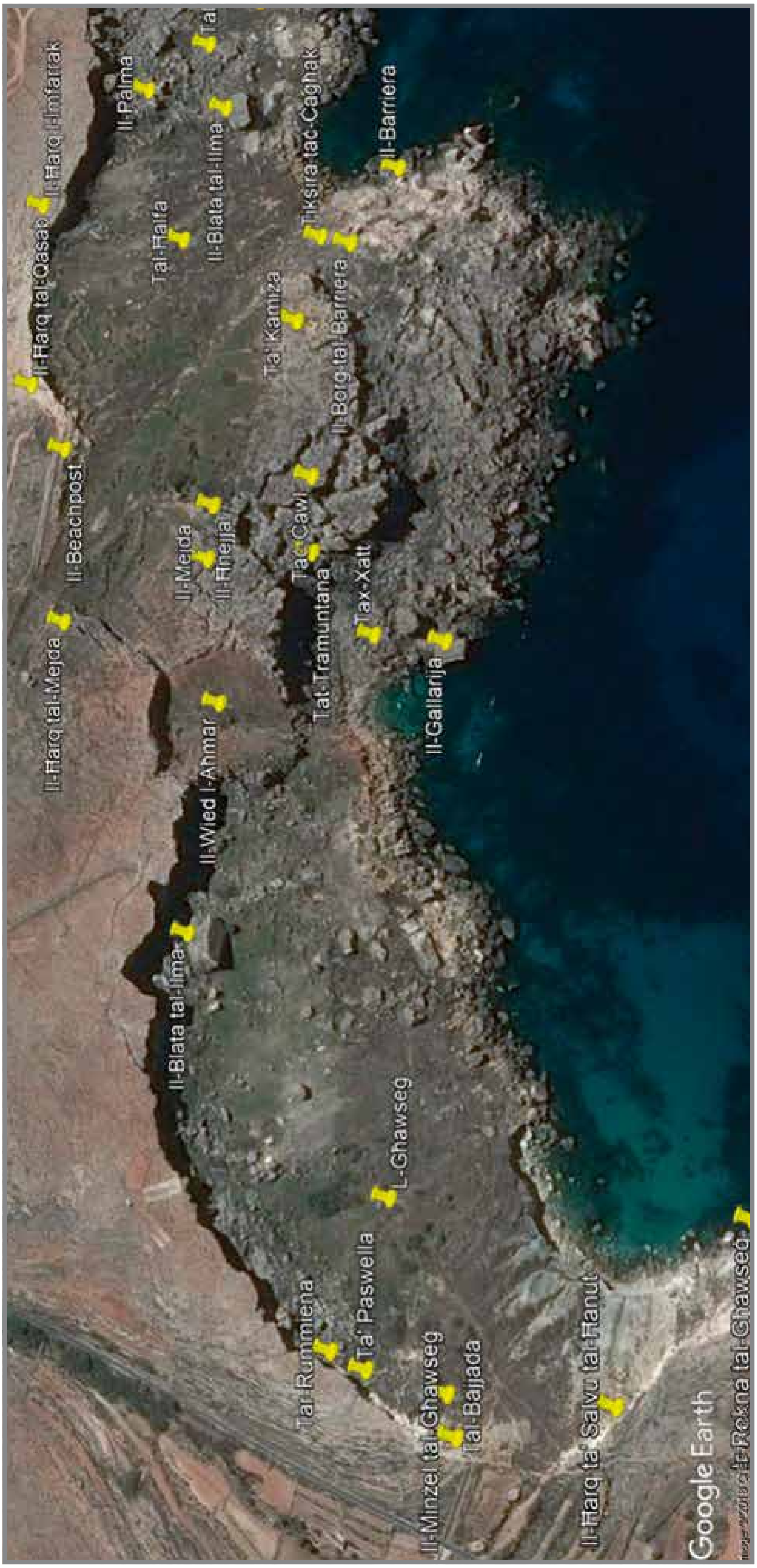

Mappa B - Ismijiet tal-irdumijiet grazzi għal Charlie Sciberras, Sammy Buttigieg, Grezzju Chetcuti, Peppi Sciberras, Salvu Camilleri u David Vella.

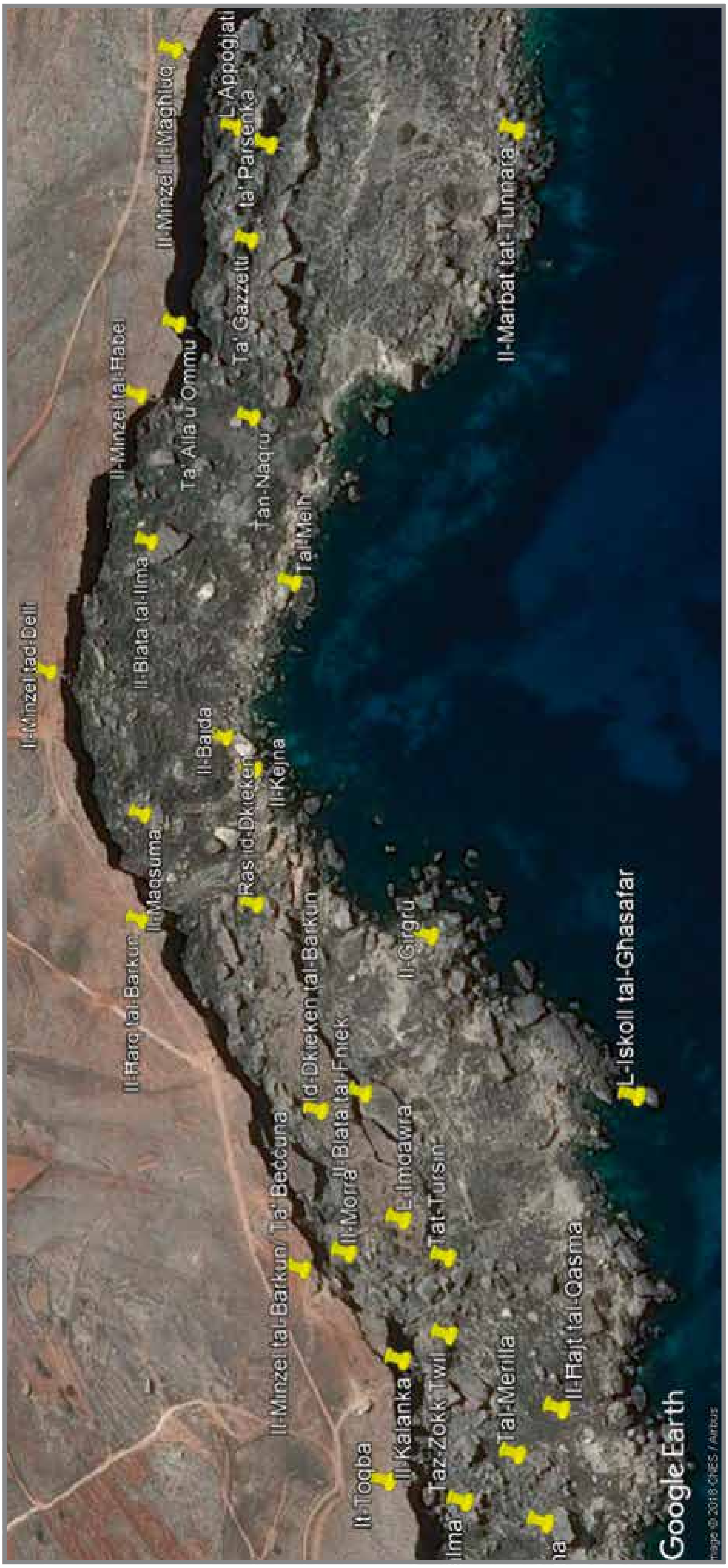

Mappa Ċ - Ismijiet tal-irdumijiet grazzi għal Charlie Sciberras, Sammy Buttigieg, Grezzju Chetcuti, Peppi Sciberras, Salvu Camilleri u David Vella.

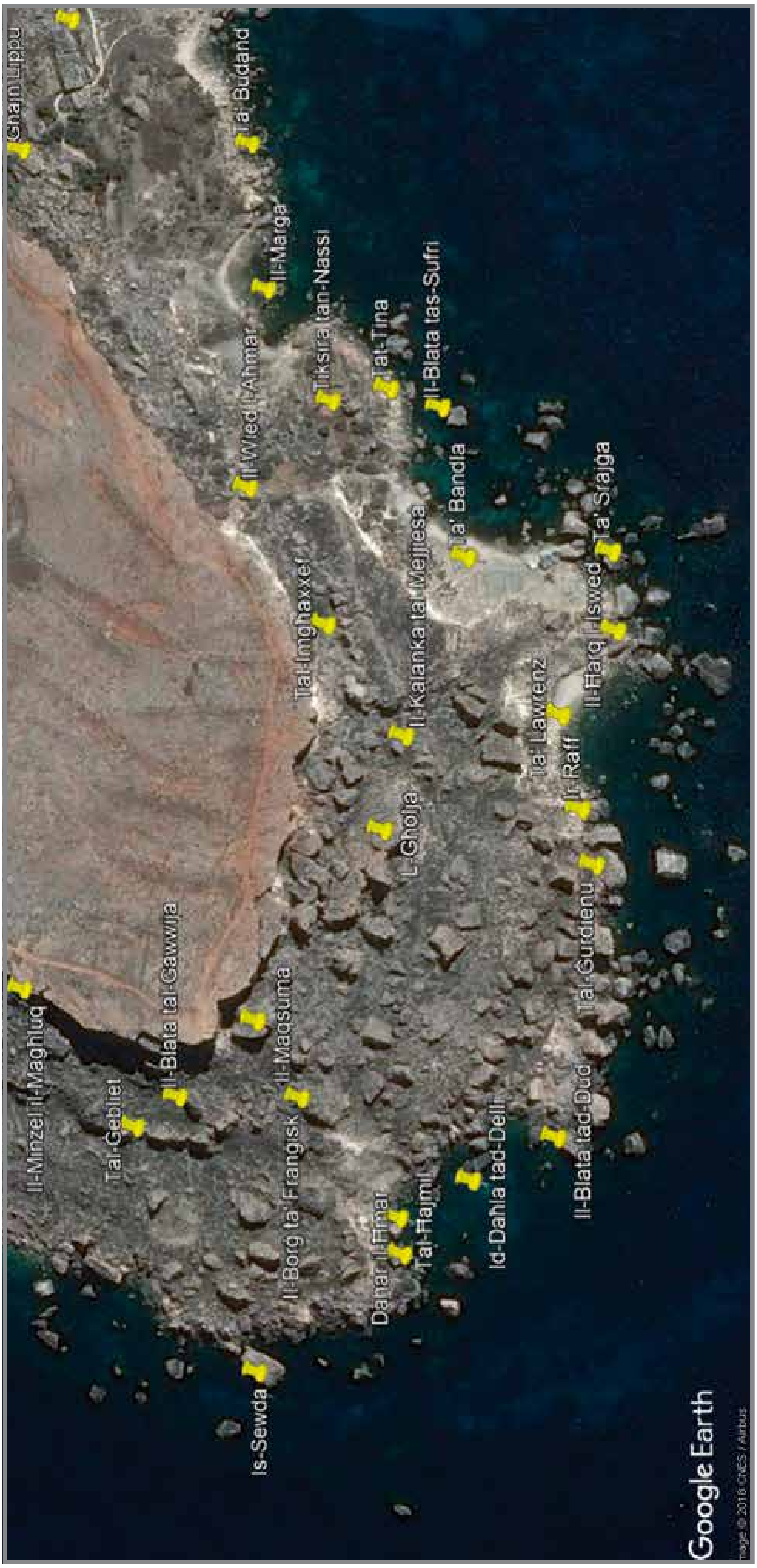

Mappa D - Ismijiet tal-irdumijiet grazzi għal Charlie Sciberras, Sammy Buttigieg, Grezzju Chetcuti, Peppi Sciberras, Salvu Camilleri u David Vella.

Mappa E - Ismijiet tal-irdumjiet grazzi għal Charlie Sciberras, Sammy Buttigieg, Grezzju Chetcuti, Peppi Sciberras, Salvu Camilleri u David Vella.

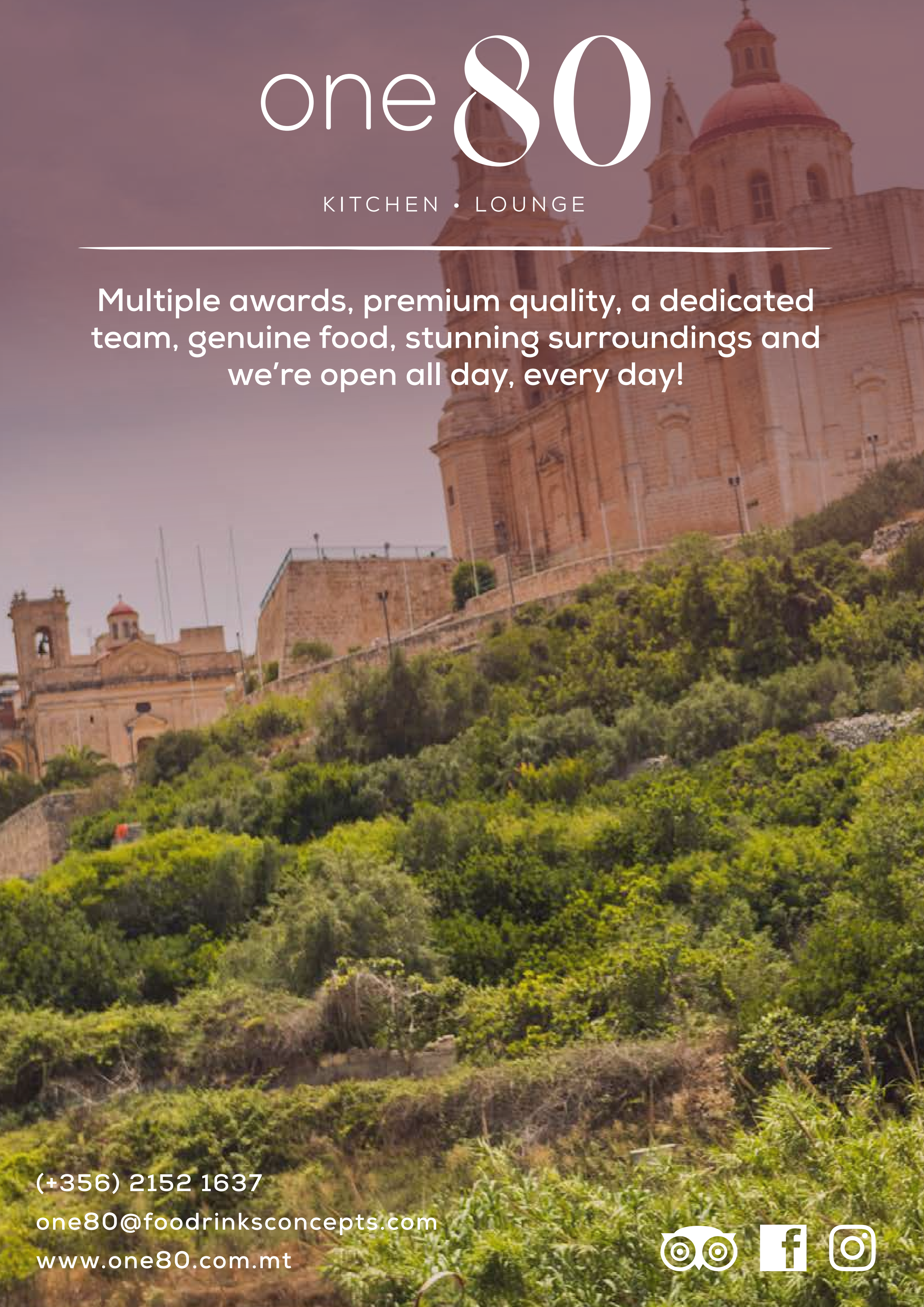
one80
KITCHEN • LOUNGE
Multiple awards, premium quality, a dedicated team, genuine food, stunning surroundings and we're open all day, every day!
(+356) 2152 1637
one80@foodrinksconcepts.com
www.one80.com.mt

Toni Sciberras in-Naqqu b'ċerna sabiħa li qabad mid-Delli

Il-Militar Ingliż kien ser jikkonfiska l-parti ta' rdum li kellhom **Tal-Barkun**.[6] Ċensu Vella **tal-Barkun** kien isemmi kif wara ħafna taħbit kienu ftehmu mal-Ingliżi li huma setgħu jibqgħu jaħdmuh bil-kundizzjoni li waqt il-manuvri ma setgħux jersqu 'l hemm kif ukoll li jekk kienet issir xi ħsara fir-raba' jew fis-siġar ma setgħux jitolbu kumpens.[7] Dan Ċensu kellu taqbila ħelwa fuq **Irdum id-Delli**:

Imbierek Irdum id-Delli
Kemm jagħmel għeneb u tin
Imbierka l-Mellieħa
Kemm għandna tfajliet ħelwin![8]

L-inġiniera Ngliżi għamlu biċċa xogħol tal-għaġeb. Minn **Għajn Lippu,** li tinsab taħt ix-xifer ta' rdum tal-**Mejjiesa**, bil-qlib (mingħajr użu ta' pompi) irnexxielhom itellgħu l-ilma sa fuq ix-xifer. Imbagħad minn hemm ippumpjawh ġo ġibjun u b'hekk l-ilma seta' jasal fil-*barracks* ta' Għajn Tuffieħa.[9]

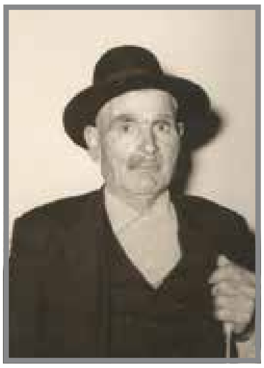

Ġamri Vella l-Barkun

Fil-gwerra, l-Ingliżi ħattew l-imniżel kollha billi qalgħu l-ħitan tas-sejjieħ u t-turġien li minn fuq kienu jagħtu għal taħt ix-xifer. Dan għamluh minħabba xi biża' ta' xi żbark mill-għadu. Tal-**Barkun** spiċċaw jgħaddu mit-**Toqba**, ħarq dejjaq li jinfed għal fuq. Tinżel u titla' minn hemm bi tbatija u ma ridtx tkun mgħobbi.[10] Wara l-gwerra reġgħu bnew l-imnieżel kollha barra wieħed li għadu magħruf sal-lum bħala l-**Minżel il-Magħluq**.[11]

L-Għawseġ[12] huwa rdum żgħir li ħa ismu minn pjanta li tikber jew kienet tikber fil-post. Jibda mill-**Wied l-Aħmar** u jispiċċa fir-**Rokna tal-Għawseġ.** Minkejja li żgħir xorta kien kien hemm mniedaq jinħadmu u kien imfittex ferm speċjalment għall-kaċċa tal-fniek.

Kif taqbeż l-**Għawseġ,** lejn it-Tramuntana, hemm il-**Bajja tax-Xquq**, illum aktar magħrufa bħala Popeye Village. Daħla ċkejkna fejn xi sajjieda fl-antik bnew kmamar għall-frejgatini tagħhom u fejn fuq ix-xifer ta' **Bunuħħala** nbena l-**Maħżen tat-Tunnara**. Dan il-maħżen illum inqered għal kollox. It-Tunnara, barra fil-bajja tal-Mellieħa, kienet tintefa' wkoll f'**Irdum id-Delli**. Fil-fatt baqa' xi postijiet imsejħa l-**Marbat**, peress li x-xibka kienet tintrabat mal-art ma' dawn l-imrabat maqtugħa fil-blat.[13]

Ta' min jinnota li l-blat tal-irdum, li ħafna minnu jinsab fuq it-tafal, dejjem miexi. Allura jkun hemm passaġġi bejn il-blat li maż-żmien jingħalqu filwaqt li jinfetħu oħrajn ġodda. L-istess il-ħruq fil-blat, bil-mod il-mod jinfetħu sakemm fl-aħħar il-blata tinqata' għal kollox u tispiċċa mal-oħrajn taħt ix-xifer. Neville Grima jiftakar li fuq **Ta' Turi** kien hemm xaqq dejjaq li bil-kemm kienet tgħaddi gremxula minnu. Imma darba qala' fenek u dan sparixxa ġo fih. Il-blat kien mexa, il-ħarq twessa' u l-fenek sab post ġdid fejn jista' jdabbar rasu![14]

Għall-fniek bid-dawl ta' qamar

Dari l-kaċċa għall-fenek bid-dawl ta' qamar kienet permessa. Kont tmur timtedd fuq ix-xifer jew fuq xi blata (tixxerref) b'qamar kwinta jew kważi kwinta u hemm tistenna l-fniek jgħaddu minn taħtek u tispara għalihom. Hekk għamlu lejl minnhom Salvu Chetcuti l-Isplit u Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabilott. Ixxerrfu fuq l-**Għolja**, fuq il-**Maqsuma**, fuq **il-Borġ** u fuq **tal-Gawwija.** U qabdu tmienja. Is-soltu, hekk kif tispara tir, twerwer kull m'hemm u diffiċli taqbad ammonti kbar ta' fniek għax l-oħrajn idabbru rashom 'il ġewwa fil-bejta. Imma l-fniek tad-Delli, skont Salvu, ma kinux jibżgħu daqshekk mit-tiri għax kienu mdorrija jisimgħu l-isparar kontinwu tar-*ranges* tal-Ingliżi![15]

Salvu Chetcuti l-Isplit u Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott bil-fniek li qabdu bid-dawl ta' qamar

Ammonti kbar ta' fniek

Dari l-fniek slavaġ kienu komuni. Kienu s-saħta tal-bdiewa[16] għax kull ma jsibu jeqirduh. Ma kontx tista' tagħmel ftit piżelli għax f'ħakka t'għajn imeximxuha sa wiċċ il-ħamrija. L-istess is-siġar tal-frott u d-dwieli, fejn jilħqu, iqaċċtu. Il-fniek jitilgħu minn irdum, minn ġo xi ħarq jew mill-minżel u matul il-lejl jagħmlu r-ronda ġor-raba' u xagħri tal-madwar. Imbagħad, kif jaħseb biex ibexbex, idabbru rashom lura għal taħt ix-xifer b'żaqqhom mimlija.

Salvu Camilleri tar-Roċċ u Charlie Sciberras il-Basli bil-qabda fniek li għamlu meta għalqu x-Xquq. Interessanti li warajhom, fuq ix-xifer ta' Bunuħħala, jidher il-Maħżen tat-Tunnara li llum m'għadux jeżisti

Il-kaċċaturi u l-gabillotti kienu jafu b'dan, allura xi drabi bil-lejl kienu jagħlqu bix-xibka, miżmuma wieqfa permezz tal-qasab, il-passaġġi minn fejn kien jinżel il-fenek lura fl-irdum. Fejn ma sservix ix-xibka kienu jagħmlu qasab u ċraret, ħbula bil-karti tal-gazzetti marbuta magħhom u kull ma kienu jsibu li jitħarrek maż-żiffa biex il-fenek jibża' minnhom u ma jgħaddix. Xi drabi kienu wkoll jimlew landi bit-trab, jitfgħulhom id-*diesel* u jtuhom in-nar. Dawn il-fjakkoli kienu jagħmlu sa filgħodu jaqbdu. Hekk kif il-fniek kienu jilmħu dawn l-għeġubijiet kollha quddiemhom kienu jaħsbuha darbtejn biex jinżlu lura l-irdum. Kienu jaraw fejn se jdabbru rashom f'xi post fuq ix-xifer, jew ġo xi ħatba, jew ġo xi ħajt tas-sejjieħ.[17]

Darba minnhom, Charlie Sciberras il-Basli, Salvu Camilleri tar-Roċċ u sħabhom għalqu bix-xibka fuq ix-**Xquq,** bejn l-**Irdum l-Ikrah** u l-**Ponta tal-Ixprun**. Damu sal-4:30 ta' filgħodu biex ramaw ix-xibka u l-infafar. Imbagħad kif sebaħ bdew iduru bil-klieb tal-fenek. Il-klieb bdew kultant jaqilgħu xi wieħed. Fejn il-fenek dabbar rasu ġo xi ħajt, telqu n-nemes ħalli jnaffru 'il barra. Sa xħin ġew biex iżarmaw kienu qabdu tużżana.[18] Dan juri l-kwantità kbira ta' fniek li kien hawn.

Il-kelba li sparixxiet taħt l-art

Ġurnata minnhom, **iċ-Ċumba**, il-kelba tal-fenek ta' Salvu, qalgħet fenek f'**Ta' Parsenka.** Għamlet kurriera warajh (tiġri warajh u tinbaħ) u sparixxiet. Ma setgħu jsibuha mkien. Fl-aħħar semgħuha tingħi taħt blata enormi. Il-problema kienet li ma setgħux isibu tarf kif iċ-Ċumba daħlet hemm taħt. Ma kien jidher l-ebda dħul. Kellhom jaqilgħu xi ġebel sakemm fetħu toqba u tkaxkru huma wkoll taħt il-blata. Hemm sabu ruħhom ġo dagħbien. Il-kelba setgħu jaraw biss gedduma ġo ħarq dejjaq. Kienet xi erbgħin pied bogħod imma ma setgħux jgħaddu minn dak id-djuq. Kif kienet spiċċat hemm ġew Alla biss jaf! Waqt li kienu qegħdin ifittxu kif ser jaslu fejn iċ-Ċumba sabu musbieħ ġo toqba! Min jaf min kienet dik il-persuna li fl-antik kienet tuża dak il-post mudlam u għaliex?!

Fl-aħħar qatgħu qalbhom li jaslu fejn il-kelba. Marru ċemplu lil tar-*rescue*, kif kienu msejħa dak iż-żmien tal-Protezzjoni Ċivili. Dawn kif waslu u raw il-post mill-ewwel qatgħu qalbhom. Il-kelba ma setgħet tintlaħaq minn imkien. Anqas inewlulha ftit ilma jew ikel ma setgħu daqs kemm kienet 'il ġewwa. U l-povra Ċumba kellha tibqa' midfuna hemm taħt.

Iżda din il-kelba kellha sebat irwieħ. Sbatax-il ġurnata wara, ħu Salvu, Ninu, kien ġox-xagħra fuq ix-xifer u ċ-Ċumba marret ħdejh! Biex baqgħet ħajja għal dak it-tul ta' żmien, żgur li sabet x'tixrob u x'tiekol taħt l-art![19]

In-nemes li sab it-triq lura

Għodwa minnhom, Salvu telaq in-nemes taħt **tal-Gawwija** u dan ondra – ma ħariġx. Salvu baqa' jistennih saħansitra bil-lejl. Kien nemes tajjeb u ma xtaqx jitilfu. Però wara jumejn qata' qalbu. Lin-nemes raddlu salib.

Imma hekk kif għaddew tmint ijiem, in-nemes ħareġ u telaq għal għonq il-passaġġ lejn il-**Minżel tad-Delli.** Kif wasal fejn il-**Blata tal-Ilma,** in-nemes waqaf. Xamm lil Toni Cauchi tan-Naqru u lil Pietru Vella tan-Niċu li kienu reqdin għall-frisk taħt il-blata. U hemm Pietru ħa l-qatgħa ta' ħajtu hekk kif in-nemes tela' jiġri fuqu! Bilkemm ma ħasibx li attakkah ġurdien mill-kbar! Għall-inqas in-nemes iffranka mixja għax wasal lura għand sidu riekeb fil-karozza![20]

Interessanti ferm li fit-tiksira (blat b'ħafna dħul minn fejn jista' jgħaddi l-fenek) tal-**Girgru,**[21] in-nemes jiġi lura mxarrab għasra.[22] Jiġifieri hemm ġew, taħt dak it-tifrik, in-nemes f'xi ħin jgħaddi minn ġol-ilma. Jekk hux ilma baħar jew ilma ħelu ħadd mhu ċert għax il-Basli u sħabu qatt ma kellhom il-kuraġġ ibillu subgħajhom fil-pil tan-nemes u jduquh ħalli jaqtgħu l-kurżità![23]

Mar ixomm il-kanna tas-senter!

Peppi Sciberras il-Basli kellu ħabta jmur bil-lejl

jimtedd ġo ħofra fuq ix-xifer tal-**Bajja tax-Xquq**, iħares lejn ix-xagħra, jistenna l-fniek ġejjin lura mill-mawra tagħhom fl-għelieqi tal-madwar. Kienu jinżlu lura lejn l-irdum minn ħarq li kien hemm erba' passi bogħod minn fejn Peppi kien ikun mimdud.

Il-problema kienet li l-fniek ikunu waslu miegħek x'ħin tarahom, allura la stajt tiċċaqlaq u lanqas tispara qabel il-fenek jieqaf għax inkella ftit kellek ċans li toqtlu f'dak id-dlam!

Lejl minnhom feġġ fenek u Peppi kien lest ħalli kif dan jieqaf, jispara għalih. Imma dan il-fenek kellu ħsieb ieħor. Baqa' ġej tlikki tlikki u hekk kif wasal qrib Peppi tawwal rasu u mar ixomm il-kanna tas-senter. U Peppi la kellu għalfejn jerfa' s-senter u lanqas jimmira. Għafas il-grillu u l-fenek spiċċa stuffat bla tbatija ta' xejn![24]

Il-Werżieq

Kif għidna qabel, xi drabi l-kaċċa kienet tissajjar l-irdum stess. Darba minnhom, Salvu u sħabu kienu fejn tal-**Budand,** jaqlu xi żewġt ifniek li kienu qabdu. Ħin minnhom, werżieq niżel fuq blata għolja fil-qrib u fetħilha jżarżar u jgħanni. Dan il-werżieq beda jixrob moħħ Grezzju ta' Ġamri l-Gabillott. Ta' xejn sħabu qalulu biex ma jagħtix kasu għax aktar beda jdejqu. Allura qabad ġebla u tefgħahielu. Imma l-werżieq baqa' għaddej b'ħanġra daqshiex. Għalxejn garalu żewġ żrariet oħra għax jgħanni baqa'!

Allura ddeċieda li jitla' għalih ħa jnaffru. U beda jixxabbat ma' din il-blata għolja, forsi jeħles minn dan l-imbierek werżieq. Imma hekk kif tela' biċċa sew ċediet parti mill-blata li Grezzju kien iggranfat magħha u dak li m'għamilx il-werżieq għamlu Grezzju għax għal ftit sekondi spiċċa jtir fl-arja sakemm il-gravità għamlet tagħha u tkaħħal mal-art. Spiċċa qisu l-Aċċjomu, kollu tbenġil u grif. U għal ftit mumenti kien hemm tnejn iżarżru kemm jifilħu, il-werżieq fuq il-blata u Grezzju taħtha![25]

Dan Grezzju kien dilettant tal-għawm ukoll. Għodwa minnhom, fid-daħla **ta' Lawrenz**,[26] lemaħ qarnita fiha żewġ *kilos*. Kif spara għaliha bil-*harpoon*, rabtet u ma seta' jaqlagħha b'xejn. Tela' kemm-il darba għan-nifs. Deherlu li ftit 'il ġewwa, taħt **ir-Raff**, kien hemm xi ħaġa tkanġi. Imma moħħu kien fil-qarnita u baqa' jissara magħha sakemm fl-aħħar inqalgħet. Issa Grezzju seta' jkompli l-għawma tiegħu imma moħħu baqa' jberren fuq dak li deherlu li kien lemaħ taħt **ir-Raff**. Il-kurżità għelbitu u għam lura u mn'Alla! Għax taħt **ir-Raff**, miftuħa qisha paraxut, kien hemm qarnita daqs dinja. Kien pront sparalha bil-*harpoon* u ġibidha lejh ħalli ma taqbadx mal-blat. Kien fiha disa' *kilos*![27]

Il-qarnita enormi li qabad Grezzju Chetcuti minn taħt ir-Raff

Ħasbuh sar Sansun

Meta beda jinħadem il-film Popeye, il-ħbieb tagħna xorta kienu jmorru lejn ix-Xquq għall-fniek. Ġurnata minnhom, Salvu, kuġinuh Ġamri Sciberras tad-Dajli u Ġamri Sciberras il-Blackie kienu fuq id-**Dikkiena.**[28] Salvu, li kien jaf il-post fuq ponot subajgħ, induna li fuq id-**Dikkiena** kienet faqqset ġebla enormi li ma kinitx hemm qabel. Hekk kif resaq lejha ntebaħ li kienet ġebla tal-ġablo, parti mis-sett tal-film.

Allura ġietu x-xoqqa f'moxtha jilgħab ċajta fuq l-oħrajn. Qalilhom li kien kapaċi jerfa' din il-ġebla u l-Blackie, li ma ndunax li kienet tal-ġablo, baqa' jisfidah li kien impossibli. Lanqas li kien Sansun! Allura Salvu tbaxxa, tqanżah tnejn u refagħha! Kif Ġamri l-Blackie kien għadu b'ħalqu miftuħ, Salvu ħarab għal fuqu bil-ġebla fuq rasu. Taparsi ħaditu. Ġamri bilkemm ma qabiżx minn fuq id-**Dikkiena** għal isfel xħin rah ġej! Wara li nduna li l-ġebla kienet tal-ġablo, ħoll xagħrek u ġib iż-żejt![29]

Xewka fid-dlam

Darba oħra kienu l-irdum bil-lejl u l-Blackie qabdu l-ġuħ. Allura dan Salvu, li ċ-ċajt kien jieklu aktar mill-ħobż, newwillu biċċa bettieħa u fuqha poġġielu biċċa xitla tax-xewk. Hekk kif Ġamri ħa l-ewwel gidma fetaħ ħanġra daqshiex! (U ma ttihx tort!) L-ieħor bil-kalma kollha qallu, "Ġam, issa nistgħu mmorru d-dar għax bl-għajjat u l-istorbju li għamilt kxift kull m'hawn u naffart il-fniek kollha!" X' irrispondieh Ġamri ma jistax jinkiteb hawn![30]

Xtaqu kienu minfloku!

Kien it-13 ta' Diċembru 1982 u sħabna kienu sejrin għax-xogħol fir-raba' meta raw lil Salvu Cauchi tal-Midneb jgħabbi l-qasab tal-kaħli ħalli jmur jistad id-**Delli.** Dan Salvu kien ibiegħ il-ġwież il-Mellieħa imma kull meta l-baħar kien ikun qawwi, u allura jkun galbu għall-kaħli, kien jitlaq kollox u jmur jistad. X'ħin rawh sejjer, f'qalbhom qalu 'Hekk sewwa, aħna għax-xogħol u hu għall-

baħar!' Imma dakinhar Salvu ma marx lura d-dar. Il-karozza baqgħet tistenna lil sidha għalxejn fuq ix-xifer. Sabu t-termos tal-kafè tiegħu kważi mimli fuq blata, jiġifieri bilkemm kien beda jistad x'ħin ħadu l-baħar.[31] Dakinhar il-baħar ried jibla' l-art tant li Ġanninu Stellini tal-Qoss, li wkoll kien sejjer għall-kaħli, x'ħin minn fuq ix-xifer ra dawk il-ħalel jitfarrku mal-iskolli dawwar denbu lejn id-dar. Lil povru Salvu sabuh jumejn wara u sħabna, li xtaqu kienu minfloku, tbikkmu. Għalhekk trid toqgħod attent x'tixtieq fil-ħajja! Il-Mulej jagħti lil Salvu l-mistrieħ ta' dejjem.[32]

Irdum ta' Kamiża

L-istorja tal-irdum ta' Kamiża bdiet meta fuq Malta bdiet tberraq il-gwerra. Karmnu Gauci Kamiża beża' li jinqabad bil-lieva u jispiċċa suldat. Allura talab biċċa minn irdum lil Toni Fenech ta' Rasu biex ikun jista' jaħdmu u b'hekk jidher li kien bidwi. Kellu f'moħħu li jagħmel kull m'hemm dwieli u tin u jaqla' xi ħaġa x'jiekol. Imma malajr induna li dan l-irdum kien il-mamma tal-fniek. Kull sena kien jagħti xi ħaġa tal-flus bħala kera lil Toni. Illum din il-parti tar-rdum għadha magħrufa bħala **ta' Kamiża**.

Interessanti kif ġie l-laqam Kamiża. Mid-dehra dan Karmnu kien iħobb jilbes qmis twila bajda dejjem maħruġa barra mill-qalziet. Meta sħabu kienu jarawh kienu jgħidu "Hemm hu, dejjem bil-camisa (*camicia)*."[33] Camisa hija qmis bit-Taljan jew Sqalli antik.[34] Din tal-Camisa baqagħtlu u biż-żmien saret Kamiża.[35]

Mhux ċomb biss!

Wara l-gwerra, dan Karmnu beda jrabbi erbat ifniek fil-***beachpost***[36] li hemm taħt ix-xifer. Induna li meta l-fenkiet tiegħu kienu jkunu bin-namra, il-fniek slavaġ kienu jiġġennu jduru ma' din il-kamra tal-konkrit! Allura ġietu idea brillanti. Taqqab toqba ftit fil-għoli fil-*beachpost*. Il-fenek selvaġġ beda jgħaddi minn din it-toqba dejqa, jgħammar il-fenkiet u wara li jkun ħa dak li ried ibewweġ 'l barra kuntent! Għallinqas il-fenek selvaġġ mhux ċomb u xbieki biss kien jara mingħand dan Karmnu, għax kultant kien iħallih jieħu ftit pjaċir ukoll![37]

*Il-***Beachpost** *fejn Ġanni Gauci Kamiża kien irabbi l-fniek*

Ma' Ġanni għall-fniek

Sammy Buttiġieġ iċ-Ċikkies, minn meta kien għadu tfajjel, kien dejjem jiġri wara nannuh Ġanni Gauci ta' Kamiża, iben Karmnu. Kien jogħxa jisimgħu jirrakkonta xi ġrajja li għadda minnha.

Mela fil-gwerra, Ġanni ġab żewġ Qriema sinjuri biex iduru miegħu għall-fniek. Nemmsu l-**Ħarq tal-Mejda**.[38] In-nemes li kellu Ġanni kien mustaċċun prim u f'ħakka t'għajn, mill-ħarq qabżu tlitt ifniek. Dawn il-Qriema baqgħu impressjonati b'dan in-nemes u bdew jiffittaw lil Ġanni biex ibiegħulhom. Imma Ġanni kellu bokka kbira bih u ma riedx. Imma fl-aħħar tant kemm dejquh li biex jeħles minnhom qalilhom "Mela tuni £40." U Kamiża baqa' b'ħalqu miftuħ meta wieħed mis-sinjuri fetaħ il-kartiera u newwillu dik is-somma fenominali għal dak iż-żmien! Però xorta qala' ħasla tajba mingħand missieru meta wasal lura d-dar u qallu li kien biegħ in-nemes! [39]

'Il-kelb il-baħar'!

Għodwa minnhom, Ġanni u xi tnejn oħra kienu qed iduru fuq **Ta' Turi** meta kelb minnhom ħabat fuq fenek u dan ħareġ kemm kellu saħħa lejn ix-xifer bil-kelb jiġri warajh! Hekk kif il-fenek wasal max-xifer kiser f'salt imma l-kelb baqa' għaddej dritt u spiċċa qabeż minn fuq ix-xifer għal isfel dritt għal ġol-baħar! Kieku kienu jeżistu l-Olimpjadi tal-Klieb żgur kien jirbaħ il-Midalja tad-Deheb għall-qbiż mill-għoli! Dan il-kelb għam għal fuq pett taħt ix-xifer u spiċċa qisu Robinson Crusoe, jittama fil-ħniena ta' Alla li xi ħadd isalvah. U l-Mulej bagħatlu lil Dun Belin Azzopardi u Eddie Camilleri tal-Baqrambun li kienu għaddejjin bil-frejgatina u għabbewh magħhom.

Ġanni Gauci Kamiża, bis-senter taż-żewġ u l-kelb tal-fenek

Sammy jiftakar kif nannuh kien dejjem iżomm arloġġ tal-but. Meta jnemmsu xi tiksira kien sikwit jittawwallu. Hekk kif kienet pereżempju tgħaddi kwarta kien jgħidlu "Skorra l-ħin. Issa għalxejn nistennewh hawn. Ejja mmorru fuq dik il-blata għax jekk għandu jaqbeż xi fenek, minn hemm joħroġ issa.' Kien ikun jaf bl-arloġġ minn liema toqba se joħroġ il-fenek![40] Ta' min jgħid li jekk il-fenek ikun jgħix f'dik it-tiksira kien ikun jafha bl-amment, b'kull passaġġ u rokna moħbija. Xi drabi kien jagħti kedda tajba lin-nemes, jiġrilu minn passaġġ għal ieħor taħt l-art, mingħajr ma jitħajjar joħroġ għad-dawl tax-xemx. Imma jekk ma kienx postu hemm ġew, aktarx li jlebbet 'il barra mill-ewwel hekk kif iħoss in-nemes ġej u kif joħroġ dejjem kien isib lil xi ħadd qed jistennieh bil-ħerqa! U mbagħad kienet tibda l-musketterija! [41]

Fil-kamra tal-irdum

Ma' nannuh Sammy qatta' ħafna żmien sabiħ. Qabel ma jidlam, kienu jinġabru xi sitta min-nies fil-kamra li kellhom l-irdum, kulħadd nieżel bix-xibka fuq dahru ġox-xkejjer. Il-muftieħ kien ikun moħbi taħt pett tal-blat fil-viċin. Sammy kien imur iġib ftit ħalfa[42] (pjanta) biex ipoġġiha mal-art tal-kamra u jorqod fuqha. Fil-kamra dejjem kien ikun hemm ftit zalzett imdendel fit-tieqa biex ikollhom x'jieklu mal-ħobż. Ilma kienu jġibu mill-**Blata tal-Ilma** għalkemm aktar tard għamlu ħofra mgħottija mal-kamra biex timtela' bl-ilma tax-xita. Għas-siegħa ta' filgħodu kienu jibdew jifirxu x-xibka

Meta jżarmaw għall-ħdax ta' filgħodu kienu jintefgħu taħt il-**Ħnejja** għall-frisk, jaqlu xi żewgt ifniek. Imma xi drabi Sammy u nannuh kienu jmorru f'dura imsaqqfa fejn il-**Ħarq tal-Mejda.** Ġanni kien joqgħod jittawwal lejn il-ħarq minn toqba fil-ħajt waqt li Sammy, għajjien mejjet wara lejl u nofstanhar taħbit, kien jorqod raqda tajba. Ta' min jgħid li l-fenek xorta joħroġ matul il-ġurnata, speċjalment jekk mal-lejl ikun tnaffar. F'xi ħin irid imexmex xi ħaġa! Ġieli Ġanni spara kemm-il darba u Sammy rieqed kien u rieqed kien jibqa'! Kif kienu jsiru l-erbgħa ta' wara nofsinhar, nannuh kien iqajmu u jaħsbu biex jitilqu. Ġanni kien jibagħtu jġib il-fenek jew fniek mejta minn fuq il-ħarq u Sammy kien jibqa' mbellah għax hu mingħalih li nannuh lanqas biss kien spara![43]

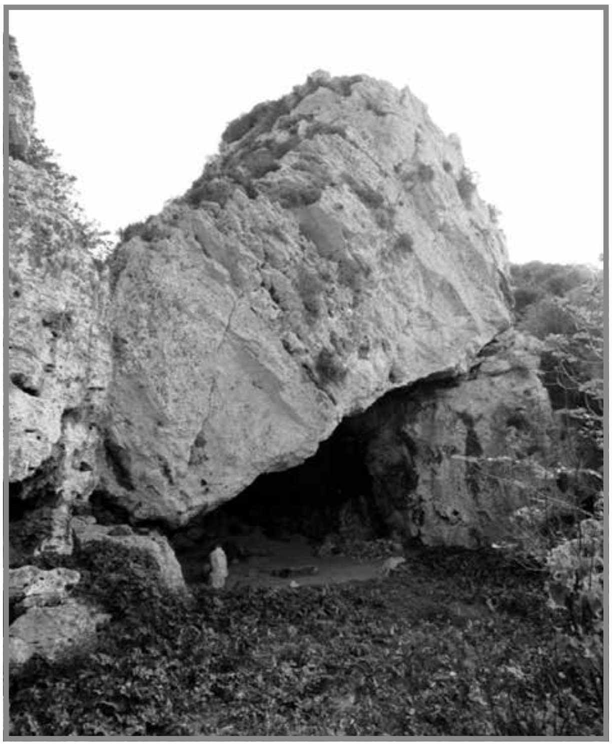

Il-Ħnejja fejn ta' Kamiża u sħabhom kienu jintefgħu għall-frisk

Irdum magħluq bix-xibka

Charlie Gauci ta' Kamiża, iben Kristinu, ukoll kien dilettant kbir tal-fniek. L-**Għawseġ** u l-**Irdum ta' Kamiża** jafhom blata blata. Meta kienu se jkunu ħa jagħlqu l-**Għawseġ** bix-xibka kien jinżlu mill-**Wied l-Aħmar** biex il-fniek ma jħossuhomx. L-istess meta kienu jkunu se jagħlqu **Tal-Barkun**, Charlie u sħabu kienu jinżlu minn fejn il-*beachpost* u jimxu l-irdum kollu f'dak id-dlam ċappa mgħobbija sa ruħ ommhom bix-xibka, basta l-fniek fix-xagħra ta' fuq ma jindunawx bihom! Imbagħad jifirxuha u jwaqqfuha bil-qasab, kemm jista' jkun mingħajr ma jagħmlu ħoss.

Jiftakar li kienu jixtru l-grieżel (li fihom iġorru n-nemes) mingħand Ġużeppi Borg ta' Fellusu. Dan Ġużeppi, barra grieżel, kien jagħmel qratal kbar għat-tiben u ġebel, mezez għall-biegħa, bxiekel tal-frawli, ħsajjar u bxiekel għan-nisa tad-dar. Il-garżella tan-nemes raġel kienet tkun ikbar minn tal-mara.[44] Però jekk in-nemes ikun bieżel kellu bżonn garżella komda u ftit kabbarija fejn ikun jista' jistrieħ peress li kien jitħabat ħafna jiġri fil-ħruq u l-bejtiet taħt l-art. Tant kemm ġieli għajja li xi drabi, hekk kif kien joħroġ mill-bejta tal-fniek wara xi sagħtejn ġiri taħt l-art, kien jorqod f'ħobb il-

Sammy Buttigieg iċ-Ċikkies, Wiġi Grima ta' Ċikku tal-Forn, Charlie Gauci ta' Kamiża, Ġużi Grima l-Aħmar, Ġużi Gauci t-Telegraf, Ċikku Grima l-Bju u t-tifel ta' Charlie, Jonathan, wara kaċċata fniek fl-Irdum ta' Kamiża fis-snin tmenin

kaċċatur.[45] Interessanti li kultant in-nemes feġġ lura f'xi post fond fejn ma setax jintlaħaq, allura kienu jdendlulu l-garżella b'ħabel u n-nemes jidħol fiha u jitla' lura fejn sidu qisu ġo lift![46]

Irdum dejjem jinbidel. Pereżempju l-**Ħarq tal-Mejda** qatt ma kien jinfed għal imkien ieħor. Sakemm darba telqu n-nemes fih u wara ftit bdew jisimgħu ġonġol fix-xagħra 'l fuq minnhom. In-nemes ħareġ minn bejta oħra. Taħt l-art kien iċċaqlaq xi ħaġa u nfetaħ passaġġ u ż-żewġ postijiet spiċċaw jinfdu!

Lejl minnhom, Charlie u ħbiebu għalqu l-**Minżel ta' Beċċuna** bix-xibka. Hu ntefa' għassa ftit 'il bogħod mix-xibka. Ħin minnhom, kelb qala' fenek fix-xagħra u għamel kurriera warajh. Mill-għajjat tal-kelb, Charlie nduna li l-fenek kien ġej biex idabbar rasu mill-minżel. Allura wara ftit mar jittawwal ix-xibka u hemm sab erbat ifniek imħabblin. L-inbiħ tal-kelb kien naffar tlitt ifniek oħra u kollha marru jinżlu mill-istess post![47]

Bil-baqqun

Kamiża kellu kelb tal-fenek li kellu seba' xjaten għax ma kien jaqta' qalbu minn xejn. Darba minnhom, dan l-imbierek ta' kelb qala' fenek minn fuq l-**Għawseġ** u ħarab għal warajh. Il-fenek għosfor ġol-**Ħarq ta' Salvu tal-Ħanut** u l-kelb sparixxa warajh u baqa' jiddeffes u jintrass sakemm weħel hemm ġew. Xħin induna x'ġara, Charlie pprova jidħol wara l-kelb imma l-ħarq kien dejjaq wisq. Allura mar id-dar, ġab fies u beda jqatta' l-blat. Imn'Alla l-blat kien turbazz u ma tantx kien iebes u li l-Bambin bagħatlu l-għajnuna! Hu u xi tnejn oħra kellhom iqattgħu xi sitt piedi bil-baqqun. Damu xi erba' sigħat għaddejjin, jibdlu lil xulxin f'dik ix-xemx taqli l-ankri. Fl-aħħar feġġ il-kelb maqbud qisu ġurdien ġo nassa, iferfer denbu x'ħin ra lil sidu. Charlie ħatfu minn saqajh u ġibdu 'l barra kif seta'. M'għandniex xi ngħidu, wara kedda bħal dik, il-fenek ħallewh bi kwietu.

Il-Miraklu tal-Ilma

L-Għawseġ dejjem kien hemm il-**Blata tal-Ilma** li kienet taqta' kull għatx. Taħtha jiskula l-ilma tax-xaba' minn fuq it-tafal u li fis-sħana tax-xemx jinżel għasel. Però din il-blata qiegħda ftit 'l fuq, allura xi drabi kien ikollhom mixja sew biex jixorbu. Għalhekk tgħidx kemm ferħu hekk kif darba waħda Charlie Cutajar l-Ispiket innota li ma' xatt il-baħar kienet feġġet vina irqiqa tal-ilma tnixxi! Kamiża beda jħaffer fit-tafal u l-ilma beda jżid u l-ħofra li għamlu mtliet ġmielha. Kien ilma bnin, pur u ħafif, iħabbatha mal-ilma li sar inbid f'Kana! Bdew jaħsbu li sar xi miraklu! Marru xi ħames darbiet oħra l-**Għawseġ** u dejjem xorbu minnu.

Il-Ħarq tal-Mejda magħluq bix-xibka biex il-fenek ma jgħaddix

Imma s-sitt darba sabu l-ħofra niexfa qoxqox! U dak il-ħin l-Ispiket irrealizza minn fejn kien ġej dak l-ilma tant pur. Fil-Wied tal-Ħanżira (800m 'il bogħod) kien għamel xi tliet xhur ifur id-drenaġġ sakemm il-ħaddiema tal-gvern sabu tarfu u għalquh. B'xi mod dan l-ilma għadda minn xi xquq u sbokka fejn xatt il-baħar! Tal-inqas kien issaffa sakemm għadda minn taħt l-art! L-Ispiket inkwieta ftit imma kif qallu Kamiża, "Dak li ma joqtolx isemmen!" U hekk kien![48]

Charlie l-Ispiket kellu ħabta kif jaqbad il-fniek. Kien jistenna lill-kaċċaturi l-oħra jmorru lejn id-dar u għall-ħabta tas-siegħa ta' wara nofsinhar, fix-xemx tiżreġ tas-sajf, imur jittawwal ġol-ħruq ta' fuq ix-xifer tad-**Delli** u **ta' Kamiża.** Kien jidħol fuq il-ħarq inkiss inkiss u hemm kien isib xi fenek rieqed għall-frisk fil-ġnub tax-xquq. Ħafna drabi spara u l-fniek fi ħruq fil-viċin lanqas biss kienu jindunaw x'inhu ġej għalihom għax reqdin kienu u reqdin kienu jibqgħu. Saħansitra ġieli qabad sitta jew sebgħa għalkemm kien isir qisu skorfna fix-xemx![49]

Żmien li ma jerġax jiġi lura

Illum ma tantx fadal dilettanti vera tal-fniek. Min ser jagħmel ġranet l-irdum? Il-ftit li baqa' jiftakru b'nostalġija żogħżithom, bi ljieli mqajmin jifirxu x-xibka u mbagħad x'ħin jisbaħ, iterrqu qalb dawk is-sisien bit-tama li l-klieb jaqilgħu xi fenek. Mhux ta' min jinsa l-kumpanija tal-ħbieb u dawk iż-żewġ fliexken inbid! Żmien li żgur ma jerġax jiġi lura, mhux biss minħabba li l-fniek naqsu imma wkoll għax illum, kull fejn tmur, taħbat man-nies. Dan biex ma nsemmux ir-restrizzjonijiet li sar hawn. Baqa' biss l-istejjer, il-memorji u r-ritratti li jfakkruna li dak iż-żmien sabiħ ma kienx ħolma sabiħa imma seħħ verament imma li, sfortunatament, għadda jiġri bħal ħolma!

Dan l-artiklu qatt ma seta' jkun possibbli mingħajr l-għajnuna ta' dawn in-nies: Charlie Sciberras il-Basli, Peppi Sciberras il-Basli, Charlie Grech ta' Żamżam, Toni Sciberras in-

Naqqu, Neville Grima tar-Ritz, Salvu Camilleri r-Roċċ, Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott, David Vella tal-Barkun, Sammy Buttigieg iċ-Ċikkies, Charlie Gauci Kamiża, Ġamri Sciberras il-Blackie, Mari Cutajar ta' Kamiża, Salvu Caruana l-Messies, Ċikku Grima l-Bju, Ġamri Borg ta' Fellusu, Mario Deguara, Prof. Stanley Fiorini u l-Arċipriet Fr Joe Caruana. Grazzi mill-qalb tal-għajnuna.

Riferenzi

1 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
2 Intervista ma' Charlie Grech ta' Żamżam.
3 Intervista ma' David Vella tal-Barkun.
4 Intervista ma' David Vella tal-Barkun. Fl-1929 Gio Maria Vella kien magħruf bħala l-Barchun filwaqt li fl-1922, Gio Maria Gauci kien magħruf bħala l-Lancia. Muscat Jimmy (2015) *Il-Mellieħa – Lemħa lejn Ġrajjietha* Printit Ltd pg. 412, 432. Ġamri Vella l-Barkun ħalla din id-dinja fil-11 ta' Frar 1970, fl-età ta' 82 sena.
5 Intervista ma' Toni Sciberras in-Naqqu.
6 Irdum tal-Barkun qabel kien ta' Beċċuna.
7 Ċensu kien qalli fuq dan il-ftehim fil-librerija tal-Mellieħa. Ċensu Vella ħalla dan il-wied tad-dmugħ fid-29 ta' Ġunju 2016.
8 Intervista ma' David Vella tal-Barkun.
9 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
10 Intervista ma' David Vella tal-Barkun.
11 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
12 Weber Hans Christian (2006) *Flora of the Maltese Islands* Magraf Publishers pg 260.
13 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
14 Intervista ma' Neville Grima tar-Ritz.
15 Intervista ma' Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott.
16 Minkejja l-ħsara li kienu jagħmlu, xorta l-fniek kienu rispettati. Ma kienx isir sparar fuq żrameġ jew fiż-żmien li l-fenkiet ikunu qed ireddgħu.
17 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
18 Intervista ma' Salvu Camilleri tar-Roċċ.
19 Intervista ma' Salvu Camilleri tar-Roċċ.
20 Intervista ma' Salvu Camilleri tar-Roċċ.
21 Aktarx ġejja mill-kelma Sqallija "gurgu" li tfisser għadira tal-ilma. Piccuto, G. (1985) *Vocabolario Siciliano* Palermo. Grazzi lil Prof. Stanley Fiorini li pprovdieli l-informazzjoni. Ara wkoll l-isem Grugruwa fl-artiklu *Stejjer minn Irdum il-Qawwi* f'Leħen l-Imperial 2017.
22 Qrib il-**Girgru** hemm il-**Kejna**, fejn il-maltemp idaħħal kull xorta ta' imbarazz. Ara wkoll l-**Għar l-Abjad** fl-artiklu *Stejjer minn Irdum il-Qawwi* f'Leħen l-Imperial 2017
23 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
24 Intervista ma' Peppi Sciberras il-Basli.
25 Intervista ma' Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott.
26 Interessanti li qrib din id-daħla hemm **Ta' Bandla** fejn l-Ingliżi kienu jżommu sitt dgħajjes u kellhom *crane* u *workshop*. Hemm ukoll it-**Tiksira tan-Nassi** u l-**Blata tas-Sufri** għax l-Għawdxin kienu jħallu s-sufri u n-nassi fuqhom. **It-Trozz**, minn informazzjoni li għaddieli ġentilment il-Prof. Stanley Fiorini, hu terminu tal-baħħara li hu marbut mal-qlugħ ta' vapur.
27 Intervista ma' Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott.
28 Id-dikkiena hija ġebla kwadra li dari kienu jpoġġu ħdejn il-bieb ta' barra biex ikunu jistgħu jpoġġu fuqha. Peress li blata ċatta maqtugħa mix-xifer qisha dikkiena, tiġi msejħa hekk. Grazzi lil Prof. Stanley Fiorini li pprovdieli l-informazzjoni.
29 Intervista ma' Salvu Camilleri tar-Roċċ.
30 Intervista ma' Salvu Camilleri tar-Roċċ.
31 Intervista ma' Mario Deguara.
32 Intervista ma' Grezzju Chetcuti ta' Ġamri l-Gabillott.
33 Fl-1913, il-laqam kien jinkiteb Camisa. Sal-1947 sar Kamisa. Illum is-'s' saret 'ż'. Muscat Jimmy (2015) *Il-Mellieħa – Lemħa lejn Ġrajjietha* Printit Ltd pg. 417, 429.
34 Fil-Mellieħa kellna ħafna kliem ġej mit-Taljan jew Sqalli. Eżempju ta' dan hija zappuna meta fil-bqija ta' Malta jużaw mgħażqa. Dan minħabba li fil-Mellieħa kienu jiġu bosta nies sinjuri għall-villeġjatura bħal Ġorg Zammit, Henry Sant Cassia u s-Sur Joseph Flores li kienu jużaw ħafna kliem bil-lingwa Taljana. Il-Melleħin kienu jikkupjaw il-lingwa tagħhom. Informazzjoni mgħoddija lill-awtur mill-Arċipriet tal-Mellieħa Rev. Joe Caruana.
35 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
36 F'din il-*beachpost* għamlu snin irabbu l-majjali wkoll.
37 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
38 Il-kelma **Mejda** tinstab f'diversi lokalijiet f'Malta u tfisser pjanura fil-għoli. Grazzi lil Prof. Stanley Fiorini li pprovdieli l-informazzjoni.
39 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
40 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
41 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
42 Hemm parti ta' Irdum magħrufa bħala **Tal-Ħalfa** minħabba din il-pjanta.
43 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
44 Intervista ma' Charlie Gauci Kamiża.
45 Intervista ma' Charlie Sciberras il-Basli.
46 Intervista ma' Sammy Buttigieg taċ-Ċikkies.
47 Intervista ma' Charlie Gauci Kamiża.
48 Intervista ma' Charlie Gauci Kamiża.
49 Din qalhieli Charlie Cutajar l-Ispiket stess. Konna ħbieb kbar. Charlie ħalla dan il-wied tad-dmugħ fil-11 ta' Frar 2015.

Inħarsu l-ambjent naturali ta' pajjiżna

Snajjin Stadium

Joseph Felix Cachia

Tliet qigħan kienu l-*ground* tagħna,
Ftit 'l fuq minn Ta' Snajjin.
Blat tal-qawwi, u trab ħamrani,
B'ċint tas-sejjieħ imdawrin.

Xejn invelli, ħlief fid-dwawar,
Xewk u għansar flok ħaxix.
Ftit xita, u *ground* imfawwar,
Bit-tajn, ballun ma jimxix.

Fir-riħ, trabijiet itiru,
Jekk taqa' joħroġ id-demm.
Bix-xita, flieles insiru,
Lanqas girna, ma kien hemm.

Flok lasti dejjem użajna,
Erba' blajjet imwaqqfin.
L-ebda linja qatt ma żbagħjna,
B'tal-knisja nżommu l-ħin.

Football mhux żgur qatt użajna,
Dejjem żgħir kien il-ballun.
'Mma nikkontrollawh sew drajna,
U nitħabtu daqs iljun.

Minn hemm ħriġna l-ewwel *champions*,
Meta *league* ġie organizzat.
L-isem kellna ta' Red Lions,
Sentejn ħadna l-kampjonat.

Il-qigħan illum mgħottija,
Bil-ġebel u bil-konkrit.
Però jien, nibqa' ntenniha,
Mill-qigħan kemm ħareġ ġid!

Players tajba, il-*ground* tana,
Uħud ħadu fama sew.
Naħseb illi taqblu magħna,
Li l-qigħan, le jintesew.

Verġni Marija

Ġanni Camilleri

Sabiħa bħal qamar
U tiddi bħax-xemx.
O Verġni Marija
Omm bħalek żgur m'hemmx.

Minn dejjem bla tebgħa
għax Omm il-Feddej.
Imżejna b'kull grazzja
F'daż-żmien u f'li ġej.

O Verġni Omm Alla
Omm tagħna int ukoll
Bħal omm tieħu ħsiebna
Mill-ktajjen int tħoll.

Twissina fi żmienna
Biex naħarbu d-dnub.
Biex ngħakksu ġisimna
Spiss dan ġie mitlub.

Fik hija tamitna
F'dal-wied, dan tad-dnub.
U lejk nirrikorru
Salvalna int ir-ruħ.

Nella's™
by Antonella

hairdressing | beauty | nails
skincare | make-up

Fortizza Street, Il-Mellieħa

e: antonellavella82@gmail.com
t: 2152 2705 | 2752 2705
m: 9989 8335

JIMCAM
ENTERPRISES LIMITED

Agents and Distributors of:

sikkens
AUTOMOTIVE PAINTS

Meguiar's
SURFACE CARE

Colad Abrasives, Masking Tapes & Materials,
Hamach Sanding & Polishing Tools,
Anest Iwata Spray Guns & Paint curing Systems,
Garage Equipment, Car Polishes &
Boat Care Products

Also available
Care Hire • 24 Hour Taxi Service
Accommodation in Villas & Apartments
with or without pool

Office: 12, Triq l-Għoljiet, Mellieħa MLH 2013
Tel: 7952 0330, 2152 2579
Fax: 2152 0330 Email: sales@jimcam.com.mt

Project - Resilient Communities

Helga Ellul
President, CORE Platform

Contributors:
Annika Gollcher - Project Manager, SOS Malta
Aldo Scicluna - Project Co-ordinator, CORE Platform
Matteo Privitelli – Executive, CORE Platform

CORE Platform, in partnership with SOS Malta, embarked on a two-year project entitled “Resilient Communities”. The main concept behind this project is to encourage the adoption of the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) of the United Nations, putting a particular emphasis on SDG 17 which focuses on partnership.

The project aims to bring together the local business entities, civil society and local government. When these come together they will work to create a network and once this is achieved, one has to work towards achieving a more equitable, inclusive and sustainable society.

The business entities, especially large companies, are encouraged to work to integrate the below issues in their business models:

1 Environmental Issues
2 Social Issues.
3 Good Governance Issues.

We have chosen the local councils of Gżira and Mellieħa as the two councils to participate in this pilot project. As part of the project, we have conducted a national background survey which covered more than 1100 businesses. A special emphasis was placed on the businesses in Gżira and Mellieħa. This survey highlighted that business entities partnered with other sectors towards community

projects. We have also developed an Online Hub on CORE Platform’s website. This hub is useful for uploading tools, resources, and local stories which are all applicable to the SDGs. Ms Annika Gollcher from SOS has developed an ongoing online

campaign entitled '#whatroledoyouplay?', aimed at generating an online conversation with regards to the SDGs and how these can be localised. For more information, visit **http://www.core.org.mt/en/rc-home**.

We have also held two stakeholder meetings in Mellieħa and one in Gżira. The idea behind these stakeholder meetings is to involve businesses, local government, and NGOs in discussions on the SDGs, see how the latter can be adopted for the good of the community, and what sort of actions can be taken locally. The second workshop in Mellieħa was held at the Imperial Band Club Hall. Several points were raised from the discussions held, as summarised below:

a. There is a lot of traffic in Mellieħa, both on land and sea, so this has to be more effectively controlled.
b. Better active citizen participation, well organised residential groups, and good traffic management are required for Mellieħa.
c. Work to create an active network in Mellieħa by encouraging more collaboration between residents, the local council and the central government.
d. More recreational spaces are desirable so that these can be enjoyed by the residents.
e. Mellieħa should aim to have more educational events, including art exhibitions and cultural events portraying Mellieħa.
f. The use of electric scooters and electric bikes should be promoted.
g. More integration of people who are not from Mellieħa, especially foreigners, is needed.
h. Enhanced cooperation between the local council and the local NGOs.

Further activities are currently being planned for the month of October. We are planning to have a number of stakeholder meetings and a workshop, which are planned to be held in a hotel in Mellieħa, as well as a business breakfast planned for Gżira and for Mellieħa.

In closing this brief presentation of the project, CORE Platform would like to express special thanks to all the staff at the Mellieħa Local Council, the secretary and the Mayor and, last but not least, the Committee of the Imperial Band Club, especially Dr John B. Gauci, for all the support given to us on the day of the workshop, and the assistance to make sure that the event would be as success.

On its part, CORE Platform, through its President Mrs Helga Ellul, is helping the Imperial Band Club on two projects, one which will be beneficial to the band club itself and the other to the village of Mellieħa as it will bring tourists to visit Mellieħa and the Imperial Band Club itself.

CORE Platform is honoured to collaborate with the Imperial Band Club, and we wish to all Mellieħa residents and the Executive Committee of the Band Club a Happy Feast.

Greystone
Bar & Restaurant
Mellieħa

153, Triq Ġorġ Borg Olivier,
Mellieħa
MLĦ 1020

Tel: +356 2152 3499
Mob: +356 9944 6621
Email: greystonepub@hotmail.com

Sala Imperial

* * * mgħammra b'arja kundizzjonata * * *

Ideali għal kull tip ta' **riċeviment**, bħal tal-Magħmudijiet, tal-Praċett, tal-Griżma, tal-*Engagements* u tal-Anniversarji

Tintrama ukoll għal **konferenzi**, ***workshops*** u ***seminars***

Jekk qed tipprepara għal xi ***attività soċjali****,*
kellimna u toħroġ sodisfatt żgur!

Għal aktar informazzjoni, avviċinaw lill-membri tal-Kumitat

Tel.: 21 523 467 / 21 520 536
e-mail: info@imperialbandclub.com
facebook: fb.me/imperialAD1930

Motor
Home
Boat
Travel
Health
Life Insurance
Personal Accident
Business
Joseph Debono
Tied Insurance Intermediary
73, Karizia Office,
Triq Gorg Borg Olivier,
Mellieha.
T: 2152 0552 - 2752 0552
M: 9942 2894
E: insurance@jdebono.com
MAPFRE MIDDLESEA
MAPFRE MSV Life
Joseph Debono is an enrolled Tied Insurance Intermediary under the Insurance Intermediaries Act, 2006 for Mapfre Middlesea plc (MMS) and MAPFRE MSV Life plc. MMS is authorised by the Malta Financial Services Authority (MFSA) to carry on both Long Term and General Business under the Insurance Business Act, 1998. MAPFRE MSV Life plc is authorised by the MFSA to carry on Long Term Business under the Insurance Business Act, 1998. All entities are regulated by the MFSA.

Karizia Travel Agency
Malta-Malta Cruises
Fly & Cruise
Organised Tours
Individual Travel
E: kariziatravel@jdebono.com
T: 27520552
Like our Facebook page!
Insolvency Fund Certificate will be provided

A.F. SKIP HIRE
Mellieha
Toni (ta' Rasu)
Mob: 9925 3837
9935 3837
HIRE A SKIP 9925 3897
Ġbir ta' ħadid mingħajr ħlas

Managing Climate Change Seriously

Professor Stephen Calleya

In today's world there is so much attention dedicated to sources of political and economic insecurity that there is often a tendency to overlook or underestimate the importance of environmental security in general and climate change in particular.

Yet it is clear that a fundamental shift in our weather patterns is already having a tremendous impact on our ability to sustain a healthy outlook for humankind. This becomes even more of a serious threat in regions such as the Mediterranean where the livelihood of so many people is dependent on a stable weather pattern in sectors such as agriculture and tourism.

Changes in weather have led some to the conclusion that unpredictable is the best weather forecast one can provide. Constant change in weather patterns, especially unseasonal temperatures in winter and rain during the summer season are just some of the most obvious noticeable shifts that are occurring more and more regularly.

Moreover, a general rise in temperatures has an impact on everything from the harvest cycle in agriculture to travel trends in tourism. Perhaps one of the most serious consequences of rising temperatures is an increase in the sea level which impacts negatively on coastal areas where most people across the Mediterranean tend to live. It is thus no exaggeration to regard climate change as having a direct correlation on the well-being of all of our lifestyles.

Another very serious consequence of environmental degradation is the possibility of the emergence of environmental refugees on a large scale. As drought and soil erosion result in higher instances of famine, an exodus of more people from hotter climates should be expected.

Thus without better management of climate change more migration from Africa to Europe is certain to occur as hotter weather makes living and vegetation more difficult in several African countries.

An increase in environmental refugees would lead to an even larger amount of migrants seeking to cross the Mediterranean. Such a development would exacerbate the already major challenge of addressing the continuous flow of migrants across the Mediterranean.

If the climate of popular tourist destinations such as those found in the Mediterranean becomes more unpredictable and extreme in nature then a significant drop in tourism is also to be expected. This would have a catastrophic impact on the economies of all Mediterranean countries and thus calls for a more robust collective effort to address this phenomenon more effectively.

The more regular warmer weather experienced in Northern Europe including the United Kingdom has already resulted in an increase of people deciding to stay home for the holidays. Instead of having to travel on vacation to somewhere warmer, several Europeans are opting for so-called 'staycations'- enjoying their holidays in their own country thanks to the warmer weather. If such a trend becomes a permanent feature, this will result in billions of euros less being spent on holidays overseas every year.

Given such developments it is essential for Malta which is located in the centre of the Mediterranean and which has significant limits when it comes to natural resources to continue to champion action internationally to address climate change. Only such a continuous campaign will ensure that our children and grandchildren inherit a country and region that remains habitable and prosperous in the years to come.

Tifkiriet Ta' Ġużepp Bartolo

Ex President tal-Każin "Imperial" tal-Mellieħa

Ġanni Camilleri

Temmejt is-snin ta' ħajtek,
'L fuq sew mit-tmenin.
Ħafna ħassew dit-telfa
Minn fostna l-Melleħin

Ħabrieki nafek dejjem
Ma' sħabek tal-każin.
Dejjem tara x'se tagħmel
Għall-ġid tal-Melleħin.

U President jien nafek
Ukoll għal ħafna snin
Fejn rajt tibdil fil-binja
L-Imperial, fil-każin.

U meta għal xi raġuni
Kien jinħakem ftit l-inkwiet,
Kont tara int x'se tagħmel
Biex dan jintemm bil-kwiet.

Fil-festa tal-Vitorja
Kont tkun ferħan se ttir;
Timxi quddiem il-banda
Biex kollox sew isir.

Niftakar kemm kont tifraħ
Bil-ħbieb dawk imsefrin
Li jiġu għall-btala Malta;
L-aktar dawk Melleħin.

Ta' spiss dawn kienu jagħtu
Rigali lill-każin;
Standard, strument tal-banda
W'oġġetti għat-tizjin.

U int kont tirringrazzja
Lil kull min ta rigal
Fost iċ-ċapċip tal-folla;
Fost it-twerżiq tat-tfal.

Issa l-Mulej sejjaħlek
Biex tgawdi dak li żrajt.
Żgur li kont tibqa' taħdem
Li kieku int magħna bqajt.

Issa aħseb Ġuż, ftit fina;
Fil-membri tal-każin,
Biex fil-każin Imperial
Ma jidħol xejn ħażin.

Żgur li l-Madonna tħallsek
Ta' kemm għamilt int ġid,
Ma' kull ħaddiem tal-pinna;
Ma' kull ħaddiem tal-id.

CLD
Caruana Light Decorations
Mob: 7984 5121

TEATRU
MALTA
IL-MADONNA TIEGĦI
AĦJAR MINN TIEGĦEK
L-Operetta
Teatru Pandora
8-9, 12-16 ta' Diċembu 2018
Kompożizzjoni
Alex Vella Gregory
Direzzjoni
Peter Busuttil
Kitba
Trevor Zahra
Bis-sehem tal-Banda Nazzjonali taż-Żgħażagħ
u bid-direzzjoni mużikali tal-Maġġur John Ivan Borg
Biljetti minn teatrumalta.org.mt
GĦAQDA KAŻINI TAL-BANDA

Mitħna Home
NOW OPEN IN MELLIEĦA
BEHIND MAYPOLE
Towels, Quilts, Pillows, Cushions. Bedsheets, Blinds, Carpets, Ready Made and Made To Measure Curtains, Rails and Rods And Much More.
We Offer In-house Sewing Service, Free Consultation & Exclusive Samples
Opening Hours:
Weekdays 09:30 – 13:30
16:00 – 19:00
Saturday 09:30 – 17:00 (winter)
09:30 – 13:30 (summer)
Contact Us On 21521429/99427468

DESIGN
PRINTING
CREATIVITY
BEST Print CO. LTD
OFFSET AND DIGITAL PRINTERS
59, ŻURRIEQ ROAD · QRENDI · QRD 1814
2168 0789 · 2164 9012 | 9949 9084 · 9925 9084 | bestprintqrendi@gmail.com

Xogħol tal-artist Gianni Vella fil-Knisja Parrokkjali tal-Mellieħa

Mario Fenech

Fil-Knisja Arċipretali ta' Marija Bambina fil-Mellieħa niltaqgħu ma' diversi xogħlijiet b'ismijiet t'artisti magħrufa. Fost dawn hemm dawk li għamel l-artist Gianni Vella.

Hawnhekk huwa pinġa fuq it-tila l-kwadri ta' San Pawl qiegħed jikkonsagra bħala Isqof lil San Publiju, lil San Luqa bil-kwadru tal-Madonna, il-Viżitazzjoni tal-Madonna lill-qariba Santa Eliżabetta, il-Preżentazzjoni ta' Gesù fit-Tempju, it-Twelid tal-Bambin Ġesù, il-Ħarba tal-Famija Mqaddsa lejn l-Eġittu, l-Anġlu Kustodju u San Mikiel Arkanġlu.

Gianni Vella għamel numru kbir ta' xogħlijiet fil-knejjes ta' Malta u Għawdex matul il-karriera twila tiegħu. Huwa twieled f'Bormla fid-9 ta' Mejju 1885 u t'età żgħira kien mar joqgħod għand zijuh Emmanuel. Kien ċertu Dun Ġużepp li nduna bil-kapaċitajiet artistiċi tiegħu u kien resqu lejn l-artist Attilio Palombi li dak iż-żmien kien qiegħed jagħmel pittura tas-saqaf tal-Knisja ta' San Pawl Nawfragu fil-Belt Valletta.

Studja f'Ruma u meta ġie lura Malta fis-sena 1912 fetaħ il-ħanut tiegħu fi Triq San Duminku fil-Belt. Kellu karriera twila b'ħafna xogħlijiet sbieħ u miet fis-sena 1977 meta kellu 92 sena.

Ix-xogħol li għamel għall-Knisja tal-Mellieħa tista' tgħid li kien wieħed xi ftit diffiċli għalih. Dan għaliex fl-istess knisja kien hemm diġà xogħlijet sbieħ tal-artisti Giuseppe Calì u Lazzaro Pisani u għal daqstant kellu jagħmel dawn il-kwadri b'livell

artistku għoli biex ma jkunux inferjuri mal-kwadri l-oħrajn.

Fil-Kwadru tal-Anġlu Kustodju wieħed jinnota l-ħlewwa li biha dan qiegħed juri t-Triq it-Tajba lit-tfajjel li hemm fuq tarġa ħdejh b'ġilju abjad f'idu xempju ta' safa u innoċenza.

Żewġ kwadri sbieħ minn tiegħu li jinsabu mal-ħitan tal-ġnub taħt il-gallarija tal-Orgni huma dawk ta' San Mikiel Arkanġlu u tal-Anġlu Kustodju. Dawn għamilhom fis-sena 1930 meta kellu 45 sena.

Fil-kwadru ta' San Mikiel Arkanġlu naraw xena mhux tas-soltu fejn dan qiegħed bil-miżien f'idu x-xellugija, filwaqt li f'idu l-oħra xabla twila mdaħħla f'ras id-dragun li qiegħed jisħaq b'riġlejh xempju tal-ħażen. Bħal ma għamel f'bosta mill-kwadri l-oħrajn tiegħu dawn għandhom il-ġwienaħ tagħhom merfugħin 'il fuq u miftuħin.

Minbarra x-xogħol mirqum b'kuluri sbieħ li hemm fit-tila wieħed jinnota x-xogħol sabiħ skulturat fil-ġebla tal-Mellieħa li hemm fil-gwarniċi tagħhom.

Opri sbieħ li jżejnu din il-knisja sabiħa tal-Mellieħa ddedikata lit-Twelid tal-Madonna.

Il-Festa t-tajba lil kulħadd.

MARK TALIANA
GARDENER

For professional gardening, maintenance & landscaping

Mob: 7783 0983

MANUEL'S GARAGE

Il-Mellieħa, Malta

Tel: **(+356) 21523472**
Mob: **(+356) 99493462**
Fax: **(+356) 21523600**
email: **manuelscarhire@hotmail.com**
Website: **www.manuelscarhire.com**

- ***TAXI & MINIBUSES***
- ***GENERAL CAR HIRE***
- ***APARTMENT (LONG LETS)***
- ***FLATS FOR SALE***

Taxi nos.: OGY 888

Il-Mellieħa u l-inħawi: mill-A sal-K

David Bartolo
B.(European Studies with History) (Hons)(Melit.)

Il-Mellieħa u l-inħawi jipposjedu għadd bla qies ta' rikkezzi storiċi, kulturali, soċjali u naturali. Issir kemm issir riċerka u jinkitbu kemm jinkitbu kotba, artikli u letteratura oħra qatt mhu biżżejjed u ma tista' bl-ebda mod tagħmel konklużjoni dwar dawn l-inħawi.

Din is-sena ddeċidejt li nibda sensiela ta' artikli sintendi fil-qosor fuq il-Mellieħa u l-madwar f'format ta' enċiklopedija mill-A saż-Ż biex jingħata lok biex xi darba l-Mellieħa jkollha indiċi ta' kull ma tippossjedi f'diversi oqsma tal-ħajja. Minħabba l-ispazju ħa nillimita għal nofs l-alfabet li huwa mill-A sal-K.

A

Pietro Paolo Azzopardi

Dan kien l-iskultur li għamel l-istatwa titulari tal-Vitorja fl-1853[1]. Huwa twieled fil-Belt Valletta fl-20 ta'April 1791, ġie mgħammed fil-Knisja ta' San Pawl Nawfragu fl-istess lokalità u miet fl-1875. Meta kien għadu żgħir, il-familja tiegħu marret toqgħod Bormla u reġgħu rritornaw lura l-Belt Valletta fl-1853[2] fejn għamel l-istatwa tal-Mellieħa fil-bottega tiegħu f'numru 7 fi Triq il-Punent fejn kienet lesta fis-6 ta' Settembru tal-istess sena[3].

Minbarra din l-istatwa, huwa għamel ukoll l-istatwi titulari ta' San Ġorġ, ir-Rabat t'Għawdex fl-1839 u San Ġwann il-Battista, ix-Xewkija, ukoll f'Għawdex fl-1845. Ta' min jgħid li dan Azzopardi qabel beda s-sengħa tal-iskultura, huwa kellu negozju taż-żraben[4]

B

Patri Alexander Bonnici

Patri Bonnici kien Franġiskan Konventwali, riċerkatur u studjuż magħruf tal-Istorja. Huwa twieled fl-1936 u miet fl-2006. Huwa l-awtur ta' aktar minn mitt ktieb fosthom ġrajjiet ta' diversi lokalitajiet bħall-Isla, in-Nadur u l-Mellieħa fejn kien ħareġ l-istorja tal-ġrajjiet is-Santwarju u l-parroċċa, li ħarġet il-Parroċċa tal-Mellieħa fl-1994, u l-istorja tal-Inkwiżizzjoni f'Malta.

Rigward il-Mellieħa huwa kien ukoll kittieb ta' diversi artikli fuq il-Mellieħa u l-inħawi u anki kien kiteb fuq is-Santwarju u l-parroċċa tul iż-żmien fil-ktieb li ħareġ il-Kunsill Lokali tal-Mellieħa fl-2002: Il-Mellieħa mal-Milja taż-Żmien[5].

C

Fort Campbell

Il-Fortizza Campbell jew kif inhi magħrufa aħjar bħala l-fortizza ta' Selmun tinsab fl-inħawi magħrufa bħala l-Blata u tinsab bejn d-daħliet tal-Imġiebaħ u l-Mistra u tiġi fuq ir-riħ tal-Gżejjer ta' San Pawl. Din il-fortizza bdiet tinbena fl-1938 wara li ġie deċiż li tinbena tali forti fl-1936 bil-għan li jkun hemm difiża qawwija għad-daħliet tal-Għadira u ta' San Pawl il-Baħar[6].

Fil-bidu tagħha kien hemm il-ħsieb li din tissemma bħala Cumberland Battery imma imbagħad inbidel il-ħsieb u ġiet msemmija għal Sir David G. Campbell li kien il-Gvernatur ta' Malta bejn l-1931 u l-1936[7]. Malli faqqgħet it-Tieni Gwerra Dinjija fl-1939 taħt il-kmand tal-Kaptan H.R Micallef[8] , din l-fortizza kellha stazzjonati fiha 81 militar bejn uffiċjali u suldati tal-R.M.A (Royal Malta Artillery)[9].

Ċ

Iċ-Ċirkewwa

Dan il-post huwa assoċjat mal-vapuri t'Għawdex u huwa port li jħares lejn il-punent-majjistru. Dan il-port kien beda jinbena fl-1973 u kien lest fl-1977[10]. Maż-żmien kien sar moll ieħor biex jagħmel tajjeb meta l-moll oriġinali jaħkmu l-maltemp u fl-2013 kien sar terminal ġdid[11].

Fl-inħawi taħt il-baħar jinsabu mgħarrqa żewġ bastimenti. Dawn huma l-P29 li qabel beda s-servizz marittimu mal-Forzi Armati ta' Malta kien minesweeper tal-Ġermanja tal-Lvant u li kien ġie mgħarraq fl-14 t'Awwissu tal-2007, u hemm ukoll it-tugboat Rożi li ġie mgħarraq f'Settembru

J & G
Discount
Discount Detergent Shop
Triq it-Tgħam, Il-Mellieħa
Tel: 21522658
Mob: 79057948
Opening Hours
Mon-Fri:
9.00 – 13.00 & 16.00 – 19.00
Sat: 9.00 – 14.00
Free
Delivery

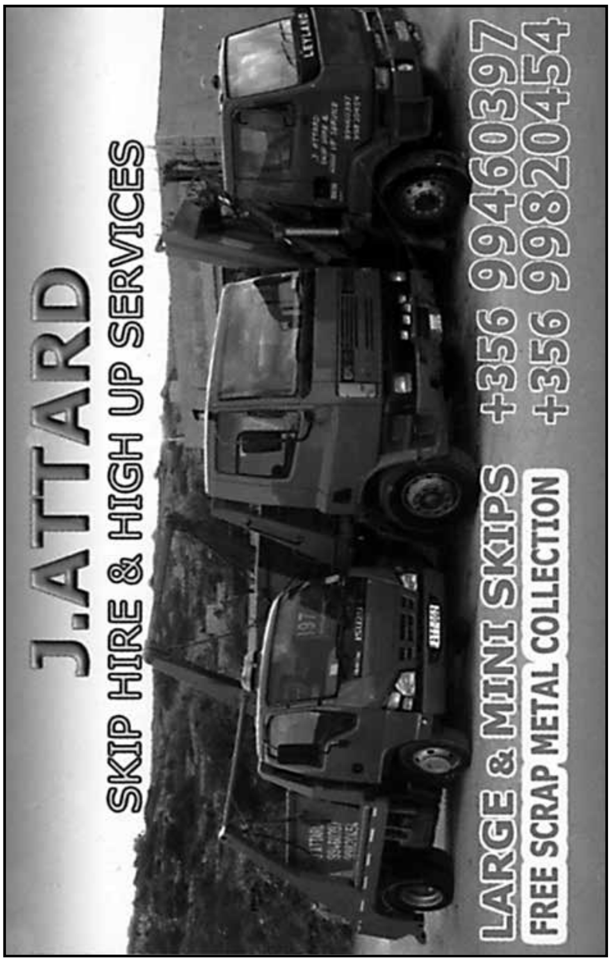
J.ATTARD
SKIP HIRE & HIGH UP SERVICES
+356 99460397
+356 99820454
LARGE & MINI SKIPS
FREE SCRAP METAL COLLECTION

Steffie's
Hair Studio
122, Parish Street, Mellieħa MLH 1061
(near the Square)
Tel: 2152 5100
Mob: 9986 1283
Tuesday Closed
bain de terre.
JOICO
THE ART OF HEALTHY HAIR

Il-P29 qed jiġi mgħarraq fiċ-Ċirkewwa (Times of Malta 15th August 2007)

tal-1992. Fl-istess inħawi taħt il-baħar insibu wkoll statwa tal-Madonna tal-Għaddasa li kienet tpoġġiet hemm fl-1987[12].

D

Martin De Redin

Dan kien it-58 Gran Mastru tal-Ordni ta' San Ġwann bejn l-1657 u l-1660. Huwa twieled f'Pamplona fi Spanja fl-1579. Matul il-maġisteru tiegħu huwa bena 13-il torri mal-kosta Maltija minn butu[13]. Tnejn minn dawn it-torrijiet jinsabu fl-inħawi tal-Mellieħa. Dawn huma t-Torri ta' Għajn Ħadid jew ta' Selmun u t-Torri l-Abjad.

E

Ex Voto

Dan huwa terminu fil-qosor bil-Latin għal tifsira ta' wegħda biex tirreferi għall-għoti ta' oġġetti bħala wegħda li jitpoġġew fi knisja bħala ringrazzjament. Dawn fil-Gżejjer Maltin jinsabu l-aktar fi knejjes qodma u dawk li jattiraw ħafna aktar devozzjoni.

Is-Santwarju tal-Mellieħa huwa wieħed minn dawn u jippossjedi diversi kwadri ex voto. Hemm madwar 110 kwadri minn dawn u huma kklassifikati hekk: 63 - Marittimi, 24 - Mard, 6 - Aċċidenti fuq l-Art, 3 - Pesta, 5 - Isqfijiet u 9 - Ġrajjiet oħra u Rigali[14].

Wieħed mill-ex voto fis-Santwarju tal-Mellieħa (http://www.kappellimaltin.com/Il-Kappelli/Sett05/MLH_Santwarju_Vitorja/Ritratti---Philip-Xuereb------Ex-Voto-Mellieha-088-b.jpg)

Il-Madonna tal-Fidwa f'Selmun (http://www.malta-canada.com/churches-chapels/Mellieha.htm)

F

Antoine Favray

Dan l-pittur pitter it-titular tal-kappella tal-Madonna tal-Fidwa f'Selmun. Huwa twieled fl-1706 f'Bagnolet, barra mill-belt ta' Pariġi fi Franza. Huwa ġie Malta fl-1744 fejn miet fl-1798[15]. Din l-pittura turi lil Katerina Vitale meta waqfet il-Monti tal-Fidwa tal-Ilsiera fl-1609[16]. Dan l-inkwadru l-ewwel kien fil-kappella li kien hemm fil-Palazz ta' Selmun u meta din tbattlet fl-1979, dan ġie mqiegħed fil-kappella l-ġdida[17]. Dan l-inkwadru kien ġarrab xi ħsarat meta l-palazz imsemmi kien safa attakkat waqt it-Tieni Gwerra Dinjija qabel is-sajf tal-1942[18].

Ġ

Papa Ġwanni Pawlu II

Dan il-Papa Pollakk ismu propja kien Karol Wojtyla. Huwa twieled fl-1920 u miet fl-2005. Huwa kien il-264 Papa fejn dam mill-1978 sal-2005.

Dan il-Papa żar Malta tliet darbiet. Fl-ewwel żjara tiegħu fl-1990, huwa żar is-Santwarju tal-Mellieħa fis-26 ta' Mejju. Huwa kellu laqgħa fil-bitha tal-istess Santwarju mal-familjari tal-missjunarji Maltin u daħal jitlob fis-Santwarju fejn anki kixef monument xbieha tiegħu. Fis-Santwarju nsibu mużew b'tifkira tal-istess żjara[19]. Minbarra hekk fl-istess ġurnata huwa bierek statwa ta' Kristu Baħħar ħdejn il-Gżejjer ta' San Pawl.

G

Tomas Gargallo

Dan kien Isqof ta' Malta mill-1578 sa ma miet fl-1614. Huwa twieled fil-Katalonja fi Spanja fl-1536.

Fl-1584, l-Inkwiżitur u Logutenent ta' dan l-Isqof, Mons. Pietru Franġisku Costa, kien ta l-permess biex jinbena kunvent qrib is-Santwarju imma dan ma nbeniex[20]. Dan il-permess kien ingħata wara li fl-1581, il-Patrijiet Agostinjani kienu talbu biex jieħdu s-Santwarju f'idejhom. Xi żmien wara fl-1587, l-Isqof Gargallo f'Settembru għamel viżta pastorali fejn sab li x-xbieha tal-Madonna kienet fi stat ħazin ħafna u ordna biex tiġi mpittra mill-ġdid fejn aktarx ġiet esegwita din l-ordni bejn l-1610 u l-1614[21].

GĦ

It-Torri ta' Għajn Żnuber

Għajn Żnuber jinsab fuq ir-riħ tal-Manikata u jifforma parti mill-Park tal-Majjistral. F'dan il-post tinsab struttura fuq disinn ta' torri tal-għassa tal-kosta, imma mhux il-każ u jista' jagħti lok li kien jew razzett iffortifikat inkella loġġa għall-kaċċa.

Din l-istruttura hija aktar magħrufa bħala Torri Ciantar u huwa maħsub li nbniet fil-bidu tas-seklu Dsatax. Fl-aħħar snin dan it-torri kien ġie restawrat minn Din l-Art Ħelwa[22]

H

Il-Markiż ta' Hastings

Dan kien it-tieni Gvernatur ta' Malta bejn l-1824 u l-1826. Huwa kien twieled fl-1754 u miet meta kien fil-kariga. Huwa kien ġie midfun fil-ġnien li jġib ismu fil-Belt Valletta. Dan il-gvernatur kien biddel il-Batterija ta' Wied Musa f'post ta' villeġjatura u bena l-Palazz tal-Marfa[23]. Huwa beda jużah bħala residenza għas-sajf, kif ukoll bħala lok għal-kaċċa fejn kienet ġiet mwaqqfa biċċa art mdawra b'ħajt għoli biex jitrawmu ġo fiha l-fniek għall-kaċċa[24].

Ħ

Il-Ħuġġieġa ta' San Ġwann

Din il-ħuġġieġa kienet issir kull sena lejlet l-24 ta' Ġunju, il-festa ta' San Ġwann il-Battista, il-qaddis patrun tal-Ordni tal-Kavallieri ta' San Ġwann. Fil-perjodu tal-ħakma ta' din l-ordni, din il-ħuġġieġa kienet tagħmel parti mill-mixegħla ta' fjakkli li kienu jkunu parti miċ-ċelebrazzjonijiet[25].

Din id-drawwa kienet ukoll ssir fil-Mellieħa u maż-żmien spiċċat. Malli ġew stabbiliti l-Kunsilli Lokali f'Malta, dawn bdew jaħdmu biex iqajmu ċertu drawwiet u avvenimenti fil-lokalitajiet. Il-Kunsill Lokali tal-Mellieħa qajjem din id-drawwa fil-lokal u din tinżamm kull sena fil-pjazza ewlenija f'ġurnata qrib l-24 ta' Ġunju.

I

Imġiebaħ

Dan huwa isem ta' wied u bajja f'Selmun. Żmien ilu meta l-irġiel u n-nisa kienu jgħumu separatament minn xulxin, waqt li l-irġiel kienu jgħumu l-Blata jew il-Gżejjer ta' San Pawl, in-nisa kienu jgħumu hawnhekk[26]. F'dan il-post jinsabu rziezet tradizzjonali Maltin u anki xi pillboxes. Dan il-post huwa wieħed mill-ftit ġewwa Malta li għad fih siġar tal-ballut[27].

Il-kelma Imġiebaħ ġejja mill-plural ta' miġbħa, li tfisser fejn ibejjet in-naħal b'rabta mal-għasel li flimkien mal-melħ taw l-isem lill-Mellieħa.

J

Junkers

Dawn kienu ajruplani tal-gwerra Ġermaniżi li ntużaw waqt it-Tieni Gwerra Dinjija. Ewlieni fost dan it-tip kienu l-iStukas. Dawn l-ajruplani ntużaw kemm-il darba għall-attakki fuq Malta.

Junker Stuka (https://www.world-war-2-planes.com/ju_87.html)

Fost dawn l-attakki kien hemm dawk fuq il-Mellieħa stess. Attakk imsemmi fuq il-Mellieħa u l-inħawi ġara nhar il-25 t'April 1942 meta ajruplani Ġermaniżi li probabbli kienu Junkers tefgħu diversi bombi matul il-ġurnata u anki ħallew xi vittmi[28]. Fost oħrajn ukoll, Junker kien intlaqat u wara kkraxja f'Għajn Tuffieħa fid-29 t'April 1941[29] u ieħor ġie mwaqqa' u kkraxxja fil-baħar ħdejn l-Aħrax fit-8 ta'Mejju 1942[30].

K

HMS Kingston

Dan kien destroyer Ingliż li kien ikkummissjonat f'Settembru 1939 u ħa sehem fil-Battalja ta' Kreta u anki għerraq diversi bastimenti tal-għadu Taljan. Huwa kien milqut diversi drabi u safa mgħarraq fil-baċir numru 4 fit-Tarzna ta' Malta f'April 1942.

F'Ġunju tal-1943 huwa kien meħud bejn il-Gżejjer ta' San Pawl u Selmun biex jimblokka dak il-fliegu biex jipprovdi kenn akbar fil-preparamenti tal-invażjoni ta' Sqallija[31]. Fil-bidu tas-snin ħamsin tas-seklu għoxrin, dan il-vapur kien ġie skrapjat u mgħerraq minn nies Taljani[32].

Dawn il-fatti marbuta mal-Mellieħa u l-madwar

hemm fejn jiġu aktar mistħarrġa u studjati aktar fid-dettal. Żgur li dawn u ħafna aktar jistgħu jitnisslu f'enċiklopedija li sservi tajjeb bħala referenza għal diversi għanijiet fuq il-Mellieħa u l-inħawi, u li tista' faċilment tiġi aġġornata matul iż-żmien kemm biex issir aktar riċerka u anki biex jidħlu fatti ġodda li jseħħu matul iż-żmien.

Referenzi

[1] Bonnici, A. (2002), p 67
[2] Duncan,H. (2007), p 17
[3] Bonnici, A. (2002), p 67
[4] Duncan, H. (2007), p 17
[5] Catania, J. (2002), p 238
[6] Debono, C. (2014), p 15
[7] Cachia Zammit, B. (2015), p 126
[8] Borg, P. P. (1989), p 60
[9] Cachia Zammit, B. (2015), p 128
[10] Cassar, M. (2014), p 168
[11] Ibid p 171
[12] Vella, E. (2008), p 8
[13] Borg, J. (1978), p 305
[14] Muscat, J. (2009), p 112
[15] Fiorentino, E. (1998), pp 49-54
[16] ibid
[17] Borg, P. P. (1989), p 33
[18] Borg, P. P. (1989), pp 62&63
[19] Bonnici, A. (1994,), pp 132&133
[20] Mifsud, G. (1987), p 96
[21] Muscat, J. (2009)
[22] Farrugia Randon, S. (2006), pp 249-250
[23] Muscat, D. (1997), p 11
[24] Muscat, J. (2017), p 9
[25] Morana, M. (2011), p 107
[26] Borg, P. P. (1996), p 91
[27] Baldacchino, A. E. (1993), p 13
[28] Debono, C. (2014), pp 45-49
[29] Mizzi, J. A. (2001), p 731
[30] Muscat, J. (2009)
[31] Mizzi, J. A. (2001), pp 1593-1595
[32] http://hmscavalier.org.uk/F64/

Bibliografija

Baldacchino, A. E. (1993), John Borg 1873-1945 f'*In-Natura, ix-Xitwa 1993 nru 14,* Valletta, SSCN.

Bonnici, A. Patri (1994), *Il-Mellieħa,* Parroċċa tal-Mellieħa.

Bonnici, A. Patri (2002), Is-Santwarju u l-parroċċa tul iż-żmien, f'Catania, J. (ed), *Il-Mellieħa Mal-Milja taż-Żmien*, Veritas Press.

Borg, J. (1978), The 13 towers of De Redin, f'Mizzi, P. (ed), fil-*Heritage nr 16*, Midsea Books Ltd.

Borg, P. P. (1989), *Selmun u l-Inħawi,* Valletta, Bugelli Publications.

Borg, P. P. (1996), *Selmun A Story of Love,* Valletta, Union Print.

Cachia Zammit, B. (2015), *Conflict Archaeology in the Landscape: A survey of World War II Defences at Selmun, Malta* (teżi mhux ippublikata) Università ta' Malta.

Cassar, M. (2014), *The Gozo-Malta Connection,* Qrendi, Best Print.

Catania, J. (2002), Is-Santwarju u l-parroċċa tul iż-żmien, f'Catania, J. (ed), *Il-Mellieħa Mal-Milja taż-Żmien*, Veritas Press.

Debono, C. (2014), *Wartime Mellieħa Volume 1 - The role of the village during the Second World War 1940-43*, Ħannieqa Kotba Melleħin Nr 4 - Kunsill Lokali Mellieħa.

Duncan, H. Patri (2017), A famous Maltese sculptor (1791-1875), fil-*Malta Independent 25 ta' Mejju 2017*.

Farrugia Randon, S. (2014), *Heritage Saved Din l-Art Ħelwa 1965-2015,* Luqa, Miller Distributors Ltd.

Fiorentino, E. (1998), *Antoine Favray and his works, Treasures of Malta Summer 1998, Volume 4 Issue 3,* Fondazzjoni Patrimonju Malti.

HMS Kingston (F64/G64) - http://hmscavalier.org.uk/F64/

Mifsud, G. (1987), *Il-Madonna tal-Mellieħa – Malta*, Printwell Ltd.

Mizzi, J. A. (2001), Ju88 crashes at Għajn Tuffieħa f'*Malta at War Volume 3 Issue 2*, St Julians, BIEB BIEB Ltd.

Mizzi, J.A. (2001), HMS Kingston sunk in No. 4 dock f'*Malta at War Volume 5 Issue 6,* Rabat, Wise Owl Publications.

Morana, M. (2011), *Bejn Kliem u Storja,* Qrendi, Best Print.

Muscat, D. (1997), Il-Mellieħa fil-bidu tas-Seklu 19 f'*Leħen l-Imperial Għid 1997 Mellieħa* Gozo Press.

Muscat, J. (2009), *L-Istorja tal-Mellieħa Dati Storiċi*, Ħannieqa Kotba Melleħin Nr 1 - Kunsill Lokali Mellieħa.

Muscat, J. (2009), *Ex Voto - Santwarju tal-Madonna tal-Mellieħa-Malta*, Qrendi, Best Print.

Muscat, J. (2014), *Talbiet lill-Kuruna Ingliża Il-Mellieħa 1824-1889 Volume 1,* Qrendi, Best Print.

Vella, E. (2008), Il-Madonna tal-Għaddasa fiċ-Ċirkewwa *f'Festa Marija Bambina 2008, Mellieħa, Parroċċa tal-Mellieħa* A&M Printing Ltd.

Farmer's Fresh

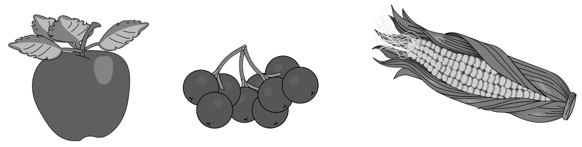

Green Grocer

Fresh Fruit & Vegetables Daily

Opening Hours

Mon - Sat 7.00am - 8.00pm

Sunday 8.00am - 8.00pm

78, Main Street, Mellieħa

Tel: 21521599

Free Deliveries

Min irreklama f'din il-pubblikazzjoni

A. Vella Borg & Sons Ltd 44
A.F. Skip Hire 131
Abela Norbert Joiners 70
Alkova....................................78
All Needs The D.I.Y. Store 23
Amazing Charters 19
Angela's Flower Shop.............63
B. Grima & Sons Ltd 36
Bar tal-Każin tal-Banda Imperial 64
Bella Veduta 21
Belleview 8
Best Print Co. Ltd 135
Billy's.....................................50
Bock Club House 105
Bottles & Bottles.....................30
BOV 42
C. Vella & Sons Ltd 37
Carmel Vella Limited..............34
CLD.......................................133
CN Mifsud Marble Granite.....24
CZ Imports 63
DB Properties..........................27
DB Seabank 43
Dingli Butcher.........................78
Drifter...................................111
Drivewell Motoring School 47
Dynasty Chinese Restaurant 9
Eight24...................................13
Evergreen 74
Eyetech...................................22
Farmer's Fresh Green Grocer......................143
Fieldsports..............................30
Gason Mamo Insurance.............outside back
Gaulos Exclusive Art 21
George's Bakery......................59
Glamorous............................105
Ġo Ġo Mini Market 29
Green Valley...........................52
Greystone 129
Hair Sensations 19
HB Motors 110
Herbies 13
Horace Enterprises Ltd 108
Housewife Fresh Chicken 74
Il Bagno..................................52
Ir-Razzett Fruit Shop...............62
J. Attard 140
J. Vella 62
J&G Discount........................140
JDS ....inside back
Jevon's Fruit Shop....................8
Jimcam Enterprises Limited...........127
Joe Gauci Metal Works 89
John Bray & Family................39
John Buttigieg Cikkies............26
Joseph Debono 131
Julie's Lifestyle 52
Kafè Borg 44
Karizia Travel Agency 131
Manuel Bezzina Co Ltd 22
Manuel's Garage 138
Marianna Stationery.............110
Mario Gauci 138
Maritim Antonine Hotel & Spa 72
Mark Taliana 137
Maypole 109
Mellieħa Garage....................110
Mġarr United Bar & Restaurant 62
Mitħna Home 135
Mosta Bacon 14
MT Service Station 64
Munchies................................31
Nella's 127
One 80 118
P&C Cauchi 47
Paradise Bay Resort Hotel 86
Pâtisserie 87
Paws 'n' Claws........................62
Ph Borg Ltd 9
Popeye Village 46
Reflections..............................35
ROCS Group .... inside front
ROCS Travel 65
Roy Thai Specialist 35
Sala Imperial 130
Sammy Buttigieg 19
Santa Maria Service Station..110
Selmun Bar & Restaurant 76
Stardust 108
Start Computers 31
Steffie's Hair Studio 140
Stephen Deguara 88
Stoneage 70
Swan.......................................18
Ta' Peter 44
Ta' Titta Confectionery 105
Teatru Malta 134
The Beach at Paradise Bay 38
The Caterer.............................23
The Hilltop Restaurant............24
The Veggie Truck 29
Tony's Bakery 78
Tosca 16
Tower Ladder Services 78
V. Debono Ironmongery..........74
Valyou 12
VS Wholesale..........................32

At JDS we offer:

A variety of custom made kitchens , bedrooms and bespoke furniture, both modern and traditional to suit your needs.

A variety of custom designs and local manufacture that can provide you with a range of materials and colour schemes of your choice.

All are manufactured locally in Marsa.

We also have a wide range of gifts and accessories. These include tableware, to cushions, runners, crystal vases, lamps and occasional furniture.

Visit our showroom in Mellieha to view our Himolla sofa collection. Carrying a 5 year guarantee, Himolla can bring more comfort to home.

Visit the Himolla website:
www.himolla.com

We also have a wide range of gifts and accessories. These include tableware, to cushions, runners, crystal vases, lamps and occasional furniture.

Ask us for any assistance, you may require.

Save money with JDS DIY made to measure services.

JDS FURNITURE Ltd.

Main Street, Mellieha | Garibaldi Street, Marsa | t: +356 2152 2390
e: info@jdsfurniture.com | s: www.jdsfurniture.com | fb: JDS Furniture

MIEGĦEK DEJJEM U KULLIMKIEN

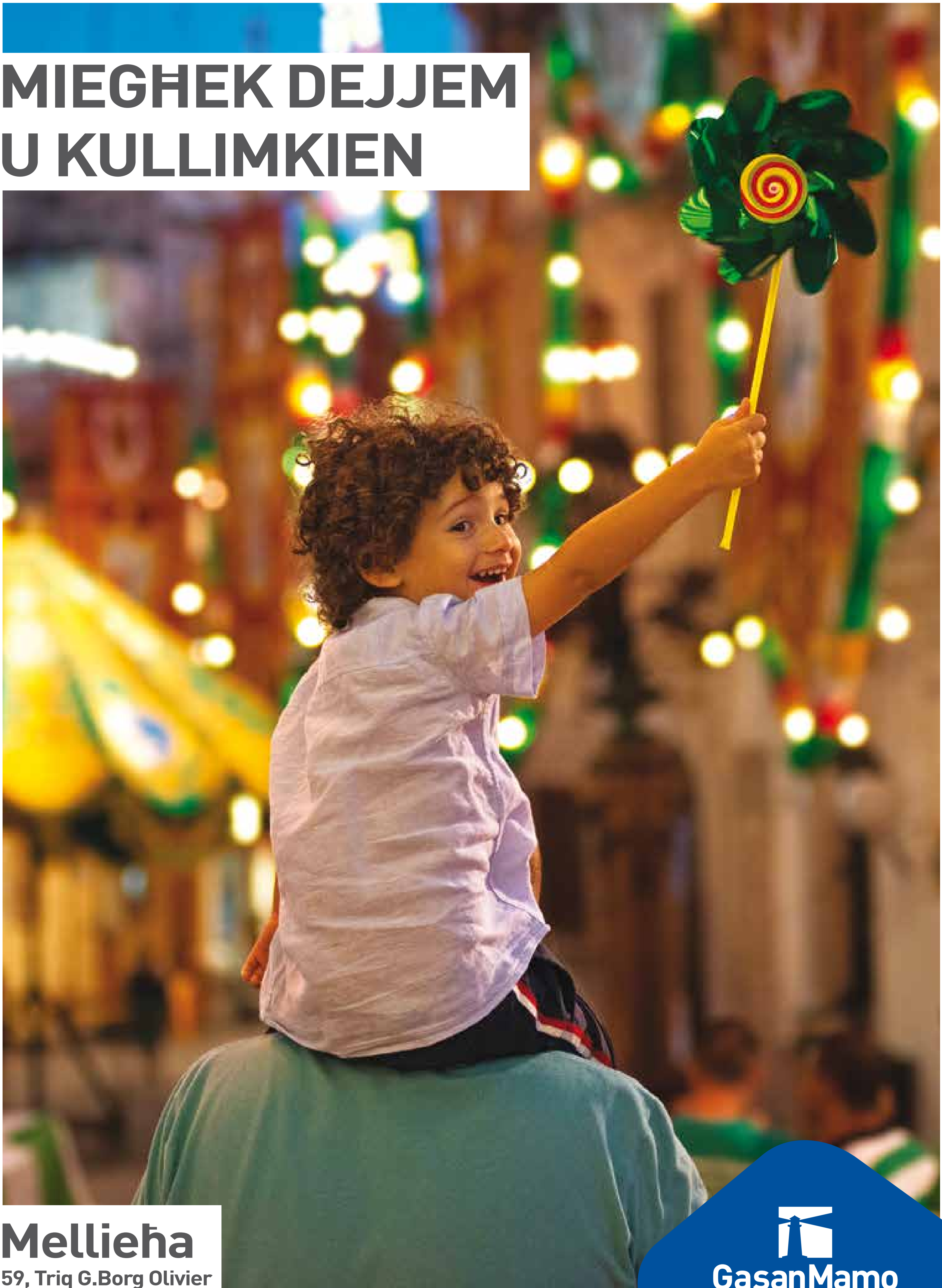

Mellieħa
59, Triq G.Borg Olivier

GasanMamo
INSURANCE
Nghinuk dejjem

T: +356 2752 3672 | insurance@gasanmamo.com | gasanmamo.com

GasanMamo Insurance Ltd. hi awtorizzata mill-MFSA.